

Til
Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte

Dokumenttype
Rapport

Dato
Maj 2013

EVALUERING AF ERHVERVSAKADEMI- STRUKTUREN **RAPPORT**

ERHVERVSAKADEMISTRUKTUREN RAPPORT

INDHOLD

1.	Resumé	1
2.	Indledning	4
2.1	Baggrund	4
2.1.1	Den politiske kontekst	4
2.2	Institutionernes historik	5
2.3	Om evalueringen	7
2.3.1	Dokumentations- og datagrundlag	7
2.3.2	Grundlag for vurdering af målopfyldelse	8
2.4	Rapportens opbygning/læsevejledning	9
3.	Organisering og ledelse af erhvervsakademierne	10
3.1	Institutionernes organisering	10
3.2	Ledelsen af erhvervsakademierne	14
3.2.1	Den daglige ledelse	14
3.2.2	Den strategiske ledelse (bestyrelsesarbejdet)	16
3.3	Økonomiske forhold på erhvervsakademierne	21
3.3.1	Udviklingen i STÅ	21
3.3.2	Soliditets- og likviditetsgrad	24
3.4	Delkonklusion	24
4.	Erhvervsakademiernes udbud af videregående uddannelser	27
4.1	Et regionalt dækkende uddannelsesudbud	27
4.2	Uddannelser på de tekniske og merkantile områder (herunder udvikling af "vækstlaget")	34
4.3	Optag på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser (heltidsuddannelser)	37
4.4	Overgange til og fra erhvervsakademiuddannelserne	42
4.4.1	Overgangen fra erhvervsuddannelserne	42
4.4.2	Overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser	48
4.5	Delkonklusion	52
5.	Faglig bæredygtighed	54
5.1	Frafald og fastholdelse på uddannelserne	54
5.1.1	Institutionernes arbejde med at bekæmpe frafald	59
5.1.2	Indholdet i frafaldsinitiativerne	60
5.2	Uddannelsernes kvalitet og kvalitetsudvikling	61
5.2.1	Institutionernes kvalitetssystemer	61
5.2.2	Hvordan anvender institutionerne redskaberne til kvalitetssikring?	63
5.2.3	Hvordan sikres de studerendes læringsudbytte?	64
5.2.4	Hvad gør de institutioner, der ikke har fælles læringstilgange?	66
5.3	Uddannelsernes videngrundlag	67
5.3.1	Institutionernes arbejde med videngrundlaget	68

5.3.2	Hvad siger institutionernes udviklingskontrakter om arbejdet med videngrundlaget?	70
5.3.3	Videncentre	74
5.4	Delkonklusion	79
6.	Erhvervsakademiernes samarbejdsrelationer	81
6.1	Samspil med institutioner for erhvervsrettet uddannelse (erhvervsskoler)	81
6.1.1	Indholdet i samarbejdet	81
6.1.2	Udfordringer ved samarbejdet	83
6.1.3	Udbyttet af samarbejdet	84
6.2	Samspil med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter	86
6.2.1	Indholdet i samarbejdet	86
6.2.2	Udfordringer ved samarbejdet	87
6.2.3	Udbyttet af samarbejdet	89
6.3	Samspil med erhvervslivet, aftagere samt relevante arbejdsmarkedsparter	90
6.3.1	Indholdet i samarbejdet	91
6.3.2	Udfordringer ved samarbejdet	94
6.3.3	Udbyttet af samarbejdet	94
6.4	Delkonklusion	95
7.	Et sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem	97
7.1	Institutionernes udbud af efter- og videreuddannelser og aktivitet på området	97
7.2	Overgangen til efter-og videreuddannelsessystemet	101
7.3	Delkonklusion	105
8.	Konklusioner	106
8.1	Opfyldelsen af målsætningerne med erhvervsakademistrukturen	106
8.1.1	Målsætning 1: En fælles institutionel ramme med den nødvendige ledelsesmæssige og administrative kapacitet	106
8.1.2	Målsætning 2: Vækstlag på de tekniske og merkantile områder	109
8.1.3	Målsætning 3: Etablering af stærke faglige miljøer, der kan styrke udviklingen af erhvervsakademiuddannelser og videregående voksenuddannelser	111
8.2	Perspektivering	112

BILAG

Bilag 1

Evalueringens kommissorium

Bilag 2

Metodebilag

1. RESUMÉ

Rambøll har i perioden oktober 2012 til april 2013 gennemført en evaluering af erhvervsakademistrukturen. Evalueringen er udarbejdet på opdrag fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte. Dette kapitel indeholder et resumé af evalueringens hovedkonklusioner.

Erhvervsakademierne blev etableret i Danmark i 2009 som institutionel ramme for implementeringen af en række markante politiske reformer inden for det erhvervsrettede videregående uddannelsesområde. De politiske mål er beskrevet i aftalen om etablering af erhvervsakademier fra 2007. Visionen var, at en styrkelse af såvel uddannelser som institutioner ville bidrage til at etablere et såkaldt vækstlag inden for de tekniske og merkantile videregående uddannelser samt at medvirke til, at flere unge ville gennemføre en videregående uddannelse.

Rambøll har i nærværende evaluering kortlagt, analyseret og vurderet erhvervsakademiernes organisering, ledelse, uddannelsesudbud, kvalitetsarbejde og samarbejdsrelationer, herunder hvordan disse temaer har udviklet sig fra 2009 og frem til i dag. Evalueringen har sit hovedfokus på erhvervsakademistrukturen og dermed sektoren som helhed, hvorfor der ikke laves simple sammenligninger af de enkelte institutioner.

Datagrundlaget for evalueringens observationer og konklusioner er omfattende og er bragt i spil med henblik på at vurdere, *i hvilket omfang og hvordan* erhvervsakademistrukturen har bidraget til at nå de politiske målsætninger for erhvervsakademierne. De anvendte datakilder omfatter desk research af tilgængeligt materiale, selvevalueringer foretaget af institutionerne, casebesøg på alle omfattede institutioner samt registerdata fra Danmarks Statistik og Den Koordinerede Tilmelding. Den samlede datakvalitet vurderes til at være høj (se i øvrigt uddybet vurdering i rapportens bilag 2).

Nedenfor sammenfattes evalueringens hovedkonklusioner i forhold til de tre overordnede målsætninger med etablering af erhvervsakademierne. Disse konklusioner er udfoldet i rapportens afsluttende kapitel 8.

Overordnet set viser evalueringen, at den samlede erhvervsakademisektor er godt på vej til at opfylde de politiske mål, der er formuleret for sektoren for 2015. Evalueringen dokumenterer *for det første*, at erhvervsakademierne står væsentligt styrket i forhold til administrativ bæredygtighed, økonomi samt ikke mindst ledelsesmæssig kapacitet. Rammerne for at varetage de lovbestemte opgaver er med andre ord stærkere end tidligere. *For det andet* viser evalueringen, at sektoren har bidraget væsentligt til etableringen af et vækstlag på de tekniske og merkantile områder. Oprettelse af nye uddannelser, stigende optag samt data vedrørende overgange vidner om høj grad af målopfyldelse. Dette er opnået på trods af flere barrierer undervejs. Endelig konkluderer evalueringen, *for det tredje*, at der i hele erhvervsakademisektoren arbejdes målrettet på at skabe de fornødne faglige rammebetingelser for de tekniske og merkantile områder/uddannelser. Men det fremgår samtidig, at der er betydelige forskelle på, hvor systematisk og strategisk institutionerne arbejder med kvalitetssikring, videngrundlag, bekæmpelse af frafald mv. Evalueringen giver grundlag for at konstatere, at man er nået langt på dette område, men at der samtidig, for nogle institutioner, skal arbejdes målrettet på at sikre den faglige bæredygtighed fremadrettet.

Den første målsætning med etableringen af erhvervsakademierne omhandler ambitionen om, at erhvervsakademier skal udgøre en fælles og stærk institutionel ramme med den nødvendige administrative og ledelsesmæssige kapacitet. Evalueringen dokumenterer, at alle erhvervsakademier er etablerede som såkaldte classic-institutioner på evalueringstidspunktet primo 2013. Akademierne er i modsætning til tidligere selvstændige og uafhængige institutioner, der kan betegnes og fungerer som egentlige videregående uddannelsesinstitutioner. Evalueringen konkluderer på tværs af alle anvendte datakilder, at classic-organiseringen er hensigtsmæssig og befordrende i forhold til at sikre et klart fokus på det videregående uddannelsesområde samt selvstændig ledelseskraft og økonomisk bæredygtighed.

Evalueringen konkluderer videre, at sektoren står betydeligt stærkere, hvad angår organisatoriske forhold og ledelseskraft, end det var tilfældet, da Undervisningsministeriet gennemførte en tilsynsundersøgelse i 2010. Det gælder både på det strategiske niveau (bestyrelsesarbejdet) og i den daglige ledelse. Dertil kommer, at tidligere uafklarede ledelsesforhold mellem akademier og afgivende erhvervsskoler i dag stort set ikke længere eksisterer, hvilket har betydning for en hensigtsmæssig drift af institutionerne. Samtidig konstateres det, at nogle institutioner organisatorisk er længere end andre, bl.a. som følge af at nogle institutioner er nyetablerede som classic-institutioner.

Evalueringen konkluderer, at der er visse udfordringer og barrierer i forhold til bestyrelsesarbejdet (repræsentation/sammensætning og størrelse), og ændringer på disse områder vil sandsynligvis kunne bidrage til at styrke den strategiske ledelse af institutionerne fremadrettet.

Endelig tyder evalueringen på, særligt med udgangspunkt i en analyse af institutionernes egne årsrapporter, at sektoren samlet set har en hensigtsmæssig økonomi. Årsagerne hertil er særligt væksten i STÅ samt for nogle institutioner en styrket egenkapital funderet i ejerskab i bygninger. Dertil kommer et betydeligt fokus på økonomien fra ledelsesmæssig side i forhold til at sikre hensigtsmæssig ressourceudnyttelse i relation til opgavevaretagelse, investeringer mv.

Visionen om at etablere et vækstlag på de tekniske og merkantile områder stod helt centralt i den politiske aftale om etablering af erhvervsakademierne og den efterfølgende lovgivning. I relation til denne **anden målsætning** konkluderer evaluatoren, at sektoren er godt på vej til at opfylde denne målsætning og således på evalueringstidspunktet *har* medvirket til at udvikle et vækstlag på de tekniske og merkantile områder. Evalueringen viser, at der er sket en betydelig vækst både i antallet af uddannelser (oprettede og nye uddannelser) samt optaget af studerende på de tekniske og merkantile områder. Antallet af oprettede heltidsuddannelser er således øget med over en femtedel siden oprettelsen af erhvervsakademier i 2009 og frem til 2012. Tilsvarende er optaget på tværs af institutioner og uddannelser steget med 33 pct. i perioden 2009-2012, om end med betydelige variationer. Evalueringen viser, at flere af institutionerne har arbejdet målrettet med udviklingen af nye uddannelser og har på denne vis – understøttet af øvrige omverdensfaktorer (herunder særligt den økonomiske krise) – bidraget til, at flere unge søger ind på en teknisk-merkantil uddannelse. Institutionernes indsats ser således ud til at bidrage til opfyldelsen af 60 pct. målsætningen.

Samtidig viser evalueringen, at etableringen af vækstlaget er sket på trods af flere barrierer undervejs. Det gælder dels udfordringer i samarbejdet om nye uddannelser mellem erhvervsakademier og professionshøjskoler, dels indbyrdes konkurrenceforhold der i visse tilfælde betyder suboptimering på udviklingssiden, uklare signaler i forhold til aftagere og lign.

Endelig har evalueringen afdækket målopfyldelsen i relation til **den tredje målsætning**, nemlig ambitionen om at skabe stærke faglige miljøer til at styrke udviklingen af uddannelserne. I den sammenhæng har evaluatoren undersøgt, om institutionerne har medvirket til at skabe disse rammer – og dermed *ikke*, om kvaliteten af institutionernes opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Hovedkonklusionen er, at hele sektoren arbejder på at etablere de fornødne rammebetingelser for uddannelsesvirksomheden, for så vidt angår kvalitetsarbejde, arbejdet med videngrundlaget og indsatsen mod frafald. Det er samtidig evaluators vurdering, at sektoren samlet set har ændret praksis på en række områder i forhold til arbejdet med kvalitet, således at der opereres med fælles tilgange på tværs af udbudssteder og uddannelser, systematik i planlægning og opfølgning samt strategisk prioritering af indsatser. Omvendt tyder evalueringen også på, at der er betydelige forskelle institutionerne imellem, der bl.a. kan tilskrives forskelle i traditioner og behov, men også at nogle institutioner endnu ikke har tildelt disse områder den fornødne opmærksomhed. En af udfordringerne i denne sammenhæng er at balancere faglig bæredygtighed og kvalitet overfor kravet om geografisk dækning af uddannelser. Denne udfordring forekommer at være størst for nogle af de mindre institutioner.

Evaluators har som afslutning på evalueringen udarbejdet en **perspektivering** med en række opmærksomhedspunkter af relevans for den fremtidige udvikling af erhvervsakademisektoren. Disse er beskrevet i rapportens kapitel 8.

2. INDLEDNING

Den 12. juni 2007 blev der indgået en politisk aftale om etablering af erhvervsakademier samt et vækstlag af tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser. Loven blev vedtaget i 2009, og der eksisterer i dag ni selvstændige erhvervsakademier i Danmark.

Den politiske aftale fastlagde den overordnede vision for etablering af erhvervsakademier samt en række mål med 2015 som milepæl i forhold til målenes opfyldelse. Aftalen varslede samtidig en ekstern evaluering af erhvervsakademierne til gennemførelse i 2013.

Denne rapport indeholder evalueringen af erhvervsakademikonstruktionen. Evalueringen er gennemført af Rambøll Management Consulting (herefter Rambøll) på opdrag fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte (VUS). Evalueringen er gennemført i perioden oktober 2012 til april 2013. Inden for denne samlede undersøgelsesperiode har et rapportudkast været i høring hos de deltagende institutioner.

Målgruppen for evalueringen er fastlagt i kommissoriet, der er gengivet i bilag 1. Den primære målgruppe er Folketinget, herunder parterne bag den politiske aftale om erhvervsakademierne. Derudover er Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte samt de deltagende institutioner også væsentlige målgrupper for evalueringen. Endelig vil interessenter relateret til den erhvervsrettede videregående uddannelsessektor kunne anvende rapporten i det videre arbejde med at udvikle sektoren.

Rambøll vil gerne benytte lejligheden til at takke de institutioner, der er genstandsfeltet for evalueringen. Alle institutioner har bidraget aktivt til indsamling af data, planlægning af casestudier samt løbende koordination og dialog med evaluator. Der skal også lyde en tak til de øvrige aktører, som Rambøll har interviewet undervejs i processen. Det er evaluators oplevelse, at vi er blevet mødt med stor interesse, samarbejdsvilje og hjælpsomhed, hvilket har bidraget til at skabe en god proces samt et solidt datagrundlag for evalueringen.

2.1 Baggrund

2.1.1 Den politiske kontekst

Den tidligere regerings globaliseringsstrategi fra 2006 varslede markante ændringer af de erhvervsrettede videregående uddannelser (på det tidspunkt benævnt korte og mellemlange videregående uddannelser). Såvel institutionsstruktur som uddannelser blev som opfølgning på strategien reformeret således, at uddannelseslovgivningen blev samlet i én lov for erhvervsrettede videregående uddannelser, og der blev etableret flerfaglige professionshøjskoler samt erhvervsakademier.

Filosofien var, at færre og større institutioner ville sikre et bedre afsæt for faglig bredde, kvalitet og fremtidssikring af de videregående uddannelser. En anden afgørende målsætning var at skabe grundlag for fleksibelt at oprette nye uddannelser målrettet arbejdsmarkedets behov. Konkret blev det beskrevet, at der skulle oprettes nye professions- og praksisrettede uddannelser målrettet det private erhvervsliv.

Ovennævnte tankegods blev videreført i aftalen om etablering af erhvervsakademier fra 2007. Visionen om at "*etablere et vækstlag*" stod centralt, idet erhvervsakademierne (og erhvervsakademiuuddannelserne) skulle bidrage til at udvikle nye tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser som supplement til en – på det tidspunkt – overvejende offentlig sektorrettede mængde af professionsbacheloruddannelser. Det var således intentionen, at en styrkelse af erhvervsakademiuuddannelser via oprettelsen af erhvervsakademier ville medvirke substantielt til det overordnede mål om flere unge med en videregående uddannelse. Den nuværende regerings mål er, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse.

Det er den institutionelle løsning (dvs. erhvervsakademier) på en række store uddannelsespolitiske udfordringer, der er genstand for nærværende evaluering. I den forbindelse er det værd at understrege, at evalueringen har sit primære fokus på en række organisatoriske og institutionsnære forhold koblet til erhvervsakademierne samt de resultater (fx i forhold til udvikling af ud-

dannelser, optag, overgange, fastholdelse mv.), der kan konstateres som følge af organiseringen af uddannelserne i regi af erhvervsakademier. Evalueringen har derimod *ikke* som formål at vurdere kvaliteten af de uddannelser, der udbydes af erhvervsakademierne. Af samme årsag er der tale om en evaluering af erhvervsakademikonstruktionen. Dette uddybes nedenfor i de følgende afsnit.

2.2 Institutionernes historik

Baggrunden for – og ikke mindst de politiske intentioner der lå til grund for – etableringen af erhvervsakademierne er afgørende for nærværende evaluering, jf. også kommissoriet i bilag 1. Det er samtidig vigtigt at være bevidst om følgende tre forhold relateret til de 11 institutioner, der er omfattet af evalueringen¹:

1. Selv om institutionslovgivningen trådte i kraft i 2009, har de af evalueringen omfattede institutioner fulgt forskellige spor i deres organisatoriske udvikling.
2. Evalueringens timing i 2012-2013 har betydning for, hvad der kan konkluderes på nuværende tidspunkt i forhold til politiske målsætninger med erhvervsakademikonstruktionen.
3. De af evalueringen omfattede institutioner er indbyrdes forskellige, for så vidt angår størrelse og regional dækning.

Hvad angår **det første punkt**, så dokumenterer evalueringen, at de enkelte institutioner har fulgt forskellige udviklingsspor hen imod etableringen af såkaldte classic-institutioner. Dette er der tidligere redegjort for i en tilsynsrapport fra Undervisningsministeriet i 2010 og i senere noter fra VUS. Tilsvarende viser institutionernes selvevalueringer de overvejelser, som ligger bag de prioriteringer og valg, der er truffet siden etableringen og frem til i dag.

De forskellige organisationsformer (og i særdeleshed varierende tidspunkter for etablering som *classic*) behandles mere indgående i kapitel 3, men her skal det blot understreges, at den enkelte institutions historik kan have betydning for, hvad der kan forventes af resultater på nuværende tidspunkt. Med andre ord vil den enkelte institutions udviklingsstadium alt andet lige være en afgørende faktor for, i hvilken grad en institution kan bidrage til de målsætninger, som er opstillet for erhvervsakademierne. Samtidig indebærer disse betydelige organisatoriske og udviklingsmæssige forskelle, at der ikke som led i evalueringen foretages simple sammenligninger mellem de undersøgte institutioner. I stedet fundes vurderinger og konklusioner som hovedregel på baggrund af institutionerne som helhed (den samlede erhvervsakademisektor) og i visse tilfælde grupperinger af institutioner. Dette vender vi tilbage til i afsnit 2.3.

I forhold til **det andet punkt** (evalueringens timing) er evaluator meget bevidst om den udfordring, der ligger i, at en evaluering i 2013 skal vurdere og konkludere i relation til mål, der er fastsat for 2015. Derfor er det et nøgleord i kommissoriet, at evalueringen skal vurdere, *i hvilket omfang* erhvervsakademistrukturen på nuværende tidspunkt bidrager til at opfylde de politiske mål og intentioner. Fokus på, at vi foretager en "nedslagsvurdering" i 2012-2013, er vigtig, idet flere institutioner har fremhævet, at mange ressourcer er anvendt i de første år på fusioner, organisatoriske ændringer mv., og at man i vid udstrækning først nu og i de kommende år vil have fokus på konsolidering, indhold og kvalitet i uddannelserne.

Endelig er det, som **det tredje opmærksomhedspunkt**, nødvendigt at understrege, at institutionerne har forskellige forudsætninger for at opnå de opstillede mål som følge af betydelige forskelle i forhold til størrelse, geografisk dækning mv. Evaluator går mere i dybden med disse forskelle i de følgende kapitler, men nedenstående tabel giver et indledende overblik over status for de omfattede institutioner med udgangspunkt i en række nøgleindikatorer.

¹ I den resterende del af rapporten vil "institutioner" blive anvendt som samlebetegnelse for de ni erhvervsakademier samt VIA University College og University College Nordjylland. De to sidstnævnte indgår i evalueringen, da begge professionshøjskoler udbyder erhvervsakademiuuddannelser og tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser (og tilhørende efter- og videreuddannelse).

Tabel 2.1: Status for de deltagende institutioner

Institution (hovedby)	Dato for godkendelse som classic*	Antal STÅ 2011**	Antal heltidsuddannelser***	Antal udbudssteder****	Regional Dækningsgrad*****
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy (København)	Januar 2012 (fra light)	4.255	I alt: 15 EA: 8 PBA: 7	5	Kbh. K, Kbh. N, Valby, Hillerød, Lyngby, (Region Hovedstaden)
Erhvervsakademi Aarhus (Aarhus)	Januar 2011	2.327	I alt: 19 EA: 10 PBA: 9	3	Viby, Risskov (Aarhus, Syddjurs og Samsø kommuner)
Erhvervsakademi Dania (Randers)	Januar 2012 (fra light)	1.541	I alt: 16 EA: 15 PBA: 1	10	Grenaa, Hadsten, Hobro, Horsens, Randers, Silkeborg, Skive, Viborg (Region Midtjylland)
Erhvervsakademi Kolding (Kolding)	Januar 2013	1.142	I alt: 8* EA: 4 PBA: 4	2	Kolding (Kolding, Fredericia, Vejen og Haderslev)
Erhvervsakademi Lillebælt (Odense)	Januar 2012 (fra light)	2.640	I alt: 42 EA: 24 PBA: 18	11	Vejle, Odense, Fredericia (Fyn med øer og trekantsområdet; dog ikke Kolding)
Erhvervsakademi MidtVest (Herning)	Januar 2011	545	I alt: 12 EA: 11 BA: 1	2	Herning, Holstebro (kommunerne Herning, Ikast/Brande, Holstebro, Struer, Lemvig, Ringkøbing/Skjern)
Erhvervsakademi Sjælland (Køge)	Januar 2012	1.564	I alt: 26 EA: 19 PBA: 7	8	Køge, Nykøbing F., Næstved, Roskilde, Slagelse (Region Sjælland)
Erhvervsakademi Sydvest (Esbjerg)	Januar 2011 (fra hybrid)	995	I alt: 17 EA: 10 PBA: 7	2	Esbjerg, Sønderborg (Aabenraa, Esbjerg, Fanø, Haderslev, Sønderborg, Tønder, Varde og Vejen)
Københavns Erhvervsakademi (København)	August 2009 (2010)	3.733	I alt: 31 EA: 17 PBA: 14	12	Kbh. Ø, N, NV, Frb., Hellerup, Ballerup (Region Hovedstaden)
University College ² Nordjylland (Aalborg)	-	8.772	I alt: 26 EA: 15 PBA: 11	8	Aalborg, Nørresundby, Hjørring, Thisted (Region Nordjylland)
VIA University College (Aarhus)	-	16.874	I alt: 16 EA: 7 PBA: 9	23	Herning, Holstebro, Horsens, Randers, Silkeborg, Viborg, Aarhus C og N (Region Midtjylland)

* Baseret på oplysninger fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte

** Antal STÅ er baseret på alle studerende på institutionernes uddannelser (se også fodnote 2). Kilde: Institutionernes årsrapporter (2011).

*** Antal heltidsuddannelser *omfattet af evalueringen* (i alt og fordelt på erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser) baseret på institutionernes egne angivelser fra indsendte selvevalueringer (med Erhvervsakademi Kolding som undtagelse, da data her er fundet via hjemmesiden). Der er tale om oprettede uddannelser, og institutionerne kan således have udbudsret til flere uddannelser.

**** Udbudssteder er defineret som antallet af forskellige udbudsadresser.

***** De angivne byer er de byer, hvor institutionerne har udbudssteder. Den regionale dækningsforpligtelse omfatter typisk et større område end "udbudsbyerne". I parenteser fremgår det vedtægtsbestemte geografiske dækningsområde.

² For UCN og VIA UC har det ikke været muligt at udskille det totale antal STÅ fra de af evalueringen omfattede uddannelser, hvorfor det totale antal STÅ fremgår af tabellen. Antallet af STÅ for disse institutioner skal derfor læses i lyset af dette forbehold.

2.3 Om evalueringen

På ovenstående baggrund er **formålet** med nærværende evaluering at vurdere, *i hvilket omfang og hvordan* erhvervsakademistrukturen bidrager til at nå målsætningerne for erhvervsakademierne. Målsætningerne med konstruktionen er beskrevet i den politiske aftale fra 2007, jf. kommissoriet for nærværende evaluering.

Med udgangspunkt i dette overordnede formål definerer kommissoriet dels **tre overordnede mål** for erhvervsakademierne, dels en operationalisering heraf i **15 konkrete undersøgelses-spørgsmål**.

De tre overordnede mål, der skal vurderes i evalueringen, er følgende:

1. Målet om at etablere rammerne for nogle stærke faglige miljøer og administrativt bæredygtige enheder, der kan styrke udviklingen af erhvervsakademiuddannelserne og videregående voksenuddannelser og medvirke til at opfylde målsætningen om, at 60 procent af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse.
2. Målet om at erhvervsakademierne er med til at skabe et vækstlag for professionsbacheloruddannelser og diplomuddannelser på de tekniske og merkantile områder.
3. Målet om at skabe en fælles institutionel ramme, herunder den nødvendige ledelsesmæssige kapacitet, for udbuddet af erhvervsakademiuddannelser samt efter- og videreuddannelse.

De 15 undersøgelsesspørgsmål dækker over en lang række forhold vedrørende erhvervsakademierne. Spørgsmålene 1-3 har mere overordnet karakter og har fokus på resultater af erhvervsakademikonstruktionen, hvorimod spørgsmålene 4-15 dækker konkrete temaer relateret til udbud, optag, frafald, arbejdet med kvalitet og videnudvikling, overgange samt organisation og ledelse. Den fulde ordlyd af kommissoriet er gengivet i bilag 1.

Med udgangspunkt i kommissoriet har Rambøll valgt at anvende en tilgang, der bedst kan betegnes som en **målopfyldelsesevaluering**. Evalueringstilgangen er valgt for dels at kunne rumme mangfoldigheden af temaer og spørgsmål, dels at kunne medvirke til at reducere kompleksiteten. Grundlæggende skal evalueringen således kunne foretage vurderinger og konklusioner relateret til **opfyldelsen af de politiske mål**, der er formuleret for erhvervsakademierne. Som en konsekvens af, at opdragsgiver har operationaliseret de overordnede mål i en række konkrete undersøgelsesspørgsmål, vil det netop være en nøje besvarelse af disse spørgsmål, der vil ligge til grund for evaluators vurdering af målopfyldelsen.

2.3.1 Dokumentations- og datagrundlag

Med henblik på at kunne belyse målopfyldelse samt temaer og spørgsmål omfatter evalueringens designet brug af såvel kvantitative som kvalitative samfundsvidenskabelige metoder. Jf. kommissoriet var det et krav, at evalueringen skulle funderes ved hjælp af følgende metoder:

- Desk research
- Selvevaluering blandt erhvervsakademierne
- Kvalitative interview med erhvervsakademierne og centrale interessenter og aktører i erhvervsakademisektoren
- Registeranalyser.

I tabellen nedenfor redegør vi mere uddybende for, hvordan disse krav er omsat i evalueringen.

Tabel 2.2: Dataindsamlingsaktiviteter

Datakilde	Beskrivelse
Desk research	Evaluator har rekvireret og analyseret relevant materiale omhandlende erhvervsakademisektoren, herunder lovgrundlag, diverse rapporter og publikationer, institutionernes udviklingskontrakter, årsberetninger samt dokumentation/information fra institutionernes hjemmesider.
Selvevaluering	Selvevaluering er anvendt som metode, hvor institutionerne – med udgangspunkt i en fælles vejledning udarbejdet af Rambøll – har udarbejdet egne kvalitative vurderinger af indsatser, resultater mv.
Casestudier (og supplerende telefoninterview)	Evaluator har gennemført casebesøg af en dags varighed hos evalueringens omfattede institutioner, dvs. 11 casebesøg i alt. På baggrund af et oplæg fra evaluator sammensatte institutionerne et program, der omfattede interview med rektor, bestyrelse, øvrig ledelse, uddannelsesansvarlige, øvrige centrale medarbejdere, studerende samt samarbejdspartnere fra den øvrige uddannelsessektor, erhvervslivet og arbejdsmarkedets parter. Som supplement til casestudierne har evaluator gennemført godt 50 supplerende telefoniske interviews med samarbejdspartnere til institutionerne.
Registeranalyser	Evaluator har anvendt registerdata fra Danmarks Statistik og Den Koordinerede Tilmelding, der bl.a. belyser optag, uddannelser, overgange, omfanget af efter- og videreuddannelse.

Sammenfattende hviler evalueringen på et omfattende datamateriale, der har sikret, at evalueringsspørgsmålene er kortlagt og belyst ved hjælp af forskellige perspektiver og datakilder. Generelt har datatriangulering således været et grundlæggende princip i vores analyse af data og efterfølgende vurdering og konklusion i relation til evalueringsspørgsmålene.

I bilag 2 har evaluator udarbejdet en **metodebeskrivelse**, hvor der redegøres i detaljer for de enkelte dataindsamlingsaktiviteter. Bilaget indeholder samtidig en vurdering af evalueringens **datakvalitet**, herunder styrker og svagheder ved det valgte design og de indsamlede data.

2.3.2 Grundlag for vurdering af målopfyldelse

I forlængelse af ovenstående er det væsentligt, i forhold til den videre læsning af rapporten, at fremhæve grundlaget for vurderingen af opfyldelsen af de politiske mål og intentioner bag erhvervsakademikonstruktionen.

Denne præcisering er særlig vigtig, idet vurderingen skal foretages i forhold til relativt overordnede og kvalitativt formulerede målsætninger (fx "stærke faglige miljøer", "administrativt bæredygtige enheder", "skabe en fælles institutionel ramme" og "skabe et vækstlag"). Med andre ord foreligger der i begrænset omfang kvantitative og entydige målsætninger, der ville kunne fungere som "normer" for at formulere konklusioner om graden af målopfyldelse. Tilsvarende er simple sammenligninger mellem institutioners performance ikke forsvarligt metodisk (se afsnit 2.2). Endelig er der klare begrænsninger i forhold til at sammenligne situationen *før* og *efter* etableringen af erhvervsakademierne (der henvises til metodebilaget i bilag 2 for yderligere herom).

Evaluators har valgt at håndtere disse udfordringer **metodisk**. For det første anvender vi, som tidligere nævnt, datatriangulering som grundlæggende princip i vores analyse af data. Datatriangulering giver mulighed for at belyse evalueringens delmål og hypoteser gennem flere forskellige datakilder, hvilket øger evalueringens validitet. I relation til flere af evalueringens temaer og mål, hvor der ikke direkte kan anvendes kvantitative (register)data (fx styrket sektor, faglig bæredygtighed, samarbejde mv.), er triangulering af indsamlede data fra flere informanter særdeles væsentlig for at kunne foretage en vurdering. For det andet har evaluator i den indledende fase af evalueringen udarbejdet et bilag, der kobler evalueringsspørgsmål, indikatorer/deskriptorer og datakilder. Formuleringen af indikatorer og deskriptorer er en operationalisering af, hvordan eva-

luator vil belyse og vurdere kommissoriets 15 evalueringsspørgsmål. Samtidig har vi foretaget en kobling mellem de tre overordnede politiske mål og de 15 evalueringsspørgsmål. Denne tilgang sikrer en klar systematik og gennemsigtighed i det vurderingsgrundlag, der er anvendt i evalueringen.

For så vidt angår udfordringerne ved at vurdere **niveauet af målopfyldelse**, vil vi løbende i rapporten henvise til lovgivning, lovforberedende arbejde samt relevante rapporter, der kan fungere som "tilnærmede normer" for, hvad der kan betegnes som en ønsket tilstand på et givent område. Et eksempel herpå er, at organiseringen af et erhvervsakademi som "classic" er accepteret som den organisationsform, der er ønskværdig. Derudover anvender evaluatoren som en gennemgående tilgang at belyse såvel styrker som svagheder (hæmmere og fremmere) relateret til de forskellige temaer, således at det sikres, at vurderingen af målopfyldelsen sker på et nuanceret grundlag.

2.4 Rapportens opbygning/læsevejledning

Rapporten indeholder foruden **resumé** (kapitel 1) og nærværende **indledning** (kapitel 2) fem analysekapitler og et konkluderende kapitel. De 15 evalueringsspørgsmål (jf. afsnit ovenfor) er grupperet tematisk i de fem analysekapitler og besvares således i kapitlernes delkonklusioner. Kapitlerne ser ud som følger:

- Kapitel 3 består af en kortlægning og analyse af **organisering og ledelse af erhvervsakademierne**, herunder institutionernes organisering, daglig såvel som strategisk ledelse samt økonomiske forhold.
- Kapitel 4 indeholder en analyse af **erhvervsakademiernes udbud af videregående uddannelser**. Kapitlet sætter fokus på det regionalt dækkende uddannelsesudbud, nye uddannelser på de tekniske og merkantile områder ("vækstlaget") og optaget på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser, ligesom overgangene til og fra øvrige uddannelser analyseres.
- I kapitel 5 analyseres **kvalitet og videngrundlag** for uddannelserne, herunder også institutionernes arbejde med fastholdelse og frafald samt arbejdet med videncentre.
- Kapitel 6 består af en analyse af **erhvervsakademiernes samarbejdsrelationer**. Dette gælder institutionernes samarbejde med erhvervsskoler, professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter såvel som erhvervslivet, aftagere og relevante arbejdsmarkedsparter.
- Kapitel 7 indeholder en analyse af det **sammenhængende voksen- og efteruddannelses-system**.
- Kapitel 8 består af evalueringens **konklusioner** på tværs af de fem analysekapitler og således en samlet besvarelse af de 15 evalueringsspørgsmål. Dertil kommer en **perspektivering**.

Rapportens bilagsmateriale omfatter **evalueringens kommissorium** (bilag 1) samt **en uddybende metodebeskrivelse** (bilag 2).

3. ORGANISERING OG LEDELSE AF ERHVERVSAKADEMIERNE

I dette kapitel afdækkes en række forhold relateret til institutionernes organisering. Kapitlet vil primært belyse forhold relateret til institutionernes organisatoriske forankring, forstået som institutionernes organisationsform, herunder den potentielle betydning af denne for institutionernes virke og målopfyldelse.

Kapitlet behandler særskilt organiseringen af ledelsen i form af såvel den daglige ledelse (rektorat og øvrig ledelse) som den strategiske ledelse (bestyrelsens arbejde). Kapitlet afsluttes med et afsnit om institutionernes økonomiske forhold. Målet med sidstnævnte er, på et overordnet niveau, at sammenholde institutionernes organisering med deres økonomiske situation. Analysen skal give en indikation af institutionernes administrative bæredygtighed og dermed af institutionernes ressourceudnyttelse samt fundament for at sikre kerneydelsen (udbud af uddannelser, opkvalificering af undervisere, udviklingsarbejde mv.).

Kapitlet besvarer primært kommissoriets undersøgelsesspørgsmål relateret til ledelse og organisering, jf. bilag 1. Dette undersøgelsesspørgsmål fokuserer specifikt på ledelsens organisering, herunder organiseringen af funktioner vedrørende udvikling og sikring af en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse.

Analyserne, der ligger til grund for kapitlet, er tilvejebragt af et datagrundlag, bestående af desk research, institutionernes selvevalueringer og casestudier. Den økonomiske analyse sidst i kapitlet er primært funderet i udvalgte nøgletal fra institutionernes årsrapporter.

Det skal bemærkes, at analysen centrerer sig om de ni erhvervsakademier i evalueringen, da VIA University College og University College Nordjylland som professionshøjskoler, som tidligere nævnt i note 1 og tabel 2.1, adskiller sig markant fra erhvervsakademierne, hvad angår institutionernes organisatoriske historik.

3.1 Institutionernes organisering

Med etableringen af erhvervsakademierne vedtog forligspartierne, at ansvaret for udbud og gennemførelse af de videregående uddannelser, der hidtil lå på erhvervsskolerne, skulle overgå til erhvervsakademierne pr. 1. januar 2009. Således tilfaldt udbudsretten til erhvervsakademiuddannelser, tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser samt efter- og videreuddannelser (med tilhørende videncenterfunktion) de nyetablerede erhvervsakademier. Målet hermed var at skabe en entydig forankring af ansvaret for de tekniske og merkantile videregående uddannelser, herunder at adskille den økonomi der hørte til henholdsvis de videregående uddannelser og ungdomsuddannelsesområdet på erhvervsskolerne.³

³ Jf. aftale om erhvervsakademier (12. juni 2007).

Erhvervsakademierne kunne i henhold til bemærkningerne i lovforslag om erhvervsakademier konkret etableres på to måder: En erhvervsskole, der på daværende tidspunkt havde et udbud af videregående uddannelser, kunne enten spalte aktiviteten, aktiver og passiver til erhvervsakademiet⁴, eller erhvervsskolen kunne lade udbuddet overgå til erhvervsakademiet og herefter varetage undervisningen som udlagt undervisning. Efter den nye lovgivning om erhvervsakademier viste det sig imidlertid i praksis, at erhvervsakademierne etablerede sig i tre forskellige typer af organisatoriske modeller:

- **En light-model**, hvor erhvervsakademiet valgte at lade erhvervsskolen forestå undervisningen som udlagt undervisning, og hvor erhvervsskolerne således forestod undervisningen med egne lærere i egne lokaler.
- **En hybrid-model**, hvor erhvervsskolen virksomhedsoverdrog personale, uden at der blev foretaget en spaltning af aktiver.
- **En classic-model**, hvor erhvervsakademiet ved spaltning fra erhvervsskolerne fik overdraget aktiviteter, aktiver og passiver.

I en tilsynsundersøgelse foretaget af Undervisningsministeriet i 2010 blev såvel light-modellen som hybrid-modellen kritiseret med udgangspunkt i, at disse modeller ikke matchede intentionerne i lovgivningen. På baggrund af tilsynsundersøgelsen besluttede forligskredsen bag globaliseringsforliget derfor, at alle erhvervsakademierne skulle organiseres i overensstemmelse med classic-modellen. To ud af de nuværende ni erhvervsakademier var dengang undervejs i processen med at etablere sig som classic-institutioner.

Boks 3.1: Erhvervsakademier – en tilsynsundersøgelse af erhvervsakademiernes organisering

Blandt hovedkonklusionerne i Undervisningsministeriets tilsynsrapport fremgik det, at erhvervsakademierne ikke havde organiseret sig på en måde, der kunne indfri visionerne for sektoren og dermed hensigten bag den politiske aftale. Erhvervsakademierne havde ikke formået at skabe de nødvendige økonomiske ressourcer og den nødvendige administrative/ledelses- og personalemæssige kapacitet, *"som er nødvendig for at sikre en selvstændig, udviklingsbaseret erhvervsakademisektor"*.

Det blev fremhævet, at light-modellen og hybrid-modellen resulterede i, at erhvervsakademierne havde økonomiske forpligtelser over for de virksomhedsoverdragede medarbejdere *"uden at have den fornødne økonomiske ballast"* (hybrid-modellen), og at der var indført en *"minimumsmodel"* uden tilstrækkelig kapacitet til at løfte opgaver med kvalitetskontrol, uddannelsesudvikling mv. (light-modellen). Hertil kommer, at hybrid-modellen slet ikke var anvist i lovgivningen som en mulig organiseringsmodel.

Ved udarbejdelsen af tilsynsundersøgelsen var fem erhvervsakademier organiseret efter light-modellen, to efter hybrid-modellen og to var delvist organiseret efter classic-modellen (Københavns Erhvervsakademi og Erhvervsakademi Aarhus).

Kilde: Undervisningsministeriet 2010

På baggrund af vedtagelsen om, at alle erhvervsakademier skal udgøre classic-institutioner, er der således etableret en *"standard"* for erhvervsakademiernes organisering. Det er denne standard i form af classic-modellen, der vil fungere som evalueringens afsæt for at vurdere institutionernes nuværende organisering (eller med andre ord som *"norm"* for evalueringen).

På tidspunktet for gennemførelsen af nærværende evaluering er situationen den, at alle erhvervsakademier betegner sig som classic-institutioner, og at de alle er blevet godkendt som *"classic"* af Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte. Classic-organiseringen indebærer, at erhvervsakademierne nu selv forestår undervisningen, samt at erhvervsskolerne har spaltet aktiver og passiver til erhvervsakademierne. Med andre ord har institutionerne nu det

⁴ En institution kan 'spalte' dele af institutionen til en anden eller andre institutioner. Således dækker begrebet over en institutionel forandring, hvor dele af en institution (den fraspaltede del) videreføres i en anden institution, der således overtager rettigheder og forpligtelser i forhold til den udspaltede del. Dette sker efter reglerne i bekendtgørelse nr. 929 af 19. november 2002 om sammenlægning og spaltning af visse uddannelsesinstitutioner.

fulde ansvar for såvel økonomi som kerneaktiviteter, og kan i den egenskab betegnes som videregående uddannelsesinstitutioner. Enkelte erhvervsakademier har fået godkendelse til, i et begrænset omfang, fortsat at gøre brug af udlagt undervisning.

Erhvervsakademiernes organisering efter classic-modellen er overordnet sket i forskellige tempi, som det også fremgår af oversigtstabellen i kapitel 2. Fire erhvervsakademier er blevet godkendt som classic-institutioner i perioden 2009-2011, og fem erhvervsakademier er blevet godkendt i 2012 (heraf har et enkelt erhvervsakademi først virket som classic pr. 1. januar 2013). Dette fremgår af tabellen nedenfor, hvor de tidligt etablerede institutioner og de nyetablerede institutioner grupperes ud fra institutionernes etableringsår som classic-organisationer.

Tabel 3.1: Historikken for erhvervsakademiernes classic-dannelse

Etableringsår som classic	Institutioner
De tidligt etablerede institutioner: 2009-2011	Københavns Erhvervsakademi Erhvervsakademi Aarhus Erhvervsakademi SydVest Erhvervsakademi MidtVest
De nyetablerede institutioner: 2012-2013	Erhvervsakademi Sjælland Erhvervsakademi Dania Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy Erhvervsakademi Lillebælt Erhvervsakademi Kolding

Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte

For de nyetablerede classic-institutioner (etableret 2012-2013) viser evalueringen, at det sidste års tid i høj grad har været præget af arbejdet med udspaltningssprocessen og med opbygningen af én samlet organisation. Arbejdet har således i særdeleshed været centreret om at få udspaltningssaftaler på plads med de afgivende erhvervsskoler og om at implementere nye organisationsstrukturer (herunder etablering af nye enheder), hensigtsmæssige ledelsesstrukturer, implementering af administrative systemer mv.

I forlængelse heraf fremhæves det i **casestudierne** på flere af de nyetablerede institutioner, at det først er nu, at de for alvor kan fokusere på strategi, udvikling og eksempelvis nye udbud samt arbejdet med at skabe en fælles identitet på institutionerne. Flere af de tidligt etablerede institutioner fremhæver i modsætning hertil, at institutionernes tidlige overgang til classic har haft stor betydning for institutionernes muligheder for at realisere målsætninger, hvad angår vækst, vækstlag og etableringen af fagligt bæredygtige miljøer og for helt generelt på et tidligt stadie at fokusere på udvikling af institutionen.

I relation til University College Nordjylland og VIA University College adskiller de sig som professionshøjskoler fra erhvervsakademierne. Først og fremmest adskiller de sig grundet udbuddet af professionsbacheloruddannelser (som grundydelse), men også deres organisatoriske historik adskiller sig fra erhvervsakademierne. Hvad angår University College Nordjylland, fusionerede den nordjyske professionshøjskole med Nordjyllands Erhvervsakademi i 2009. Nordjyllands Erhvervsakademi var blevet dannet seks år tidligere som et tæt samarbejde mellem en handelsskole og en teknisk skole om de korte videregående uddannelser. VIA University College udbyder tekniske og merkantile videregående uddannelser (erhvervsakademiuddannelser og nu også professionsbacheloruddannelser) på to af institutionens i alt fem højskoler samt efter- og videreuddannelser på en af højskolerne. VIA University College er dannet på grundlag af bl.a. CVU Vitus Bering, hvis grundlæggende institutioner var Ingeniørhøjskolen i Horsens og Byggeteknisk Højskole, som var en erhvervsskole, der udbød bl.a. bygningskonstruktøruddannelsen. Derudover har brancheskolen på tekstilområdet – TEKO – siden 2009 været en del af VIA University College.

Processen for classic-dannelsen

På baggrund af de afviklede **casestudier** kan det konkluderes, at alle erhvervsakademier generelt udtrykker tilfredshed med etableringen som classic-institution. Der er udbredt enighed blandt

repræsentanterne for erhvervsakademierne om, at spaltningen fra erhvervsskolerne udgør et positivt og rigtigt fundament for arbejdet med de tekniske og merkantile videregående uddannelser. Nogle informanter beskriver eksempelvis processen som en "frigørelse", hvor der – til forskel fra den tidligere forankring på erhvervsskolerne – nu er mulighed for at skabe et fælles fokus på og fælles faglige miljøer inden for de videregående uddannelser. Dette uddybes senere i rapporten.

Konklusionen fra casestudierne kan også underbygges med data fra institutionernes **selvevalueringer**, hvor institutionerne fremhæver forskellige styrker ved classic-dannelsen. I forhold til sektoren som helhed påpeges det blandt andet, at etableringen af classic-institutioner giver bedre mulighed for et strategisk fokus på erhvervsakademisektoren, herunder på udvikling og på de opgaver og udfordringer som sektoren møder. Således lægges der op til, at det i højere grad nu er muligt med et strategisk (samlet og tværinstitutionelt) fokus på sektoren.⁵

Videre fremhæves det i flere af institutionernes selvevalueringer, at etableringen af classic-institutioner også har klare fordele på institutionsniveau. Eksempelvis er der nu en direkte økonomisk ressourcetilførsel til de videregående uddannelser, og der er kommet afklaring om ledelses- og referenceforhold mellem erhvervsakademierne og de afgivende erhvervsskoler, hvilket danner grundlag for en uafhængig og selvforvaltende styring af institutionerne. Det fremhæves, at dette blandt andet bevirker, at der er skabt mulighed for at centralisere og professionalisere tværgående funktioner, og at ansvaret for at etablere nye uddannelser er blevet tydeligere. På denne måde tegner institutionerne et billede af, at der både kan være tale om en effektiviseringsgevinst og en kvalitetsgevinst set i forhold til kerneydelsen (her udbuddet af uddannelser).

Endelig fremgår det af selvevalueringerne, at classic-dannelsen giver bedre mulighed for at skabe tydeligere profiler for erhvervsakademierne og for at skabe en fælles kultur og identitet for hele institutionen/på tværs af uddannelser og udbudssteder. Således peger erhvervsakademierne på flere fordele ved classic-dannelsen. Hvorvidt styrkerne reelt kommer til udtryk i konkrete forbedringer, eksempelvis i forhold til effektivisering og arbejdet med kvalitet og viden, vil blive genstand for de kommende analyser i evalueringen (se afsnit 3.3 for institutionernes økonomi og kapitel 5 for arbejdet med kvalitet).

Det er værd at bemærke, at erhvervsakademierne, på tværs af institutionernes selvevalueringer og de gennemførte casestudier, generelt ikke fremhæver markante ulemper eller svagheder ved classic-dannelsen. En enkelt institution peger i **selvevalueringen** på, at videreuddannelsesperspektivet potentielt kan blive mindre synligt for erhvervsskolernes studerende, og en anden institution beskriver udfordringen i overgangen til classic i forhold til at etablere en hensigtsmæssig organisering, styringsmæssige rutiner og opbygning af en virksomhedskultur. Som tidligere beskrevet, viser **casestudierne**, at denne etableringsproces generelt har fyldt meget for de ny-etablerede institutioner.

Casestudierne viser videre, at selve spaltningsprocesserne, både for de nyetablerede institutioner og i sin tid for de tidligt etablerede institutioner, har skabt store udfordringer. Udfordringerne sættes typisk i relation til bestyrelsessammensætningen (se afsnit 3.2.2 i nærværende kapitel), og institutionerne beskriver, at der har været tale om interessemodsætninger, hvor nogle af repræsentanterne for de afgivende erhvervsskoler i høj grad har søgt at varetage erhvervsskolernes interesser. På enkelte institutioner beskrives udspaltningen som et "hårdt slag" eller som en "utrolig tung proces". På den ene institution fik man først fundet en løsning, efter man fik en ny og uvildig bestyrelsesformand, og efter at Uddannelsesministeriet fik en uvildig rådgiver til at udarbejde en model for selve spaltningen. Dette skal ses i lyset af, at en af de afgivende erhvervsskoler eksempelvis mistede 40 pct. af sin virksomhedsaktivitet til erhvervsakademiet grundet spaltningen. I forlængelse heraf er flere bestyrelsesmedlemmer inde på, at etableringen af classic-institutionerne har haft konsekvenser for flere af de afgivende erhvervsskoler, der i visse tilfælde har mistet store andele af deres virksomhedsaktivitet. Bestyrelsesmedlemmerne peger dog ikke på, at dette skulle skabe udfordringer for erhvervsakademierne.

⁵ Som et eksempel på et tværinstitutionelt tiltag kan man i den forbindelse nævne etableringen af sektorens interesseorganisation 'Danske Erhvervsakademier' (etableret ultimo 2012).

Evaluator konstaterer, at alle erhvervsakademier i dag er etableret efter classic-modellen, om end dette er sket i forskellige tempi. Evaluator vurderer i den sammenhæng, at det har været en hensigtsmæssig beslutning at udmelde classic-modellen som "standarden" for organiseringen af erhvervsakademier. Denne model har umiddelbart en række iboende fordele, der, ifølge evaluator, skaber bedre forudsætninger for stærkere målopfyldelse fra erhvervsakademiernes side, for så vidt angår drift, ledelse, vækst(lag) og kvalitets- og videnudvikling. Endvidere er der kommet afklaring om ledelses- og referenceforhold mellem erhvervsakademierne og de afgivende erhvervsskoler, hvilket danner grundlag for en uafhængig og selvforvaltende styring af institutionerne.

Det er vigtigt at understrege, at institutionernes *forskellige* etableringsprocesser i sig selv kan have haft betydning for institutionernes muligheder for at leve op til målene som erhvervsakademi, jf. også kapitel 2. En hypotese kan således være, at jo tidligere etableringen som classic-institution er eksekveret, desto bedre forudsætninger vil en institution have for at leve op til målene. Hvorvidt dette reelt er tilfældet, vil vi løbende vende tilbage til igennem evalueringsrapporten.

3.2 Ledelsen af erhvervsakademierne

Etableringen af erhvervsakademierne har for de fleste institutioners vedkommende medført en reorganisering i forhold til at få skabt fælles organisatoriske rammer, der skal sikre en tværgående ledelse og styring på tværs af institutionernes aktiviteter og udbudssteder.

I dette afsnit belyses de valgte organiseringer, herunder hvordan man har forankret ledelsesopgaver, eksempelvis relateret til udvikling af uddannelserne og ressourcestyring. Afsnittet afsluttes med en analyse af den strategiske ledelse på erhvervsakademierne (institutionernes bestyrelser).

3.2.1 Den daglige ledelse

I overensstemmelse med lovgivningen (LBK nr. 850 af 08/09/2009) gør det sig på tværs af institutionerne gældende, at institutionernes øverste ledelseslag udgøres af en bestyrelse, som har ansvaret for den overordnede strategiske ledelse af akademiet. Herunder har rektor ansvaret for den daglige ledelse, understøttet af et rektorat, en administration, et sekretariat eller en direktion, der bistår med den daglige drift af institutionen. Således har rektor på alle institutioner tilknyttet stabsfunktioner, der typisk varetager funktioner som: økonomi, it, bygning, indkøb, kvalitet, udvikling samt HR/personale og nogle steder bibliotek. Flere steder har man også adskilte enheder, der varetager kommunikation/markedsføring, det internationale område samt et studiekontor/en studieadministration.⁶

I samspil med rektor varetages den daglige ledelse specifikt af en række uddannelseschefer (også betegnet afdelingschefer eller campuschefer), der har ansvaret for den daglige drift. Videre er der på de fleste af institutionerne også etableret et led i organisationsmodellen, der udgøres af en eller flere direktører og i enkelte tilfælde en vicerektor. Typisk er der tale om en til tre direktører, der varetager områderne: økonomi/ressourcer, uddannelse og udvikling (herunder kvalitet og akkreditering).

På et ledelsesmæssigt niveau under uddannelsescheferne er der en række uddannelsesledere, der varetager de undervisningsrelaterede opgaver i henhold til de uddannelser, der udbydes på institutionen. Nogle steder er der en uddannelsesleder/uddannelseskoordinator på hver uddannelse, og på andre institutioner har uddannelseslederne ansvaret for flere uddannelser. På begge de omfattede professionshøjskoler har man endvidere en prorektor.

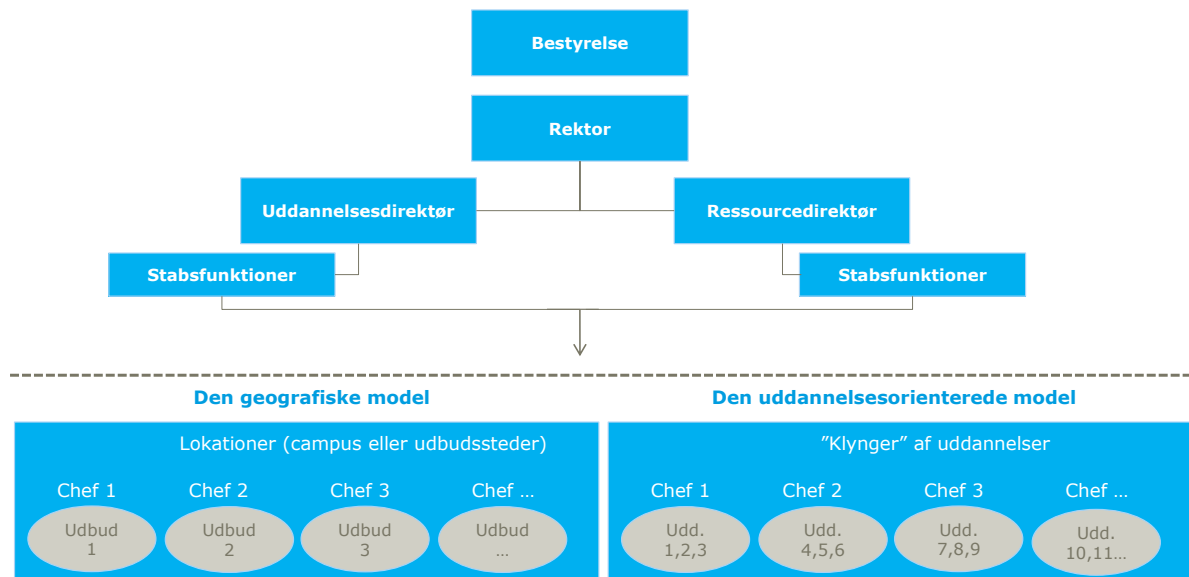
Hvad angår institutionernes organiseringsformer, tegner der sig overordnet set et billede af to forskellige organiseringsmodeller, afhængigt af om institutionerne har valgt at forankre cheferne i relation til uddannelser (uddannelsesretninger/brancher) eller i relation til udbudssteder (geografi). De to modeller er illustreret i nedenstående figur og beskrives efterfølgende som henholdsvis den geografiske model og den uddannelsesorienterede model⁷. Det skal dog fremhæves, at en-

⁶ Det skal dog præciseres, at Erhvervsakademi Kolding endnu ikke har fastlagt organiseringen efter classic-dannelsen primo 2013.

⁷ Det skal påpeges, at figuren tager afsæt i en organiseringsform med to direktører med ansvar for opdelte stabsfunktioner. Dette er blot til illustration, da det som tidligere nævnt ikke er alle institutioner, der opererer med et direktørniveau.

kelte institutioner har valgt at benytte en organisationsform, der indeholder elementer af begge organiseringsmodeller (en såkaldt kombinationsmodel).

Figur 3.1: To typiske organiseringsmodeller

Den geografiske model

I den geografisk betingede organiseringsform gør det sig gældende, at man har valgt at forankre hele eller størstedelen af chefniveauet på institutionens udbudssteder (campusser). Et eksempel herpå er Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy, hvor fem ud af seks afdelingschefer er placeret på campus City, Hillerød, Lyngby, Nørrebro og Valby. Desuden er der foruden direktionen tværgående funktioner inden for udvikling og kvalitet, kommunikation, it, økonomi og HR.

Nogle erhvervsakademier har ud over de geografisk placerede chefer oprettet tværgående enheder, ligesom cheferne kan have tværgående opgaver. Eksempelvis har man på Erhvervsakademi Sjælland fem campuschefer, der alle har tværgående ledelsesopgaver i relation til økonomi, praktik, HR/personale, internationalisering og udvikling samt i forhold til uddannelsesudvalgene. De indgår således alle i tværgående netværk relateret til disse opgaver. Erhvervsakademi MidtVest anvender også en organisationsmodel, hvor ledelsen er forankret i relation til udbudsstederne.

Den uddannelsesorienterede model

Et af eksemplerne på den uddannelsesorienterede model er Erhvervsakademi Aarhus. Erhvervsakademi Aarhus er organiseret i otte kompetencecentre med hver sin chef: 1) Finans og økonomi, 2) Salg og markedsføring, 3) Innovation og entrepreneurship, 4) It og softwareudvikling, 5) Digital kommunikation og multimedie, 6) Miljø- og laboratorieteknologi, 7) Jordbrugsvirksomhed samt 8) Ledelse og HR. Cheferne er forankret decentralt i relation til uddannelserne/uddannelsesklyngerne. Derudover har institutionen forankret fem tværgående ledelsesopgaver hos en økonomichef, en kvalitetschef, en udviklingschef, en chef for det internationale område samt en facility manager.

Også Erhvervsakademi Lillebælt benytter sig af en uddannelsesorienteret organiseringsmodel, idet institutionen har etableret syv uddannelsesuniverser med hver sin uddannelseschef og et efter- og videreuddannelsesområde med en akademichef. Med den organisatoriske forankring i fem højskoler udgør VIA University College også et eksempel på en institution med en uddannelsesorienteret organisering, ligesom University College Nordjylland også er det med sine 10 søjler. På University College Nordjylland har man tidligere haft et ledelseslag mellem prorektor og uddannelsescheferne, bestående af et dekaniveau, som man har valgt at nedlægge. Ifølge institutionen har dette givet en mere overskuelig organisering med klarere funktions- og kompetenceskel.

Kombinationsmodellen

Et eksempel på en institution, der både indeholder elementer af en uddannelsesorienteret og en geografisk organiseringsmodel, er Erhvervsakademi Dania, der har organiseret institutionen i syv

søjler med hver sin søjleansvarlige for de forskellige merkantile og tekniske uddannelser. Derudover er der på hver af institutionens otte lokationer en afdelingschef, som indgår i chefgruppen, og som har ansvaret for den daglige drift.

På baggrund af institutionernes beskrivelser af deres organisering er det evaluators vurdering, at institutionerne hver især har søgt at organisere sig, så de imødekommer institutionens specifikke situation relateret til institutionens udbud (uddannelser) og geografi, forstået som antallet af udbudssteder og den geografiske spredning herimellem. Hvis der ses bort fra professionshøjskolerne, består de afgørende forskelle mellem institutionerne i, om de dels har valgt både at have et direktørniveau og et chefniveau, dels om man har valgt en organisering, der er bygget op om udbudssteder/campusser (den geografiske model) eller om uddannelserne (den uddannelsesorienterede model). Det er endvidere karakteristisk, at institutionerne ikke nødvendigvis har fundet deres endelige organisatoriske form. Samlet set er evaluator ikke i stand til på baggrund de indsamlede data (og på nuværende tidspunkt) at vurdere, om én organisationsform er at foretrække frem for en anden.

Hvorom alting er, er det af afgørende betydning for evalueringen, at ingen institutioner giver udtryk for at have ledelsesmæssige bindinger til de afgivende erhvervsskoler. Alle ledere, chefer og direktører refererer til den pågældende institution og i sidste ende til rektor (og er dermed ansvarlig over for bestyrelsen).

Evaluator konstaterer, at alle institutionerne – organisatorisk og ledelsesmæssigt – har forankret funktioner vedrørende udvikling og økonomi samt typisk også andre stabsfunktioner. Hvad angår denne del af organiseringen, synes institutionerne således ikke længere at være kendetegnet ved at udgøre "minimumsmodeller" uden kapacitet til at løfte opgaver med kvalitetskontrol, uddannelsesudvikling mv. (jf. kritikken fra Undervisningsministeriets tilsynsrapport).⁸ Dog fremhæver flere af de nyetablerede institutioner, at de valgte organiseringsmodeller fortsat kan videreudvikles. I forlængelse heraf nævnes det af nogle informanter, at der fortsat er et potentiale for yderligere centralisering (herunder formalisering) på visse af institutionerne. Videre skal det bemærkes, at ledelsesforholdene på de institutioner med stort geografisk dækningsområde og spredte udbudssteder er udfordret af distancen. Institutionernes geografiske dækning behandles uddybende i afsnit 4.1.

3.2.2 Den strategiske ledelse (bestyrelsesarbejdet)

Nærværende afsnit sætter fokus på ansvar og opgavevaretagelse samt sammensætning af erhvervsakademiernes bestyrelser.

Bestyrelsens ansvar og opgavevaretagelse

Af bemærkningerne til forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser⁹ fremgår det, at erhvervsakademier (i lighed med professionshøjskoler) har en enstrengt ledelse, der indebærer, at erhvervsakademierne har et bestyrelsesniveau. Bestyrelsens ansvar og opgaver er beskrevet i det nævnte lovforslag. Her fremgår det, at bestyrelsen skal varetage den overordnede og strategiske ledelse af erhvervsakademiet, ligesom den skal sikre uddannelsernes kvalitet og udvikling samt en effektiv drift af erhvervsakademiet. Dette overordnede ansvarsområde er konkretiseret i en række opgaver, som bestyrelsen for det enkelte erhvervsakademi skal varetage. Disse er skitseret i boksen nedenfor¹⁰.

⁸ Institutionernes konkrete arbejde med netop kvalitet, videngrundlag mv. belyses i kapitel 5.

⁹ Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (2007/2 LSF 47).

¹⁰ Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (2007/2 LSF 47).

Boks 3.2: Bestyrelsens ansvar og opgaver

Bestyrelsen udarbejder erhvervsakademiets vedtægt, indgår udviklingskontrakt med undervisningsministeren (nu uddannelsesministeren), ligesom det er bestyrelsen, der ansætter og afskediger erhvervsakademiets rektor.

Videre fastlægger bestyrelsen, efter indstilling fra rektor, erhvervsakademiets organisatoriske rammer. Rammerne skal fastlægges på en måde, der sikrer, at erhvervsakademiet kan opfylde sine formål og varetage alle sine aktuelle og kommende opgaver, ligesom de studerendes mulighed for indflydelse på uddannelse og undervisning skal sikres.

Bestyrelsen godkender studieordninger for erhvervsakademiets uddannelser, men har dog mulighed for at bemyndige rektor hertil. Endelig vedtager bestyrelsen, efter indstilling fra rektor, det årlige budget, fastsætter retningslinjer for rektors virksomhed og fastsætter kapaciteten på erhvervsakademiet, herunder også kapaciteten for erhvervsakademiuddannelser på institutioner for erhvervsrettet uddannelse, hvortil undervisning er udlagt.

Dertil kommer, at bestyrelsen, efter indstilling fra rektor, kan organisere erhvervsakademiet med faglige hovedområder og organisere erhvervsakademiet med studieråd for de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser som rådgiver for uddannelsesudvalg, rektor og bestyrelsen om tilrettelæggelse, gennemførelse og udvikling af grunduddannelse og efter- og videreuddannelse i tilknytning hertil.

Kilde: Uddrag af lovgivningen om erhvervsakademier

Erhvervsakademierne har i **selvevalueringerne** beskrevet bestyrelsens ansvar og opgavevaretagelse. **Selvevalueringerne** tegner samlet set et billede af bestyrelsesarbejdet, som generelt er i tråd med det beskrevne i lovgrundlaget. På tværs af **selvevalueringerne** fremgår det, at bestyrelserne (i dag) varetager den strategiske ledelse af erhvervsakademierne i henhold til udviklingskontrakterne, ligesom de fastlægger de overordnede rammer for ledelsen af institutionerne. Bestyrelsens opgavevaretagelse knytter sig således i høj grad til (arbejdet med) erhvervsakademiets overordnede mål, visioner, værdier og udvikling. Der er tilsvarende enighed om, at bestyrelsen varetager opgaver i relation til erhvervsakademiets økonomi, herunder vedtager det årlige budget.

I tillæg til ovenstående beskriver flere erhvervsakademier i **selvevalueringerne**, at bestyrelsen typisk har en rolle i forbindelse med udbud af nye uddannelser og i nogle tilfælde også i forhold til videncentrenes virke. Mange af erhvervsakademierne fremhæver desuden, at bestyrelserne har spillet en central rolle i forbindelse med udspaltningen fra de afgivende erhvervsskoler.

Bestyrelsens ansvar og opgavevaretagelse har tillige været et tema i de gennemførte **casestudier**, og disse bekræfter i høj grad det billede, der tegnes i **selvevalueringerne**. Rektorer og bestyrelsesmedlemmer forklarer, at bestyrelsen varetager den strategiske ledelse, mens rektor/rektorat varetager den daglige ledelse af erhvervsakademiet. **Casestudierne** viser videre, at samarbejdet mellem bestyrelse og ledelse typisk er centreret om udmøntning af de fastlagte strategier.

Rektor og bestyrelsesmedlemmer er i forbindelse med **casestudierne** blevet bedt om at beskrive, hvad der kendetegner bestyrelsens arbejdsopgaver. En lang række rektorer og bestyrelsesmedlemmer har i den forbindelse fremhævet – foruden ovennævnte opgaver – at bestyrelsens arbejde hidtil har været centreret om forhold vedrørende etableringen af det pågældende erhvervsakademi. Således har udspaltning, (køb af) bygninger mv., fyldt meget i bestyrelsernes opgavevaretagelse. Flere informanter giver i den forbindelse udtryk for, at efterhånden som udspaltning mv. falder på plads, giver det mulighed for større fokus i bestyrelserne på erhvervsakademiernes uddannelser, herunder indhold, kvalitet mv. Det kan således konstateres, at der for flere akademier kan refereres til forskellige "faser" i bestyrelsesarbejdet, der svarer til de udviklingsspor, som den enkelte institution har gennemgået. Med andre ord har bestyrelsesarbejdet i opstarts- og etableringsfasen hen imod classic-dannelse (der for nogle har varet flere år) i høj

grad haft fokus på økonomi, indgåelse af aftaler, organisatoriske forhold mv., hvorimod temaer som strategisk retning, kvalitetsudvikling og udvikling af uddannelser først for relativt nylig er kommet på dagsordenen.

Enkelte erhvervsakademier fremhæver i **casestudierne**, at ansvars- og opgavefordelingen mellem erhvervsakademierne og de afgivende erhvervsskoler særligt i etablerings- og opstartsfasen i visse tilfælde var uklar. De fremhæver typisk, at det særligt var muligheden for at etablere sig som light- eller hybrid-model, der gav udfordringer. Her beskriver flere, at retningslinjer og udmeldinger fra ministeriets side var uklare, hvilket afstedkom, at der blev brugt mange kræfter på at drøfte ansvar og opgaver erhvervsakademier og erhvervsskoler imellem. For de erhvervsakademier, der fra begyndelsen blev etableret som classic-institutioner, har ansvars- og opgavefordelingen været (mere) tydelig fra start. Informanterne fremhæver dog i forlængelse heraf, at der i dag i høj grad er klarhed over ansvars- og rollefordelingen.

Selvevalueringer og **casestudier** viser, at der er hyppig kontakt mellem bestyrelse og den daglige ledelse af erhvervsakademierne. Typisk mødes bestyrelse og daglig ledelse et bestemt antal gange om året og drøfter en på forhånd fastlagt dagsorden. Disse møder er for de fleste erhvervsakademier suppleret med løbende dialog mellem bestyrelse/bestyrelsesformand/forretningsudvalg og rektor ved behov for mere strategiske drøftelser mellem de fastlagte møder og/eller ved aktuelle problemstillinger. Overordnet set betegner både rektor og bestyrelsesmedlemmer på erhvervsakademierne det nuværende samarbejde mellem erhvervsakademiernes ledelse og bestyrelse som velfungerende. Dette til trods for, at der knytter sig nogle udfordringer til sammensætningen af bestyrelsen (jf. afsnittet nedenfor).

På baggrund af ovenstående, er det evaluators vurdering, at der på tværs af erhvervsakademierne er enighed om, at bestyrelsen varetager den strategiske ledelse af erhvervsakademiet, mens rektor/rektorat varetager den daglige ledelse (som forudsat i loven). Det er ligeledes evaluators vurdering, at det nuværende samarbejde mellem ledelsen på det enkelte erhvervsakademi og bestyrelsen er velfungerende. I forlængelse heraf er det vurderingen, at samarbejdet såvel som afklaringen af ansvar og opgavevaretagelse til en vis grad knytter sig til, hvorvidt erhvervsakademierne blev etableret som light-, hybrid- eller classic-institutioner. Jævnfør afsnittet ovenfor, er alle erhvervsakademier i dag classic-institutioner. Samlet set vurderer evaluator derfor, at ledelses- og referenceforholdet mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler i dag i høj grad er afklaret.

Bestyrelsessammensætningen

Af lovforslag til lov om erhvervsakademier¹¹ fremgår det, at bestyrelsen skal sammensættes af medlemmer, der bidrager til at fremme erhvervsakademiets strategiske virke og faglige mål inden for akademiets uddannelsesområder med deres erfaring med og faglige indsigt i de tekniske og merkantile områder samt kendskab til arbejdsmarkedets behov for personer med uddannelser, der udbydes på et erhvervsakademi. Dertil kommer, at medlemmer af bestyrelsen skal repræsentere faglige kvalifikationer, have erfaring med og indsigt i offentlig og privat virksomhed, strategisk ledelse, organisation og økonomi, herunder vurdering af budgetter og regnskaber. Sammensætning og udpegning af medlemmer til bestyrelsen er konkretiseret yderligere i lovforslaget og gengivet i boksen nedenfor.

¹¹ Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (2007/2 LSF 47).

Boks 3.3: Sammensætning og udpegning af medlemmer til erhvervsakademiets bestyrelse

§ 14, stk. 3: En institution for erhvervsrettet uddannelse udpeger mindst et medlem af erhvervsakademiets bestyrelse, når

- 1) institutionen ved spaltning har overdraget aktiviteter, aktiver og passiver vedrørende erhvervsakademiuddannelser og efter- og videreuddannelser med tilhørende videncenterfunktion til erhvervsakademiet,
- 2) institutionen forestår udlagt undervisning for erhvervsakademiet, eller
- 3) institutionens faglige miljø er blevet akkrediteret til at kunne gennemføre udlagt undervisning for erhvervsakademiet.

§ 14, stk. 4: Bestyrelsen skal endvidere sammensættes af:

- 1) Mindst et medlem, der udpeges af professionshøjskolen eller professionshøjskolerne i regionen.
- 2) Et medlem, der udpeges af den eller de ingeniørhøjskoler med udbud af uddannelser i regionen.
- 3) To medlemmer, der udpeges i forening af kommunalbestyrelserne og regionsrådet i erhvervsakademiets geografiske område.
- 4) To medlemmer, der udpeges af og blandt erhvervsakademiets medarbejdere og de medarbejdere på erhvervsakademiets uddannelser på de institutioner, der gennemfører uddannelser for erhvervsakademiet. De af medarbejderne valgte medlemmer er beskyttet mod afskedigelse og anden forringelse af forholdene på samme måde som tillidsrepræsentanter inden for vedkommende eller tilsvarende område.
- 5) To medlemmer, der udpeges af og blandt de studerende på erhvervsakademiets uddannelser.

Af lovforslaget fremgår, at bestyrelsen skal sammensættes af medlemmer, der udpeges efter stk. 3 og 4, og at medlemmer udpeget efter stk. 3 skal udgøre et flertal i bestyrelsen. Et medlem, der er udpeget efter stk. 3, repræsenterer den institution, som medlemmet er udpeget af. Et flertal af bestyrelsen kan ikke udpeges af den samme institution for erhvervsrettet uddannelse.

Kilde: Lov om erhvervsakademier

På tværs af erhvervsakademiernes **selvevalueringer** fremgår det, at institutionernes bestyrelser er sammensat i overensstemmelse med gældende vedtægter, der er udmeldt og godkendt af Uddannelsesministeriet.

Nærværende evaluering har sat fokus på bestyrelsernes sammensætning og størrelse, jf. de udfordringer der beskrives i Undervisningsministeriets tilsynsrapport. Disse udfordringer adresseres også i forbindelse med **casestudier** og i begrænset omfang i erhvervsakademiernes **selvevalueringer**.

Af en række **selvevalueringer** fremgår det, at bestyrelsernes medlemmer har forskellige og i visse tilfælde modsatrettede interesser, hvilket har medført en række udfordringer i forhold til at fokusere på det pågældende erhvervsakademis interesser og udvikling samt bestyrelsens beslutningsdygtighed. Det fremgår, at der især har været udfordringer forbundet med forhandlinger af udspaltningsaftaler, overdragelse af bygninger og medarbejdere, driftsaftaler, hvor bestyrelsesmedlemmerne fra de afgivende erhvervsskoler var parter i de individuelle forhandlinger. Bestyrelserne har herved været funderet på en konstruktion, som har betydet, at flere medlemmer var inhabile i forhold til deres virke som bestyrelsesmedlem. Det påpeges i tråd hermed, at bestyrelserne således i en vis udstrækning ikke har været anvendelige som støtte for rektors forhandlinger. Et lignende billede tegner sig i forbindelse med **casestudierne**. Her fremhæver mange af informanterne, at særligt tilstedeværelsen af repræsentanter for andre erhvervsakademier såvel som for professionshøjskoler har givet udfordringer, idet institutionerne i visse tilfælde er konkurrenter i forhold til udbud af uddannelser, studerende mv.

I **selvevalueringerne** påpeges det af flere erhvervsakademier, at det lovbestemte regelsæt om bestyrelsernes sammensætning dog også har visse styrker, da det betyder, at bestyrelsesmedlemmerne har indflydelse på egne interesser (som de repræsenterer), samt at sammensætningen er med til at sikre viden om de enkelte lokalområder og kontaktflader. Det understreges dog af flere af institutionerne, at forudsætningen for, at den pågældende bestyrelsessammensætning

fungerer i praksis, er, at bestyrelsesmedlemmerne formår at tilsidesætte egne interesser og reelt fungere som bestyrelsesmedlemmer for den pågældende institution.

De nævnte perspektiver på fordele og ulemper ved bestyrelsessammensætningen kan i høj grad genfindes i viden, indsamlet gennem **casestudierne**. Her fremhæver især rektorer og bestyrelsesmedlemmer, at modsatrettede interesser i høj grad har præget bestyrelsernes arbejde. Mange erhvervsakademier problematiserer, at bestyrelserne er sammensat af medlemmer, som egentlig er valgt til noget andet og bestrider en anden stilling i det daglige. Flere oplever, at i de tilfælde, hvor bestyrelsesmedlemmer er nødt til at prioritere deres tid, prioriterer de deres daglige stilling, hvilket sker på bekostning af bestyrelsesarbejdet. Flere af de interviewede bestyrelsesmedlemmer understreger, at det er vanskeligt at have "begge kasketter" på samtidigt. De forklarer, at konsekvensen af det kan være, at de sommetider holder igen i drøftelserne, såfremt dette kan have (negativ) betydning for den institution, de repræsenterer.

I forlængelse heraf fremhæver mange af informanterne dog, at dette især gjorde sig gældende i starten af etableringen af erhvervsakademierne. Flere fremhæver, at bestyrelsessammensætningen i dag kun i mindre grad eller slet ikke giver udfordringer. Informanterne forklarer typisk, at udfordringen mindskes/forsvinder, når medlemmer af bestyrelsen beslutter, hvilken "kasket" de har på i forbindelse med arbejdet i bestyrelsen. Der er dog også institutioner, der fremhæver, at disse udfordringer stadig præger bestyrelsernes arbejde.

Særligt **casestudierne** vidner om, at sammensætningen af medlemmer er central for (er udfordrende for) bestyrelsesarbejdet. En række af erhvervsakademierne peger på, at der skal sikres en vis balance i forhold til, hvilke institutioner bestyrelsesmedlemmerne repræsenterer. Særligt det, at bestyrelserne skal have repræsentanter for erhvervsskolerne og professionshøjskolerne, fremhæves som problematisk, da de dermed vil få en dobbeltrolle.

Som eksempel på ovenstående vurderer rektor for en institution, hvor langt hovedparten af bestyrelsesmedlemmerne er udpeget af erhvervsskolerne i området, at det er for mange erhvervsskolerepræsentanter. En informant fra institutionen forklarer, at det ville være mere hensigtsmæssigt, hvis bestyrelsen i lige så høj grad bestod af repræsentanter for de almene gymnasier, lokale virksomheder mv. Informanten fortæller videre, at sammensætningen især giver udfordringer i forbindelse med forhandlinger af udspaltningsaftaler med institutioner, som også sidder i bestyrelsen og derved egentlig er inhabile. Som et andet eksempel fortæller informanter på en anden institution, at der i starten sad tre erhvervsskoleledere i bestyrelsen, som følte sig som "aktionærer". Det medførte, at både de tre pågældende bestyrelsesmedlemmer og de øvrige medlemmer kom i klemme i forhold til, hvem de skulle "holde med" i drøftelser og beslutningsprocesser. Dog fremhæver enkelte erhvervsakademier, at det er centralt, at erhvervsskolerne er repræsenteret i erhvervsakademiernes bestyrelser, da sammenhængen herimellem ellers kan blive udfordret.

Når repræsentation af professionshøjskoler i bestyrelserne fremhæves som problematisk, knyttes det typisk sammen med, at de er "konkurrenter" til erhvervsakademierne, hvilket kan udfordre professionshøjskolernes repræsentanter i bestyrelserne i forhold til at holde fokus på erhvervsakademiets interesser.

Ifølge **casestudierne** har udfordringer i bestyrelsessammensætningen haft konsekvenser i bestyrelserne på en del af institutionerne. Konkret har nogle nedsat en ny bestyrelse, fået ny bestyrelsesformand, haft stor udskiftning/udslusning af direktører fra erhvervsskolerne eller udskiftet medlemmer fra erhvervsskolerne med repræsentanter for erhvervslivet. Flere informanter tilkendegiver, at uro og udskiftning i bestyrelserne udfordrer bestyrelsernes fokus og arbejde.

Selvevalueringerne viser, at næsten alle bestyrelser på erhvervsakademierne har en størrelse på mellem 13-19 medlemmer. Et enkelt erhvervsakademi har en bestyrelse med 25 medlemmer. Mange af erhvervsakademierne forholder sig i deres selvevalueringer til bestyrelsens størrelse. Her fremhæves dog især de positive forhold ved en bestyrelse med mange medlemmer. Det påpeges eksempelvis, at når bestyrelsen har en vis størrelse, bidrager det til at sikre en bred repræsentation i forhold til erhvervslivet og aftagerne, samt at bestyrelsen har kompetencer inden for pædagogik, undervisning, forskning og økonomi, ligesom det store antal medlemmer er med

til at sikre balance i forhold til den regionale udbudsdækning. Også i casestudierne fremhæves disse elementer som fordelene ved store bestyrelser. Dog viser casestudierne ligeledes, at der er en række markante udfordringer og reelle ulemper ved de store bestyrelser. I tråd med Undervisningsministeriets tilsynsrapport fremgår det, at de forholdsvis store bestyrelser i flere tilfælde har gjort det vanskeligt for bestyrelserne at nå til enighed og træffe beslutninger. Næsten alle erhvervsakademier tilkendegiver i forbindelse med **casestudierne**, at bestyrelserne i dag er for store ift. at sikre beslutnings- og eksekveringskraft.

Flere erhvervsakademier fremhæver i **casestudierne**, at den gældende sammensætning af erhvervsakademierne har været nødvendig ved etableringen af erhvervsakademierne, idet det har bidraget til at sikre en bred repræsentation. I forlængelse heraf understreger mange informanter dog, at nu hvor erhvervsakademierne i højere grad har fokus på drift (frem for etablering), kan regler for udpegning og sammensætning af bestyrelser med fordel ændres. Flere peger på, at der ikke længere er behov for den brede repræsentation, men at bestyrelserne med fordel kunne mindskes i både antal og institutionstyper. Flere fortæller, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis bestyrelserne fremadrettet primært bestod af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og virksomhederne i erhvervsakademiets lokalområde. Flere erhvervsakademier fremhæver vigtigheden af, at bestyrelserne fremadrettet ikke er "partsbestyrelser", men derimod sammensættes, så erhvervsakademiets interesser sikres i højere grad, end tilfældet er i dag.

Med afsæt i ovenstående er det evaluators vurdering, at institutionernes bestyrelser er sammensat i overensstemmelse med gældende vedtægter, men at både sammensætning af bestyrelserne og antallet af bestyrelsesmedlemmer har givet og til en vis grad stadig giver udfordringer for bestyrelsesarbejdet. Evaluator vurderer, at bestyrelsessammensætningen i nogen grad udfordrer bestyrelsens (mulighed for) fokus på erhvervsakademiets interesser, ligesom bestyrelsens størrelse udfordrer medlemmernes muligheder for at træffe beslutninger. Samlet er det vurderingen, at sammensætning og antal af bestyrelsesmedlemmer har både fordele og ulemper, men at ulemperne overskygger fordelene. Det hører samtidig med til billedet, at særligt udfordringen i forhold til medlemmernes forskellige interesser var størst i etablerings- og opstartsfasen, mens udfordringen i relation til bestyrelsernes størrelse stadig gør sig gældende.

3.3 Økonomiske forhold på erhvervsakademierne

I dette afsluttende afsnit belyses institutionernes økonomiske forhold. Det skal fremhæves, at analyserne i kapitlet *ikke* udgør en egentlig regnskabsanalyse, da dette ligger uden for opdraget for evalueringen. Derimod er det en del af kommissoriet, at evaluator skal vurdere institutionernes administrative bæredygtighed, samt hvorvidt institutionerne er i stand til at sikre en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse.

For at belyse dette har vi anvendt nøgletal hentet fra institutionernes årsrapporter (senest tilgængelige årsrapport er fra 2011). Disse vil blive uddybet og nuanceret med institutionernes egne beskrivelser af deres økonomiske situation fra casestudierne. Konkret ligger følgende nøgletal til grund for analysen: STÅ (antal årselever), egenkapital, soliditetsgrad og likviditetsgrad.

I de tilfælde, hvor nøgletallene fremgår direkte af årsrapporterne og er sammenlignelige, er disse anvendt i analysen. I modsat fald er de beregnet på baggrund af oplysninger i årsregnskaberne. De steder, hvor institutionernes revisorer har anført særlige bemærkninger i årsrapporterne, vil disse blive gengivet.

3.3.1 Udviklingen i STÅ

En opgørelse af antallet af årselever er helt centralt for at få en indikation af institutionernes tilskudsberettigede aktiviteter og dermed deres grundlæggende finansieringsgrundlag. Opgørelsen af STÅ på tværs af akademierne skal dog tages med visse forbehold, da opgørelsesmetoderne ikke er konsistente, ligesom der i nogle tilfælde er skiftet regnskabspraksis i den betragtede periode. Hvad der gør sammenligningen kompliceret er, at det er forskelligt, hvorvidt institutionerne i årsrapporterne alene har opgjort årseleverne i ressourceudløsende årselever, eller om der i opgørelserne er skelnet mellem ressourceudløsende og ikke-ressourceudløsende elever. Det er heller ikke konsekvent, hvorvidt opgørelsen er inklusive eller eksklusiv udlagt aktivitet til andre, eller hvordan udenlandske studerende er registreret.

Evaluatoren har i bearbejdningen af regnskabstallene tilstræbt den størst mulige sammenlignelighed på tværs af år og institutioner, hvilket dog kan dække over særlige forhold på enkelte institutioner. Således skal tallene læses med visse forbehold, og fokus bør lægges på de overordnede tendenser i tallene.

Sammenlignes udviklingen i institutionernes STÅ i perioden 2009-2011, er det samlede antal årselever for sektoren steget med 135 pct. Dette skyldes dog i høj grad de to professionshøjskoler, der indgår i opgørelsen fra og med 2010. For de ni erhvervsakademier alene har stigningen i STÅ været på ca. 45 pct. i den betragtede periode. Som samlet enhed er sektoren således vækset betydeligt, målt på STÅ. Hvad angår de enkelte institutioner, har de generelt set et gradvist stigende antal årselever gennem perioden 2009-2011.

Tabel 3.2: Institutionernes udvikling i STÅ

Institution	2009	2010	2011	Ændring 2009-2011
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	3.266	3.756	4.255	30%
Erhvervsakademi Aarhus	1.644	1.912	2.327	42%
Erhvervsakademi Dania	1.241	1.374	1.541	24%
Erhvervsakademi Kolding	788	1.042	1.142	45%
Erhvervsakademi Lillebælt	1.943	2.297	2.640	36%
Erhvervsakademi Midtvest	480	564	593	24%
Erhvervsakademi Sjælland	1.242	1.812	2.435	96%
Erhvervsakademi Sydvest	646	800	996	54%
Københavns Erhvervsakademi	2.327	3.153	3.733	60%
I alt EA	13.577	16.710	19.662	45%
University College Nordjylland	-	-	1.761	-
VIA University College	-	4.465	5.232	-
I alt PH	-	4.465	6.993	-
EA og PH i alt	13.577	25.640	31.887	135%

Kilde: Institutionernes årsberetninger. UC Nordjylland og VIA UC har bidraget med supplerende oplysninger om STÅ for tekniske og merkantile uddannelser.

Note: Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy og Erhvervsakademi Sjælland er kun opgjort i ressourceudløsende studerende. For VIA University College er medtaget opgørelser fra højskolerne Teknisk-Merkantil Højskole, Højskolen for Design, Animation, Media og Business samt Højskolen for Videreuddannelse og Kompetenceudvikling.

Alle institutionerne, herunder særligt rektor og bestyrelse, er i forbindelse med **casestudierne** blevet bedt om at uddybe institutionens økonomiske situation. Overordnet set bekræfter interviewene billedet af en sektor i betydelig vækst. Hovedparten af erhvervsakademierne betegner institutionens økonomiske situation som sund og stabil, hvilket typisk knyttes sammen med antallet af studerende, herunder STÅ.

Erhvervsakademierne har ikke en entydig forklaring på fremgangen i STÅ, men tilskriver det typisk, at potentielle studerende er blevet mere opmærksomme på de uddannelser, erhvervsakademierne udbyder, i takt med at de er blevet etableret som selvstændige erhvervsakademier. Flere erhvervsakademier fremhæver dog, at fremgangen sandsynligvis til dels også skyldes den finansielle krise og arbejdsløshed, som formodes at fremme motivationen for at uddanne sig. Denne rammebetingelse bør ikke undervurderes.

I forlængelse af sidstnævnte pointerer institutionerne typisk, at de er opmærksomme på, at den fremgang i STÅ, de oplever i disse år, meget vel kan ændre sig til stagnation eller fald på et senere tidspunkt. Dette søger de at tage højde for i deres økonomiske planlægning.

For at belyse fordelingen af årselever opgøres nedenfor STÅ for henholdsvis fuldtids- og deltidsstudende. De steder, hvor det er muligt, er udlagt aktivitet anført under kategorien *andet* i tabellen herunder.

Tabel 3.3: STÅ, fordelt på fuldtidsstuderende og deltidsstuderende

Institution	2009			2010			2011		
	Fuldtid	Deltid	Andet	Fuldtid	Deltid	Andet	Fuldtid	Deltid	Andet
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	2.003	1.263	-	2.447	1.309	-	2.889	1.367	-
Erhvervsakademi Aarhus	1.958	453	(767)	2.309	496	(893)	2.555	509	(737)
Erhvervsakademi Dania	875	275	91	930	306	138	1.074	300	168
Erhvervsakademi Kolding	386	402	-	574	468	-	660	482	-
Erhvervsakademi Lillebælt	1.575	368	-	1.854	443	-	2.215	425	-
Erhvervsakademi Midtvest	395	85	-	489	76	-	512	81	-
Erhvervsakademi Sjælland	905	337	-	1.275	537	-	1.564	871	-
Erhvervsakademi Sydvest	494	1	151	590	4	206	736	3	257
Københavns Erhvervsakademi	2.095	232	-	2.454	699	-	3.012	721	-
I alt EA	10.686	3.416	(525)	12.921	4.337	(549)	15.217	4.757	(312)
University College Nordjylland	-	-	-	-	-	-	1.258	503	-
VIA University College	-	-	-	3.207	1.258	-	3.640	1.592	-
I alt PH	-	-	-	3.207	1.258	-	4.898	2.095	-
Total EA og PH i alt	10.686	3.416	(525)	19.335	6.853	(549)	23.755	8.444	(312)

Kilde: Institutionernes årsberetninger. Dog ikke Erhvervsakademi MidtVest, der fremsendte tallene i forbindelse med høringsprocessen. University College Nordjylland og VIA University College har bidraget med supplerende oplysninger om STÅ for tekniske og merkantile uddannelser separat.

Noter:

Erhvervsakademi Aarhus: Årseleverne inkluderer både ressourceudløsende og ikke-ressourceudløsende årselever. Antal af årselever i parenteser i "andet"-kategorien er årselever vedr. udlagt aktivitet. Tallet står i parentes, da det i dette tilfælde reducerer det totale antal årselever i årsrapporten. Dette gælder også øvrige tal i parenteser.

Dania: Andet-kategorien indeholder KVVU og MVU- praktik, udvekslingsstuderende samt udenlandske selvbetalere. Årseleverne er ekskl. udlagt aktivitet og uden kostafdelingen.

Lillebælt: Antallet i deltidskategorien er, hvad årsrapporten angiver som "salgsaktiviteter".

EA MidtVest: Oplysninger om fordelingen af fuldtids- og deltidsstuderende er leveret af institutionen selv, og stemmer ikke over ens med det samlede antal, der er angivet i årsrapporterne for 2009 og 2011, som er udgangspunkt for tabel 3.2.

EA SydVest: Årseleverne er inklusive udlagt aktivitet, der er placeret i "andet" kategorien. Udenlandske selvbetalere indgår i fuldtids-kategorien.

KEA: Udlagt aktivitet er 97 i 2009, 140 i 2010 og 84 i 2011. Deltidskategorien er ekskl. udlagte aktiviteter.

Som det fremgår af tabellen, er hovedparten af institutionernes årselever fuldtidsstuderende, og generelt set vækster institutionerne i STÅ, særligt hvad angår fuldtidsstuderende, men også (om end i mindre omfang) for deltidsstuderende.

Erhvervsakademierne har i forbindelse med **casestudierne** forholdt sig til institutionens økonomiske status. Flere af institutionerne påpeger, at de både har vækset, produceret overskud og konsolideret sig som institutioner. Enkelte institutioner påpeger, at det belaster økonomien at igangsætte nye uddannelser, hvilket de økonomiske resultater afspejler. Videre påpeger et par af institutionerne, at deres stigende optag på sigt vil medføre en stigning i STÅ. Enkelte institutioner beretter i forlængelse heraf, at man strategisk overvejer, hvad man gør i en situation, hvis optaget falder.

Samlet set viser analysen af STÅ et billede af en erhvervsakademisektor, der vækster betydeligt, særligt hvad angår STÅ udløst af fuldtidsstuderende.

3.3.2 Soliditets- og likviditetsgrad

Institutionernes *soliditetsgrad* har en forklaringsværdi i forhold til at belyse værdien i institutionerne. Soliditetsgraden er mere konkret et udtryk for, om institutionerne har aktiver (bygninger, inventar mv.), der modsvarer den belånte værdi. Hvis institutionerne eksempelvis har belånt alle sine værdier, er soliditetsgraden således lav¹². Soliditetsgraden er angivet i institutionernes årsrapporter.

Evaluators har gennemført en analyse af institutionernes opgørelser af soliditetsgraden. Denne analyse viser, at ingen af institutionerne i 2011 har negative værdier. En enkelt institution har i perioden 2009-2010 haft en negativ soliditetsgrad, men har fået vendt denne til et positivt resultat i 2011. Således er billedet overordnet set positivt i forhold til sektoren generelt, hvor alle institutioner har en værdi (aktiver), der overstiger deres belånte værdi.

Hvad angår institutionernes *likviditetsgrad*, kan denne anvendes til at belyse institutionernes opsparing ("kassebeholdning") – og dermed deres muligheder for at indfri kortsigtede gældsforpligtelser. Konkret angiver likviditetsgraden institutionernes tilgodehavender og likvide beholdninger i forhold til deres kortfristede gæld¹³. Hvis institutionen har en likviditetsgrad på over 100 pct., betyder det, at institutionen er i stand til at afvikle al kortsigtet gæld her og nu. Dvs. en likviditetsgrad omkring eller over 100 pct. anses for at være god. Institutionernes likviditetsgrad fremgår ligeledes af de enkelte årsrapporter.

En analyse af institutionernes likviditetsgrad viser, at langt størstedelen af institutionerne har en likviditetsgrad på omkring eller over 100 pct. i 2011. Enkelte institutioner har dog en likviditetsgrad på under 50 pct. i 2011. Dette kan hovedsageligt forklares med forskelle i institutionernes finansielle struktur (forholdet mellem langsigtede og kortsigtede gældsforpligtelser såvel som forholdet mellem anlægs- og omsætningsaktiver). Således er der enkelte institutioner, der ikke vil kunne afvikle deres kortsigtede gæld her og nu, såfremt det skulle være nødvendigt.

På **casestudierne** fremhæver flere af institutionerne, at erhvervsakademierne har forskellige økonomiske forudsætninger, grundet spaltningprocesserne, hvilket har den konsekvens, at institutionernes nuværende økonomi i høj grad afspejler den økonomiske situation på de afgivende erhvervsskoler. Således må sammenligningen af institutionerne ske med visse forbehold.

Videre beretter enkelte af institutionerne om nye tiltag vedrørende økonomistyring, hvor de har arbejdet på at etablere gode budget- og økonomimodeller. På en af institutionerne har man videre søgt at indarbejde gode rutiner ved at afholde en fælles dag for alle budgetansvarlige for at sikre ens procedurer på udbudsstederne/uddannelserne. Hver uddannelsesleder har her sit eget decentrale budget. Fire af institutionerne fremhæver også, at de har fået nye arbejdstidsaftaler, hvilket sikrer, at der ikke tilføres forskellige ressourcer til de samme uddannelser (eksempelvis paralleludbud), hvilket tidligere har gjort sig gældende. Således noterer evaluators, at der på tværs af institutionerne forefindes enkelte eksempler på, at man arbejder strategisk med etableringen af nye budget- og økonomimodeller – herunder indførelsen af nye arbejdstidsaftaler, der er blevet indført på fire af institutionerne.

3.4 Delkonklusion

I dette kapitel har evaluators belyst og vurderet en række forhold relateret til organisation, ledelse og økonomi af primært erhvervsakademierne og sekundært VIA University College og University College Nordjylland. Sidstnævnte institutioner indgår i begrænset omfang i analyserne i dette kapitel, da de organisatoriske forhold for disse institutioner er væsensforskellige fra erhvervsakademierne.

Det kan først og fremmest konstateres, at alle deltagende erhvervsakademier kan betegnes (og er godkendt) som classic-institutioner, og at alle dermed i dag er organiseret i henhold til det overordnede organisationsprincip, der var tiltænkt ved etableringen af erhvervsakademisektoren.

¹² Da soliditetsgraden udregnes på baggrund af egenkapitalen, afrapporteres der ikke særskilt på denne. Soliditetsgrad = egenkapital/samlede aktiver.

¹³ Soliditetsgraden er beregnet som institutionernes tilgodehavender og likvide beholdninger i procent af den kortfristede gæld (omsætningsaktiver*100/den kortfristede gæld).

Omvendt viser evalueringen, at størstedelen af institutionerne kan betegnes som *nyetablerede classic-institutioner*. Heraf følger, at institutionerne har fulgt forskellige udviklingsspor, og det er således et mindretal af institutionerne, der igennem flere år har haft den organisationsform, der i lovgivningen var tiltænkt for at kunne løfte de uddannelsespolitiske målsætninger i aftalen om erhvervsakademier. Denne præmis er afgørende at have for øje i vurderingen af fremdrift og resultater i forhold til de evalueringsspørgsmål, der behandles i den resterende del af rapporten.

Evaluatoren konkluderer i forlængelse af ovenstående, at det har været hensigtsmæssigt at definere classic-modellen som den standard, som alle erhvervsakademier skulle arbejde hen imod. Evalueringen dokumenterer, at classic-modellen har en række iboende (og potentielle) fordele. Det gælder i forhold til økonomisk råderum, ledelseskraft og volumen. Stort set alle interviewede aktører er enige om, at classic-modellen har været den rigtige strategi at forfølge, om end evalueringen samtidig viser, at processen frem til classic-etableringen har været udfordrende og også langvarig for flere institutioner.

Evalueringen viser videre, at de deltagende institutioner alle har gennemgået betydelige organisatoriske og ledelsesmæssige reformer siden ikrafttrædelsen af lovgivningen i 2009. Institutionerne har truffet egne valg, der så vidt muligt har afspejlet de karakteristika, som den enkelte institution har haft, samt de udfordringer, man har ønsket at imødegå. Evalueringen peger på, at der tegner sig et billede af to "typiske" organisationsformer, der benævnes *den geografiske model* og *den uddannelsesorienterede model*. Det er endnu for tidligt at vurdere, om den ene model er at foretrække frem for den anden.

Under alle omstændigheder dokumenterer evalueringen, at erhvervsakademierne *som samlet sektor* fremstår mere velfunderet og konsolideret, end det var tilfældet dels i den tidligere organisering af de pågældende uddannelser på erhvervsskolerne, dels i opstartsfasen af etablering af akademierne. Erhvervsakademierne anno 2013 vurderes generelt at have en ledelseskraft og -kapacitet, der kan bidrage til at løfte de målsætninger, som er tiltænkt erhvervsakademierne. Omvendt er der også betydelige forskelle mellem institutionerne, der kan vise sig at have betydning for graden af målopfyldelse. Denne vurdering uddybes i den resterende del af rapporten.

En væsentlig konklusion er, at data peger på, at der ikke (længere) synes at være væsentlige barrierer i forhold til de ledelsesmæssige forhold mellem de afgivende erhvervsskoler og erhvervsakademierne. Tidligere bekymringer om uafklarede ledelses- og referenceforhold mellem de to aktører synes i langt de fleste tilfælde at være løst, og det kan samtidig konstateres, at tiden har været en væsentlig faktor i den sammenhæng. Flere institutioner har oplevet betydelige udfordringer i denne sammenhæng, men i dag er der ingen institutioner, der giver udtryk for at have ledelsesmæssige bindinger vis-à-vis erhvervsskolerne.

For så vidt angår bestyrelsens arbejde, har det været karakteristisk på flere institutioner, at der kan identificeres flere faser i bestyrelsens indsats. Særligt på de akademier, hvor classic-dannelsen er blevet en realitet sent i forløbet, har bestyrelsens arbejde de første år haft økonomi, organisatoriske forhold, sikring af drift og lign. som omdrejningspunkter. Først efter classic-dannelsen er det andre og mere fremadrettede temaer (strategisk udvikling, kvalitetsudvikling, udvikling af uddannelser mv.), der er blevet det primære fokus i bestyrelsens opgaveportefølje.

Evalueringen viser, at erhvervsakademiernes bestyrelser – i overensstemmelse med lovgivningen – har ansvar for og varetager opgaver i relation til den strategiske ledelse af erhvervsakademierne. Det er evaluators vurdering, at sammensætningen og antallet af bestyrelsesmedlemmer har både fordele og ulemper, men at ulemperne overskygger fordelene. Fordelene ved sammensætning og størrelse er, at det bidrager til at sikre en bred repræsentation i forhold til erhvervslivet og aftagerne. Ulemperne er, at bestyrelsesmedlemmerne – qua det, at de er udpeget af en institution – har forskellige og i visse tilfælde modsatrettede interesser, hvilket udfordrer bestyrelsens fokus på erhvervsakademiets interesser, ligesom det kan være vanskeligt at opnå enighed og træffe beslutninger. Evalueringen viser, at udfordringer i relation til sammensætning såvel som størrelse af bestyrelserne var størst i starten af etableringen af erhvervsakademierne, hvor de i dag er mere begrænsede.

Det kan imidlertid konkluderes, at bestyrelsesarbejdet i erhvervsakademisektoren *samlet set* synes at være i overensstemmelse med lovgrundlaget, om end det særligt er i de senere år (og fremadrettet mod 2015), at bestyrelserne har haft og vil få fokus på de prioriterede målsætninger, der lå til grund for etableringen af erhvervsakademierne.

Anlægger man et økonomisk perspektiv på erhvervsakademisektoren, tegner evalueringen et billede af, at sektoren – opgjort i STÅ (udløst af fuldtids- og deltidsstuderende) – vækster betydeligt. Dertil kommer, at alle institutioner har en værdi (aktiver), der overstiger deres belånte værdi, ligesom langt størstedelen af institutionerne har en likviditetsgrad på omkring eller over 100 pct. i 2011. Dette bevirker generelt set, at institutionerne har frie midler, der må forventes at bidrage til at sikre institutionernes udviklingsarbejde, bidrag til vækstlaget mv. Evalueringen viser dog også, at enkelte institutioner har en likviditetsgrad på under 50 pct. i 2011, hvilket blandt andet må ses i lyset af institutionernes forskellige økonomiske forudsætninger efter spaltningsprocesserne. Endelig viser evalueringen, at enkelte institutioner arbejder strategisk med etableringen af nye budget- og økonomimodeller, herunder indførelse af nye arbejdstidsaftaler, der er blevet indført på fire af institutionerne.

4. ERHVERVSAKADEMIERNES UDBUD AF VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

Nærværende kapitel sætter fokus på erhvervsakademiernes udbud af videregående uddannelser. Kapitlet indledes med en beskrivelse af institutionernes regionale dækning i forhold til udbud af uddannelser, herunder institutionernes tilgang til arbejdet med at sikre den regionale uddannelsesdækning. Dernæst følger et afsnit, der analyserer institutionernes udbud af nye erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser på de tekniske og merkantile områder. Afsnittet herefter sætter fokus på (udviklingen i) optaget til de af evalueringen omfattede uddannelser. Kapitlet afsluttes med et afsnit, der analyserer overgangen til og fra erhvervsakademiuddannelserne.

Analyserne i dette kapitel bidrager bl.a. til vurderingen af, hvorvidt erhvervsakademistrukturen bidrager til at skabe et vækstlag og en styrket sektor, som er nogle af målsætningerne hermed.

Analyserne i dette kapitel baserer sig på registerdata (om oprettede uddannelser, optag og overgange), institutionernes selvevalueringer og casestudier. Registerdataanalyserne er baseret på oplysninger fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT) samt Danmarks Statistiks (DST) Uddannelsesstatistik.

4.1 Et regionalt dækkende uddannelsesudbud

Af forslag til lov om erhvervsakademier fremgår det, at erhvervsakademierne skal dække behovet for erhvervsakademiuddannelser såvel som efter- og videreuddannelser i den region eller den del af regionen, hvor erhvervsakademiet hører hjemme¹⁴. I dette afsnit behandles institutionernes arbejde med at sikre den geografiske dækning, herunder balancen mellem faglig bæredygtighed og geografisk spredning.

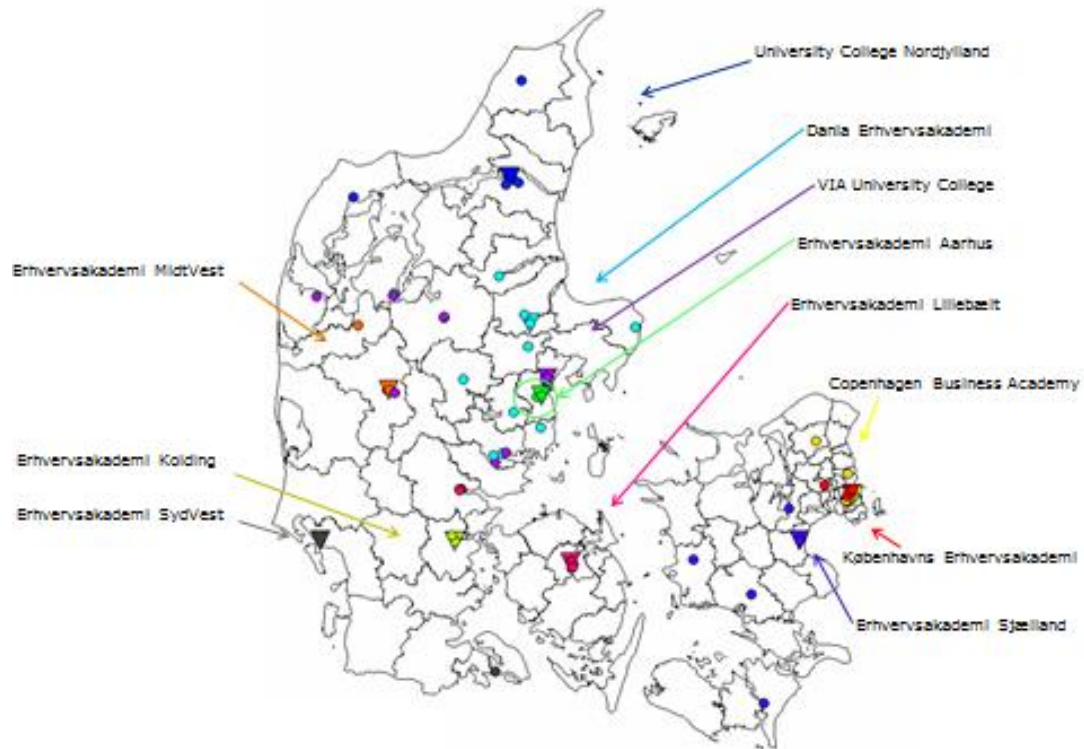
Geografisk dækning af erhvervsakademiuddannelser

Med henblik på at visualisere hvordan institutionerne fordeler sig geografisk, er institutionernes hovedby (markeret med trekanter) og udbudssteder (markeret med prikker¹⁵) angivet på kortene nedenfor. Det første kort viser hele Danmark, mens det efterfølgende kort kun viser hovedstadsområdet.

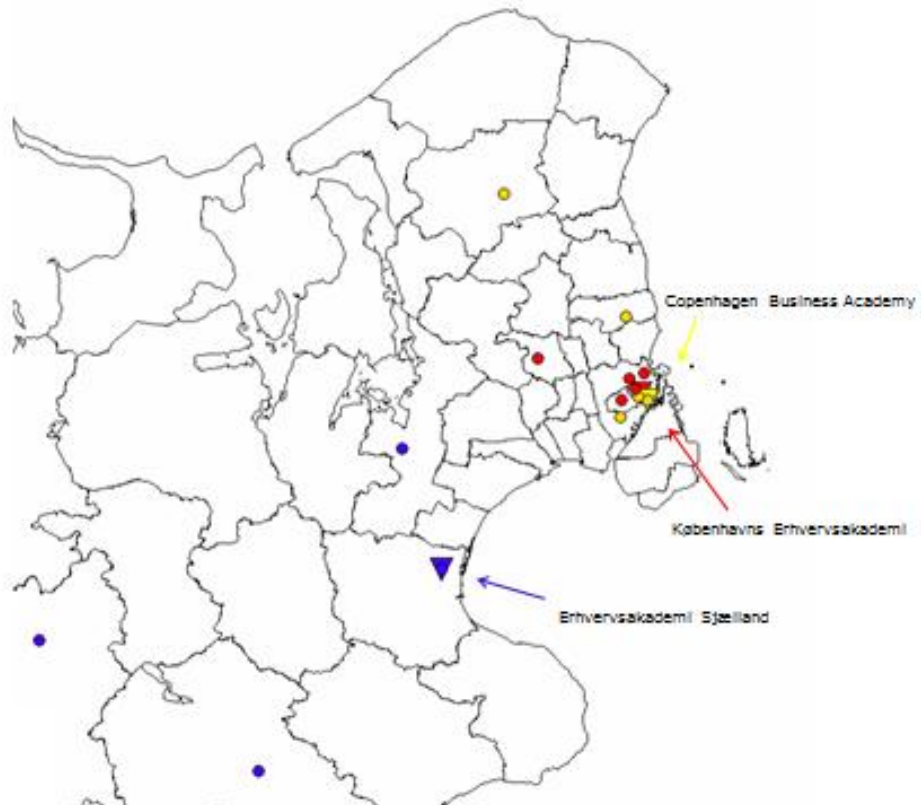
¹⁴ Forslag til Lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (2007/2 LSF 47).

¹⁵ Udbudssteder er defineret ved deres institutionsnummer i UNI-Cs institutionsregister. Således vil to udbudssteder, der deler samme institutionsnummer, eksempelvis kun fremgå én gang af kortet.

Figur 4.1: Kort over omfattede institutioner (hovedby og udbudssteder) i Danmark

Figur 4.2: Kort over omfattede institutioner (hovedby og udbudssteder) i hovedstadsområdet

Som det fremgår af ovenstående kort, varierer antallet af udbudssteder betydeligt institutionerne imellem. Kortene viser endvidere, at det for nogle områder gælder, at institutionerne, herunder hovedby og/eller udbudssteder, er placeret relativt tæt på hinanden. Flere institutioner tilkendegiver i **casestudierne**, at der er konkurrence om at rekruttere studerende imellem nogle institutioner (mere om dette nedenfor). Ovenstående kort giver en indikation af, hvor dette kan være aktuelt.

Hovedparten af institutionerne tilkendegiver i **selvevalueringer** og/eller ved **casestudierne**, at de betragter deres opgave med at sikre den regionale uddannelsesdækning som særdeles central. Flere pointerer, at deres bidrag til sikring af den regionale uddannelsesdækning er tæt forbundet med deres eksistensberettigelse som uddannelsesinstitution. Især i forbindelse med **casestudierne** fremhæver flertallet af institutionerne, herunder repræsentanter for bestyrelserne, at erhvervsakademisektoren samlet set har en forpligtelse til at tilbyde relevante uddannelsesstilbud i (stor)byer såvel som i udkantsområderne og derved bidrage til opnåelse af 60 pct.-målsætningen.

Flere institutioner fremhæver dog i denne forbindelse, at der er et skisma mellem sektorens forpligtelse til at sikre det geografisk brede uddannelsesstilbud og det konkurrenceelement, der kan være mellem institutioner om udbud af uddannelser og rekruttering af studerende. En institution understreger, at det er en udfordring at være markedsbevidst og samfundsbevidst samtidig. En anden institution fortæller, at de vurderer, at de har et socialt ansvar over for både studerende og udkantskommuner til at udbyde uddannelser på bestemte lokationer til trods for, at der er relativt få studerende, og at det rent økonomisk ikke kan betale sig. Sidstnævnte beskrives nærmere nedenfor, herunder i tabel 4.1.

Casestudierne vidner om, at institutionerne overordnet set fordeler sig i to grupper i deres vurdering af betydningen af institutionens geografiske placering. Den ene gruppe af institutioner vurderer, at det er helt afgørende for rekruttering og optag af studerende, at udbudsstederne er placeret der, hvor "de studerende er". Informanterne forklarer typisk, at de studerende som tiltrækkes af og optages på erhvervsakademiuddannelser i mange tilfælde er mennesker, som ikke ville påbegynde og gennemføre en videregående uddannelse, hvis de eksempelvis skulle flytte bopæl eller have lang transporttid. Den manglende mobilitet kobler mange af informanterne til det, at de studerende ofte har stiftet familie, som de ikke ønsker at flytte (fra) og/eller en tæt knytning til deres lokalområde. Den anden gruppe af institutioner tilkendegiver omvendt, at mange af deres studerende har bopæl langt væk fra institutionen, og de oplever således, at deres studerende er mobile. Sidstnævnte institutioner begrundede typisk dette med, at de har (etableret) uddannelser, der har en kvalitet og et omdømme, der motiverer de studerende til at påbegynde uddannelse, selvom den er placeret langt fra deres bopæl. Viden fra **casestudierne** viser en tendens til, at det særligt er de institutioner, der er placeret uden for (stor)byer, der tilkendegiver, at deres studerende ikke eller kun i begrænset omfang er mobile, og således er modvillige i forhold til at påbegynde en uddannelse langt fra deres bopæl og/eller flytte bopæl.

I relation til ovenstående fremhæver flere informanter på **casestudierne**, at institutionernes forpligtelse til regional uddannelsesdækning også har den samfundsmæssige gevinst, at de færdiguddannede bliver boende og får ansættelse hos virksomheder i lokalområdet. Særligt de institutioner, der er placeret uden for de større byer, peger på dette som væsentligt. **Telefoninterview med samarbejdspartnere** viser tilsvarende, at særligt de virksomheder, der er beliggende uden for (stor)byerne værdsætter, at der udbydes relevante uddannelser tæt på virksomheden, da dette bidrager positivt til rekruttering af medarbejdere. Enkelte informanter, som repræsenterer virksomheder, tilkendegiver, at det ville have drastiske konsekvenser for deres virksomhed, hvis der ikke lå en relevant uddannelsesinstitution i nærområdet. Informanterne forklarer, at de oplever, at det er vanskeligt eller umuligt at tiltrække kvalificeret arbejdskraft, hvis (potentielle) medarbejdere skal flytte bopæl eller have lang transporttid til arbejdspladsen.

Institutionernes tilgang til sikring af regional uddannelsesdækning

Med henblik på at undersøge institutionernes tilgang til arbejdet med at sikre den geografiske dækning, er de i **selvevalueringerne** blevet bedt om at angive, hvorvidt de har en strategi herfor.

Selvevalueringerne viser, at størstedelen af institutionerne har en strategi for regional uddannelsesdækning. Der synes at være en sammenhæng mellem institutionernes størrelse (opgjort i STÅ) og hvorvidt de har en strategi for regional uddannelsesdækning, idet det særligt er de mindre institutioner, der tilkendegiver, at de ikke har en strategi herfor.

Indholdet af strategien for regional uddannelsesdækning varierer for de institutioner, der tilkendegiver at have en sådan. Mest gennemgående er dog, at strategien indebærer, at der udbydes de samme uddannelser på flere af institutionens udbudssteder, samt at udbudsstederne er placeret strategisk med omtanke for fordelagtige transportmuligheder. Derudover indebærer strategien typisk, at der er fokus på at skabe én institution samtidig med, at der er fokus på at fastholde en decentral uddannelsesdistribution med en fleksibel udbudspolitik, hvor uddannelsesuddannede samles i campusser.

De institutioner, der ikke har en strategi for regional uddannelsesdækning, har forskellige begrundelser herfor, som fremgår af **selvevalueringerne**. En institution beskriver, at institutionen kun dækker en specifik storby, hvorved der ikke er behov for en strategi. En anden institution tilkendegiver, at det ikke er meningsfuldt at have en særskilt strategi for den enkelte institution uden samspil med andre udbydere af erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser i nærområdet samt beslutningstagere. En tredje institution begrundet fraværet af en strategi med, at den regionale uddannelsesdækning styres af nuværende og fremtidige behov samt relevans i forhold til erhvervslivet, hvorfor institutionen ingen strategi har. Endelig angiver en institution, at de ikke har en strategi for regional uddannelsesdækning, da de får viden om behovet gennem deres kontakt til erhvervslivet.

Enkelte institutioner beskriver i **selvevalueringerne** de udfordringer, de oplever, i relation til sikring af den regionale uddannelsesdækning. De peger på, at det at skulle opretholde en bestemt geografisk uddannelsesdækning betyder, at institutionerne i visse tilfælde udbyder små og relativt omkostningstunge hold (se tabel 4.1), hvilket de forsøger at kompensere for ved at udbyde flere uddannelser lokalt samt ved at tiltrække udenlandske studerende. En anden udfordring er, at det kan være en udfordring at skabe et tværgående samarbejde mellem tidligere "konkurrenter", hvorfor det tager tid, før synergieffekterne viser sig.

Balance mellem fagligt bæredygtige enheder og geografisk spredning

Både institutionernes **selvevalueringer** og **casestudierne** viser, at institutionerne har fokus på at sikre fagligheden på tværs af institutionens udbudssteder. I **casestudierne** fremhæver flere informanter, at de vægter institutionens geografiske uddannelsesdækning særdeles højt, men at dette ikke må ske på bekostning af kvaliteten af de udbudte uddannelser. Det fremgår videre, at institutionerne især forbinder sikring af den faglige bæredygtighed på institutionens udbudssteder med at sørge for, at institutionens tilgang til arbejdet med kvalitet i uddannelserne gør sig gældende på tværs af udbudssteder (dette beskrives nærmere i kapitel 5). Begge datakilder viser videre, at dette især udmønter sig i tværgående samarbejde mellem ledere og undervisere på de enkelte udbudssteder.

Som eksempler på det tværgående samarbejde præsenteres i boksen nedenfor Erhvervsakademi Sjællands tilgang hertil, som det er beskrevet i erhvervsakademiets **selvevaluering**.

Boks 4.1: Eksempel på samarbejde på tværs af udbudssteder

Erhvervsakademi Sjælland søger at skabe fagligt bæredygtige miljøer på tværs af institutionens udbudssteder gennem samarbejde mellem uddannelserne, der består af:

- At samkøre de team, der varetager den samme uddannelse på forskellige campusser (via fælles team-møder, udveksling af ideer og materialer, planlægning af fællesarrangementer, fælles udviklingsprojekter mv.)
- At skabe et udvidet samarbejde mellem beslægtede uddannelser på forskellige campusser (via fag-faglige møder, udveksling af ideer og materialer, fælles udviklingsprojekter mv.)
- At skabe et fælles fagligt og pædagogisk fodslag blandt alle undervisere (via årlige seminarer, netværksorganisationen mv.)

Kilde: Erhvervsakademi Sjælland, selvevaluering

Af både **selvevalueringer** og **casestudier** fremgår det dog også, at der er en række udfordringer forbundet med at skabe balance mellem fagligt bæredygtige enheder og den geografiske spredning. Især fremhæves det, at muligheden for at skabe fagligt bæredygtige enheder er tæt forbundet med institutionens volumen i forhold til antallet af studerende såvel som undervisere. I **casestudierne** fremhæver mange informanter, at for uddannelser med få studerende og få undervisere kan det være vanskeligt at sikre videngrundlaget for uddannelsen.

Enkelte institutioner peger i den forbindelse på, at eftersom de har overtaget udbudsstederne fra de afgivende erhvervsskoler, er det ikke er ligetil at flytte udbudsstederne, hvis de måtte ønske det. Flere institutioner har derfor haft fokus på at samle de forskellige uddannelser i udbudsbyerne på samme lokationer. Særligt de institutioner, der har etableret campusser eller som planlægger dette, begrundet det med, at campus-organiseringen giver mulighed for at skabe større miljøer, hvilket gavner den faglige bæredygtighed, herunder samarbejdet mellem medarbejdere samt studiemiljøet blandt de studerende. **Telefoninterview med samarbejdspartnere** bekræfter dette billede. Flere informanter peger på, at et godt fagligt miljø kræver en "kritisk masse" af studerende og undervisere. Enkelte informanter blandt aftagerne pointerer i den forbindelse, at hvis der er få studerende på de udbudte uddannelser, skal underviserne typisk undervise i mange fagområder, hvilket udfordrer den faglige kvalitet i undervisningen.

Tilstedeværelsen af ovenstående problemstilling bekræftes delvist, når man sætter fokus på antallet af studerende på de enkelte uddannelser på de enkelte institutioner. Tabellen nedenfor viser antallet af optagne studerende på specifikke uddannelser fordelt på institutioner for 2012. Det skal dog understreges, at overbygningsuddannelser (top-up-uddannelser) *ikke* indgår i tabellen, da optaget til overbygningsuddannelser foregår selvstændigt på institutionerne og således ikke fremgår af registerdata fra KOT, hvorfra tallene er hentet¹⁶.

¹⁶ En separat oversigt over optag på overbygningsuddannelser findes sidst i afsnit 4.3.

Tabel 4.1: Antal optagne studerende pr. uddannelse pr. institution, juli-optag, ekskl. overbygningsuddannelser

Uddannelser	Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	Erhvervsakademi Aarhus	Erhvervsakademi Dania	Erhvervsakademi Kolding	Erhvervsakademi Lillebælt	Erhvervsakademi MidtVest	Erhvervsakademi Sjælland	Erhvervsakademi SydVest	Københavns Erhvervsakademi	University College Nordjylland	VIA University College	I alt
Erhvervsakademi- uddannelser												
Administrationsøkonom			29				17					46
Automationsteknolog		25	11						17			53
Autoteknolog		34	17				31					82
Financial Controller (Fi- nansøkonom)		35										35
Commerce Management (Handelsøkonom)							6					6
Chemical and Biotechnical Science (Laborant)		29										29
Computer Science (Data- matiker)	29	29					10	10	45	37		160
Datamatiker	65	74	75		92	26	67	44	73	35		551
Design, Technology and Business (Designteknolog)								21	46	33	126	226
Designteknolog								21	168	66	234	489
Driftsteknolog - offshore								39				39
E-designer				32					81			113
Energiteknolog			28		28				35	11		102
Energy Technology (Ener- giteknolog)										16		16
Financial Management (Fi- nansøkonom)		37		18						21		76
Finansøkonom	355	227	133	74	83	90	108	71		163		1.304
Handelsøkonom	110		188		75		51					424
Installatør			22		42	22	32	20	104	4		246
IT Network and Electronics Technology (It-teknolog)		24	8		22				35	16		105
IT-teknolog		34			25				62	19		140
Jordbrugsteknolog		166			42		34					242
Laborant	35	31			25	23	61	21		26		222
Logistics Management (Logistikøkonom)					31		19					50
Logistiskøkonom	74				29		12					115
Markedsføringsøkonom	325	258	100	60	110	64	128	93		87	60	1.285
Marketing management	124	108	30	100	49		20	37		61	93	622
Miljøteknolog		14										14
Multimedia Design and Communication (Multime- diedesigner)	36	65		36	62		60	16	98	35		408
Multimediedesigner	81	157		54	111	36	79	35	192	47		792
Procesteknolog					56	20	36					112
Produktionsteknolog			39		30	25	16	35	42	10	24	221
Service, Hospitality and Tourism Management (Serviceøkonom)	150		50		71		51			73		395
Serviceøkonom	290		126		112	39	38			115		720

Uddannelser	Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	Erhvervsakademi Aarhus	Erhvervsakademi Dania	Erhvervsakademi Kolding	Erhvervsakademi Lillebælt	Erhvervsakademi MidtVest	Erhvervsakademi Sjælland	Erhvervsakademi SydVest	Københavns Erhvervsakademi	University College Nordjylland	VIA University College	I alt
I alt erhvervsakademi- uddannelser	1.674	1.347	856	374	1.095	345	876	463	998	875	537	9.440
Professionsbachelor- uddannelser												
Architectural Technology and Construction Man- agement (Bygningskon- struktør)					32				60	37	92	221
Bioanalytiker											128	128
Bygningskonstruktør					93		90	39	151	70	275	718
Eksport og teknologi										7		7
Export and Technology (Eksport og teknologi)										24		24
Finans	104	77			70					70		321
Global Nutrition and Health (engelsksproget uddannelse)											36	36
Karakteranimationsuddan- nelsen											49	49
Optometrist			40						56			96
Smykker, teknologi & business									31			31
Tekstildesign, -håndværk og formidling											15	15
Value Chain Management (Procesøkonomi og værdi- kædeledelse)											41	41
Økonomi og IT									77			77
I alt professionsbache- loruddannelser	104	77	40	-	195	-	90	39	375	208	636	1.764
Total i alt	1.778	1.424	896	374	1.290	345	966	502	1.373	1.083	1.173	11.204

Kilde: KOT: Individdata.

Note: KOT individdata er baseret på juli-optag. Det bemærkes, at evalueringen ikke omfatter ingeniøruddannelser. Derfor er uddannelsen til have- og parkingeniør (udbudt på Erhvervsakademi Sjælland) ikke omfattet. I den betragtede periode har der ifølge institutionen selv været et samlet optag på 30 studerende på denne uddannelse.

Ovenstående tabel viser, at der er stor variation i antallet af optagne studerende. Det er ikke muligt på baggrund af nærværende evaluering at konkludere, hvor mange studerende der skal til (som årligt optag) i forhold til at have den ovenfor efterlyste "kritiske masse". Det fremgår dog af tabel 4.1, at der er en række uddannelser, som optager relativt få studerende.

Særligt **casestudierne** peger på, at udfordringen i forhold til at skabe balance mellem fagligt bæredygtige enheder og geografisk spredning især gør sig gældende for de mindre institutioner med flere udbudssteder. Dog indikerer også **telefoninterview med samarbejdspartnere** og de interview med samarbejdspartnere, der er foretaget som led i **casestudierne**, at de mindre institutioner har en særlig udfordring i forhold til at opretholde fagligt bæredygtige enheder. Enkelte informanter blandt aftagerne peger på, at deres oplevelse er, at de især inviteres til at deltage i de større institutioners udvalg (fx uddannelsesudvalg og advisory boards), hvilket de betragter som problematisk, da det særligt er i dette regi, at der er fokus på at skabe og opretholde kvaliteten i uddannelserne. Informanterne oplever, at de mindre institutioner i højere grad trækker på "lokale kompetencer" i form af lokale virksomheder. De vurderer typisk, at dette er et problem

for kvaliteten i uddannelsen på det enkelte udbudssted såvel som ensartetheden af uddannelser på tværs af udbudssteder.

I relation til institutionernes størrelser argumenterer de mindre institutioner i **casestudierne** dog typisk for, at netop deres størrelse er et positivt aspekt hos de optagne studerende, da disse ofte er kendetegnet ved at have brug for tæt faglig såvel som social opbakning. De mindre institutioner vurderer, at de har gode muligheder for at give de studerende denne opbakning gennem tæt dialog mellem undervisere og studerende og opmærksomhed fra både ledere og undervisere på den enkelte studerende.

Telefoninterview med samarbejdspartnere viser, at disse generelt forholder sig positivt til det faglige niveau blandt de studerende, som de på forskellig vis stifter bekendtskab med. Dog tilkendegiver enkelte informanter, at deres oplevelse er, at nogle studerende "slipper for let" igennem deres uddannelse og ikke har de kompetencer, som de forventes at have. Informanterne understreger, at dette er problematisk i forhold til den enkelte studerende såvel som for pågældende uddannelsers image. I forlængelse heraf fremgår det af **telefoninterview med samarbejdspartnere**, at flere oplever, at der kan være forskel på kvaliteten af en uddannelse på tværs af udbudssteder. De understreger typisk, at det er vigtigt at sikre ensartetheden på tværs af udbudssteder, således at man som aftager ved, "hvad man får", når man ansætter en medarbejder med en bestemt uddannelse. Det er især aftagere til mindre institutioner, der peger på disse udfordringer, men det skal understreges, at pågældende aftagere ikke eksplicit henfører problemstillingerne til institutionens størrelse.

Det er evaluators vurdering, at sikring af regional uddannelsesdækning er prioriteret på institutionerne, om end det ikke er alle institutioner, der arbejder strategisk hermed. Institutionerne arbejder primært med at sikre den faglige kvalitet på institutionens udbudssteder og uddannelser ved at have en fælles tilgang til arbejdet med kvalitet i uddannelserne og ved tværgående samarbejde mellem især undervisere. Det er evaluators vurdering, at særligt institutionernes volumen, herunder antallet af studerende og (som følge deraf) antallet af undervisere, har indflydelse på arbejdet med at sikre den faglige bæredygtighed på institutionens udbudssteder. Med afsæt i **registerdata**, der viser, at nogle uddannelser optager få studerende samt viden fra **casestudier** og **telefoninterview med samarbejdspartnere**, vurderer evaluator, at det primært er de mindre institutioner, der møder særlige udfordringer i forhold til at sikre balancen mellem den geografiske spredning og faglig bæredygtighed. Dertil hører dog, at det på baggrund af nærværende evaluering ikke kan konkluderes, hvorvidt der reelt er kvalitetsforskelle på uddannelserne afhængig af, om de udbydes på en mindre eller større institution.

4.2 Uddannelser på de tekniske og merkantile områder (herunder udvikling af "vækstlaget")

I dette afsnit analyseres institutionernes (omfang af) udbud af uddannelser på de tekniske og merkantile områder, herunder nye uddannelser.

Det skal indledningsvist nævnes, at afsnittet ikke kun omfatter en analyse af nye uddannelser. Rambøll har ved brug af tilgængelige registerdata valgt at belyse udviklingen i antallet af oprettede og udbudte uddannelser på de omfattede institutioner. De følgende tabeller (4.2 og 4.3) viser således ikke udelukkende "nye uddannelser" forstået som uddannelser, der ikke tidligere eksisterede. De to tabeller viser udviklingen i antallet af henholdsvis *oprettede* og *udbudte* erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser i årene 2009-2012. Sammenlignes tallene fra år til år er en stigning således udtryk for antallet af uddannelser på den enkelte institution, dvs. både eksisterende og nye uddannelser. En positiv udvikling vil alt andet lige indikere, at institutionerne har arbejdet med at udvikle et vækstlag og dermed et bredere udbud på de tekniske og merkantile områder.

Som supplement til disse registerdata viser tabel 4.4 antallet af nye (godkendte) erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser, top-up-uddannelser (overbygningsuddannelse) og uddannelser på VU- og diplom-niveau på det tekniske og merkantile område for perioden 2008-2012. Denne tabel viser således udviklingen i antallet af godkendte uddannelser for sektoren samlet set. Tilsammen tegner disse tal et billede af, hvordan vækstlaget er udviklet på de tekniske og merkantile områder.

Tabellen nedenfor viser antallet af oprettede erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser og ændringer for årene 2009-2012 for den enkelte institution. Af tabellen fremgår alene de uddannelser, hvor der er optaget studerende i de pågældende år. Den enkelte institution kan således godt udbyde flere uddannelser, end hvad der fremgår af nedenstående tabel. Igen gælder det, at overbygningsuddannelser (top-up-uddannelser) ikke indgår i tabellen, da de ikke fremgår af KOT.

Table 4.2: Antal oprettede uddannelser på de omfattede institutioner, ekskl. overbygningsuddannelser

Institution	2009	2010	2011	2012	Ændring 2009-2012
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	15	20	19	18	20%
Erhvervsakademi Aarhus	19	18	19	19	0%
Erhvervsakademi Dania	20	24	24	25	25%
Erhvervsakademi Kolding	5	5	5	8	60%
Erhvervsakademi Lillebælt	23	26	26	27	17%
Erhvervsakademi MidtVest	11	11	11	11	0%
Erhvervsakademi Sjælland	20	29	29	29	45%
Erhvervsakademi SydVest	17	19	19	19	12%
Københavns Erhvervsakademi	15	16	17	20	33%
University College Nordjylland	21	23	26	26	24%
VIA University College	15	16	16	16	7%
I alt	181	207	211	218	20%

Kilde: KOT: Individdata.

Ovenstående tabel viser, at antallet af oprettede uddannelser på tværs af institutioner blev øget med en femtedel i perioden 2009-2012. Tabellen viser, at langt størstedelen af institutionerne har oprettet et større antal uddannelser i 2012 end i 2009. De institutioner, der har oplevet en positiv udvikling i antallet af oprettede uddannelser, har oprettet mellem 7-60 pct. flere uddannelser i 2012 end i 2009. Kun to institutioner har samme antal oprettede uddannelser i 2009 og 2012.

Til sammenligning viser nedenstående tabel antallet af udbudte uddannelser, bortset fra overbygningsuddannelser (top-up uddannelser). Sammenholder man ovenstående og nedenstående tabel, fremgår således forskellen mellem antallet af oprettede og udbudte uddannelser.

Tabel 4.3: Antal udbudte uddannelser på de omfattede institutioner, ekskl. overbygningsuddannelser

Institution	2009	2010	2011	2012	Ændring 2009-2012
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	19	21	19	18	-5%
Erhvervsakademi Aarhus	23	21	21	19	-17%
Erhvervsakademi Dania	24	25	25	26	8%
Erhvervsakademi Kolding*		5	5	9	-
Erhvervsakademiet Lillebælt	27	30	31	33	22%
Erhvervsakademi MidtVest	11	12	12	11	0%
Erhvervsakademi Sjælland	29	34	33	31	7%
Erhvervsakademi SydVest	22	20	20	20	-9%
Københavns Erhvervsakademi	15	17	17	21	40%
Professionshøjskolen University College Nordjylland	21	27	29	29	38%
Professionshøjskolen VIA University College	22	16	16	16	-27%
I alt	213	228	228	233	9%

Kilde: KOT: Hovedtal.

*Tallene for Kolding stammer fra KOTs individdata, da KOTs hovedtal i dataleverancen fra VUS ikke indeholder Kolding.

Sammenholder man ovenstående to tabeller, fremgår det, at der i alle årene 2009-2012 er udbudt flere uddannelser, end der er oprettet. Et tilsvarende billede tegner sig, når man kigger på de enkelte institutioner. Dette vidner om, at institutionerne har stort fokus på at udbyde uddannelser, men at disse ikke i alle tilfælde oprettes.

Erhvervsakademiernes Rektorkollegium har i notatet "Erhvervsakademierne i Danmark – Status og Resultater" listet nye erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser, top-up-uddannelser (overbygningsuddannelse) og uddannelser på VVU- og diplom-niveau for perioden 2008-2012. Disse er optalt og fremgår af tabellen nedenfor. Det skal understreges, at der er tale om nye godkendte uddannelser, og disse er således ikke nødvendigvis i alle tilfælde udbudt og/eller oprettet.

Tabel 4.4: Antal nye godkendte uddannelser på det tekniske og merkantile område fra 2008-2012

	Heltidsuddannelser			Efter- og videreuddannelser	
	Erhvervsakademi-uddannelse	Professionsbachelor	Top-up	VVU (profilforløb)	Diplom-uddannelse
2008	-	2	2	-	-
2009	2	2	7	2	5
2010	2	-	2	-	-
2011	1	1	-	1	2
2012 (1. halvår)	1	-	1	1	-

Kilde: Notat fra Erhvervsakademiernes Rektorkollegium, "Erhvervsakademierne i Danmark – Status og Resultater".

Tabellen viser, at der samlet set er godkendt 34 nye uddannelser i årene 2008 til første halvår af 2012, hvoraf hovedparten blev godkendt i 2009. Tabellen viser videre, at 23 ud af 34 godkendte uddannelser er heltidsuddannelser, herunder at en stor del er overbygningsuddannelser (top-up), der ikke figurerer af registerdata fra Den Koordinerede Tilmelding (KOT).

Både **selvevalueringer** og **casestudier** vidner om, at udvikling og udbud af nye uddannelser er en prioritet for mange af institutionerne. Desuden bekræfter begge datakilder ovenstående billede af, at institutionerne især har fokus på udvikling af heltidsuddannelser.

Institutionerne er i **selvevalueringerne** blevet bedt om at beskrive, hvordan de arbejder med at udvikle og udbyde nye uddannelser på de tekniske og merkantile områder, herunder både erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser samt efter- og videreuddannelser. Det fremgår heraf, at institutionerne typisk udvikler og udbyder nye uddannelser på baggrund af deres vurdering af konkrete og aktuelle behov for specifikke uddannelser. Institutionerne beskriver, at de til brug for afdækning af behovet typisk inddrager en række parter, herunder især repræsentanter for det lokale erhvervsliv og relevante faglige organisationer samt repræsentanter for lokale uddannelsesudvalg og regionale uddannelsesnetværk.

Hvor systematisk denne behovsafdækning er, synes at variere. For nogle institutioner foregår behovsafdækningen primært ved at lytte og vejle stemningen, når de har kontakt til de relevante parter i anden sammenhæng (fx i forbindelse med de studerendes praktik), mens andre institutioner gennemfører mere eller mindre omfattende kvalitative og/eller kvantitative undersøgelser af behovet. Dog tilkendegiver næsten alle institutioner, at såfremt de agter at igangsætte en screenings- og akkrediteringsproces, indledes denne altid med en undersøgelse af behovet for den pågældende uddannelse. Flere institutioner beskriver endvidere, at de typisk samarbejder med andre uddannelsesinstitutioner, herunder fx andre erhvervsakademier og/eller professionshøjskoler, når de påbegynder arbejdet med at udvikle og udbyde nye uddannelser¹⁷.

Et lignende billede af institutionernes udvikling og udbud af nye uddannelser tegner sig i **case-studierne**. Også her pointerer flere informanter, at det særligt er behov hos aftagere, der har betydning for udvikling og udbud af nye uddannelser.

Casestudierne vidner dog også om, at der knytter sig nogle udfordringer til udvikling og udbud af nye uddannelser. Nogle af informanterne vurderer, at der i sektoren samlet set er gået lidt inflation i at etablere nye uddannelser med den konsekvens, at nogle uddannelser indholdsmæssigt overlapper lidt, hvilket kan betyde, at man fjerner eller begrænser eksistensgrundlaget for allerede etablerede uddannelser. Flere institutioner peger på, at en anden udfordring kan være, at fokus på udvikling og udbud af nye uddannelser sker på bekostning af eksisterende/"gamle" uddannelser. Dette kan betyde, at kvaliteten af disse uddannelser ikke sikres i tilstrækkelig grad. Mange informanter begrundes i forlængelse heraf, at udvikling og udbud af nye uddannelser er særdeles ressourcekrævende.

Med afsæt i ovenstående er det evaluators vurdering, at institutionerne indtil videre har bidraget positivt til vækstlaget på de tekniske og merkantile områder. At der på tværs af sektoren er oprettet en femtedel flere uddannelser i 2012 end i 2009 og godkendt 34 nye erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser, top-up-uddannelser og uddannelser på VU- og diplom-niveau i perioden 2008 til første halvår af 2012, vidner om, at institutionerne generelt set prioriterer udvikling og udbud af nye uddannelser. Denne vurdering understøttes af flere datakildder, der fremhæver den betydelige udviklingsaktivitet, der har kendetegnet sektoren siden etableringen.

Det er dog ligeledes evaluators vurdering, at der er forskel på institutionernes indsats på disse områder, hvorfor der fremadrettet er potentiale for yderligere vækst. Forudsætningen herfor er, at samtlige institutioner fortsat arbejder målrettet på at udvikle, udbyde og oprette nye uddannelser. Endelig er det evaluators vurdering, at et opmærksomhedspunkt i denne forbindelse er, at institutionerne ikke må miste fokus på (arbejdet med) kvalitet på eksisterende/"gamle" uddannelser.

4.3 Optag på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser (heltidsuddannelser)

Nærværende afsnit sætter fokus på (udviklingen i) optaget af studerende på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser, herunder for sektoren samlet set, for de enkelte institutioner, for grupper af uddannelser og for de enkelte uddannelser.

¹⁷ Evaluator konstaterer, at behovsafdækning er et tema, som erhvervsakademisamarbejdet EA 2015 ønsker at sætte fokus på, jf. udgivelsen Samarbejdsflader mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler, Mål og anbefalinger, arbejdsgruppe nedsat af EA-2015-styregruppen, november 2012.

Det er vigtigt at bemærke, at tallene i nærværende afsnit alene viser optag på oprettede uddannelser, der indgår i evalueringen. Tilsvarende indgår optag på overbygningsuddannelser på professionsbachelorniveau (top-up-uddannelser) *ikke* i nedenstående tal, da disse specifikke optag ikke registreres i de officielle KOT-tal. Optag på overbygningsuddannelser fremgår af en separat tabel sidst i afsnittet.

Nedenstående tabel viser antal optagne studerende på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser for årene 2009-2012 fordelt på institutioner.

Tabel 4.5: Optag på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser, julioptag, ekskl. overbygningsuddannelser

Institution	2009	2010	2011	2012	Ændring 2009-2012
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	1.346	1.534	1.611	1.778	32 %
Erhvervsakademi Aarhus	1.072	1.104	1.233	1.424	33 %
Erhvervsakademi Dania	636	722	869	896	41 %
Erhvervsakademi Kolding	320	364	370	374	17 %
Erhvervsakademi Lillebælt	950	1.012	1.091	1.290	36 %
Erhvervsakademi MidtVest	269	272	315	345	28 %
Erhvervsakademi Sjælland	728	791	813	966	33 %
Erhvervsakademi SydVest	418	437	384	502	20 %
Københavns Erhvervsakademi	902	962	1.188	1.373	52 %
University College Nordjylland	828	828	986	1.083	31 %
VIA University College	977	1.155	1.285	1.173	20 %
I alt	8.446	9.181	10.145	11.204	33 %

Kilde: KOT: Individdata (julioptag).

Tabellen viser, at antallet af optagne studerende på tværs af institutioner er øget med 33 pct. i årene 2009-2012, ligesom alle institutioner har oplevet en positiv udvikling i optaget af studerende i pågældende periode. Dog varierer stigningen i antallet af optagne studerende mellem 17-52 pct. institutioner imellem.

Ovenstående tabel viser antal optagne studerende opgjort i juli de pågældende år (baseret på KOT-tal). Rambøll har, som supplement til ovenstående, gennemført en tilsvarende analyse af antal optagne studerende opgjort i oktober de pågældende år, dvs. det såkaldte *efteroptag* (dog undtaget 2012, da opgørelsen herfor på evalueringstidspunktet ikke er fyldestgørende). Analysen viser, at oktober-optaget er marginalt højere end juli-optaget (mellem 2-4 pct. i de pågældende år). Ved brug af KOT-tal fra oktober, dvs. inklusiv efteroptag, bekræftes den generelle tendens til betydelig stigning i optaget.

Til sammenligning blev der optaget 6.133 og 6.646 studerende i henholdsvis 2007 og 2008. Disse tal sammenholdt med tallene i ovenstående tabel indikerer, at der har været en positiv fremgang i antallet af studerende både før og efter etableringen af erhvervsakademierne. Det skal dog bemærkes, at tallene for 2007/2008 alene indeholder antal optagne studerende på erhvervsakademiuddannelser. Dvs. at studerende på professionsbacheloruddannelser ikke indgår i dette sammenligningsgrundlag¹⁸.

For at give et mere detaljeret billede af optaget, viser tabellen nedenfor antallet af optagne studerende fordelt på grupper af uddannelser på tværs af institutioner for årene 2009-2012 og den udvikling, der er sket fra 2009-2012. Grupperingen af uddannelser er foretaget af evaluatoren, da

¹⁸ En sammenligning med optaget på offentligt rettede videregående uddannelser på de to omfattede professionshøjskoler viser, at væksten i optaget inden for de tekniske og merkantile uddannelser har været 8 procentpoint større end for de offentligt rettede uddannelser i perioden 2009-2012. Dette kunne indikere, at væksten inden for de tekniske og merkantile uddannelsesområder har været ekstraordinær stor, men omvendt skal data tolkes med varsomhed, da der ikke er tale om en sammenligning på sektorniveau.

der ikke findes en officiel måde at gruppere disse på¹⁹. Det skal understreges, at tabellen kun indeholder uddannelser, der er omfattet af evalueringen.

Tablet 4.6: Optag på de tekniske og merkantile grunduddannelser fordelt på grupper af uddannelser, juli-optag, ekskl. overbygningsuddannelser

Uddannelsesgruppe	2009	2010	2011	2012	Ændring 2009-2012
It-faglige område	1.488	1.707	1.918	2.156	45%
Økonomisk-merkantile område	3.843	4.380	4.848	5.502	43%
Designfaglige område	629	733	770	859	37%
Tekniske uddannelser	1.621	1.474	1.610	1.698	5%
Bio- og laboratorietekniske område	480	542	578	619	29%
Samfundsvidenskabelige uddannelser	20	14	72	46	130%
Sundhedsvidenskabelige uddannelser	302	275	286	260	-14%
Medie- og kommunikationsfaglige område	47	49	45	49	4%
Teknisk- og formidlingsfaglige område	16	7	18	15	-6%
I alt	8.446	9.181	10.145	11.204	33%

Kilde: KOT: Individdata (juli-optag).

Ovenstående tabel viser, at næsten alle grupper af uddannelser har haft en stigning i antallet af optagne studerende, når man sammenholder 2009 og 2012. Særligt uddannelser inden for det it-faglige område (fx datamatiker og multimediedesigner) og det økonomisk-merkantile område (fx markedsføringsøkonom og serviceøkonom) har haft stor stigning på henholdsvis 45 pct. og 43 pct. fra 2009-2012. Samfundsvidenskabelige uddannelser (fx administrationsøkonom) har oplevet den største procentvise stigning i antallet af optagne studerende, men her skal det bemærkes, at der er tale om et relativt lille antal studerende. Kun de sundhedsvidenskabelige uddannelser (fx optometri og bioanalytiker) og uddannelser på det teknisk- og formidlingsfaglige område (fx tekstile fag og formidling) har oplevet et fald i antallet af optagne studerende fra 2009-2012 på henholdsvis 14 pct. og 6 pct.

Nedenstående tabel viser antallet af optagne studerende fordelt på uddannelser, og giver således et mere detaljeret billede end ovenstående tabel. Da samme uddannelsesstype kan have forskellige betegnelser i KOTs databaser afhængigt af udbudssted, er grupperingen foretaget manuelt af evaluatoren på baggrund af uddannelsesnavnene i KOT. Som tidligere nævnt fremgår overbygningsuddannelser (top-up-uddannelser) ikke i tabellen, da optaget til overbygningsuddannelser foregår selvstændigt på institutionerne og således ikke fremgår af KOT.

¹⁹ Uddannelserne er grupperet efter anbefalinger fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte.

Tabel 4.7: Optag på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser fordelt på uddannelser, juli-optag, ekskl. overbygningsuddannelser

Uddannelse	2009	2010	2011	2012	Ændring fra 2009-2012
Erhvervsakademiuddannelser					
Administrationsøkonom	20	14	38	46	130%
Automationsteknolog		30	71	53	-
Autoteknolog	53	52	56	82	55%
Chemical and Biotechnical Science (Laborant)	26	25	27	29	12%
Commerce Management (Handelsøkonom)		20	5	6	-
Computer Science (Datamatikere)	173	165	148	160	-8%
Datamatikere	364	438	467	551	51%
Design, Technology and Business (Designteknolog)	166	175	211	226	36%
Designteknolog	430	491	485	489	14%
Driftsteknolog – offshore	19	14	24	39	105%
E-designer	56	67	74	113	102%
Energiteknolog		58	81	102	-
Financial Controller (Finansøkonom)				35	-
Energy Technology (Energiteknolog)			16	16	-
Financial Management (Finansøkonom)	48	43	68	76	58%
Finansøkonom	1.013	1.152	1.265	1.304	29%
Handelsøkonom	211	290	380	424	101%
Installatør	289	264	225	246	-15%
IT Network and Electronics Technology (IT-teknolog)	75	117	112	105	40%
It-teknolog	79	79	109	140	77%
Jordbrugsteknolog	173	225	226	242	40%
Laborant	157	155	204	222	41%
Logistics Management (Logistikøkonom)	41	49	33	50	22%
Logistikøkonom	67	84	102	115	72%
Markedsføringsøkonom	1.026	1.105	1.158	1.285	25%
Marketing management (Markedsføringsøkonom)	533	591	673	622	17%
Miljøteknolog				14	-
Multimedia Design and Communication (Multimedie-designer)	390	361	384	408	5%
Multimediedesigner	561	547	698	792	41%
Procesteknolog	141	137	121	112	-21%
Production Technology (Produktionsteknolog)	10				-
Produktionsteknolog	237	218	203	221	-7%
Service, Hospitality and Tourism Management (Serviceøkonom)	262	248	275	395	51%
Serviceøkonom	368	504	601	720	96%
I alt (erhvervsakademiuddannelser)	6.988	7.718	8.540	9.440	35%

Uddannelse	2009	2010	2011	2012	Ændring fra 2009-2012
Professionsbacheloruddannelser					
Architectural Technology and Construction Management (Bygningskonstruktør)	221	215	271	221	0%
Bioanalytiker	104	127	128	128	23%
Eksport og teknologi	11	11		7	-36%
Bygningskonstruktør	636	623	663	718	13%
Export and Technology (Eksport og teknologi)			27	24	-
Finans	199	238	260	321	61%
Global Nutrition and Health (Engelsksproget uddannelse)	26	38	36	36	38%
Karakteranimationsuddannelsen	47	49	45	49	4%
Optometrist	157	110	122	96	-39%
Smykker, teknologi & business				31	-
Tekstildesign, -håndværk og formidling	16	7	18	15	-6%
Value Chain Management (Procesøkonomi og værdikædeledelse)	41	45	35	41	0%
Økonomi og IT				77	-
I alt (professionsbacheloruddannelser)	1.458	1.463	1.605	1.764	21%
Total i alt	8.446	9.181	10.145	11.204	33%

Kilde: KOT: Individdata (julioptag).

Note: Grupperingen er foretaget af evaluator, da Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte oplyser, at der ikke findes en officiel måde at gruppere KOT-uddannelserne på.

Ovenstående tabel viser, at langt hovedparten af uddannelserne har oplevet et stigende optag i perioden 2009-2012²⁰. Målt på optaget er markedsføringsøkonom og finansøkonom de største uddannelser. Uddannelsesgrupperne med den største stigning er Økonomisk Management og IT Technology. Uddannelsesgruppen optometri har oplevet det relativt største fald i optaget. Stigningen i optaget for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser er hhv. 35 pct. og 33 pct.

Endelig viser nedenstående tabel udviklingen i optaget på de såkaldte *overbygningsuddannelser* (top-up-uddannelser).

²⁰ Det skal understreges, at der være forskelle på tallene i denne tabel og andre opgørelser på området. Forskellene kan fx skyldes inkluderede/ekskluderede uddannelser, hvorvidt personer eller forløb tælles med (vi har evt. dobbeltoptag med), samt forskellig periodeafgrænsning mv. I nærværende rapport bruges KOT-tal fra juli.

Table 4.8: Optag på overbygningsuddannelser (top-up-uddannelser), marts- og oktoberoptag i alt

Institution	2009	2010	2011	2012	Ændring 2009-2012
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	289	371	442	499	73%
Erhvervsakademi Aarhus	129	186	335	319	147%
Erhvervsakademi Dania	-	-	29	20	-
Erhvervsakademi Kolding	63	51	104	139	121%
Erhvervsakademi Lillebælt	110	175	212	299	172%
Erhvervsakademi MidtVest	-	25	21	26	-
Erhvervsakademi Sjælland	41	68	230	274	568%
Erhvervsakademi SydVest	38	68	114	92	142%
Københavns Erhvervsakademi	123	372	471	486	295%
University College Nordjylland	132	230	217	269	104%
VIA University College	41	165	189	345	741%
I alt	966	1.711	2.364	2.768	187%

Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte baseret på institutionernes egne indberetninger.

Tabellen bekræfter billedet baseret på registerdata fra Den Koordinerede Tilmelding. Der kan generelt konstateres en vækst i optaget af studerende i perioden også for disse uddannelser (og for hovedparten af institutionerne en betydelig vækst). Eksistensen af de nye overbygningsuddannelser har således givet en naturlig vej videre i det videregående uddannelsessystem for nogle studerende på erhvervsakademiuddannelser.

Det er sammenfattende evaluators vurdering, at der samlet set er en stabil og positiv udvikling i antallet af optagne studerende på de af evalueringen omfattede uddannelser. Dette til trods for, at enkelte uddannelser har oplevet et fald i antallet af optagne studerende fra 2009-2012 (se tabel 4.7). På denne baggrund er det evaluators vurdering, at den positive udvikling i antallet af optagne studerende bidrager positivt til 60 pct.-målsætningen. Det vurderes, at institutionernes udvikling og udbud af nye uddannelser har været en væsentlig medvirkende faktor til den positive udvikling, men omvendt vurderes udviklingen ikke alene at kunne tilskrives erhvervsakademierne, da denne udvikling gør sig gældende både før og efter etableringen af erhvervsakademierne.

4.4 Overgange til og fra erhvervsakademiuddannelserne

Nærværende afsnit analyserer overgange til og fra erhvervsakademiuddannelserne. Først belyses overgangen fra ungdomsuddannelser, herunder særligt erhvervsuddannelserne, til erhvervsakademiuddannelser og dernæst overgangen fra erhvervsakademiuddannelserne til professionsbachelor. Afsnittet belyser omfang, overgangsaktiviteter samt de studerendes motivation og barrierer for pågældende overgang.

4.4.1 Overgangen fra erhvervsuddannelserne

Dette afsnit belyser overgangen fra ungdomsuddannelser, herunder særligt erhvervsuddannelser, til erhvervsakademiuddannelser.

Tabellen nedenfor viser, hvordan de studerende, der er optaget på en erhvervsakademiuddannelse i årene 2009-2012, fordeler sig i forhold til adgangsgivende eksaminer for de enkelte institutioner.

Tabel 4.9: Adgangsgivende eksamen for optagne studerende på erhvervsakademiuddannelser, julioptag

Adgangsgivende eksamen	2009	2010	2011	2012	Ændring i optag (personer) 2009-2012
Studentereksamen (stx)	20%	19%	20%	21%	40%
Højere teknisk eksamen (htx)	5%	5%	6%	6%	64%
Højere handelseksamen (hhx)	22%	23%	23%	22%	29%
Højere forberedelseksamen (hf)	10%	9%	11%	12%	62%
Erhvervsuddannelse (EUD)	13%	14%	13%	13%	30%
Andet adgangsgrundlag	8%	8%	7%	6%	1%
Andet fra udland	20%	21%	20%	19%	24%
Adgangseks. ingeniør, GIF/ hf for fremmedsprogede, IB fra Danmark, IB fra udland, ukendt	1%	1%	1%	1%	-8%
I alt	100%	100%	100%	100%	33%

Kilde: KOT individdata (julioptag).

Ovenstående tabel viser, at fordelingen på adgangsgivende eksaminer for optagne på erhvervsakademiuddannelserne har været relativt ens for årene 2009-2012. Hovedparten af de studerende, der optages på en erhvervsakademiuddannelse, optages på baggrund af en højere handelseksamen (hhx) eller en studentereksamen (stx). Andelen af optagne med en adgangsgivende eksamen, der falder i kategorien "andet fra udland" i tabellen udgør en tilsvarende andel. Denne kategori dækker udenlandske studerende såvel som studerende i Danmark, der optages på baggrund af en adgangsgivende eksamen fra udlandet. Særligt antallet af studerende, der optages på en erhvervsakademiuddannelse på baggrund af en højere teknisk eksamen (htx) og højere forberedelseksamen (hf) har oplevet relativ stor stigning fra 2009-2012. Andelen af studerende, der optages på en erhvervsakademiuddannelse på baggrund af en erhvervsuddannelse (EUD) ligger stabilt på omkring 13 pct. i årene 2009-2012. Der er dog en stigning i antallet af optagne studerende med en erhvervsuddannelse på 30 pct. fra 2009-2012. Yderligere analyser af optagne studerende med en erhvervsuddannelse viser, at der er stor forskel på, hvor mange studerende med denne baggrund institutionerne optager. Dette fremgår af tabellen nedenfor.

Tabel 4.10: Andel studerende optaget med en erhvervsuddannelse (EUD) som adgangsgivende eksamen, juloptag

Institution	2009	2010	2011	2012	Ændring fra 2009-2012
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	2%	3%	4%	4%	100%
Erhvervsakademi Aarhus	8%	10%	7%	8%	0%
Erhvervsakademi Dania	15%	21%	17%	20%	33%
Erhvervsakademi Kolding	2%	0%	3%	3%	50%
Erhvervsakademi Lillebælt	18%	23%	22%	20%	11%
Erhvervsakademi MidtVest	28%	29%	21%	23%	-18%
Erhvervsakademi Sjælland	17%	18%	19%	20%	18%
Erhvervsakademi SydVest	22%	19%	18%	19%	-14%
Københavns Erhvervsakademi	18%	18%	18%	16%	-11%
University College Nordjylland ²¹	14%	12%	12%	6%	-57%
VIA University College	18%	16%	14%	16%	-11%
I alt	13%	14%	13%	13%	0%

Kilde: KOT individdata (juloptag).

Tabellen viser, at institutionerne i 2012 har optaget mellem 3-23 pct. studerende med en erhvervsuddannelse. Tabellen viser videre, at flere af institutionerne optager færre studerende med en erhvervsuddannelse i 2012 sammenlignet med 2009. Flere informanter på **casestudierne** har forklaret, at deres optag af studerende med en erhvervsuddannelse i høj grad hænger sammen med hvilke uddannelser, den enkelte institution udbyder, idet nogle uddannelser (nemmere) tiltrækker studerende med en erhvervsuddannelse. Dog tilkendegiver flere informanter tillige, at de med fordel kunne gøre en større indsats for at tiltrække netop denne gruppe af studerende.

Institutionernes tilgang til og praksis for arbejdet med overgangen fra ungdomsuddannelser til erhvervsakademiuddannelser

Institutionerne er i deres **selvevalueringer** blevet bedt om at angive, hvorvidt institutionen har en samlet tilgang eller strategi for arbejdet med overgange fra ungdomsuddannelser til de uddannelser, der udbydes af institutionen. Mange af institutionerne tilkendegiver at have enten en eksplicit strategi eller en samlet tilgang til arbejdet med overgangen mellem ungdomsuddannelser og erhvervsakademiuddannelser. De institutioner, der har en strategi eller samlet tilgang beskriver typisk, at strategien/den samlede tilgang i høj grad er centreret om aktiviteter, der skal bidrage til at synliggøre institutionen såvel som institutionens uddannelser for potentielle studerende. Når institutionerne tilkendegiver, at de ikke har en strategi eller samlet tilgang til arbejdet med overgangen, forklares det typisk med, at det ikke er meningsfuldt med en samlet tilgang/strategi grundet uddannelsernes forskellighed.

Institutionernes selvevalueringer og **casestudierne** viser, at institutionernes fokus på overgangen mellem ungdomsuddannelser og erhvervsakademiuddannelser for alle institutioner er omsat i en række aktiviteter, der skal sikre, at der sker en overgang fra ungdomsuddannelserne til erhvervsakademiuddannelser, og/eller at overgangen bliver så hensigtsmæssig som mulig.

I tabellen nedenfor har evaluatoren listet en række af de overgangsaktiviteter, institutioner typisk arbejder med, med henblik på at skabe (bedre) overgange fra ungdomsuddannelser til erhvervsakademiuddannelser. Aktiviteterne er nævnt i institutionernes **selvevalueringer** og/eller i **casestudierne**. Aktiviteterne er kategoriseret i faglige aktiviteter, sociale aktiviteter og informationsaktiviteter. Det skal nævnes, at nogle af aktiviteterne kan passe i flere af kategorierne. Eksempelvis kan mentorordninger have både et fagligt og/eller et socialt sigte.

²¹ UCN har i 2012 ændret registreringspraksis for kvote 2 ansøgere (hvoraf mange har EUD som adgangsgivende eksamen) og indført fuld tilpasning til den fra 2013 gældende obligatoriske digitale registrering af optag. Dette betyder, at et stort antal ansøgere med EUD som adgangsgivende eksamen nu registreres som efteroptag pga. forsinket ansøgning og ikke som tidligere fremgår af KOT individdata for ordinært optag. UCN vurderer selv, at det reelle procenttal i 2012 svarer til niveauet i 2010-2011.

Boks 4.2: Eksempler på institutionernes overgangsaktiviteter (ungdomsuddannelse til erhvervsakademiuddannelse)

Faglige aktiviteter	Sociale aktiviteter	Informationsaktiviteter
<ul style="list-style-type: none"> • Opkvalificerende studieforberevende kurser, hvor de studerende får mulighed for at tage et adgangsgivende fag/niveau • Lektiehjælp • Kurser i studieteknik • Realkompetencevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> • Mentorordning 	<ul style="list-style-type: none"> • Brobygning/studiepraktik af typisk 1-4 dages varighed • Afklarende samtale forud for ansøgning/optagelse • Åbent hus-arrangementer • Deltagelse i uddannelsesmesser, studievalsarrangementer, uddannelseskaravane mv. • Arrangementer på lokale ungdomsuddannelser • Gæsteforelæsere fra erhvervsakademier på erhvervsskolerne • Samarbejde med erhvervsuddannelserne om vejledningsaktiviteter

Kilde: Selvevalueringer og casestudier

Overstående tabel viser, at institutionerne arbejder med en lang række forskelligartede overgangsaktiviteter, hvoraf nogle er målrettet potentielle studerende og andre er målrettet optagne studerende. Tabellen viser videre, at de fleste overgangsaktiviteter har et fagligt eller et informerende sigte.

Det påpeges i flere af **selvevalueringerne**, at der er en stigende andel af de studerende, som har en gymnasial baggrund frem for en erhvervsuddannelse. På denne baggrund fremhæver flere af institutionerne, at de har fokus på specifikt at tiltrække flere studerende med en EUD-baggrund. Institutionernes fokus herpå udmøntes typisk i en række overgangsaktiviteter målrettet studerende på erhvervsuddannelserne. **Casestudierne** viser, at disse aktiviteter især er centreret om at give (potentielle) studerende med EUD-baggrund tilstrækkelige kvalifikationer til at påbegynde og gennemføre en erhvervsakademiuddannelse. Flere institutioner beskriver endvidere, at de har valgt at differentiere undervisningen, således at EUD-studerende eksempelvis får væsentlig mere matematik og naturfagsundervisning, som er det, de typisk mangler. I tillæg her til har mange af institutionerne fokus på at gennemføre aktiviteter, der skal give (potentielle) studerende med en EUD-baggrund viden om erhvervsakademiuddannelser, herunder indhold, omfang og muligheder som færdiguddannet. I forlængelse heraf peger flere institutioner i **casestudierne** dog på, at der med fordel kunne gøres mere for at tiltrække studerende med EUD-baggrund.

For at illustrere nogle af de overgangsaktiviteter, der fremgår af boksen ovenfor, nærmere, har evaluator i boksen nedenfor beskrevet nogle af de overgangsaktiviteter, institutionerne i **selvevalueringer** såvel som **casestudier** typisk udpeger som centrale overgangsaktiviteter.

Boks 4.3: Beskrivelse af udvalgte centrale overgangsaktiviteter (ungdomsuddannelse til erhvervsakademiuddannelse)

Studiepraktik/brobygning

Ved studiepraktik eller brobygningsarrangementer får de potentielle studerende mulighed for at tilbringe en eller flere dage på den pågældende institution, følge undervisningen og eventuelt blive tilknyttet en studerende på den relevante uddannelse. Studiepraktik/brobygning bidrager ifølge institutionerne til at give indblik i, hvad det indebærer at være studerende på en videregående uddannelse og kan hjælpe til en afklaring af, om den påtænkte uddannelse er det rette studievalg for den studerende.

Tutor/mentor-ordning

Denne ordning indebærer, at nye studerende bliver tilknyttet en ældre studerende og/eller en underviser for at vise den studerende de arbejdsformer, der benyttes på institutionen samt give faglig og social sparring. På nogle af institutionerne er tutorerne med i klasserne et par timer ugentligt og er med i klassernes facebookgruppe, hvorved de kan besvare spørgsmål fra en studerendes synspunkt. Tutorerne tager typisk emner som studieteknik, gruppearbejde, studiemiljø og forventninger til studiet op.

Arbejdet med omdømme og synlighed

Arbejdet med at skabe bedre overgange er ifølge institutioner også at sørge for selve tilgangen af ansøgere til erhvervsakademiuddannelserne. Her handler det især om at være synlige og skabe et godt image. Dette sker fx gennem forskellige former for informationsaktiviteter, men også ved at sørge for, at faciliteterne på uddannelsesstederne er tidssvarende, egnede til moderne undervisningsformer og ved at skabe gode rammer for de studerendes sociale liv.

Kilde: Selvevalueringer og casestudier

Flere institutioner forklarer i **selvevalueringerne** og i **casestudierne**, at arbejdet med overgangen – uanset om dette tager afsæt i en strategi eller ej – i høj grad varetages af de enkelte uddannelser. Dette begrundes især med, at uddannelserne, de faglige miljøer og målgrupperne for de enkelte uddannelser er så forskellige, at tilgangen til arbejdet med overgangen fra ungdomsuddannelserne til erhvervsakademiuddannelser håndteres bedst på de enkelte uddannelser. Overgangsaktiviteter, der har til formål at synliggøre institutionen og/eller skabe bedre/godt omdømme varetages dog typisk centralt.

Nedenstående boks giver et eksempel på en differentieret tilgang til arbejdet med overgangen fra ungdomsuddannelse til erhvervsakademiuddannelse. Boksen viser, hvordan Erhvervsakademi Sjælland arbejder med overgangen, som det er beskrevet i institutionens **selvevaluering**.

Boks 4.4: Eksempel på differentierede overgangsaktiviteter

Erhvervsakademi Sjælland har valgt en opdeling på tre niveauer i forhold til arbejdet med overgangen fra ungdomsuddannelse til erhvervsakademiuddannelse:

- *Uddannelsesniveau:* Måltrettet kommunikation og personlig kontakt til de mest oplagte ungdomsuddannelser, særlige fagforløb for relevante afgangsklasser, fælles projekter og camps mv.
- *Campus-niveau:* Kommunikation målrettet de lokale ungdomsuddannelser, herunder studievejledningen, i campusområdet, og formidling af gode historier (om fx tjeneren der blev serviceøkonom eller revalident, der blev produktionsteknolog) i fagblade, lokalaviser mv.
- *Akademi-niveau:* Måltrettet kommunikation via hjemmeside og anden ekstern kommunikation, markedsføring i det offentlige rum, uddannelseskaravane, brobygning, studiepraktikdag mv.

Kilde: Erhvervsakademi Sjælland, selvevaluering

Informanterne på en række af **casestudierne** fortæller, at mange af de nævnte overgangsaktiviteter også blev gennemført før etableringen af pågældende erhvervsakademi, og at praksis derfor således ikke har ændret sig nævneværdigt.

Motivation og barrierer for at påbegynde en erhvervsakademiuddannelse

Informanterne på **casestudierne** er blevet bedt om at forholde sig til potentielle studerendes motivation og barrierer for at påbegynde en erhvervsakademiuddannelse. Disse er sammenfattet i punkterne nedenfor.

Informanterne fremhæver typisk følgende som *motiver* til at påbegynde en erhvervsakademiuddannelse:

- **Uddannelsernes omfang:** Mange informanter peger på erhvervsakademiuddannelsernes omfang som afgørende motivationsfaktor for mange af de (potentielle) studerende. Informanterne tilkendegiver, at de studerende, der tiltrækkes af og optages på erhvervsakademiuddannelserne, typisk er kendetegnet ved ikke at være bogligt stærke, hvorfor de finder en 2-årig uddannelse mere overskuelig end en længere videregående uddannelse.
- **Mulighed for videre uddannelse:** I forlængelse af ovenstående vurderer mange informanter – til trods for ovenstående – at muligheden for at fortsætte sin uddannelse efter afslutning af erhvervsakademiuddannelsen motiverer mange studerende.
- **Mere synlige erhvervsakademiuddannelser:** Mange informanter vurderer, at etableringen af erhvervsakademierne har bidraget til at synliggøre erhvervsakademiuddannelserne og således udgør en reel uddannelsesmulighed for (potentielle) studerende i højere grad end det var tilfældet, da de korte videregående uddannelser var placeret på erhvervsskolerne.
- **Uddannelsernes praksisnærhed:** Informanterne peger typisk på, at erhvervsakademiuddannelsernes praksisnærhed, herunder samarbejdet med erhvervslivet motiverer (potentielle) studerende. Mange tilkendegiver, at dette perspektiv ikke findes på samme måde i andre (typer af) uddannelser.
- **Generelt uddannelsesfokus:** En række informanter vurderer, at der i samfundet generelt i øjeblikket er stort fokus på (behovet for) uddannelse, og at dette har betydning for de (potentielle) studerende, idet de antager, at det er vanskeligt at komme i beskæftigelse, hvis de ikke har en uddannelse.
- **Økonomisk krise:** Mange af informanterne vurderer, at den økonomiske krise har stor betydning for de (potentielle) studerendes motivation for at søge uddannelse, og at dette også har stor betydning for søgningen til erhvervsakademiuddannelserne.

Informanterne vurderer, at ovenstående motiver for at påbegynde en uddannelse gør sig gældende for studerende på tværs af uddannelses- og erfaringsmæssige baggrunde. Dog forklarer informanterne typisk, at uddannelsernes omfang og praksisnærhed i særlig grad motiverer (potentielle) studerende med EUD-baggrund.

Informanterne fremhæver typisk følgende som *barrierer* for at påbegynde en erhvervsakademiuddannelse:

- **Manglende kendskab:** Mange informanter udpeger manglende kendskab til erhvervsakademierne generelt såvel som til de specifikke erhvervsakademiuddannelser som den største barriere for overgangen fra ungdomsuddannelser til erhvervsakademiuddannelser. Flere informanter fortæller, at potentielle studerende typisk enten ikke kender til eksistensen af erhvervsakademiuddannelser eller ikke ved, hvad en sådan uddannelse består af og indebærer. Dette til trods for, at en række informanter vurderer, at erhvervsakademiuddannelserne er blevet mere synlige med etableringen af erhvervsakademierne (jf. ovenfor).
- **Dårligt omdømme:** Mange informanter vurderer, at erhvervsakademiuddannelserne i nogen grad lider under et dårligt omdømme. Flere forklarer, at de oplever, at erhvervsakademiuddannelserne ikke har samme prestige som fx professionsbacheloruddannelser eller universitetsuddannelser blandt potentielle studerende, afgangere mv., og at dette udgør en betydelig barriere for overgangen til erhvervsakademiuddannelser.

Informanterne vurderer typisk, at ovenstående barrierer især gør sig gældende for potentielle studerende på de gymnasiale uddannelser. Flere informanter vurderer, at muligheden for at tage en erhvervsakademiuddannelse ikke præsenteres for eleverne på de gymnasiale uddannelser, idet studievejledning og undervisere primært har fokus på universitet, som det naturlige valg efter afsluttet uddannelse. I tillæg hertil vurderer mange af informanterne, at såfremt erhvervs-

akademiuddannelser præsenteres som en mulig uddannelsesvej for elever på de gymnasiale uddannelser, bliver det italesat som en "nødløsning", man kan tage, hvis man ikke egner sig til at starte på universitetet. En del af informanterne vurderer dog i forlængelse heraf, at kendskabet til erhvervsakademiuddannelserne langsomt øges. Dette sker bl.a. i takt med, at flere studerende optages på og får beskæftigelse på baggrund af en erhvervsakademiuddannelse, hvorfor denne barriere fremadrettet formentlig mindskes.

Det er evaluators vurdering, at institutionerne har et naturligt og betydeligt fokus på overgangen mellem ungdomsuddannelser og erhvervsakademiuddannelser. I forlængelse heraf vurderer evaluator, at der på tværs af institutionerne gennemføres en række aktiviteter, der skal sikre, at studerende på ungdomsuddannelser søger og optages på erhvervsakademiuddannelser samt at overgangen er hensigtsmæssig. Med henvisning til den stabile andel af studerende med EUD-baggrund, der optages på erhvervsakademierne i årene 2009-2012, er det dog evaluators vurdering, at indsatsen for at sikre overgangen for netop disse studerende med fordel kan styrkes. Dertil kommer, at der er markante forskelle på, hvor mange studerende med EUD-baggrund, de enkelte institutioner optager. Til trods for eventuelle forskelle i beliggenhed, uddannelser, herunder hvilke der især tiltrækker studerende med EUD-baggrund mv., vurderer evaluator, at der på en række institutioner kan gøres mere for at sikre denne (naturlige) overgang. Samlet set er det evaluators vurdering, at der på tværs af sektoren er potentiale for at rekruttere og optage flere studerende med EUD-baggrund.

4.4.2 Overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser

Dette afsnit belyser overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser.

Den følgende tabel viser overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til teknisk og merkantile professionsbacheloruddannelser, herunder overbygnings-/top-up-uddannelser. Tabellen omfatter personer, som inden for et år efter at have afsluttet en erhvervsakademiuddannelse, er påbegyndt en teknisk eller merkantil professionsbacheloruddannelse. Afgrænsningen på "et år efter" er valgt for at sikre sammenlignelighed på tværs af årene. Danmarks Statistiks elevregister (som udgør datagrundlaget for tabellen) går kun til oktober 2011. Dette betyder, at andelen, som påbegynder en professionsbacheloruddannelse i 2011 formentlig er undervurderet, idet perioden efter den afsluttende erhvervsakademiuddannelse for 2011-dimittenderne er 3 måneder kortere end perioden efter henholdsvis 2009- og 2010-dimittenderne.

Tabel 4.11: Andel studerende, som påbegynder en professionsbacheloruddannelse efter afsluttet erhvervsakademiuddannelse

Institution	2009		2010		2011	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	169	24%	191	29%	234	31%
Erhvervsakademi Aarhus	75	17%	103	23%	172	32%
Erhvervsakademi Dania	41	12%	25	9%	52	16%
Erhvervsakademi Kolding	35	38%	46	25%	63	31%
Erhvervsakademi Lillebælt	74	16%	86	21%	132	23%
Erhvervsakademi MidtVest	12	10%	21	16%	14	12%
Erhvervsakademi Sjælland	25	10%	103	28%	86	23%
Erhvervsakademi SydVest	3	8%	32	25%	64	30%
Københavns Erhvervsakademi	150	36%	204	41%	257	44%
University College Nordjylland	79	25%	132	37%	151	30%
VIA University College	70	24%	144	32%	151	46%
I alt	733	21%	1.087	28%	1.376	30%

Kilde: Elevregisteret (Danmarks Statistik).

Note: Overgang til overbygningsuddannelser tæller også som påbegyndt uddannelse. Årstallene angiver året, hvor professionsbacheloruddannelsen er påbegyndt.

Tabellen viser, at næsten en tredjedel af de studerende, der i 2011 afsluttede en erhvervsakademiuddannelse, inden for et år efter påbegyndte en teknisk eller merkantil professionsbacheloruddannelse. Andelen har været stigende i perioden 2009-2011. Således påbegyndte kun ca. hver femte en professionsbacheloruddannelse efter afsluttet erhvervsakademiuddannelse i 2009. Der er dog variation institutionerne imellem i andelen af studerende, der påbegynder en teknisk eller merkantil professionsbacheloruddannelse.

Evaluator har på baggrund af registerdata endvidere gennemført en analyse af, hvilke tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser flest overgår til. Ca. 2/3 af de studerende, der i 2010 påbegyndte en professionsbacheloruddannelse efter at have afsluttet deres erhvervsakademiuddannelse, startede på uddannelserne Design og business, International handel og markedsføring og E-konceptudvikling.

Institutionernes tilgang til og praksis for arbejdet med overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser

Institutionerne er i deres **selvevalueringer** blevet bedt om at angive, hvorvidt institutionen har en overordnet tilgang til arbejdet med overgange fra erhvervsakademiuddannelser til de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser. Hovedparten af institutionerne beskriver, at de har fokus på at skabe gode overgange fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser, men kun et fåtal af institutionerne tilkendegiver at have en samlet tilgang til arbejdet med denne overgang.

Institutionernes arbejde er typisk centreret om at skabe mulighed for at foretage denne overgang inden for pågældende institution og om fokus på at oplyse de studerende om muligheden. Mange institutioner forklarer i deres **selvevaluering**, at de især arbejder på at sørge for, at udbuddet af professionsbacheloruddannelser så vidt muligt matcher porteføljen af erhvervsakademiuddannelser. Hertil beskrives det, at det er en fordel at lægge overbygningerne i samme faglige miljøer, som de primære adgangsuuddannelser, således at der kan ske et samspil mellem de to beslægtede uddannelser, og de studerende tidligt opnår kendskab til uddannelsesmiljøet på professionsbacheloruddannelsen. Institutionerne forklarer, at deres tilgang til arbejdet med denne overgang endvidere i høj grad består af at oplyse de studerende om muligheden for at tage en professionsbacheloruddannelse efter erhvervsakademiuddannelsen.

I boksen nedenfor har evaluator listet en række af de aktiviteter, som institutionerne i deres **selvevalueringer** og/eller i **casestudierne** beskriver, at de arbejder med for at skabe bedre overgange fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser. Ligesom i ovenstående afsnit er aktiviteterne kategoriseret i faglige aktiviteter, sociale aktiviteter og informationsaktiviteter, og også her kan nogle af aktiviteterne passe i flere af kategorierne.

Boks 4.5: Eksempler på institutionernes overgangsaktiviteter (erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser)

Faglige aktiviteter	Sociale aktiviteter	Informationsaktiviteter
<ul style="list-style-type: none"> Fælles undervisning af studerende på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser Kontakt til den modtagende professionsbacheloruddannelse eller institution for at afklare omfanget af merit og eventuelle krav om supplerings Studieteknisk forberedelse Opkvalificerende kurser Samarbejde mellem studerende på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser om konkrete projekter Udlån af undervisere fra professionsbacheloruddannelser til erhvervsakademiuddannelser Realkompetencevurdering 	<ul style="list-style-type: none"> Studerende på professionsbacheloruddannelser som rollemodeller for studerende på erhvervsakademiuddannelser Fælles uddannelsesmiljø for studerende på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser 	<ul style="list-style-type: none"> Information til de studerende om muligheden for en professionsbacheloruddannelse Samtaler med studievejledningen

Kilde: Selvevalueringer og casestudier

Boksen viser, at institutionerne arbejder med en lang række forskellige aktiviteter med henblik på at sikre overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser. Mange af aktiviteterne har et fagligt sigte, men der er også aktiviteter med socialt eller informerende sigte. For mange af aktiviteterne gælder desuden, at institutionerne benytter sig af, at de studerende går på samme institution, hvilket muliggør samarbejde mellem studerende, udveksling af undervisere mv. Både **selvevalueringer** og **casestudier** viser, at institutionerne gennem sådanne aktiviteter søger at informere de studerende om mulige videre uddannelser, ligesom disse aktiviteter forventes at bidrage til at tydeliggøre, hvad der forventes af studerende på en professionsbacheloruddannelse. Flere informanter tilkendegiver i **casestudierne**, at mange studerende på erhvervsakademiuddannelserne er usikre på, hvorvidt de har kompetencerne til at gennemføre en professionsbacheloruddannelse. Informanterne vurderer typisk, at disse aktiviteter bidrager til at afdramatisere og forventningsafstemme, hvad en professionsbacheloruddannelse indebærer.

Informanter på flere af **casestudierne** beskriver, at de studerende allerede inden de starter eller relativt tidligt i deres uddannelsesforløb begynder at interessere sig for mulighederne for videreuddannelse. Informanterne vurderer typisk, at for nogle studerende er denne mulighed for videreuddannelse afgørende for deres valg af en erhvervsakademiuddannelse. Nogle af de interviewede studerende fortæller, at det er en fordel, hvis der er en relevant top-up-bachelor på den institution, hvor de har gennemført deres erhvervsakademiuddannelse. De forklarer typisk, at det kan virke uoverskueligt at skulle skifte skole for at videreuddanne sig.

I boksen nedenfor har evaluatoren beskrevet nogle af de overgangsaktiviteter, som institutionerne i **selvevalueringer** og/eller **casestudier** typisk udpeger som centrale overgangsaktiviteter og som også er listet i boksen ovenfor.

Boks 4.6: Beskrivelse af udvalgte centrale overgangsaktiviteter (erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser)

Mulighed for at stifte bekendtskab med institutionens professionsbacheloruddannelser

Mange institutioner nævner, at der er fokus på at give de studerende på erhvervsakademiuddannelser mulighed for at stifte bekendtskab med professionsbacheloruddannelser gennem studietiden. Dette indebærer i flere tilfælde, at erhvervsakademiuddannelserne har overlappende valgfag, tværfaglige projekter mv. med relevante professionsbacheloruddannelser.

Anvendelse af rollemodeller

En af de få sociale overgangsaktiviteter består i at anvende professionsbachelorstuderende som rollemodeller for erhvervsakademistuderende. Denne aktivitet kan eksempelvis bestå i, at rollemodeller kobles til en klasse og/eller enkelte erhvervsakademistuderende. Rollemodellen bidrager typisk med information og sparring i forbindelse med valg af uddannelse og/eller hjælper den nystartede studerende med praktiske, sociale og/eller faglige udfordringer.

Kilde: Selvevalueringer og casestudier

Tilsvarende forrige afsnit om institutionernes arbejde med at sikre overgange fra ungdomsuddannelser til erhvervsakademiuddannelserne, beskriver størstedelen af institutionerne i **selvevalueringerne**, at ansvaret for at skabe bedre overgange mellem erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser påhviler de enkelte uddannelser. Flere informanter beskriver, at medarbejderne på de enkelte uddannelser er meget opmærksomme på arbejdet med at sikre bedre overgange, ligesom de vurderer, at den daglige situationsbestemte holdningspåvirkning fra medarbejdere til studerende, er en af de mest afgørende rekrutteringsaktiviteter.

Motivation og barrierer for at påbegynde en professionsbacheloruddannelse

Motivation og barrierer for at påbegynde en professionsbacheloruddannelse har været i fokus i **casestudierne**. Informanternes tilkendegivelser herom er sammenfattet i punkterne nedenfor.

Informanterne fremhæver typisk følgende som *motiver* til at påbegynde en professionsbacheloruddannelse:

- **Behov for (internationalt) anerkendt uddannelsesniveau:** Mange informanter forklarer, at de studerende, der fortsætter på en professionsbacheloruddannelse efter deres erhvervsakademiuddannelse, typisk begrundes dette med, at (professions)bacheloruddannelser er mere kendt og anerkendt blandt såvel danske som udenlandske aftagere, universiteter mv. Så uanset om de studerende skal i beskæftigelse eller vil læse videre, forventer de, at dette er nemmere, hvis de har en bachelorgrad.
- **Overgang inden for samme institution:** Flere informanter forklarer, at de studendes mulighed for at fortsætte deres uddannelse inden for samme institution, motiverer dem til at søge en professionsbacheloruddannelse. Flere informanter fremhæver, at de velkendte rammer gør videre uddannelse (mere) attraktivt.
- **Økonomisk krise:** Ligesom det er tilfældet for overgangen fra ungdomsuddannelse til erhvervsakademiuddannelse, vurderer informanterne, at den økonomiske krise spiller en rolle for de studendes motivation for at fortsætte på en professionsbacheloruddannelse. Ifølge informanterne betyder krisen, at de studerende i mange tilfælde ikke kan få job – generelt og/eller alene med deres erhvervsakademiuddannelse, og at de derfor vælger at læse videre. Flere informanter fortæller, at de oplever, at studerende dropper fra uddannelsen, når de får mulighed for at komme i arbejde.

Informanterne fremhæver typisk følgende som *barrierer* for at påbegynde en professionsbacheloruddannelse:

- **Usikkerhed om niveauet:** Informanterne peger på, at de studerende på erhvervsakademiuddannelserne i nogle tilfælde kan være usikre på, om de har tilstrækkelige kompetencer til at gennemføre en professionsbacheloruddannelse. Informanterne kobler typisk dette til deres vurdering af, at de studerende, der vælger at tage en erhvervsakademiuddannelse, ikke er

bogligt stærke, og at de har en forventning om, at det faglige niveau er væsentligt højere på en professionsbacheloruddannelse.

- **Prioritering af beskæftigelse:** Mange informanter fremhæver, at studerende på erhvervsakademiuddannelserne i mange tilfælde hellere vil have arbejde end at fortsætte deres uddannelse, såfremt de har mulighed for det. Informanterne vurderer, at de studerende, der vælger at tage en erhvervsakademiuddannelse, især vælger denne type uddannelse pga. praksisnærheden, og at de som følge deraf typisk gerne vil i beskæftigelse hurtigst muligt.

Informanterne på **casestudierne** vurderer typisk, at der ikke er forskel på motivation og barrierer for overgang fra erhvervsakademiuddannelse til professionsbacheloruddannelse i forhold til, hvilken (uddannelses)baggrund, de studerende har. Informanterne vurderer typisk, at de forskelle, der måtte være mellem de studerende, når de optages på en erhvervsakademiuddannelse, udlignes i løbet af deres erhvervsakademiforløb. I forlængelse deraf vurderer de således heller ikke, at motiver og barrierer for videre uddannelse skulle være anderledes for studerende med EUD-baggrund sammenlignet med studerende med andre typer af baggrunde.

På baggrund af ovenstående vurderer evaluator, at institutionerne har fokus på og har iværksat aktiviteter, der skal bidrage til overgangen mellem erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser. Evalueringen viser, at næsten en tredjedel af de studerende, der i 2011 afsluttede en erhvervsakademiuddannelse, inden for et år efter påbegyndte en teknisk eller merkantil professionsbacheloruddannelse, og at andelen har været stigende i perioden 2009-2012.

4.5 Delkonklusion

Nærværende kapitel har analyseret en række forhold vedrørende erhvervsakademiernes udbud af nye uddannelser. Dette er sket med henblik på at vurdere, om etableringen af erhvervsakademiernes er med til at skabe et vækstlag for professionsbachelor- og diplomuddannelser på de tekniske og merkantile områder, samt om dette bidrager til målsætningen om, at 60 pct. af en ungdomsårgang skal have en videregående uddannelse.

Evalueringen viser, at institutionerne betragter deres opgave med at sikre den regionale uddannelsesdækning som helt central og som afgørende for deres eksistensgrundlag. Institutionerne arbejder primært med at sikre den faglige kvalitet på institutionens udbudssteder og uddannelser ved at have en fælles tilgang til arbejdet med kvalitet i uddannelserne og ved tværgående samarbejde mellem især undervisere. Evalueringen viser videre, at det især er institutionernes volumen, herunder antallet af studerende og (som følge deraf) antallet af undervisere, der har indflydelse på arbejdet med at sikre den faglige bæredygtighed på institutionens udbudssteder. De mindre institutioner synes at have særlige udfordringer i forhold til at sikre balancen mellem den geografiske spredning og faglig bæredygtighed, men nærværende evaluering kan ikke konkludere, hvorvidt der reelt er kvalitetsforskelle på uddannelserne afhængig af, om de udbydes på en mindre eller større institution.

I relation til udvikling og udbud af nye uddannelser tegner evalueringen et billede af en sektor i betydelig vækst, og institutionerne bidrager således positivt til vækstlaget på de tekniske og merkantile områder. Evalueringen viser dog ligeledes, at der er forskel på institutionernes indsats på disse områder, hvorfor der fremadrettet er potentiale for yderligere vækst. Evalueringen peger desuden på, at udvikling og udbud af nye uddannelser kan være sket på bekostning af eksisterende/"gamle" uddannelser, hvilket kan have medført, at kvaliteten af disse uddannelser ikke sikres i tilstrækkelig grad.

Evalueringen viser, at der samlet set har været en stabil og positiv udvikling i antallet af optagne studerende på de af evalueringen omfattede uddannelser, hvilket bidrager positivt til 60-pct.-målsætningen. Det vurderes, at institutionernes udviklingsaktiviteter har været en væsentlig medvirkende faktor til den positive udvikling, men omvendt vurderes udviklingen ikke alene at kunne tilskrives etableringen af erhvervsakademierne, da denne udvikling gør sig gældende både før og efter etableringen af erhvervsakademierne.

Samlet set peger evalueringen på, at væksten i såvel udbud af uddannelser som optaget på de af evalueringen omfattede uddannelser udgør et positivt bidrag til skabelsen af et vækstlag for professionsbacheloruddannelser på de tekniske og merkantile områder.

I relation til overgangen fra ungdomsuddannelser til erhvervsakademiuddannelser viser evalueringen, at fordelingen på adgangsgivende eksaminer for optagne på erhvervsakademiuddannelserne har været relativt ens for årene 2009-2012. Evalueringen viser videre, at institutionerne har betydeligt fokus på og omfattende aktiviteter i forhold til denne overgang. Dog viser evalueringen også, at der er potentiale for at rekruttere flere studerende med EUD-baggrund. Evalueringen viser i forlængelse heraf, at også overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser også er i fokus hos institutionerne, om end færre institutioner har en samlet tilgang til arbejdet med denne overgang sammenlignet med overgangen fra ungdomsuddannelse til erhvervsakademiuddannelse. Andelen af studerende med en erhvervsakademiuddannelse, som overgår til en professionsbacheloruddannelse, har været stigende i perioden 2009-2012.

5. FAGLIG BÆREDYGTIGHED

I dette kapitel afdækkes en række forhold, der omhandler, hvordan og i hvilket omfang de omfattede institutioner har formålet at skabe, hvad der med en samlet betegnelse kan kaldes *faglig bæredygtighed*.

Et af målene med etableringen af erhvervsakademier for videregående uddannelser var, jf. lovforslaget, at skabe en *”sektor inden for erhvervsakademiuddannelser med stærke uddannelsesmiljøer, som har den nødvendige faglige tyngde”*. Dette er ligeledes formuleret i evalueringens kommissorium som målet om at etablere *”rammer for stærke faglige miljøer”*. Det er dette fokus, der behandles i nærværende kapitel.

Konkret vil kapitlet behandle, hvordan institutionerne arbejder med at sikre og udvikle uddannelsernes kvalitet, og hvordan der arbejdes med at udvikle videngrundlaget. Videre vil institutionernes arbejde med at bekæmpe frafald indgå i kapitlet, da bekæmpelse af frafald – sammen med institutionernes optag, der blev behandlet i kapitel 4 – er afgørende for at sikre institutionerne en tilstrækkelig volumen. Baggrunden for at fokusere på institutionernes volumen, både i forhold til studerende, undervisere og medarbejdere i øvrigt, er, at det netop er en forudsætning for at skabe stærke faglige miljøer (jf. lovforslaget). Endvidere indgår volumen generelt som en præmis for målet om, at flere skal gennemføre en videregående uddannelse.

Det skal i denne forbindelse gentages, at nærværende evaluering har fokus på institutionerne, og i øvrigt udgør en vurdering af den samlede erhvervsakademisektor. Heraf følger, at dette kapitel *ikke* indeholder en analyse af kvaliteten af den konkrete undervisning, der leveres på uddannelserne på de omfattede institutioner. Derimod er formålet at belyse, hvordan og i hvilket omfang institutionerne har etableret rammer, procedurer og eksekveringskraft, der er befordrende for høj faglig kvalitet. Det er således dette organisatoriske og institutionelle blik på kvalitet, som kapitlets titel ‘Faglig bæredygtighed’ refererer til.

Analyserne af institutionernes arbejde med kvalitet, videngrundlag og frafald skal sammen med den organisatoriske analyse i kapitel 3 danne afsæt for at konkludere, hvorvidt institutionerne har etableret rammer og har iværksat tiltag, initiativer og procedurer, der er befordrende for høj faglig kvalitet. Videre vil kapitlet danne grundlag for at konkludere på sektorens bidrag til realiseringen af 60 procents målsætningen.

Følgende data ligger til grund for kapitlet: Desk research, registerdata, institutionernes selvevalueringer, casestudier, telefoninterviews med samarbejdsparter samt institutionernes afrapporteringer på udvalgte dele af deres udviklingskontrakter med Uddannelsesministeren.

5.1 Frafald og fastholdelse på uddannelserne

Frafald er et indsatsområde på mange niveauer i uddannelsessystemet fra folkeskolen over ungdomsuddannelserne til de videregående uddannelser. Som det fremgår af ovenstående, er institutionernes arbejde med at bekæmpe frafald afgørende for at realisere 60 procents målsætningen. Grundet vigtigheden af institutionernes arbejde med frafald udgør frafald en indikator i institutionernes udviklingskontrakter (se mere om udviklingskontrakterne i afsnit 5.3). Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser fokuserer også på institutionernes evne til at fastholde de studerende blandt en af de centrale faktorer, som rådet afrapporterer i årsberetningen 2012.²² Således er det en faktor, der bredt set er fokus på i sektoren – og i denne evaluering en væsentlig indikator for kvalitet.

Nærværende afsnit indledes med at behandle frafaldet på de omfattede institutioner i evalueringen. Dernæst sammenholdes frafaldet henholdsvis før og efter etableringen af erhvervsakademisektoren, hvorefter analysen fokuserer på, hvilke studerende der falder fra. Dernæst analyseres frafaldet på uddannelser og udbudssteder, og afslutningsvis tegnes der et billede af institutionernes arbejde med at bekæmpe frafaldet og fastholde de studerende.

²² Årsberetningen 2012, Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser

For at belyse *institutionernes* evne til at fastholde de studerende i uddannelser viser tabellen nedenfor, hvor stor en andel af nye studerende, der afbryder deres uddannelse inden for det første studieår på institutionerne i evalueringen.²³

Table 5.1: Andel optagne studerende, der afbryder uddannelsen inden for et år efter påbegyndt uddannelse

Erhvervsakademi	2009	2010	Gennemsnit
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	15%	18%	17%
Erhvervsakademi Aarhus	15%	15%	15%
Erhvervsakademi Dania	18%	20%	19%
Erhvervsakademi Kolding	26%	21%	24%
Erhvervsakademi Lillebælt	20%	22%	21%
Erhvervsakademi MidtVest	23%	27%	25%
Erhvervsakademi Sjælland	27%	23%	25%
Erhvervsakademi SydVest	28%	31%	30%
Københavns Erhvervsakademi	19%	18%	19%
University College Nordjylland	20%	21%	20%
VIA University College	16%	18%	17%
I alt	19%	20%	20%

Kilde: Elevregisteret 2011 (Danmarks Statistik).

Note: Erhvervsakademi SydVest oplyser, at man i 2009 og 2010 har gennemført et meritforløb på uddannelsen Teknisk Manager offshore, der starter og slutter inden for et år. Dette kan trække afbrydelsesprocenten op for dette akademi, såfremt merituddannelsen er defineret som en ordinær uddannelse. Det er dog ikke muligt at identificere og udskille disse meritforløb på det foreliggende datagrundlag.

Som det fremgår af tabellen, frafalder gennemsnitligt ca. en femtedel af de nyoptagne studerende inden for et år på tværs af institutionerne i sektoren. Der er dog betydelige variationer på tværs af institutionerne, hvor andelen af studerende, der afbryder deres uddannelse, varierer fra 15 til 30 pct. (jf. gennemsnittet 2009-2010)²⁴. Således er der store forskelle mellem institutionerne, hvad angår andelen af studerende, der frafalder uddannelserne. Med undtagelse af en enkelt institution er det på alle institutionerne gennemsnitlig under 25 pct. af de studerende, der afbryder deres uddannelse.

En nærmere analyse af institutionernes frafald viser, at der ikke er en entydig tendens til, at institutioner med højt frafald – til forskel fra institutioner med mindre frafald – udbyder de uddannelser, hvor der er mange studerende, der frafalder (se uddannelserne i tabel 5.4). Med andre ord er billedet mere sammensat, og institutioner med højt frafald udbyder ikke udelukkende uddannelser med højt frafald. Videre kan det konstateres, at frafaldet kan variere inden for *samme* institution på tværs af udbudssteder. Dette gør sig i særdeleshed gældende for et par af de min-

²³ Opgørelsen er foretaget med udgangspunkt i de studerende, som påbegynder en af de ordinære uddannelser, der er omfattet nærværende evaluering. Studerende, som har afbrudt uddannelsen inden for de første 365 dage af uddannelsen, tæller som "afbrud". Med frafaldsprocenter mener vi således personer, som er startet på en erhvervsakademiuddannelse/PBA på et givent tidspunkt, og som inden for et år efter dette tidspunkt afbryder uddannelsen. Afbruddet kan enten skyldes, at de skifter til en anden uddannelse, i Danmark såvel som i udlandet, eller at de helt dropper ud af uddannelsessystemet. Særlige uddannelsesforløb, der varer starter og slutter inden for et år vil ligeledes tælle som afbrud. I forhold til frafaldsopgørelserne skal det understreges, at der ikke er tale om den officielle frafaldsdefinition, der typisk opgøres som andelen af en årgang, som afbryder uddannelsen inden færdiggørelse. Rambøll har valgt denne definition, da det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at følge studerende fra forskellige årgange gennem hele deres normerede studietid. Havde vi anvendt den officielle frafaldsdefinition, jf. ovenfor, ville frafaldet blive mere og mere undervurderet fra 2009-2011, idet studerende, som begyndte uddannelsen i 2011 ville have kortere tid til at afbryde uddannelsen, end studerende, der startede i 2009.

²⁴ Uddannelsesoplysningerne for primo 2012 går reelt kun til november 2011, hvorfor andelen af studerende, der afbryder en uddannelse i 2011, er undervurderet. 2011 er således ikke medtaget i tabellerne.

dre institutioner, hvor en af institutionerne eksempelvis har en variation på 12-34 pct. i frafaldet på tværs af udbudssteder inden for institutionen.

Samlet set er der således stor variation i frafaldet på tværs af institutionerne, og data viser, at der ligeledes kan være forskelle på tværs af udbudsstederne inden for samme institution. Der kan være flere årsager til disse forskelle. Variationerne kan skyldes lokale/regionale forskelle, der giver såvel institutioner som udbudssteder forskellige forudsætninger for at arbejde med frafaldet. Eksempelvis nævner en af institutionerne, at det typisk er de mindre institutioner, der ikke har adgangsbegrænsninger på optaget på uddannelserne. Potentielt kan dette medføre, at de studerende ikke har samme studieparathed og samme faglige niveau som på de institutioner, hvor der er en karaktermæssig adgangsbegrænsning. Herudover varierer udbuddet af uddannelser fra udbudssted til udbudssted. En anden forklaring kan være, at visse institutioner endnu ikke har fået centraliseret og systematiseret arbejdet med frafald – herunder skabt fælles tilgange baseret på gode erfaringer på de forskellige udbudssteder og uddannelser. Evaluator kan ikke entydigt konkludere, hvilke faktorer der er udslagsgivende, og det er sandsynligt, at der vil være tale om en kombination. Der er imidlertid en tendens til, at de institutioner, der (endnu) ikke arbejder systematisk med frafaldsopgørelser, er blandt de institutioner med de højeste andele af afbrudte forløb. På denne baggrund er det evaluators vurdering, at der nok kan være tale om lokale/regionale forskelle i elevsammensætningen, men at forskellene i institutionernes frafald sandsynligvis *også* kan tilskrives forskelle i institutionernes arbejde med frafald (se en videre uddybning heraf i afsnit 5.1.1).

I **casestudierne** fremhæver institutionerne selv specifikke forhold, der relaterer sig til frafaldet. Eksempelvis fremhæver enkelte institutioner, der er placeret uden for storbyerne, at institutionerne i disse områder skal yde en ekstra indsats for at fastholde de unge i uddannelse, idet de stærkeste unge typisk også er de mest mobile, der gerne tager til de større byer. Således peger institutionerne på denne bagvedliggende forklaring, der kan forklare den højere andel af studerende, der frafalder på de mindre institutioner uden for de større byer. Institutionerne peger på, at de har mindre hold og dermed mere tid til den enkelte studerende, hvilket beskrives som afgørende for at skabe nærhed og dermed imødegå frafaldet. Omvendt påpeger en af de større institutioner, at de unge har mange flere valgmuligheder i de større byer, hvilket gør, at man af andre årsager også her skal arbejde på at fastholde de studerende. Således peger institutionerne på forskellige forklaringer for niveauet af frafald. Det kan dog konkluderes, at den øgede konkurrence om de studerende i storbyerne – relativt set – ikke virker til at forringe institutionernes fastholdelse af de studerende (en nærmere redegørelse for institutionernes frafaldsindsats følger i afsnit 5.1.2).

Sammenlignes andelen af studerende, der afbryder en uddannelse hhv. *før og efter etableringen af erhvervsakademisektoren* i 2009, viser evalueringen, at etableringen af erhvervsakademierne generelt endnu ikke har haft markant betydning for andelen af studerende, der afbryder deres uddannelser. Som det fremgik af tabel 5.1, afbryder cirka 20 pct. af de studerende deres uddannelse efter etableringen af sektoren (2009-2010). Tidligere var der hhv. 23 og 21 pct. af de studerende på de tidligere korte videregående uddannelser, der afbrød deres uddannelse, jf. nedenstående tabel (2007-2008).

Tabel 5.2: Afbrud før etableringen af erhvervsakademisektoren

Korte videregående uddannelser	2007	2008
Afbrudsprocent	23%	21%
Antal afbrudte forløb	1.876	1.854

Kilde: Elevregisteret 2011 (Danmarks Statistik).

Evaluator gør blandt en af datakilderne i evalueringen også brug af institutionernes afrapporteringer på udviklingskontrakterne, hvor institutionerne afrapporterer deres fastholdelsesgrad (se afsnit 5.2 for uddybende om udviklingskontrakter). I den forbindelse har evaluator haft afgang til ministeriets statusrapportering på udviklingskontrakterne for 2012 (baseret på data fra 2011). På baggrund af disse data fremgår det, at udviklingen på sektorniveau tegner til at fortsætte stabilt i 2011 med en forsat andel af frafaldne studerende på cirka 20 pct.

Det stabile frafald tilbage i tid kan tolkes på flere måder. På den ene side kan det argumenteres, at man med dannelsen af erhvervsakademierne ikke har formået et nedbringe frafaldet på uddannelserne. På den anden side kan man hævde, at det er positivt, at institutionerne formår at fastholde niveauet (med en svag faldende tendens) på trods af det stigende optag (jf. kapitel 4). Evaluatoren vurderer overordnet, at tidsperioden (herunder perioden for tilgængelige registerdata) endnu er for kort til entydigt at konkludere, hvorvidt institutionernes frafaldsindsatser har båret frugt. Dog er det evaluators vurdering, at der må være en forventning om, at institutionernes initiativer på dette område (set i lyset af classic-dannelserne) bør afspejle sig i frafaldsstatistikkerne i form af et lavere frafald i de kommende år, såfremt dette ikke allerede er tilfældet for de enkelte institutioner.

I forlængelse af ovenstående er det relevant at bemærke, at frafaldet på erhvervsakademiuddannelserne er højere end frafaldet på eksempelvis professionsbacheloruddannelserne.²⁵ Institutionerne fremhæver selv et øget optag samt manglende studieparathed hos de studerende som årsager til frafaldet, hvilket uddybes afslutningsvis i dette afsnit.

Tabellen nedenfor viser andelen af studerende, som afbryder deres uddannelse på de omfattede uddannelser i evalueringen efter deres højeste almene uddannelse (EUD, almengymnasiale samt erhvervsgymnasiale uddannelser). Som det fremgår af tabellen, er der en lille overvægt af EUD-studerende, der falder fra uddannelserne. Dog skal det fremhæves, at tendensen udjævnes gennem perioden. Således er der et svagt stigende frafald sidst i perioden for studerende fra de almengymnasiale og de erhvervsgymnasiale uddannelser og et gennemgående faldende frafald for EUD-studerende mv. (fra 27 til 22 pct.).

Tabel 5.3: Andel optagne studerende, der afbryder deres uddannelse inden for et år efter påbegyndt uddannelse (efter adgangsgivende eksamen)

	2007		2008		2009		2010	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
EUD mv.	770	27%	828	25%	999	22%	1.065	22%
Almengymnasiale uddannelser	609	21%	589	18%	588	17%	653	18%
Erhvervsgymnasiale uddannelser	497	21%	437	18%	548	17%	639	19%
I alt	1.876	23%	1.854	21%	2.135	19%	2.357	20%

Kilde: Elevregisteret 2011 (Danmarks Statistik) og Uddannelsesstatistikken (Danmarks Statistik).

Hvad angår frafaldet på de enkelte uddannelser, kan det også her konstateres, at der er stor variation i frafaldet fra uddannelse til uddannelse. Dette fremgår af den følgende tabel, der viser andelen af studerende, der afbryder deres uddannelse inden for det første studieår på henholdsvis erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser. Typisk er det under 20 pct. af de studerende, der afbryder deres uddannelse, men der er dog også uddannelser, hvor frafaldet er på omkring 30- 45 pct. (eksempelvis erhvervsakademiuddannelserne til driftsteknolog offshore samt til datamatiker). Da datamatikeruddannelsen er en af de større erhvervsakademiuddannelser, målt i STÅ, betyder det, at der er forholdsvis mange studerende (217), der frafalder uddannelsen i 2010.

I relation til de større erhvervsakademiuddannelser med en relativ høj andel af studerende, der afbryder deres uddannelse, kan nævnes uddannelserne til markedsføringsøkonom, multimedie-designer og finansøkonom med henholdsvis 388, 252 og 246 studerende, der i 2010 afbrød deres uddannelse.

Hvad angår de omfattede professionsbacheloruddannelser, ligger frafaldet på disse uddannelser en anelse lavere end på erhvervsakademiuddannelserne om end det stiger i perioden 2009-2010 fra 16 til 18 pct. Blandt professionsbacheloruddannelserne er der ligeledes stor variation på tværs

²⁵ Se eksempelvis årsberetningen 2012, Rådet for Erhvervsakademiuddannelser og Professionsbacheloruddannelser.

af uddannelserne. Størst er frafaldet på uddannelsen til bygningskonstruktør med 303 studerende, der i 2010 afbrød deres uddannelse, svarende til 28 pct.

Table 5.4: Andel optagne studerende, der afbryder de omfattede uddannelser inden for et år efter påbegyndt uddannelse

Uddannelse	2009		2010	
	Antal afbrudte forløb	% (af alle påbegyndte forløb af denne type)	Antal afbrudte forløb	% (af alle påbegyndte forløb af denne type)
Erhvervsakademiuddannelser				
Administrationsøkonom	3	30	5	24
Automationsteknolog			1	11
Autoteknolog	-	-	1	5
Datamatiker	202	31	217	29
Designsteknolog	89	13	118	14
Driftsteknolog offshore	8	35	11	46
E-designer	10	20	6	10
Energiteknolog AK			21	26
Ernæringsteknolog	10	100		
Finansøkonom	210	17	246	20
Handelsøkonom	64	25	86	27
Installatør	43	12	40	11
IT- og elektronikteknolog	34	21	56	26
Jordbrugsteknolog	30	14	37	19
Laborant	27	18	34	22
Markedsføringsøkonom	411	22	388	21
Multimediedesigner	299	23	252	20
Procesteknolog	24	26	19	19
Produktionsteknolog	75	23	49	18
Serviceøkonom	90	15	140	19
Transportlogistiker	22	19	32	25
I alt	1.651	20%	1.759	20%
Professionsbacheloruddannelser				
Bioanalytiker	17	13	16	13
Bygningskonstruktør	268	22	303	28
Designer (overbygning)	2	22	-	-
Design og business (overbygning)	3	3	11	4
E-konceptudvikling (overbygning)	-	-	10	6
Eksport og teknologi	3	23	1	8
Finans	36	18	36	16
Industriel designer (overbygning)	3	2		
International handel og markedsføring (overbygning)	50	10	51	10
International hospitality management (overbygning)	7	8	22	19
Karakteranimation	1	2	1	2

Uddannelse	2009		2010	
	Antal afbrudte forløb	% (af alle påbegyndte forløb af denne type)	Antal afbrudte forløb	% (af alle påbegyndte forløb af denne type)
Laboratorie-, fødevare- og proces-teknologi (overbygning)			4	27
Natur- og kulturformidling	5	26	3	19
Optometrist	25	20	22	21
Produktudvikling og teknisk integration (overbygning)			6	20
Softwareudvikling (overbygning)	9	25	28	23
Sportsmanagement (overbygning)	8	9	9	12
Teknisk manager offshore (overbygning)	1	100	11	92
Tekstile fag og formidling	6	33	-	-
Webudvikling (overbygning)	40	23	64	25
I alt	484	16%	598	18%
Total i alt	2.135	19%	2.357	20%

Kilde: Elevregisteret 2011 (Danmarks Statistik).

Alle institutioner giver i såvel **selvevalueringerne** som på **casestudierne** udtryk for at prioritere bekæmpelsen af frafald højt – også som strategisk indsatsområde for ledelsen på flere institutioner. Som tidligere nævnt skal hver institution, som følge af udviklingskontrakten med ministeriet, afrapportere frafaldet på institutionens uddannelser. Mange af institutionerne beskriver i **selvevalueringerne**, at de også som følge heraf arbejder målrettet med at fastholde de studerende i uddannelserne

Næsten alle institutioner beskriver, at de enten har eller er i gang med at udvikle en central forankret strategi for frafald. Denne strategi indgår hos størsteparten af institutionerne som et centralt mål i institutionens kvalitetsplaner. De konkrete indsatser mod frafald fastlægges imidlertid i udbredt grad lokalt på uddannelserne og udbudsstederne, så der på denne måde tages højde for særlige uddannelsesrelaterede eller lokale forhold.

5.1.1 Institutionernes arbejde med at bekæmpe frafald

I **selvevalueringerne** beskriver størstedelen af institutionerne, at de *monitorerer frafald* på centralt hold i form af halv- eller helårlig frafaldsstatistik. For de fleste institutioners vedkommende gælder det, at studieadministrationen registrerer frafaldet, og i enkelte tilfælde udarbejder man også oversigter over frafaldsårsager eller gennemfører analyser af frafaldet. Registrering og bearbejdning af frafaldsårsager opleves som en vigtig informationskilde i forhold til at identificere frafaldsproblematiske og for at målrette indsatsen i institutionernes fastholdelsesinitiativer.

Et par af institutionerne beskriver videre, at arbejdet med at monitorere frafaldet er knyttet sammen med fastsættelsen af konkrete mål for, hvordan uddannelser/campus skal arbejde med at fastholde de studerende og minimere frafaldet. Således noterer evaluator, at det tilsyneladende er på et fåtal af institutionerne, at der er fastsat procedurer for, hvordan der følges op på monitoreringen af frafaldet og hvordan det udmøntes i konkrete handleplaner.

Ud af de medvirkende institutioner er der et mindre antal institutioner, der ikke angiver/ikke har dokumenteret at udarbejde systematiske frafaldsopgørelser eller som på anden vis monitorerer frafald. Det er kendetegnende for disse institutioner, at de samtidig er en del af den gruppe af institutioner, der gennemsnitligt har det højeste frafald (jf. tabel 5.1). Det er endvidere karakteristisk, at disse institutioner rent størrelsesmæssigt udgør nogle af de mindre institutioner i evalueringen og (med en enkelt undtagelse) er nyetablerede.

Evaluatoren vurderer på denne baggrund, at der er indikationer på, at en systematisk tilgang (monitorering, gennemførelse af frafaldsundersøgelser mv.) er nødvendig i arbejdet med at bekæmpe frafald. Endvidere synes der at være behov for en styrket indsats fremadrettet – ikke blot for nogle af de institutioner, der gennemsnitligt har et relativt højt frafald, men også for sektoren som helhed.

På enkelte af institutionerne har man søgt at styrke indsatsen. Som del af den centralt fastsatte tilgang til arbejdet med at bekæmpe frafald har man søgt at kvalificere vejledningen gennem oprettelse af såkaldte centre for Vejledning, Karriererådgivning el. lign. Her sidder studievejledere klar til at vejlede de studerende om studie- eller karriererelaterede spørgsmål, enten på kontoret eller via mail. I flere tilfælde er der også tilknyttet en præst og/ eller en psykolog, som kan bistå ved mere personlige/eksistentielle problemer. Mulighed for løbende vejledning og en vejledning med daglige åbningstider ses overordnet som en højt prioriteret indsats hos størstedelen af institutionerne, ligesom det på enkelte af institutionerne også fremhæves, at man har professionaliseret vejledningsindsatsen. Således er der institutioner, der på centralt niveau har arbejdet væsentligt med at kvalificere frafaldsbekæmpelsen. I boksen nedenfor er givet et eksempel på en intensiveret vejledningsindsats på en af institutionerne.

Boks 5.1: Eksempel på en professionaliseret vejledningsindsats

Indtil 2012 var vejledningen knyttet til studierne. I løbet af foråret 2012 blev alle vejledere ansat til vejledning på fuld tid og organiseret i 'Center for Vejledning'. Der er igangsat uddannelsesforløb, således at alle vejledere i løbet af en periode bliver uddannet som professionelle vejledere. Der er også ved nyansættelser tilført særlige juridiske og vejledningsmæssige kompetencer til gruppen af erfarne vejledere. Der arbejdes på at gøre gruppen af vejledere til et team, der arbejder på tværs af KEA og sikrer, at vejledningen er et ensartet tilbud på hele KEA.

Kilde: Københavns Erhvervsakademis selvevaluering (uddrag)

5.1.2 Indholdet i frafaldsinitiativerne

I **selvevalueringerne** beskriver institutionerne flere elementer i deres indsats for at imødegå frafaldet. Disse uddybes i dette afsnit.

Arbejdet med fastholdelse og bekæmpelse af frafald tilpasses, som tidligere nævnt, ofte de enkelte uddannelser. Nogle af institutionerne beskriver i selvevalueringerne, at frafaldsårsagerne er forskellige for fx de merkantile og de tekniske erhvervsakademiuddannelser. Blandt de studerende på de merkantile uddannelser opleves generelt set udfordringer som manglende uddannelsesparathed og modenhed som følge af de studerendes relative unge alder. Udfordringerne på de tekniske uddannelser har derimod mere karakter af manglende faglige kompetencer eller de studerendes familiære forhold (fx problematikker om det at være studerende og forsøger).

I forhold til bekæmpelse af frafald blandt gruppen af studerende, som *mangler studieteknisk erfaring*, herunder hvad det vil sige at være studerende og de forpligtelser, der knytter sig hertil, har man fx på flere institutioner introduceret et pædagogisk værktøj 'cooperative learning'. Et værktøj som blandt andet har til formål at understrege den studerendes ansvar, ikke kun over for sig selv, men ansvar for aktiv deltagelse i studiegruppen. Af andre tiltag for denne gruppe studerende kan nævnes etablering af buddy-ordninger, tutor/mentor-forløb og indførelse af en klassecoach eller såkaldte "klasselærere" med ansvar for klassens trivsel. Det beskrives af flere institutioner som en lidt overraskende nødvendighed at indføre "klasselærere" på en videregående uddannelse, men det forklares som et tiltag, der er opstået, set i lyset af det stigende optag. På **ca-sestuderne** fremhæver flere af institutionerne videre, at institutionerne har en høj andel af mønsterbrydere, hvis forældre ikke har videregående uddannelser. Dette har som konsekvens, at mange af de studerende mangler opbakning hjemmefra. Netop derfor er der mange studerende, som har brug for ekstra hjælp, eksempelvis i forhold til studieteknikker.

Af fastholdelsesinitiativer for gruppen af studerende med *faglige vanskeligheder*, er lektiecaféer et tiltag, som omkring halvdelen af institutionerne nævner i **selvevalueringerne**. Her får de

studerende lejlighed til at spørge enten undervisere eller andre studerende om hjælp med opgaver og lign. Alle institutioner beskriver lignende faglige initiativer, eksempelvis introkurser, sommerkurser m.m., som har til formål at opkvalificere de studerende fagligt. Det kan fx være et matematikforløb som forberedelse til finansøkonom- eller bygningskonstruktøruddannelsen. Derudover beskrives differentieret undervisning som et yderligere tiltag hos tre af institutionerne. Det er særligt uddannelser med et "bredt" optag, som gør brug af differentieret undervisning i første semester. Dette kan eksempelvis handle om et studieteknisk løft til studerende fra EUD og et "praksis-løft" til de gymnasiale studenter.

Registrering af fremmøde er et andet centralt tiltag, som benyttes af godt halvdelen af institutionerne. Registreringen anvendes til tidligt at kunne identificere de studerende, som potentielt er ved at falde fra uddannelserne. Studerende med et højt fravær tilbydes i flere tilfælde samtaler med mentorer eller studievejledere.

En af de udfordringer, som stort set alle institutionerne nævner, er, at de store optag af studerende (jf. målsætning om at flere unge skal have en uddannelse) bevirker, at man på institutionerne oplever en større gruppe af studerende, som *ikke er studieparate*. Langt størstedelen af institutionerne opererer således med centralt fastsatte krav om semesterstartssamtaler, visiteringssamtaler eller studieforberedende samtaler. Disse samtaler skal sikre en forventningsafstemning mellem institutionen og den studerende og har videre til formål at klarlægge, hvorvidt de studerende er studieparate, både fagligt og socialt. Videre fremgår det af selvevalueringerne, at samtlige institutioner har fokus på studiestartsaktiviteter på alle uddannelser for at give de studerende en god start på studielivet og dermed øge chancerne for fastholdelse på sigt. På en enkelt uddannelse har man indført optagelsesprøver for at skabe en forventningsafstemning hos de studerende.

Størstedelen af institutionerne beskriver videre, at man er opmærksom på, at *de internationale studerende* kan have brug for yderligere støtte foruden de ovennævnte tiltag. Særligt ensomhed synes at være en af de store udfordringer for internationale studerende. Som følge heraf er der på institutionerne iværksat forskellige initiativer, som skal forbedre det sociale liv for internationale studerende, fx "Meet the Danes"; et tilbud til internationale studerende om besøg i danske hjem, fællesspisning med danske og internationale studerende, udflugter m.m.

På enkelte af institutionerne påpeger de **studerende** selv, at uddannelserne "oversælges", således at de studerende reelt ikke kommer til at varetage de jobfunktioner, som institutionerne fremhæver, er sigtet med uddannelserne. Denne kritik understøttes også af nogle af de **aftagere**, der har indgået i evalueringen. Dette kan potentielt udgøre en af årsagerne til frafaldet. Videre fortæller enkelte studerende, at uddannelserne ikke har haft drøftelser med de studerende på trods af, at de har haft fravær på 60 pct. På denne baggrund kritiseres uddannelserne for ikke at følge op på fraværet, før det er for sent. En af de studerende foreslår på denne baggrund, at der fastsættes en maksimumgrænse for fraværprocenten.

På baggrund af ovenstående viser evalueringen, at der indgår forskelligartede initiativer i institutionernes frafaldsindsatser, der både indeholder faglige, studietekniske og sociale elementer. Som tidligere påpeget er opgaven for institutionerne derfor at sørge for, at initiativerne sættes målrettet i spil og på et oplyst grundlag, der eksempelvis er funderet på frafaldsopgørelser/monitorering, frafaldsundersøgelser mv. Videre er det afgørende, at institutionerne følger op på, om indsatsen reelt virker efter hensigten. Evalueringen viser, at dette ikke har været tilfældet på alle institutioner.

5.2 Uddannelsernes kvalitet og kvalitetsudvikling

Der redegøres i dette afsnit for institutionernes arbejde med at udvikle kvaliteten af uddannelserne. Afsnittet fokuserer på institutionernes arbejde med at sikre kvaliteten af de omfattede uddannelser i evalueringen samt på arbejdet med at sikre læringsudbyttet af undervisningen.

5.2.1 Institutionernes kvalitetssystemer

Næsten alle institutionerne beskriver i deres **selvevalueringer**, at de har en fælles strategi for kvalitet eller en kvalitetsplan, der fastsætter rammen for institutionens kvalitetsarbejde. Strate-

gjen indeholder typisk en beskrivelse af en række overordnede målsætninger eller pejlemærker for kvalitet, en beskrivelse af hvordan data om kvaliteten indsamles, hvordan der følges op på resultaterne samt en eventuel ansvarsfordeling. I boksen nedenfor er gengivet et par eksempler på tilgange til institutionernes kvalitetsarbejde. Det skal understreges, at der er en række yderligere eksempler på dette område.

Boks 5.2: Eksempler på institutionernes kvalitetsplaner/strategier

Følgende udgør eksempler på de centralt fastsatte rammer i institutionernes kvalitetsarbejde.

Eksempel 1: Erhvervsakademi Aarhus

I det løbende kvalitetsarbejde skal de enkelte uddannelser redegøre for og dokumentere:

1. At der systematisk gennemføres aktiviteter for at kvalitetssikre og udvikle udbuddet.
2. At eksterne og interne interessenter inddrages, herunder at udbuddet regelmæssigt og systematisk sikrer sig de studerendes vurdering af udbuddet.
3. At udbuddet bruger den viden, der indhentes gennem evaluering, kvalitetssikring og udvikling til at forbedre og udvikle sine aktiviteter og resultater.

Eksempel 2: VIA University College

De fælles krav til den lokale kvalitetssikring udgør:

- Der skal indhentes viden om uddannelsens kvalitet og relevans (mål for læringsudbytte, tilrettelæggelse, indhold, pensum, undervisning, faciliteter og ressourcer) fra interessenterne (undervisere, studerende, dimittender, aftagere).
- Der skal foreligge dokumentation for systematik i kvalitetsarbejdet (planlægning, udførelse, afrapportering, handling). Herunder:
 - Strategisk forankring af evaluering og evalueringsplan.
 - Systematiske metoder for undervisningsevaluering, praktikevaluering, dimittendevaluering og aftagerevaluering.
 - Systematiske opfølgingsprocedurer og dokumentation for anvendelse af evalueringer.

Kilde: Institutionernes selvevalueringer

Flere af erhvervsakademierne nævner i deres selvevalueringer, at overgangen til classic-organiseringen har bevirket, at man har skabt et fælles kvalitetssystem for hele institutionen i modsætning til tidligere, hvor ansvaret for kvalitetssikring primært lå ude på de enkelte uddannelser. Dette har betydet, at man typisk centralt på institutionerne har fastsat kvalitetssikringsprocedurer, således at der defineres nogle overordnede fælles standarder. Et par institutioner nævner enten ikke, at de har en kvalitetsplan/-strategi, eller de angiver, at den ikke er nedskrevet. En enkelt institution fremhæver, at man er ved at revidere et tidligere koncept, idet det er knyttet an til organiseringen før classic-dannelsen. Med få undtagelser er det således langt størstedelen af institutionerne, der har et fælles og eksplicit afsæt for arbejdet med kvalitet på tværs af uddannelserne.

Overordnet set tager institutionernes arbejde med uddannelsernes kvalitet afsæt i udviklingskontrakterne, der er indgået med Uddannelsesministeren. Institutionerne refererer typisk også til de akkrediteringsforløb, som er blevet gennemført, hvor kvalitet udgør en central indikator²⁶. Videre er institutionernes arbejde rodfæstet i de fælles initiativer, der er iværksat i regi af et tværgående kvalitetsnetværk blandt erhvervsakademierne.²⁷ Samlet har disse afsat en rammedannende karakter, og de fungerer som overordnede målsætninger og pejlemærker for institutionernes kvalitetsarbejde. Derudover benytter nogle institutioner sig også af dokumentation af de stude-

²⁶ Akkrediteringskriterierne er fastsat i Bekendtgørelse om akkreditering og godkendelse af erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (BEK nr. 684 af 27/06/2008).

²⁷ Der er nedsat et kvalitetsudvalg på tværs af akademierne med henblik på at sikre fælles standarder og benchmark samt videndeling om akkreditering og evaluering.

rendes læringsmål, ligesom der anvendes udvalgte nøgletal til at vurdere kvaliteten af uddannelserne, eksempelvis de studerendes afgangskarakterer.

Mere specifikt fremgår det af institutionernes **selvevalueringer**, at institutionerne som del af deres kvalitetsplaner anvender et bredt udsnit af redskaber til at sikre og udvikle kvaliteten af uddannelserne. Disse redskaber fremgår af nedenstående boks og beskrives i det følgende.

Boks 5.3: Redskaber til kvalitetssikring og kvalitetsudvikling

- Ennova-undersøgelse
- Tilfredshedsundersøgelse (studerende)
- Undervisningsevaluering
- Praktikevaluering
- Dimittendundersøgelse/beskæftigelsesstatistik
- Aftagerundersøgelser
- Handleplaner – hvis uddannelserne ikke lever op til kravene i udviklingskontrakter

Kilde: Institutionernes selvevalueringer

5.2.2 Hvordan anvender institutionerne redskaberne til kvalitetssikring?

Et fast element på tværs af institutionernes kvalitetsarbejde er den såkaldte *Ennova-undersøgelse*, som næsten alle institutioner nævner i **selvevalueringerne** i forbindelse med kvalitetsarbejdet. Ennova-undersøgelsen udgør en landsdækkende afdækning af de studerendes oplevelse af kvaliteten på deres uddannelse, opsummeret i hhv. de studerendes studieglæde, deres oplevelse af udbyttet af undervisningen og loyaliteten for hhv. uddannelsen og stedet mv. Flere institutioner bruger denne undersøgelse til en årlig indkredsning og planlægning af tiltag, som kan forbedre kvaliteten. Som en institution udtrykker det: *”Disse tiltag kan knytte sig til det enkelte udbud, uddannelse, lokalitet eller akademiet som helhed og indgår i ledelsens øvrige planlægnings- og opfølgingsopgaver. Desuden indgår de i uddannelsesudvalgenes arbejde”* (Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy, selvevaluering).²⁸

Ud over Ennova-undersøgelsen fremgår det af institutionernes **selvevalueringer**, at der er forskelle på, hvor systematisk institutionerne gør brug af redskaberne til kvalitetssikring (jf. ovenstående boks). Cirka halvdelen af institutionerne beskriver ikke at have systematiserede tilgange, eller de har det, man kan betegne som semi-strukturerede tilgange, hvor undersøgelser og evalueringer eksempelvis ikke gennemføres systematisk på (alle) uddannelserne med faste intervaller, hvor der ikke er faste ansvarsfordelinger ift. opfølgning mv. Som tidligere nævnt, beskriver en af institutionerne slet ikke at have en kvalitetsplan.

Den anden halvdel af institutionerne anvender systematisk redskaberne til kvalitetssikring. Institutionerne beskriver og dokumenterer i deres **selvevalueringer**, at de har centralt fastsatte krav til anvendelse af undervisningsevalueringer, praktikevalueringer, dimittendevalueringer mv. Flere af institutionerne har fastsat årshjul, systematiske opfølgingsprocedurer med klare ansvars- og rollefordelinger mv.

Et par af disse institutioner, der har arbejdet strategisk og målrettet med kvalitet, har videre oprettet centrale kvalitetsfunktioner, eksempelvis i form af et team, et center eller et kvalitetsnetværk der har til opgave at udvikle, supportere og understøtte kvalitetsarbejdet på institutionen. På en af disse institutioner beskrives ansvarsfordelingen som følgende: *”Ansvar for kvaliteten af uddannelserne er den enkelte studieleders overordnede ansvar. Til at understøtte og supportere dette arbejde har KEA etableret en central funktion, Center for Studiekvalitet, der har udarbejdet et overordnet kvalitetskoncept”* (Københavns Erhvervsakademi).

²⁸ En selvstændig analyse af data fra Ennova indgår ikke i nærværende evaluering, da evalueringen som tidligere beskrevet har fokus på institutionernes arbejde med at etablere rammer, procedurer og eksekveringskraft for kvalitetsarbejdet.

Kun enkelte af institutionerne beskriver dog, at et centralt element i kvalitetssikringen er videndeling på tværs af uddannelser eller gør rede for fastlagte procedurer i den forbindelse, hvor der på tværs af uddannelserne udveksles ideer og gode erfaringer. På **casebesøgene** uddybes videndelingen imidlertid i højere grad, hvor det eksempelvis på en af institutionerne fremgår, at uddannelsescheferne har ansvaret for at tale sammen med henblik på at få truffet fælles beslutninger. På en anden institution sikres videndeling via kvalitetschefen, der samler op på kvalitetsparametrene på tværs af uddannelserne, og som sikrer videndeling på tværs. Det kan også være søjle- eller fagansvarlige, der sikrer videndeling på tværs.

I de afviklede **interviews med samarbejdspartnere** fremhæves det, at institutionernes vækst, hvad angår det stigende optag af studerende i sektoren, i nogle tilfælde udfordrer kvaliteten, hvilket kan være en udfordring og et generelt opmærksomhedspunkt for flere institutioner (jf. kapitel 4). Dette skyldes, ifølge informanterne, at der på nogle uddannelser optages (for) mange studerende, der ikke har et tilstrækkeligt fagligt niveau. Videre er nogle samarbejdspartnere inde på, at kvalitetsarbejdet er en større udfordring for de mindre institutioner end for de større. Denne argumentation knyttes dels an til uddannelsesvalgene på de mindre institutioner, der ikke vurderes at have en tilstrækkelig faglig optik, idet de i højere grad har et lokalpolitisk sigte. Videre fremhæves også institutionernes faglige miljøer på de mindre institutioner (dette behandles uddybende i afsnit 5.3.1). Omvendt fremhæver flere af de mindre institutioner i **selvevalueringen**, at man her er tæt på implementering af kvalitetsplanerne, hvorfor der ikke er langt fra beslutning til handling. Således fremhæves der både fordele og ulemper i forhold til institutionernes størrelse, når det handler om kvalitetsarbejde og kvalitetssikring.

Hvad angår de **studerende** selv, er der flere studenterrepræsentanter, der i forbindelse med casestudierne har påpeget, at i særdeleshed det faglige niveau på de internationale hold er svært at opretholde. Det nævnes bl.a., at det faglige niveau blandt de internationale studerende er for lavt, og at nogle af underviserne mangler engelsk-kundskaber. Det skal dog understreges, at det er et relativt begrænset antal studerende, som evaluator har interviewet i nærværende evaluering.

På baggrund af institutionernes beskrivelser og tilkendegivelser vurderer evaluator, at kvalitetsarbejdet udgør et prioriteret element i institutionernes centrale og strategiske arbejde. Evalueringen peger på, at overgangen til classic-organiseringen har bevirket, at flere institutioner har fået skabt kvalitetssystemer og har fastsat kvalitetssikringsprocedurer, der er fælles for hele institutionen. Dette er nyt i forhold til tidligere, hvor ansvaret for kvalitetssikring primært lå ude på de enkelte uddannelser (jf. den tidligere omtalte tilsynsrapport fra Undervisningsministeriet).

Væsentligt er det imidlertid, at cirka halvdelen af institutionerne ikke redegør for/dokumenterer at have systematiserede tilgange til, hvordan og hvilke redskaber man anvender i kvalitetssikringen af uddannelserne. Evalueringen bekræfter, at flere institutioner er undervejs i deres kvalitetsarbejde, men at flere institutioner tilsvarende fortsat har en opgave i at implementere procedurer for kvalitetssikring – og udvikling.

Som fremhævet ovenfor er der ifølge samarbejdspartnerne forskelle på kvalitetsarbejdet på de mindre versus de større institutioner. Det er i den forbindelse evaluators vurdering, at der på tværs af datakilder er indikationer på, at det ofte er de mindre institutioner, der (endnu) ikke har implementeret systematiske tilgange til kvalitetssikringen af uddannelserne. Ikke mindst set i lyset af udviklingen med det stigende optag og arbejdet med vækstlaget, er det vigtigt, at det fremadrettet prioriteres på systematisk vis at fastsætte de tilgange og redskaber, der kan tilvejebringe institutionerne et oplyst grundlag ud fra hvilket, det er muligt at vurdere, sikre og videreudvikle kvaliteten af uddannelserne.

5.2.3 Hvordan sikres de studerendes læringsudbytte?

Analysen af institutionernes kvalitetsarbejde viser, at de institutioner, der har systematiske tilgange til kvalitetssikring, som hovedregel også går systematisk til arbejdet med at sikre de studerendes læringsudbytte. Alle institutionerne får information om de studerendes vurdering af læringsudbyttet via Ennova. Ud over denne datakilde har cirka halvdelen af de medvirkende institutioner i evalueringen fastsat – eller arbejder på at fastsætte – dokumentationskrav i form af undervisningsevalueringer, fagevalueringer, semesterevalueringer og/eller midtvejsevalueringer i

løbet af semestret som et centralt defineret element i kvalitetssikring af læringsudbyttet. Formålet hermed er blandt andet at sikre og teste de studerendes progression samt sikre opsamling/korrektion på de enkelte studerende.

Analysen viser videre, at samme halvdel af institutionerne – med enkelte undtagelser – har fastsat *fælles læringstilgange* eller *fælles læringsprincipper* på tværs af uddannelserne - eller de har påbegyndt dette arbejde. Formålet er typisk, ifølge institutionerne, at skabe nogle grundlæggende fælles principper og værdikodeks for undervisningen på tværs af uddannelserne. Typisk beskriver de fælles læringstilgange en metodisk standard for den pædagogiske tilgang til undervisningen.

Boks 5.4: Eksempel på et centralt fastsat læringsprincip for undervisningen

Eksempel fra Københavns Erhvervsakademi

Københavns Erhvervsakademis overordnede strategi, der er et fælles pædagogisk udgangspunkt, fastslår, at undervisningen skal være baseret på:

1. "Artefakt", dvs. at de studerende konkretiserer eller skaber et slutprodukt, som kan være fysisk, digitalt eller konceptuelt
2. Forskningstilknytning, der skal give et højt fagligt niveau i undervisningen
3. Erhvervslivets praksis skal afspejle undervisnings- og arbejdsformer.

Konkret bliver det pædagogiske udgangspunkt operationaliseret på de enkelte uddannelser ved problembaserede undervisningsformer, der tager udgangspunkt i projekter/cases udarbejdet i samarbejde med virksomheder. Undervisningen tager udgangspunkt i den nyeste udvikling inden for erhvervet. Derudover har Københavns Erhvervsakademi generelt arbejdet intensivt med at sikre en modernisering af undervisningen. Eksempelvis tilbydes underviserne et særligt '*KEA-pædagogikum*', der er en forandringsagentuddannelse. På det mere universelle plan er arbejdet med afvekslende undervisningsformer, der tager udgangspunkt i den individuelle studerende, centralt understøttet af et projekt '*Læring med Stil*', initieret af Videncentret. Alle uddannelser har deltaget i dette projekt.

Kilde: Institutionens selvevaluering (uddrag)

Det varierer blandt institutionerne, hvor ekspliciterede de metodiske tilgange er. Videre er den beskrevne standard i varierende grad knyttet an til et teoretisk fundament – eksempelvis en eller flere læringsstile. I et enkelt tilfælde er læringsstilen understøttet med uddannelse af underviserne. Enkelte institutioner har det endvidere som praksis, at de studerende skal fastsætte mål for egen læring. På VIA University College er det eksempelvis centralt fastsat, at de studerende fra 2013 på alle de tekniske og merkantile uddannelser på 1. og 2. semester skal angive individuelle (kvantitative) læringsmål for semestret i en læringsportfolio. På University College Nordjylland anvender flertallet af de tekniske og merkantile uddannelser portfolio som basis for dialogen med den studerende om læringsudbyttet af uddannelsen. Den studerendes portfolio indeholder en personprofil, baseret på en personprofiltest, egne fastsatte læringsmål samt noter fra afholdte vejlednings- og udviklingssamtaler, som den studerende afholder hvert år med en studievejleder. Brugen af portfolio fremgår også på nogle af erhvervsakademierne, om end det ikke fremgår af hverken selvevalueringerne eller casestudierne, at det anvendes ligeså systematisk.

Boks 5.5: En læringstilgang med brug af portfolio

Eksempel fra University College Nordjylland

UCN (teknologi og business-områderne) arbejder med en fælles læringstilgang, som er nedfældet i områdernes udviklingsstrategi. Læringstilgangen er baseret på en 'hoved-hjerte-ben'-tilgang, hvor målsætningen er, at læring på uddannelserne sker som en kombination af tilført viden (hoved), personlige og sociale kompetencer (hjerte) samt handlekraft og evne til at omsætte viden til værdi, handlinger og løsninger (ben). Grundtanken er, at når sammenhængen er til stede øges det samlede læringsudbytte og erhvervsrelevansen af læringen. Alle studerende gennemfører en personprofiltest på første semester, som følges op med vejledningssamtaler, baseret på identifikation af udviklingsområder, for at skabe den ønskede sammenhæng: "Det Hele Menneske". Konceptet anvendes i tilrettelægning af undervisningen og i definition af læringsmål.

University College Nordjylland (teknologi og business-områderne) anvender som praksis, at den studerende fastsætter personlige mål for egen læring på basis af og med specifikt fokus på praktikperioder. Gennem involvering af studerende i definition af personlige mål for læringsudbytte søger UCN at sikre relevansen af de opsatte mål for de studerendes udviklings- og karriereønsker.

Flertallet af University College Nordjyllands teknologiske og merkantile uddannelser anvender portfolio som basis for dialogen med den studerende om læringsudbyttet af hans/hendes uddannelse. Den studerendes portfolio indeholder INSIGHTS personprofil, egne fastsatte personlige læringsmål og noter fra allerede afholdte vejlednings- og udviklingssamtaler, afholdt på basis af disse elementer. Den studerende gennemfører hvert semester minimum en samtale med studievejleder som opfølgning på egen portfolio med henblik på identifikation af egne handlings- og udviklingspunkter i forhold til at opnå det ønskede læringsudbytte fra uddannelsen.

Kilde: Institutionens selvevaluering (uddrag)

5.2.4 Hvad gør de institutioner, der ikke har fælles læringstilgange?

De institutioner, der ikke har fastsat fælles læringstilgange, redegør i selvevalueringerne for andre måder, hvormed de arbejder med at sikre de studerendes læringsudbytte. Eksempelvis fremhæver flere institutioner, at de har udarbejdet fælles skabeloner for semesterplaner, lektionsplaner, projektplaner mv. for at skabe en fælles tilgang til, hvordan man realiserer læringsmålene. Således har man søgt at optimere og ensarte de *redskaber*, som underviserne benytter. Videre fremhæver flere institutioner vigtigheden af løbende opdatering af disse redskaber. I den forbindelse nævnes også vigtigheden af at have fokus på karaktergennemsnittene på alle uddannelser/eksaminer samt monitorering af de studerendes beskæftigelsesmuligheder.

Det beskrives tillige i flere af selvevalueringerne, at der i arbejdet med at sikre læringsudbyttet er fokus på at sikre, at der er en stærk forbindelse mellem teori og praksis i undervisningen, bl.a. via inddragelse af eksterne interessenter og problemstillinger. Videre fremgår det i flere af selvevalueringerne, at især eksaminer med ekstern censur er med til at sikre en ensartet kvalitet i uddannelserne på landsplan, samt at læringsudbyttet lever op til standarderne, fastsat i studieordningen.

Således fremgår det, at der er forskellige måder, hvorpå institutionerne arbejder med at sikre de studerendes læringsudbytte. Cirka halvdelen af institutionerne arbejder systematisk med at sikre læringsudbyttet. Typisk har disse institutioner også fastsat fælles læringsprincipper, og enkelte institutioner angiver, at de systematisk arbejder med læringsportfolio. De institutioner, der ikke har fastsat fælles læringstilgange, søger ofte at arbejde med de studerendes læringsudbytte ved at kvalificere de redskaber, som underviserne benytter i planlægningen af deres undervisning.

5.3 Uddannelsernes videngrundlag

I den politiske aftale, der lå til grund for etableringen af erhvervsakademierne (jf. kapitel 2), fremhæves det eksplicit, at "et erhvervsakademi skal sikre, at uddannelsernes videngrundlag er karakteriseret ved professions- og udviklingsbaseret, blandt andet gennem praktik og samarbejde med erhverv og professioner samt øvrige relevante videninstitutioner"²⁹.

Videngrundlaget udgør selve fundamentet for de uddannelser, der udbydes af de institutioner, der er omfattet af nærværende evaluering. Videngrundlaget er afgørende for, at institutionerne kan levere uddannelser, der er baseret på de nyeste tendenser i praksis og dermed de erhverv, som uddannelserne retter sig mod. Med andre ord er et opdateret og stærkt videngrundlag forudsætningen for uddannelser af høj kvalitet.

Hvad der præcist kan henføres til de erhvervs- og professionsrettede videregående uddannelsers videngrundlag, har været genstand for forskelligartede fortolkninger og debat i det seneste årti³⁰. Hvorom alting er, så har uddannelsernes videngrundlag fået en helt central placering i såvel institutions- som uddannelseslovgivning på området. Nøgleordene er, at uddannelsernes videngrundlag skal være karakteriseret ved erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret³¹.

Mere konkret skal institutionerne således samarbejde med de erhverv, professioner og videninstitutioner, som uddannelserne retter sig mod, for at sikre det rette videngrundlag for uddannelserne. Samarbejdet skal konkret bevirke, at institutionerne på den ene side får viden fra praksis, der skal omsættes i uddannelserne, og at erhverv og professioner på den anden side får viden, der kan anvendes i praksis.

Det skal understreges, at disse lovgivningsmæssige krav vedrørende uddannelsernes videngrundlag ikke tidligere var gældende for erhvervsakademierne/erhvervsakademiuddannelserne, og der blev således forud for akademiernes etablering indført helt nye krav til uddannelsernes videngrundlag og dermed kvalitet³². Pointen understreges, idet det må antages, at institutionerne med de nye lovgivningsmæssige rammer arbejder anderledes med videngrundlaget end tidligere. Hvorvidt dette er tilfældet, vil blive afsøgt i det følgende, om end der primært vil være tale om *at sandsynliggøre*, da der ikke foreligger dokumentation af situationen før etableringen.

Det nævnes også i det lovforberedende arbejde, at det har været hensigten at skabe en klar og entydig arbejdsdeling i det samlede videregående uddannelsessystem ved bl.a. at tydeliggøre erhvervsakademiuddannelsernes (og professionsbacheloruddannelsernes) videngrundlag, opgaver og samarbejdsrelationer. Det var således en intention at styrke de erhvervs- og professionsrettede videregående uddannelsers profil, konkret set i relation til de forskningsbaserede videregående uddannelser, udbudt af universiteterne.

I forlængelse af ovenstående kan det konstateres, at videngrundlaget har været og fortsat er et dynamisk begreb, der tillægges mange betydninger samt realiseres med en mangfoldighed af initiativer på de af evalueringen omfattede institutioner. At sikre videngrundlaget for institutionernes uddannelser handler om alt fra stærke relationer til aftagere (se kapitel 6) over konkrete udviklingsprojekter til kompetenceudvikling af undervisere.

I dette afsnit ser vi nærmere på, i hvilket omfang og hvordan erhvervsakademierne arbejder med at udvikle videngrundlaget for deres uddannelser. Fokus er lagt på dels udviklingsarbejde, dels indsatsen i videncentre. Det er væsentligt at understrege, at afsnittet primært har karakter af kortlægning ("i hvilket omfang og hvordan"). Dertil kommer, at uddannelsernes videngrundlag reelt er et gennemgående tema i evalueringen, og derfor også har sammenhæng til analysen af institutionernes arbejde med kvalitet, udvikling af nye uddannelser, samarbejdsrelationer mv.

²⁹ Aftale om erhvervsakademier, 2007.

³⁰ Dette bemærkes også i en nyere publikation fra Danmarks Evalueringsinstitut, *Strategier for viden*, 2012.

³¹ Jf. bemærkning til forslag til lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser (2007/2 LSF 25).

³² Derudover blev det indført som krav, at erhvervsakademiuddannelserne skulle have obligatorisk praktik, jf. behandlingen heraf i kapitel 6 i denne rapport.

5.3.1 Institutionernes arbejde med videngrundlaget

De deltagende institutioner er i deres **selvevaluering** blevet bedt om at beskrive deres arbejde med videngrundlaget for de uddannelser, som de udbyder. Institutionernes beskrivelser centrerer sig om deres erhvervs- og professionsbaseret, herunder typisk om institutionernes udviklingsarbejde.

Hvad angår udviklingsarbejdet, er flere af institutionerne i deres beskrivelser inde på, at man kan opdele institutionernes udviklingsarbejde i flere niveauer. Nedenstående kan tjene som eksempel herpå:

- *Institutionsniveau*: Udviklingsarbejde, som gennemføres af institutionen, og hvor der eksempelvis anvendes undervisere fra flere uddannelsesudbud. Hertil hører også arbejdet i institutionernes videncentre (se afsnit 5.3.1).
- *Campusniveau*: Udviklingsarbejde, der for de institutioner, der har organiseret sig i campus, finder sted på en afgrænset del af institutionens uddannelser.
- *Uddannelsesniveau*: Udviklingsarbejde, som gennemføres af det enkelte uddannelsesudbud/den enkelte uddannelse, og som typisk kun anvender undervisere herfra.

Selvom institutionernes udviklingsarbejde således kan finde sted på flere niveauer, fremgår det af **selvevalueringerne**, at det typisk er i læringsmiljøerne, at arbejdet med videngrundlaget finder sted – i særdeleshed hvad angår spredning (formidling) af viden internt på institutionen. Det er således i høj grad i underviser teams, på møder mellem undervisere samt i udviklingsprojekter, at der sker en udveksling af viden, der konsoliderer og udvikler videngrundlaget for uddannelserne. Et eksempel på den indsats, der varetages af de enkelte undervisere på en af institutionerne, fremgår nedenfor.

Boks 5.6: Et praksisnært eksempel på, hvordan undervisere arbejder på at udvikle videngrundlaget

Hver enkelt underviser står for:

- Fastlæggelse af litteraturgrundlag
- Udarbejdelse af noter og kompendier
- Udarbejdelse af cases og projektoplæg
- Samarbejde med virksomheder om læringsobjekter
- Udvikling af pædagogiske tilgange til formidlingen
- Planlægning af læringsforløb
- Egen efteruddannelse, herunder deltagelse i kurser og konferencer

Kilde: Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy, selvevaluering

Flere af institutionerne beskriver dog, at der også er iværksat – eller skal iværksættes – initiativer *centralt*, der har til formål at danne ramme om videnarbejdet på institutionerne. Eksempler fra selvevalueringerne (suppleret og uddybet i casestudierne) er følgende:

- Erhvervsakademi Aarhus fremhæver, at man har ansat en projektleder og en fundraiser på udviklingsprojekterne, og at der i 2013 etableres en egentlig udviklingsafdeling.
- Erhvervsakademi Dania beskriver en mission for arbejdet med videngrundlaget, der handler om at sikre viden inden for fire områder: profession- og beskæftigelsesområder, fag og metoder, pædagogik og formidling samt innovation og vækst.
- Erhvervsakademi Lillebælt har fastsatte standarder/procedurer for, hvordan uddannelserne indhenter, vurderer og anvender viden.
- VIA University College har en samlet vision for forskning og udvikling, hvis fremdrift årligt af-rapporteres i et FoU-regnskab. Sidstnævnte omfatter data om finansiering, videncentre, forsknings- og udviklingsprojekter og formidlingsaktiviteter.
- På Erhvervsakademi MidtVest har man samlet arbejdet med videngrundlaget i en fælles database, der både fungerer som en biblioteksdatabase med de studerendes hovedopgaver, en

virksomhedsdatabase med fortegnelser over praktik, virksomhedsbesøg, foredragsholder, udviklingsprojekter mv. samt en kompetencedatabase med undervisernes cv'er og opkvalificeringer.

- På Københavns Erhvervsakademi har man ansat fem journalister, der varetager såvel den interne som eksterne formidling af udviklingsprojekter.

Ud over ovenstående nævner flere af institutionerne også undervisernes arbejdstidsaftaler og arbejdet med at udforme nye aftaler som afgørende for institutionens praksisbaseret og arbejdet med videngrundlaget, jf. boksen nedenfor. Rationalet bag nytænkningen af aftalerne, som har været fremhævet på flere institutioner, er, at meget detaljerede arbejdstidsaftaler kan udgøre en barriere for ledelsens mulighed for at anvende kompetencer blandt undervisere og medarbejdere optimalt – i særdeleshed hvis der er et krav om, at uddannelserne skal være funderet i den nyeste viden.

Boks 5.7: Fælles arbejdstidsaftaler

Flere af de institutioner, der har lavet nye og fælles *arbejdstidsaftaler* fremhæver både i **selvevalueringerne** og **casestudierne** disse som afgørende i forhold til at rammesætte undervisernes arbejde, så det i højere grad understøtter undervisernes rolle som undervisere på videregående uddannelser (sammenlignet med de tidligere arbejdstidsaftaler, der fremhæves at afspejle tænkningen på erhvervsskolerne).

Eksempelvis har en institution lavet en tredeling i undervisernes opgavetyper, så de nu dækker over: Læring, relationsarbejde og udviklingsarbejde. Fokus er her at sikre en underviserrolle, der er tæt koblet til de erhverv, som uddannelserne retter sig mod, og som kan omsætte dette til et praksisbaseret videngrundlag i undervisningen. En anden institution, der er undervejs i arbejdet med at lave nye arbejdstidsaftaler, fremhæver, at det fremadrettet vil blive obligatorisk med fælles planlægning af undervisningen. Således har flere af institutionerne udført et omfattende arbejde i forhold til at danne nye rammer for lærernes arbejde, der i højere grad afspejler deres arbejde med de videregående uddannelser – herunder kravet om styrket udviklings- og evidensbaseret. Videre har et centralt element i arbejdet med arbejdstidsaftalerne også været at skabe ens forhold for medarbejderne på institutionerne på tværs af uddannelserne.

Kilde: Institutionernes selvevalueringer

Endvidere er der flere institutioner, der er undervejs i forhold til at forankre arbejdet med videngrundlaget på centralt niveau. Eksempelvis er Erhvervsakademi Sjælland i gang med at udarbejde et koncept for praksisbaseret og videngrundlaget, og man arbejder her med en 'årlig status på uddannelsernes beskaffenhed', hvor hver uddannelse skriftligt reflekterer over eget engagement i udviklingsprojekter, den indhentede videns betydning for uddannelserne mv. På Erhvervsakademi Kolding er man i proces med at udarbejde en strategi og en handleplan for indsatsen med videngrundlaget. Således er der flere eksempler på, at institutionerne er undervejs i arbejdet med videngrundlaget på centralt niveau.

I boksen nedenfor har vi samlet et par eksempler fra selvevalueringerne, som institutionerne selv fremhæver i relation til arbejdet med videngrundlaget.

Boks 5.8: Eksempler på centrale procedurer og krav til arbejdet med videngrundlaget

Eksempel 1: Erhvervsakademi Lillebælt

Projekter i regi af 'Viden og Innovation' [en afdeling som er en klyngeorganisering af viden og udviklingsaktiviteter, red.] har følgende karakteristika:

- Projekterne involverer studerende i videnarbejde gennem praktikker, semestercases og afslutningsopgaver
- Projekterne involverer akademiets undervisere og stimulerer til gennemførelse af konferencer og seminarer, events, publicering af artikler, udlandsophold mv.
- Projekterne involverer en bred deltagelse af akademiets uddannelser tværfagligt og professionelt
- Projekterne har deltagelse af forsknings- eller videninstitutioner
- Projekterne involverer aftagere af vores dimittender

Eksempel 2: Erhvervsakademi Dania

Den overordnede mission for arbejdet med videngrundlaget er:

- Viden om profession og beskæftigelsesområder
- Viden om fag og metoder
- Viden om pædagogik og formidling
- Viden om innovation og vækst (forudsætning for vidensomsætning)

Videnaktiviteterne knyttes op på Frascatirammen*, der sætter klare definitioner og begreber op for forsknings- og udviklingsarbejde. Her skelnes mellem følgende aktiviteter:

- 1) Kapacitetsopbygning (strategisk ledelse af videnopbygning)
- 2) Videnskabende proces (forsknings- og udviklingsaktiviteter)
- 3) Vidensomsætning (omsætning af viden til nye konkrete produkter, services, ydelser)

Akademiets arbejde med videngrundlaget udmønter sig konkret ved, at der centralt og lokalt bliver iværksat projekter, der indfrier den overordnede mission, dvs.:

- Projekter, der gør akademiet i stand til at udøve den videnskabende proces (Forskeruddannelse, PHD, kompetencer i innovation og vækst mv.)
- Projekter, der skaber viden om profession og beskæftigelsesområder
- FoU-projekter i samarbejde med professioner og erhverv
- Projekter, der skaber udvikling af nye konkrete produkter, hvor akademiet innoverer sammen med profession og erhverv

Kilde: Institutionernes selvevalueringer (uddrag)

* Ministeriet har anbefalet følgende definition til institutionernes forskning- og udviklingsarbejde: OECD, 2002: *Frascati Manual. Proposed Standard Practice For Surveys On Research And Experimental Development*

5.3.2 Hvad siger institutionernes udviklingskontrakter om arbejdet med videngrundlaget?

Ud over institutionernes selvevalueringer har evaluator også valgt at gøre brug af data fra institutionernes afrapporteringer på deres **udviklingskontrakter**. Det synes særligt relevant at bruge data fra udviklingskontrakterne, idet det har været en hovedmålsætning at arbejde med *udviklingsorienterede institutioner* i den periode, som er genstand for nærværende evaluering.

Udviklingskontrakterne blev udviklet som styringsinstrument i 2009 og udgør et strategisk dialogværktøj mellem institutioner og ministerium. Konkret indgås udviklingskontrakterne mellem institutionernes bestyrelsesformand og Uddannelsesministeren. Kontrakterne består konkret af udvalgte mål, baseret på regeringens uddannelsespolitiske målsætninger for sektorområdet, og her tilknyttede indikatorer. I rapporterne fra 2010-2012 var *udviklingsorienterede institutioner* en af fire hovedmålsætninger. Indrapporterede data relateret til denne hovedmålsætning er særligt relevante i relation til evalueringens afdækning af temaet om videngrundlaget.

Fremadrettet vil kontrakterne for 2013-2014 indeholde målene: 1) Bedre kvalitet i uddannelserne, 2) Bedre sammenhæng i uddannelsessystemet, 3) Tidligere færdig og mindre frafald, 4) Øget innovationskapacitet samt 5) styrket udviklings- og evidensbaseret.

I forhold til anvendelsen af institutionernes afrapporteringer i forbindelse med udviklingskontrakterne skal det præciseres, at der er visse udfordringer behæftet med anvendelsen af disse data. Dels er der enkelte indikatorer, der opgøres på frivillig basis. Evaluator har fravalgt at afrapportere på disse indikatorer.³³ Derudover varierer målene for de enkelte institutioner over tid, når der indgås nye kontrakter, hvilket ikke giver mulighed for at følge en udvikling, der strækker sig over længere tid. Endelig varierer institutionernes afrapporteringer i flere tilfælde, hvilket har som konsekvens, at data på flere af indikatorerne er svært at sammenligne på tværs af institutioner – og altså samlet som udtryk for præstationer på sektorniveau. Alt i alt skal data fra udviklingskontrakterne læses med forbehold. Hvorom alting er, vidner det indrapporterede data om udviklingskapaciteten på institutionerne, hvorfor de anvendes i nærværende evaluering.

Som nævnt ovenfor, har de enkelte institutioner i perioden 2010-2012 været forpligtet til at realisere forskellige målsætninger, herunder mål, der knytter sig til uddannelsernes videngrundlag (jf. indikatorer under målet om uddannelse af høj faglig kvalitet og udviklingsorienterede institutioner – se nedenfor). I det følgende analyseres institutionernes afrapporteringer på udviklingskontrakterne fra 2011 og 2012. Som tidligere nævnt er udviklingskontrakterne baseret på data fra det forudgående år. Det vil sige, at udviklingskontrakten fra 2011 er baseret på institutionernes data fra 2010 og udviklingskontrakten fra 2012 er baseret på data fra 2011. Konkret ser vi nærmere på følgende udvalgte indikatorer:

- Andelen af de studerendes afsluttende eksamensprojekter, der tager afsæt i institutionens forsknings- og udviklingsprojekter og/eller et konkret samarbejde med ekstern aktør fra praksis.
- Institutionens udviklingsprojekter (målt i antal).
- Omfanget af ekstern finansiering af forsknings- og udviklingsprojekter (målt som beløb).³⁴

Hvad angår den første indikator, omhandlende de studerendes afsluttende eksamensopgaver, giver indikatoren en pejling på, i hvilken grad institutionerne – qua de studerendes eksamensprojekter – formår at skabe et projektbaseret samarbejde mellem de studerende og hhv. forsknings- og uddannelsesinstitutioner og/eller praksis. Indikatoren er således udtryk for kernen i arbejdet med at erhvervs- og professionsbasere uddannelserne.

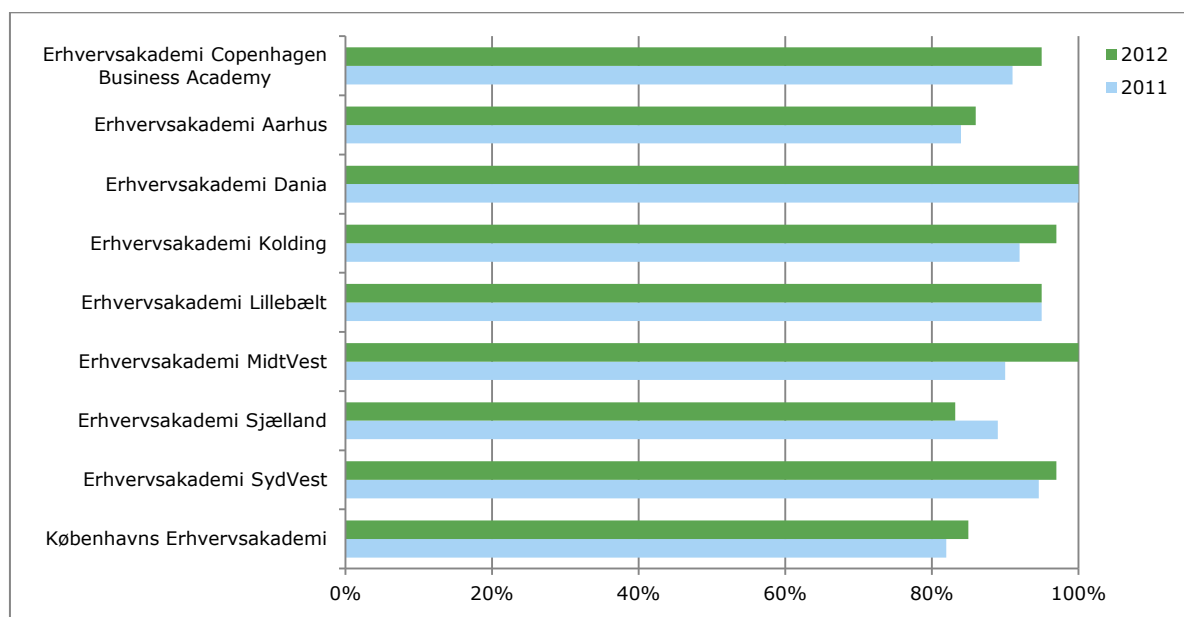
Institutionernes afrapporteringer viser, at det generelt på tværs af sektoren svinger mellem ca. 80 og 100 pct. af de studerende, der udarbejder deres afsluttende eksamensopgave med afsæt i et forsknings- og udviklingsprojekt og/eller et samarbejde med ekstern aktør fra praksis. En enkelt institution angiver en mindre tilbagegang fra 2011 til 2012, og et par institutioner angiver en mindre fremgang i samme periode. Samlet set er niveauet for de enkelte institutioner således stabilt på et relativt højt niveau uden større udsving.³⁵

³³ Dette gør sig eksempelvis gældende for indikatoren 'Andelen af samlede årsværk anvendt på forsknings- og udviklingsprojekter', da institutionerne ikke har den fornødne it-understøttelse til at opgøre indikatoren. Derfor beror institutionernes afrapporteringer typisk på et skøn, eller de fravælger at afrapportere på denne indikator.

³⁴ I rapportens høringsrunde har en række institutioner specificeret data på de tre indikatorer. Disse data er medtaget i analysen.

³⁵ VIA University College og University College Nordjylland fremgår ikke af tabellen. VIA University College ligger en anelse lavere end de andre institutioner med estimerede 54 pct. af de studerendes eksamensopgaver, der tager afsæt i forsknings- og udviklingsprojekter og/eller et konkret samarbejde med ekstern aktør fra praksis (2012). Det skal dog fremhæves, at disse opgørelser er baseret på et estimat.

Figur 5.1: De studerendes afsluttende eksamensopgaver med afsæt i forsknings- og udviklingsprojekter og/eller et konkret samarbejde med ekstern aktør fra praksis

Note: Erhvervsakademi MidtVest har for 2011 ikke angivet det eksakte tal, men har vurderet at ligge over milepælen på 90 pct.

Den anden indikator fra udviklingskontrakterne er som nævnt institutionernes udviklingsprojekter. Her er afrapporteringen koblet direkte til institutionernes evne til at udviklingsbasere uddannelserne, dvs. at sikre at uddannelserne er baseret på institutionens forsøgs- og udviklingsarbejde, jf. den nævnte definition fra det lovforberedende arbejde. Indikatoren angiver specifikt både antallet og andelen af institutionernes udviklingsprojekter, som er igangsat i samarbejde med følgende:

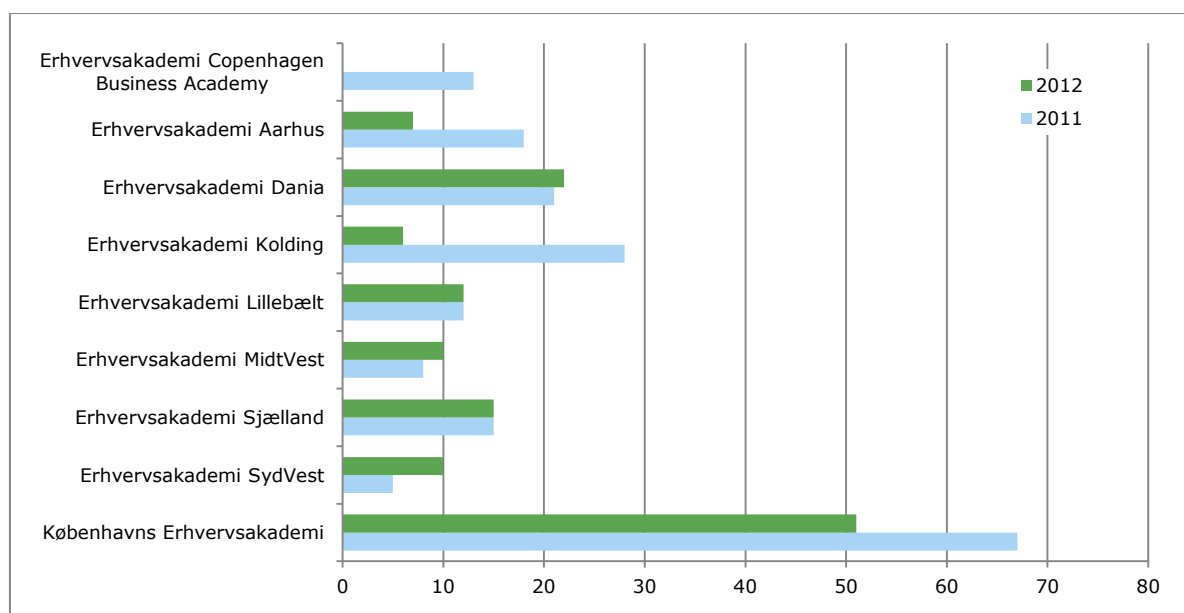
- Forskningsinstitutioner, herunder antal gennemførte ph.d.-forløb samt antal projekter under de strategiske forskningsprogrammer
- Kommuner
- Regioner, herunder de regionale vækstfora
- Øvrige uddannelsesinstitutioner, herunder særskilt professionshøjskoler og ingeniørhøjskoler
- Øvrige offentlige danske institutioner (fx andre ministerier)
- Danske private virksomheder
- Udenlandske private virksomheder
- Udenlandske uddannelsesinstitutioner
- Øvrige udenlandske institutioner (fx EU).

Det fremgår af institutionernes afrapporteringer, at der for de fleste samarbejdsprojekters vedkommende indgår flere typer af samarbejdsparter (fx både kommuner, danske private virksomheder, regioner mv.), hvorfor institutionerne typisk ikke afrapporterer på andelen af projekter med hver enkelt samarbejdsrelation, men for antallet af samarbejdsprojekter med alle parter samlet set. Hvad angår dette totale antal, varierer institutionernes angivelser betydeligt fra seks til 51 projekter i 2012. Således adskiller enkelte institutioner sig markant fra de resterende, hvilket vidner om, at der synes at være et udviklingspotentiale for flere af institutionerne i forhold til at arbejde målrettet med at sikre tilstrækkelige udviklingsprojekter.

Typisk har institutionerne under 20 årlige projekter og fire af de institutioner, der har afrapporteret data i 2012, har 10 projekter eller derunder. Dog har VIA University College ikke mindre end 166 projekter (2012-data).³⁶

³⁶ For VIA University College er medtaget udviklingsprojekter fra den Teknisk-Merkantile Højskole samt Højskolen Design, Animation, Media end Business.

Figur 5.2: Institutionernes samlede udviklingsprojekter (antal)

Note: Copenhagen Business Academy har for 2011 ikke opgivet det eksakte tal, men angivet, at det er 13 eller derover.

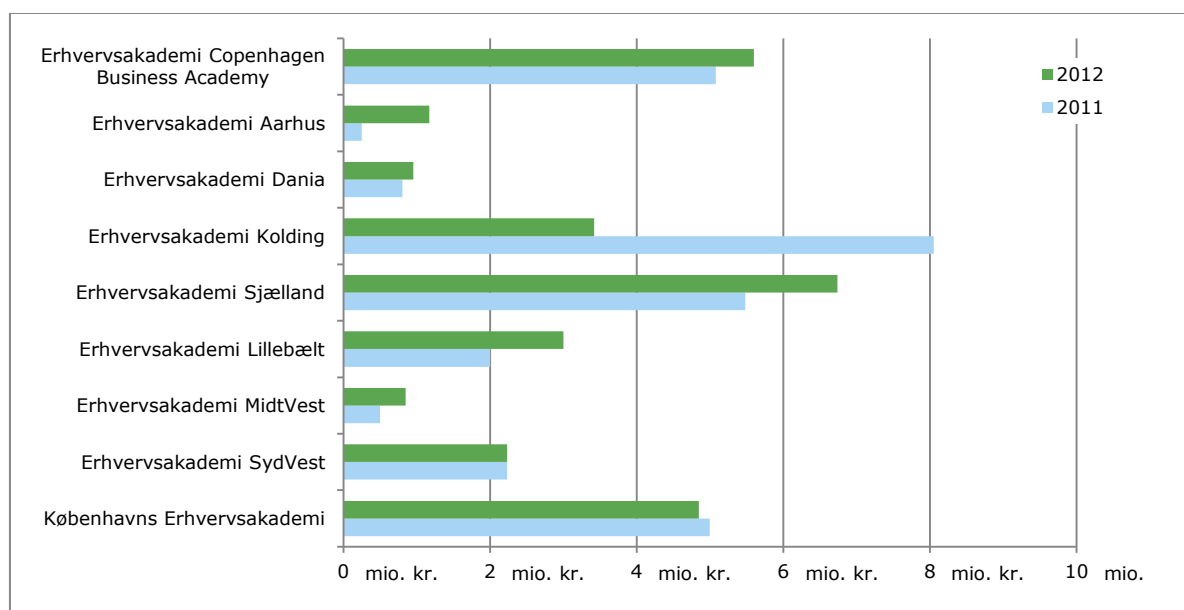
Den tredje indikator fra udviklingskontrakterne angiver omfanget af den eksterne finansiering af forskning- og udviklingsprojekter, der opgøres i både andel og som totalt beløb. Også her afrapporterer institutionerne typisk på beløbet. Det totale beløb varierer mellem erhvervsakademierne i 2012 fra 850.000 kr. til ca. 6.740.000 kr. Igen er variationen mellem institutionerne således betydelig. Derudover adskiller VIA University College sig markant ved at have et omfang af ekstern finansiering på knap 21 millioner kr. (2012-data).³⁷ Samlet set kan det konstateres, at de omfattede institutioner henter knap 49 millioner kr. i eksterne midler til institutionernes forskning- og udviklingsprojekter (baseret på data fra udviklingskontrakterne fra 2012).

Det skal i denne forbindelse fremhæves, at erhvervsakademierne ikke har modtaget globaliseringsmidler i perioden 2010-2012 svarende til professionshøjskolerne. Hvis der udelukkende medtages beløb fra erhvervsakademierne, har disse institutioner på trods heraf hentet 28 millioner kr. i ekstern finansiering i 2012. Dette beløb er lavere end i 2010 men stadig over ministeriets målsatte milepæl for både 2011 og 2012.³⁸

³⁷ For VIA University College er medtaget udviklingsprojekter fra den Teknisk-Merkantile Højskole samt Højskolen Design, Animation, Media end Business (VIA og UCN er som professionshøjskoler ikke medtaget i figuren).

³⁸ Dette fremgår statusrapportering på udviklingskontrakterne for 2012 fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte.

Figur 5.3: Omfang af ekstern finansiering af forskning- og udviklingsprojekter (beløb)

Note: Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy har for 2012 ikke angivet et eksakt beløb, men at milepælen på 5 mio. kr. er delvist opfyldt, samt "FFE- RH-EU: 1.350.000, CBA UP 2011: 5.600.000, heraf hensat 2,5 mio. til 2012".

Note: Erhvervsakademi Aarhus har ikke angivet det eksakte beløb for 2011, men vurderer at have opfyldt milepælen på 250.000 kr.

Note: Erhvervsakademi Lillebælt har ikke angivet det eksakte beløb for 2011, men vurderer at have opfyldt milepælen på 2.000.000 kr. Erhvervsakademi Lillebælt har ikke angivet det eksakte beløb for 2012, men vurderer at have opfyldt milepælen på 3.000.000 kr.

Note: Erhvervsakademi MidtVest har ikke angivet det eksakte beløb for 2011, men vurderer at have opfyldt milepælen på 500.000 kr. Erhvervsakademi MidtVest angiver følgende for 2012: "850.000 kr. i KLD projekt samt projekt "Talentmasse til entreprenørskab med regionen".

På baggrund af analysen ovenfor er det evaluators vurdering, at mange institutioner arbejder målrettet med initiativer, der skal styrke videngrundlaget i uddannelserne. Det gælder i relation til formidling, finansiering, udviklingsarbejde mv. Som del af det fremadrettede arbejde med videngrundlaget har flere af institutionerne i forbindelse med evalueringen peget på vigtigheden af at indføre nye arbejdstidsaftaler, hvor der skabes bedre forudsætninger for at arbejde med forsøgs- og udviklingsarbejde, forskningsprojekter mv. Det kan bemærkes, at denne bevægelse hen imod mere strukturerede tilgange til arbejdet med videngrundlag, ifølge flere informanter, fremstår som endnu vigtigere set i lyset af, at der med vedtagelsen af finansloven for 2013 er afsat 230 mio. kr. årligt i de kommende år til udvikling og evidensbaseret af uddannelser på erhvervsakademier og professionshøjskoler. På denne baggrund er det evaluators vurdering, at det er afgørende med en højere grad af central forankring af arbejdet med viden, hvor vurderingen af indsatsen også tænkes sammen med styringsværktøjer som fx nye arbejdstidsaftaler, resultatlønskontrakter og kvalitetsmodeller mv.

På baggrund af analysen i dette afsnit er det imidlertid evaluators vurdering, at sektoren vurderet som samlet hele fortsat synes at have et udviklingspotentiale, for så vidt angår systematisk og proaktivt arbejde med videngrundlaget. Institutionernes afrapporteringer på udviklingskontrakterne illustrerer, at antallet af institutionernes udviklingsprojekter varierer betydeligt. Omfanget af den eksterne finansiering af forskning- og udviklingsprojekter varierer i samme udbredte grad. Hertil kommer, at der kun er enkelte eksempler på systematiske tilgange til videndeling. For i højere grad at sikre et bredere fundament for institutionernes videnbaseret er det således centralt, at institutionerne fremadrettet arbejder målrettet med, hvordan man kan udbrede viden såvel internt som eksternt.

5.3.3 Videncentre

I bemærkningerne til § 5 i forslaget om lov til erhvervsakademier for videregående uddannelse fremgår det, at 'Erhvervsakademierne skal fungere som udviklings- og videncentre inden for de fagområder, hvor de udbyder uddannelser, og hvor de på et eller flere felter har opbygget spids-

kompetence på landsdækkende niveau. Formålet er på den ene side at sikre kvaliteten af uddannelserne og den faglige udvikling, og på den anden side at institutionerne bidrager til vækst og velfærd ved at forbedre offentlige og private virksomheders mulighed for omstilling, kvalitetsudvikling og innovation.' Som det fremgår af disse bemærkninger til lovforslaget, er institutionernes forpligtelse til at varetage videncenterfunktioner i tilknytning til de udbudte uddannelser således afgørende for deres udviklingsbasering. Dette skyldes bl.a., at videncentrene skal bidrage til at danne rammerne om institutionernes erhvervs- og professionsbasering med henblik på både at styrke den faglige kvalitet af uddannelserne og virksomhedernes vækst og udvikling.

Boks 5.9: Videncentre i et historisk perspektiv

Uddannelsesinstitutionernes forpligtelse til at fungere som videncentre nævnes for første gang i lov om ændring af lov om selvejende institutioner for videregående uddannelser mv. og en række andre love fra år 2000. Her var det de såkaldte Centre for Videregående Uddannelse (CVU'er), der skulle udføre udviklingsopgaver for og fungere som videncentre i samarbejde med interessenter fra det arbejdsmarked, som de pågældende institutionsuddannelser retter sig mod.

Sidenhen, i perioden fra 2004-2007, oprettede Undervisningsministeriet en pulje, der havde til formål at fremme udviklingen af videncentre på erhvervsakademier, CVU'er og formaliserede netværk af enkeltstående institutioner for mellemlange videregående uddannelser. Formålet var at tilskynde til udviklingen af særlige spidskompetencer og -initiativer inden for særligt højt prioriterede områder og med fokus på aftagernes behov. Visionen var, at den enkelte institutions viden skulle omsættes og anvendes i praksis og bidrage til grundlaget for videnbaseret vækst og velfærd (Undervisningsministeriet, 2004). I perioden fik 28 videncentre bevilliget midler fra denne pulje (jf. rapporten *Videncentre på erhvervsakademier og professionshøjskoler*, Danmarks Evalueringsinstitut, 2009).

I Globaliseringsaftalen fra 2006 blev der bevilliget 55 mio. kr. i 2008 og 70 mio. kr. i 2009 til styrkelse og etablering af mere systematik i opbygningen af viden til professionshøjskolerne. Erhvervsakademierne fik i samme periode bevilget 15 mio. kr. til udvikling af vækstlaget og 40 mio. kr. til at udvikle og styrke kvaliteten af tekniske og merkantile uddannelser. Disse midler blev bl.a. udmøntet med henblik på at styrke videncenterfunktionen (Danmarks Evalueringsinstitut, 2009).

I erhvervsakademisektorens statusrapport fra 2012 fremgår det, at det som en del af 'EA 2015' er blevet besluttet at etablere otte nationale videncentre. EA2015 er et samarbejde mellem erhvervsakademierne og arbejdsmarkedets parter om at sikre en bæredygtig erhvervsakademisektor. Initiativet blev taget i 2010 af DI og LO, og efterfølgende er der opnået tilslutning fra Tekniq, SALA, Finanssektorens arbejdsgivere samt de ni erhvervsakademier. Alle parter har tilsluttet sig den fælles EA2015 handlingsplan, der blandt andet har udmøntet sig i beslutningen om at etablere følgende nationale videncentre, der fremgår af nedenstående tabel.

Tabel 5.5: Nationale videncentre etableret af erhvervsakademierne³⁹

Videncenter	Udbyder	Partner	Medlemmer
Videncenter for økonomi og finans	EA Lillebælt	EA Aarhus Cphbusiness UC Nordjylland	EA MidtVest EA Kolding EA SydVest EA Dania KEA EA Sjælland
Videncenter for Ledelse og HR	EA Aarhus	EA Lillebælt KEA Cphbusiness EA Sjælland	
National Innovation Center	EA Sydvest	EA Aarhus EA Dania EA MidtVest EA Kolding EA Lillebælt KEA UC Nordjylland EA Sjælland	
Videncenter for oplevelsesøkonomi	EA Dania		EA Lillebælt EA SydVest EA Aarhus Cphbusiness EA Sjælland
Videncenter for teknologisk innovation	EA Lillebælt	Åben tilmelding efter 1. september 2012	Erhvervsakademierne i Danmark
Videncenter 3.0*	KEA	DTU CAKI CBS Arkitektskolen	

Kilde: Erhvervsakademierne i Danmark – status og resultater, 2012

*KEA oplyser, at de i dag har ét videncenter, Videncenter 3.0, der omfatter både det tidligere Center for Responsible Design og det tidligere materialevidencenter/bibliotek, Material ConeXion med EA Lillebælt som partner.

Af institutionernes **selvevalueringer** fremgår det videre, at institutionerne er involveret i en række øvrige videncentre; nogle regionale og andre af mere lokal karakter. Disse videncentre fremgår af tabellen nedenfor. Erhvervsakademierne nævner også, at de deltager i andre videncentre end dem, der fremgår af tabellen, men uden at navngive disse. Derfor har det ikke været muligt at registrere disse videncentre, og tabellen skal som konsekvens heraf ikke læses som en udtømmende opstilling af alle eksisterende videncentre.

³⁹ Der er af hensyn til læsevenligheden anvendt forkortelser i tabellen.

Tabel 5.6: Øvrige videncentre

Videncenter	Involverede parter
Videncenter for fødevarer og sundhed	University College Sjælland og Erhvervsakademi Sjælland samt forskere fra DTU, Fødevareinstituttet, KU-Life, E-smiley (privat it-virksomhed) m.fl.
Videncenter for Bæredygtigt Byggeri	VIA University College, Erhvervsakademi Sjælland samt Roskilde Universitets Center (RUC), Innovation, KIBS, Teknologisk Institut/INNOByg, Videnscenter for energibesparelser i bygninger samt DTU RISØ
Center for diplomledelse (regionalt)	Erhvervsakademi Sjælland, Køge Handelsskole, Zealand Business College
Videncenter for Industrielt Byggeri	University College Nordjylland, Erhvervsakademi Lillebælt
Center for Betonuddannelse	University College Nordjylland, AMU Nordjylland
Kompetencecenter: Byggeri og Business	University College Nordjylland
Videncenter for Profession-sudvikling	University College Nordjylland
Videncenter for Evaluering i Praksis (CEPRA)	University College Nordjylland
Creative Business Center	VIA University College
Videncenter for virksomheders globalisering	VIA University College
E-videncenter. Videncentret for e-læring	VIA University College, Erhvervsakademi Aarhus og Aarhus Købmandsskole.
Center for Ledelse og Entreprenørskab	Erhvervsakademi MidtVest
Videncenter for Ledelse	IBC Kolding Erhvervsakademi Kolding University College Syd
Nationalt Videncenter for Realkompetence	VIA University College, University College Lillebælt

Kilde: Institutionernes selvevalueringer

Forskellen på de nationale videncentre og de øvrige videncentre er, at når det kommer til de nationale videncentre, er det institutionerne selv, der udbyder disse centre, hvorimod de øvrige videncentre i højere grad er forankret uden for erhvervsakademierne eller som mere eller mindre formaliserede samarbejdsrelationer. Eksempelvis kan nævnes Erhvervsakademi Sjællands tilknytning til det nationale *Videncenter for Fødevarer og Sundhed*, hvor tre undervisere indgår som udviklingskonsulenter i projektet, og otte undervisere benytter de it-redskaber, der er udviklet i regi af centret i deres undervisning. Videre beskriver Erhvervsakademi Lillebælt i deres selvevaluering *Videncenter for teknologisk innovation* som en projektenhed. Denne status har videncentret fået efter, at bevillingen fra ministeriet udløb i 2007 (Erhvervsakademi Sjællands og Erhvervsakademi Lillebælts selvevalueringer). Nedenfor gives et eksempel på aktiviteterne i et af institutionernes videncentre.

Boks 5.10: Eksempel på videncenteraktiviteter

CLE – Center for Ledelse & Entreprenørskab – har fokus på innovation, iværksætteri og ledelse og er en integreret del af Erhvervsakademi MidtVest, hvilket i praksis betyder, at tilførsel af forskningsbaseret viden, virksomhedssamarbejde og kompetenceudvikling af såvel medarbejdere og studerende går hånd i hånd med den daglige drift og implementeres løbende i studieordninger eller som faste procedurer for pædagogiske tiltag og faglig udvikling.

Med centret favner vi såvel studerende på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne, virksomhederne/studerende på akademiuddannelserne og de, som ønsker at være iværksættere i det hele taget, hvilket også giver sig udslag i mange typer af aktiviteter. Eksempler på aktiviteter, som er implementeret:

- For studerende – InnoCamp (48 timers) som er obligatorisk, Foredrag, Valgfag "Iværksætteri i praksis", Start Up Programme mv.
- For virksomheder – InnoCamp (i samarbejde med studerende eller som et tilbud på virksomheden), Foredrag, Workshops, Efter- og videreuddannelse med fokus på innovation, ledelse mv.
- For iværksættere – Iværksætterforløb (uddannelse) med henblik på netværksdannelse.
- Desuden arbejder vi systematisk med opkvalificering af undervisere indenfor området.

Som led i formidlingen af den opnåede viden har Erhvervsakademi MidtVest ladet CLE få en central position på forsiden af hjemmesiden, hvor såvel aktiviteter og udviklingsprojekter beskrives. Vi informerer i klasselokalerne på de enkelte uddannelser fra 1. semester, hvor vi gør studerende opmærksomme på centrets virke og aktiviteter. Eksternt sker formidlingsarbejdet bl.a. i kraft af vores deltagelse i projekter med andre skoler – pt. i regionsprojektet "Fra Talentmasse til Entreprenørskab", som også involverer virksomheder, deltagelse med stand på Danish Award Entrepreneurship (stor iværksættermesse for hele den danske uddannelsessektor, som arrangeres af Fonden For Entreprenørskab), bestyrelsesarbejde i Young Enterprise, via artikler og presse lokalt og regionalt.

Kilde: Selvevaluering fra Erhvervsakademi MidtVest (uddrag)

På tværs af institutionernes selvevalueringer gør det sig gældende, at det kun er enkelte institutioner, der giver fyldige beskrivelser af formidlingsarbejdet i videncentrene, som det er tilfældet i ovenstående boks. På **casebesøgene** beskrives det, at formidlingen af viden typisk sker gennem nyhedsbreve og tidsskrifter, og videre nævner enkelte institutioner, at man udveksler underviserne med universiteter. Enkelte institutioner nævner, at der mangler en fælles platform (fx nyhedsbreve eller intranet), hvor den relevante projektbaserede viden er tilgængelig for underviserne. Dette nævnes i særdeleshed af institutioner med et stort geografisk dækningsområde, da der her er brug for at facilitere videndeling på tværs af uddannelser og udbudssteder. Dette gælder ikke kun forsknings- og udviklingsprojekterne, relateret til videncentrene, men bredt set for arbejdet med videnbasering.

Af **selvevalueringerne** fremgår det, at flere af institutionerne arbejder på at mindske antallet af videncentre og/eller at koncentrere flere videncenteraktiviteter i samme enhed. Eksempelvis beskriver University College Nordjylland og Københavns Erhvervsakademi at have arbejdet strategisk med at samle videncenterressourcerne i én central organisatorisk enhed.

En anden tendens er, ifølge institutionerne, i højere grad at placere videncentrene decentralt. Dette fremgår eksempelvis af University College Nordjyllands selvevaluering, hvor man betoner en ny strategisk tilgang til videncentrene, der fokuserer på en decentral placering af centrene i tilknytning til de relevante uddannelser/fagområder, som videncentret deler faglighed og personaleressourcer med. Også VIA University College fremhæver en organisatorisk forankring af videncentrene tæt på de faglige miljøer omkring grunduddannelserne og institutionens øvrige kerneydelser. Denne tendens kommer også frem i **casebesøgene**, hvor eksempelvis Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy beskriver ønsket om i højere grad at involvere flere medar-

bejdere (undervisere) end dem, der deltager i forsknings- og udviklingsprojekterne. Derfor arbejder man nu på at opbygge vidensledelse, dvs. en faglig ledelse, der bryder de klassiske organisatoriske centerrammer for videncentrene. Målet er at skabe en kombination af en tværgående vidensfunktion – videnschefer – og faglige fyrtårne, hvor viden i højere grad spredes ud og forankres i institutionen.

I forlængelse heraf fremhæves det, at det er afgørende at arbejde struktureret med underviserens faglige udvikling, hvilket underviserens nye overenskomst skal medvirke til. Som rektor på institutionen udtrykker det: *"I den gamle kontekst var det lidt en privatsag at holde sig fagligt ajour. I dag er det en teamsag, men det skal være endnu mere struktureret fremover. Det er den opgave, vi er startet på, for vi vil gerne tilgå den professionelt. Fysiske videncentre med kun få medarbejdere bliver nemt isoleret fra institutionernes faglige miljøer og de erhverv, som disse retter sig mod, og de vil ikke kunne gøre den store forskel. For mig er det vigtigt, at jeg får involveret alle mine dygtige 200 lærere"* (Interview med rektor på en af de omfattede institutioner). Således er der flere eksempler på, at institutionerne søger at nytænke såvel organiseringen som forankringen af videncentrene og videnproduktionen.

På baggrund af ovenstående viser evalueringen, at der på flere institutioner er eksempler på, at institutionerne på baggrund af hidtidige erfaringer ønsker at gentænke videncenterfunktionen. Det handler specifikt om at konsolidere videncentrene, placere dem decentralt tæt på de faglige miljøer og sikre en højere grad af involvering af underviserne.

Set i lyset af institutionernes gentænkning af de eksisterende videncentre, er det evaluators vurdering, at de "klassiske" videncentre, hvor få medarbejdere delagtiggøres i videnproduktionen, potentielt står over for visse organisatoriske udfordringer, såfremt de skal bidrage væsentligt i forhold til at løfte den betydelige opgave, der ligger i at omsætte de kommende mål i forhold til udvikling og evidensbaseret uddannelse på erhvervsakademier og professionshøjskoler, til reel værdi for uddannelserne, de studerende og aftagere. Dette synes i særdeleshed at gælde de mindre formaliserede videncentre, der ikke er organisatorisk forankret i en enhed, men i højere grad har et projektorganisatorisk set-up⁴⁰.

På denne baggrund vurderer evaluator, at en nytænkning af organiseringen og forankringen af videncentrene og institutionernes videnproduktion må anses som positive udviklingstiltag, såfremt det i højere grad bevirker, at flere medarbejdere på institutionerne delagtiggøres i videnproduktionen, og at viden spredes til såvel interne som eksterne aktører. Evaluator har ikke et datagrundlag, der gør det muligt at analysere på det konkrete arbejde, der finder sted i videncentrene.

5.4 Delkonklusion

Dette kapitel har behandlet en række forhold knyttet til institutionernes faglige bæredygtighed. Kapitlet har overordnet fokuseret på i hvilken grad og på hvilke måder, institutionerne arbejder med at skabe rammer og procedurer for arbejdet med henholdsvis frafald, uddannelsernes kvalitet samt videngrundlaget for uddannelserne.

I relation til frafaldet konstaterer evaluator på baggrund af registerdata, at det gennemsnitligt er en femtedel af de studerende, der inden for deres første studieår frafalder en af de i evalueringen omfattede uddannelser. Frafaldet har været nogenlunde stabilt i perioden 2007-2010 (2010 er det sidste år med tilgængelige registerdata), og niveauet synes også at fortsætte i 2011, baseret på data fra udviklingskontrakterne. Evalueringen kan således konkludere, at etableringen af erhvervsakademierne endnu ikke synes at være slået igennem på andelen af studerende, der falder fra på de omfattede uddannelser.

⁴⁰ Der skal i den sammenhæng også henvises til Danmarks Evalueringsinstituts seneste publikation om videnarbejde i praksis på erhvervsakademier og professionshøjskoler. Her bliver forskelligheden også betonet i relation til institutionernes tilgange til arbejdet med videngrundlaget. Her peges bl.a. på, at videnarbejdet er en mere selvstændig opgave på professionshøjskolerne, hvorimod aktiviteterne på erhvervsakademierne i højere grad er koblet direkte op på undervisningen, jf. *Videnarbejde i praksis*, Danmarks Evalueringsinstitut, 2013.

Analysen af frafaldet viser, at der er stor variation i frafaldet på tværs af institutioner og på tværs af udbudsstederne inden for samme institution. Evalueringen peger på, at dette kan skyldes lokale/regionale forskelle, der giver såvel institutioner som udbudssteder forskellige forudsætninger for at bekæmpe frafaldet. Dog indikerer evalueringen, at forklaringen også kan findes i institutionernes forskellige tilgange til at arbejde med frafald, hvor en højere grad af centraliseret arbejde med frafald – herunder det at få skabt fælles tilgange baseret på gode erfaringer på de forskellige udbudssteder og uddannelser, gode forhold for videndeling mv. – synes at spille positivt ind på institutionernes evne til at bekæmpe frafald.

Hvad angår institutionernes arbejde med kvalitet, viser evalueringen, at kvalitetsarbejdet generelt set udgør et prioriteret element i institutionernes centrale og strategiske arbejde. Evalueringen peger på, at overgangen til classic-organiseringen har bevirket, at institutionerne har fået skabt kvalitetssystemer og har fastsat kvalitetssikringsprocedurer, der er fælles for hele institutionen. Dette er nyt i forhold til tidligere, hvor ansvaret for kvalitetssikring primært lå ude på de enkelte uddannelser (jf. ministeriets tilsynsrapport).

Dog konkluderer evaluatoren, at cirka halvdelen af institutionerne ikke angiver at have systematiserede tilgange til, hvordan og hvilke redskaber man anvender i kvalitetssikringen af uddannelserne. Data indikerer, at det oftest er de mindre institutioner, der (endnu) ikke har implementeret systematiske tilgange til kvalitetssikringen af uddannelserne. Således viser evalueringen, at institutionerne er undervejs i deres kvalitetsarbejde, men at flere institutioner fortsat har en opgave i at implementere og kvalificere procedurer for kvalitetssikring – og udvikling.

I relation til institutionernes videngrundlag konkluderer evaluatoren, at der er et stigende fokus på at etablere og realisere fælles tilgange til arbejdet med at styrke og udvikle videngrundlaget for uddannelserne. Den centrale forankring af arbejdet med viden er i flere tilfælde koblet til overordnede strategier, visioner og lign., og vurderingen af indsatsen er i flere tilfælde tænkt sammen med styringsværktøjer som eksempelvis nye arbejdstidsaftaler.

Omvendt viser evalueringen også, at det ofte er underviserne på erhvervsakademierne, der realiserer de overordnede målsætninger i daglig praksis⁴¹. I den forlængelse fremhæver evaluatoren, at der, vurderet som samlet sektor, synes at være et uforløst potentiale på flere af institutionerne i forhold til at arbejde målrettet med at sikre et fortsat fokus på at arbejde med udviklingsprojekter, herunder ekstern finansiering. Derfor har evaluatoren påpeget, at en bevægelse hen imod mere systematiske tilgange til arbejdet med videngrundlag fremstår som vigtig, set i lyset af sektorens nye fokus på udvikling og evidensbaseret. Denne bevægelse er også central, set i relation til arbejdet i videncentrene, hvor evaluatoren har pointeret, at organiseringsformer, kendetegnet ved mindre strukturerede samarbejdsrelationer potentielt kan møde udfordringer i forhold til at bidrage væsentligt til institutionernes forestående udvikling og evidensbaseret af uddannelser.

⁴¹ Denne konklusion understøttes af rapporten *Videnarbejde i praksis*, Danmarks Evalueringsinstitut, 2013.

6. ERHVERVSAKADEMIERNES SAMARBEJDSRELATIONER

I dette kapitel belyses erhvervsakademiernes/professionshøjskolernes⁴² samspil med den øvrige uddannelsessektor og erhvervsliv. Institutionernes samarbejdsrelationer står helt centralt i lovgrundlag, politiske aftaler og udviklingskontrakter, idet samarbejde med omverdenen anses som afgørende for, at institutionerne kan løfte deres opgaver som uddannelses- og videninstitutioner.

Kapitlet beskriver og vurderer institutionernes samarbejde med henholdsvis institutioner for erhvervsrettet uddannelse (herefter benævnt "erhvervsskoler"), professions-, ingeniørhøjskoler og universiteter samt erhvervsliv, aftagere og arbejdsmarkedsparter.

Kapitlet er struktureret i henhold til kommissoriets inddeling af institutionernes samarbejdspartnere i tre grupper (se ovenfor), og de behandles særskilt i hvert sit hovedafsnit. I hvert af kapitlets tre hovedafsnit afdækkes **indholdet** i samarbejdet mellem de forskellige institutioner, herunder hvilke konkrete aktiviteter der samarbejdes om. Derudover belyses eventuelle **udfordringer** i samarbejdet, og endelig foretages en **vurdering** af samarbejdet.

Nærværende kapitel har overvejende beskrivende karakter, og der vil løbende blive refereret til analyser i andre dele af rapporten, fx i forhold til institutionernes arbejde med uddannelsernes kvalitet, overgange, videngrundlag, udvikling nye uddannelser mv.

Beskrivelserne og analyserne i kapitlet bygger på et datagrundlag bestående af desk research, institutionernes selvevalueringer, casestudier, telefoninterview med institutionernes samarbejdspartnere samt udvalgte dele af udviklingskontrakterne.

6.1 Samspil med institutioner for erhvervsrettet uddannelse (erhvervsskoler)

Det fremgår af gældende lovgivning (jf. § 14 i gældende bekendtgørelse af lov om erhvervsakademier), at institutioner for erhvervsrettet uddannelse (erhvervsskoler) i erhvervsakademiernes dækningsområde skal repræsenteres i erhvervsakademiernes bestyrelser. Herved er der en obligatorisk og lovbefæstet berøringsflade mellem erhvervsakademier og erhvervsskolerne. Tilsvarende har der i akademiernes første år været en naturlig samarbejdsflade i relation til arbejdet med at udspalte de videregående aktiviteter til erhvervsakademierne, jf. beskrivelserne i tidligere kapitler. Indholdet i samarbejdet uddybes i det følgende.

6.1.1 Indholdet i samarbejdet

Det fremgår på tværs af institutionernes **selvevalueringer** og af de gennemførte **casestudier**, at samarbejdet mellem erhvervsakademierne/professionshøjskolerne og institutionerne for de erhvervsrettede uddannelser *især* drejer sig om at sikre optaget af studerende herfra og dermed sikre et grundlag for institutionernes grunduddannelser (og herigennem at bidrage til 60 pct.-målsætningen).

Institutionerne fremhæver i **selvevalueringerne**, at omdrejningspunktet for samarbejdet handler om at informere og synliggøre de videregående uddannelsesmuligheder overfor de studerende på erhvervsskolerne – såvel studerende på erhvervsgymnasiale uddannelser som erhvervsuddannelserne. I den sammenhæng fylder forskellige former for *overgangsaktiviteter* målrettet studerende på ungdomsuddannelserne naturligt en del med henblik på at sikre tilgangen af studerende på erhvervsakademierne. Flere af institutionerne beskriver i **selvevalueringerne**, at de har et særligt fokus på at tiltrække flere studerende med eud-baggrund. Dette har udmøntet sig i, at institutionerne har iværksat en række aktiviteter, der specifikt knytter sig til denne gruppe. For en yderligere beskrivelse af indholdet i overgangsaktiviteter henvises til afsnit 4.4 om overgange.

Udover det naturlige fokus på at sikre overgangen fra erhvervsskolernes ungdomsuddannelser knytter samarbejdet endvidere til leje af bygninger. Dette har været aktuelt i de tilfælde, hvor de

⁴² Evalueringens omfattede institutioner betegnes visse steder i dette kapitel som "erhvervsakademier/professionshøjskoler" i stedet for blot at betegnes som "institutioner". Dette med henblik på at undgå forveksling med de øvrige uddannelsesinstitutioner, der omtales i kapitlet.

omfattede institutioner har udlagt undervisning til erhvervsskoler. En af institutionerne peger i deres selvevaluering på, at hensigten med at udlægge undervisningen er at sikre, at især de mindre uddannelser bliver tilknyttet et større fagligt miljø, hvilket der netop er mulighed for ved at dele lokalitet med erhvervsskolerne.

Det fremgår tillige af både **selvevalueringer** og **casestudier**, at flere af institutionerne benytter sig af udveksling af undervisere mellem de to institutionstyper. Dette sker med henblik på at sikre en optimal udnyttelse af undervisernes særlige kompetencer samt videnuudveksling på tværs af erhvervsskole og erhvervsakademi/professionshøjskole. Herved spiller samarbejdet en rolle i forhold til uddannelsernes kvalitet, da den videnuudveksling og det samspil, der finder sted, er med til at understøtte et tilstrækkeligt fagligt miljø, hvilket er med til at sikre uddannelsernes kvalitet. Evaluator konstaterer, at det ikke kun er de mindre institutioner, der benytter sig af samarbejde om/udveksling af undervisere (fx til understøttelse af mindre faglige miljøer), men det sker tilsvarende på de større institutioner. EA Lillebælt fremhæver, at der er et samarbejde omkring autoteknologuddannelsen, og VIA University College betoner (både i selvevaluering og casebesøg), at der forekommer udveksling af undervisere på Campus Herning (Højskolen for Design, Animation, Media og Business), hvor der både udbydes en erhvervsuddannelse og videregående uddannelser, der ligger i naturlig forlængelse heraf.

Det nævnes tillige i **casestudierne**, at samarbejdet knytter sig til arbejdet i videntcentre, hvor undervisere fra begge institutionstyper i nogle tilfælde deltager (jf. kapitel 5)

Det fremgår endvidere i **selvevalueringerne**, at samarbejdet i visse tilfælde omhandler en fælles anvendelse af faciliteter. Typisk ved de mere udstyrstunge uddannelser (som fx autoteknologi), er erhvervsskole(r) og erhvervsakademi/professionshøjskole fælles om nogle faciliteter til uddannelsen. Her peges der i **selvevalueringerne** på, at der opnås stordriftsfordele ved at dele udstyret, samtidig med at de studerende på erhvervsakademierne/professionshøjskolerne får mulighed for at arbejde mere praksisorienteret.

Det nævnes desuden i både **selvevalueringer** og **casestudier**, at nogle af institutionerne har etableret administrative fællesskaber med erhvervsskolerne. Dette indebærer eksempelvis fælles it-systemer, fælles regnskab og lønsystemer. Det påpeges endvidere, at formålet med dette er at sikre stordriftsfordele og effektiv opgaveløsning af høj kvalitet i centrale støttefunktioner.

Endelig beskrives det i nogle af **selvevalueringerne**, at samarbejdet ligeledes drejer sig om at understøtte, at der er en "ensretning" (samtænkning) og udvikling af uddannelser inden for samme aftagerfelt. Dette gør sig eksempelvis gældende hos Erhvervsakademi Kolding, der samarbejder med International Business College om efteruddannelse. Et andet eksempel er fra VIA University College, hvor Højskolen for Design, Animation, Media og Business har et historisk tæt samarbejde med tekstilbranchen, der bl.a. kommer til udtryk i en meget tæt sammenhæng mellem den relevante erhvervsuddannelse (se ovenfor), erhvervsakademineiveauet samt overbygningen på professionsbachelorniveau.

Eksemplet fra Erhvervsakademi Kolding fremgår i nedenstående tekstboks.

Boks 6.1: Eksempel på samarbejde mellem Erhvervsakademi Kolding og international Business College

Samarbejdet med International Business College har til formål at udvikle aktiviteten og udbuddet på efteruddannelsesområdet i fællesskab. Det er samtidig besluttet, at der skal være en endnu tættere integration af aktiviteterne på institutionerne.

Samarbejdet beror på nogle samarbejdsaftaler, der beskriver de formelle og økonomiske rammer for samarbejdet, ansvars- og opgavefordelingen og en fælles målsætning for efteruddannelsesområdet. I praksis betyder aftalen, at det har været muligt at fastholde og udbygge aktiviteten på efteruddannelsesområdet og sikre en enstregig indgang for virksomhederne, som herved i princippet får samme indgang til al efteruddannelse fra grunduddannelsesniveau til diplomniveau.

Kilde: Erhvervsakademi Kolding, selvevaluering

Det skal nævnes, at samarbejdsorganisationen EA-2015 har udarbejdet et dokument med relevante samarbejdsflader mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler. Heri skitseres en række mål og anbefalinger til god praksis for et styrket samarbejde mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler⁴³.

Evalueringen har endvidere undersøgt graden af formalisering af samarbejdet mellem de to aktører ud fra den betragtning, at formalisering i en eller anden grad indikerer graden af forpligtelse i et samarbejde. Omvendt er formalisering ikke en garanti for, at samarbejdet reelt udmøntes i praksis. Det fremgår af **selvevalueringer, casestudier** og **telefoninterview**, at samtlige institutioner har indgået en række samarbejdsaftaler/partnerskabsaftaler med de erhvervsskoler, der befinder sig i erhvervsakademiernes/professionshøjskolernes dækningsområde. Samarbejdsaftalerne definerer rammerne for samarbejdet, og indholdet varierer naturligt i den forstand, at aftalerne omhandler forskellige former for opgaver, jf. eksemplerne ovenfor.

Dele af samarbejdet med de erhvervsrettede uddannelser er herved formaliseret i den forstand, at de beror på skriftlige samarbejdsaftaler. Det fremgår kun i få af **selvevalueringerne**, at institutionerne *slet ikke* har indgået samarbejdsaftaler. Der er dog nogle af erhvervsskolerne, som i **telefoninterviewene** fortæller, at dele af samarbejdet ikke bygger på formelle aftaler. I **casestudierne** påpeger flere af institutionerne, at der i tillæg til de skriftlige, formaliserede samarbejdsaftaler sker en betydelig grad af samarbejde af mere uformel karakter. Det pointeres i tråd hermed af flere af samarbejdspartnerne i **telefoninterviewene**, at den uformelle del af samarbejdet er ligeså centralt som den formaliserede del. Det uformelle samarbejde udspringer ofte af, at personalet på erhvervsskolerne og erhvervsakademierne har et tidligere kendskab til hinanden og i visse tilfælde er forhenværende kollegaer, hvorved de har nogle gode relationer til hinanden. Flere af samarbejdspartnerne fra de erhvervsrettede uddannelser giver i **telefoninterviewene** udtryk for, at det især er de personlige relationer, der danner grobund for samarbejdet og sørger for, at det bibeholdes.

I **telefoninterviewene** med repræsentanter for erhvervsskolerne fremgår det yderligere, at det har været en prioritering at formalisere samarbejdet med erhvervsakademierne/professionshøjskolerne, da dette vurderes som vigtigt i forhold til at sikre, at samarbejdet rent faktisk finder sted.

På baggrund af en **tværgående analyse** af evalueringens datakilder er det evaluators opfattelse, at der er indgået formelle samarbejdsaftaler i størstedelen af de tilfælde, hvor evalueringens omfattede institutioner har et samspil med institutionerne for de erhvervsrettede uddannelser. Dertil samarbejdes der på et mere uformelt plan på en række områder. Det formaliserede samarbejde knytter sig især til et mere overordnet institutionsniveau som fx leje af bygninger eller fælles driftssystemer. Det uformelle samarbejde relaterer sig oftere til den daglige eller ad hoc-prægede kontakt, der er mellem undervisere fra de to institutioner, som eksempelvis gør sig gældende i forhold til videndeling.

6.1.2 Udfordringer ved samarbejdet

Både evalueringens omfattede institutioner samt deres samarbejdspartnere er i **selvevalueringer, casestudier** og supplerende **telefoninterview** blevet bedt om at beskrive eventuelle udfordringer i forhold til det indbyrdes samarbejde.

På tværs af datakilderne tegner der sig et forskelligartet billede. Nogle af informanterne vurderer samarbejdet som værende godt, professionelt og udbytterigt, mens andre påpeger visse udfordringer. Eksempelvis fremhæves en af udfordringerne i et **telefoninterview**, hvor samarbejdspartneren giver udtryk for en modvillighed fra erhvervsakademiernes side til at samarbejde, efter at det pågældende erhvervsakademi har overtaget retten til at udbyde en uddannelse, der førhen blev udbudt af erhvervsskolen. Samme informant giver udtryk for en bekymring om, at det der betegnes som "uddannelsessnobberi", vil tage til på erhvervsakademierne. Her henviser informanten til en oplevelse af, at erhvervsakademierne hellere vil have gymnasieuddannede

⁴³ Samarbejdsflader mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler – Mål og anbefalinger, Arbejdsgruppe nedsat af EA-2015-styregruppen, November 2012.

frem for erhvervsuddannede. Denne udfordring har været nævnt af andre informanter, men der synes ikke at være tale om en udfordring, der er udbredt på tværs i sektoren.

I relation hertil fremgår det i **casestudierne**, hvor bestyrelsesmedlemmer fra både erhvervsliv og erhvervsskoler interviewes, at det er vigtigt, at erhvervsakademierne fortsat har fokus på at tiltrække og fastholde studerende med en erhvervsfaglig baggrund. Et af bestyrelsesmedlemmerne fra de erhvervsrettede uddannelser udtrykker det på følgende vis, jf. boksen nedenfor.

Boks 6.2: Citat indhentet i forbindelse med casestudie

"Vi skal sørge for, at de dygtige går videre i systemet og samtidig at samle de ikke-så-boglige op. (...) Der skal også være en trappe op til universiteterne. Men samtidig fokus på at det her ikke er et universitet. Håndværkeren der er skoletræt, skal kunne føle sig tilpas her."

Kilde: Interview med bestyrelsesmedlem, casestudier

Videre skal det nævnes, at der både i **casestudier** og **telefoninterview** med repræsentanter for erhvervsskoler peges på, at der har udspillet sig udfordringer i forbindelse med erhvervsakademiernes udspaltning fra de afgivende erhvervsskoler. I **casestudierne** fremgår det som eksempel på dette, at en af evalueringens omfattede institutioner giver udtryk for, at samarbejdet mellem erhvervsskolerne og pågældende erhvervsakademi, der har lidt under en konfliktfyldt udspaltning, hvilket har betydet, at der ikke er etableret et formelt samarbejde efterfølgende. I tilknytning hertil er der et par andre af repræsentanterne for de erhvervsrettede uddannelser, der i **telefoninterviewene** giver udtryk for, at udspaltningen har betydet enten en neddrøsing eller simpelthen et ophør af samarbejdet. En repræsentant for en af erhvervsskolerne udtrykker følgende:

Boks 6.3: Eksempel fra telefoninterview

"Samarbejdet har været ikke-eksisterende siden udspaltningen. Der har hverken været projekter eller et formaliseret samarbejde. Inden udspaltningen var der noget samarbejde i forhold til synliggørelse af karriereveje for eud-uddannede, men det er ikke blevet genoptaget efter spaltningen. Det er som sådan ikke strukturens skyld – det er bare gået sådan, fordi hverken XX (erhvervsskole) eller XX (erhvervsakademi) har været gode nok til at fastholde og etablere samarbejdet."

Kilde: Citat fra telefoninterview med repræsentant for erhvervsskolerne

Endelig skal det bemærkes, at institutionerne som tidligere nævnt i **selvevalueringerne** blev bedt om at beskrive samarbejdet med erhvervsskolerne, og her fremgår det kun få steder, at samarbejdet er præget af konflikt eller udfordringer.

På baggrund af en **tværgående analyse af datakilderne** er det evaluators vurdering, at det primært har været i forbindelse med forhandlingerne vedrørende udspaltningssaftalerne, at samarbejdet er stødt på udfordringer. Det er hertil værd at bemærke, at det primært repræsentanterne for erhvervsskolerne, der påpeger udfordringerne.

6.1.3 Udbyttet af samarbejdet

I flere af **selvevalueringerne** peges der på en række fordele ved samarbejdet. Følgende gevinster fremhæves:

- At der via samarbejde skabes en bedre sammenhæng i uddannelsessystemet
- At der sker en bedre ressourcudnyttelse (fx ved at dele udgifter til udstyr mv.)
- At der er en fælles tilgang til aftagerne, samt

- At de potentielle studerende bliver klædt bedre på i forhold til at påbegynde en videregående uddannelse⁴⁴.

I forlængelse af ovenstående skal det pointeres, at der er forholdsvis stor variation mellem evalueringens omfattede institutioner i forhold til andelen af EUD-studerende, der overgår til erhvervsakademierne/professionshøjskolerne. Der henvises til kapitel 4 for en mere dybdegående analyse.

Det fremgår yderligere **på tværs af datakilderne**, at samarbejdet mellem erhvervsakademierne/professionshøjskolerne og erhvervsskolerne relaterer sig til uddannelsernes kvalitet. Uddannelsernes kvalitet understøttes i flere tilfælde af videndeling og muligheden for at få udbytte af undervisernes spidskompetencer på tværs af institutionerne, samtidig med at det tætte samarbejde er med til at understøtte fagligt bæredygtige miljøer (jf. kapitel 4 og 5).

Uddannelsernes kvalitet understøttes ligeledes ved, at de studerende får mulighed for at knytte teori med praksis, hvilket eksempelvis gøres muligt, når erhvervsakademierne/professionshøjskolerne låner værksteder på erhvervsskolerne. Samarbejdet mellem erhvervsskolerne danner herved grundlag for, at de studerende på erhvervsakademierne/professionshøjskolerne opretholder en tæt relation til praksis og de håndværksorienterede aspekter af uddannelserne, som især erhvervsskolernes er garant for.

I **casestudierne** gav repræsentanterne for erhvervsskolerne udtryk for, at erhvervsakademierne kan drage nytte af erhvervsskolernes mangeårige erfaring, eksempelvis i tilknytning til erhvervsskolernes tætte relation til erhvervslivet.

Samlet set viser nærværende afsnit, at samarbejdet mellem erhvervsakademier/professionshøjskoler og institutionerne for de erhvervsrettede uddannelser især knytter sig til aktiviteter vedrørende overgangen fra ungdomsuddannelser (og særlige erhvervsuddannelserne) til det videre uddannelsessystem. Dertil er der en central samarbejdsflade i forhold til mere uformel videndeling mellem institutionerne samt udvikling af uddannelser inden for samme aftagerfelt.

På baggrund af datakilderne er det evaluators vurdering, at udbyttet af samarbejdet især kommer til udtryk på to områder; dels ved at de erhvervsakademistuderende får mulighed for at opretholde en tilknytning til den håndværksmæssige del af uddannelsen, når der er en tæt kontakt til de erhvervsrettede uddannelser. Dels ved at samspillet mellem de erhvervsrettede uddannelser og erhvervsakademierne/professionshøjskolerne udgør et centralt element i forhold til at sikre, at flere studerende fra de erhvervsrettede uddannelser bliver bevidste om mulighederne for at tage en videregående uddannelse.

Flere af datakilderne peger på, at der har været udfordringer i forhold til samarbejdet, som især er udsprunget af interessekonflikter mellem erhvervsakademierne og de afgivende erhvervsskoler i forbindelse med udspaltningsaftaler. Disse konflikter har i visse tilfælde betydet, at der har været en neddrøling eller ophør af samarbejdet efter udspaltningen.

Det er i relation hertil vigtigt at påpege, at det er evaluators indtryk, at der stadig er nogle ikke realiserede potentialer i forhold til samarbejdet fremadrettet. Som det fremgår tidligere i rapporten, har flere af erhvervsakademierne givet udtryk for, at det fyldte meget hos dem at skulle etablere sig som selvstændige institutioner, hvilket antageligt har spillet ind på, hvor meget fokus erhvervsakademierne har haft på samarbejdsrelationerne til erhvervsskolerne.

Evaluator vurderer, at flere af institutionerne har betydeligt fokus på samarbejdet med erhvervsskolerne, bl.a. for at sikre en hensigtsmæssig overgang til videregående uddannelse for de eud-studerende, der har motivation og kompetencer hertil. På denne baggrund bidrager denne indsats til dels et sammenhængende uddannelsessystem, dels opfyldelsen af 60 pct. målsætningen. Det er imidlertid ikke muligt at vurdere nærmere, i hvilket omfang dette er tilfældet. Evaluator konstaterer imidlertid, bl.a. baseret på registerdata om de studerende optagelsesgrundlag, at der

⁴⁴ Overensstemmelse mellem flere af disse elementer og EA-2015-styregruppens mål og anbefalinger vedrørende samarbejdsflader (jf. publikationen "Samarbejdsflader mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler", 2012).

stadig er et potentiale for at få flere med en erhvervsuddannelse til at tage en videregående uddannelse på erhvervsakademierne. Flere af institutionerne har i forbindelse med casebesøgene understreget, at en styrket indsats er forestående.

6.2 Samspil med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter

Det er indskrevet i gældende lovgivning vedrørende erhvervsakademiernes virke, at *”Erhvervsakademierne, professionshøjskolerne, ingeniørhøjskolerne og universiteterne skal samarbejde strategisk og konkret.”* (§ 5 i gældende bekendtgørelse af lov om erhvervsakademier).

I tillæg hertil fremgår det, at erhvervsakademierne har en lovgivningsmæssig forpligtelse til at indgå en partnerskabsaftale med relevante professionshøjskoler, såfremt erhvervsakademiet ønsker at udbyde en professionsuddannelse. Lovgivningen bestemmer endvidere, at professions- og ingeniørhøjskoler skal repræsenteres i erhvervsakademiernes bestyrelser, jf. også kapitel 3 i nærværende rapport.

Herved er der altså tale om en række lovbestemte berøringsflader mellem evalueringens omfattede institutioner og professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter. I det følgende udbygges disse samarbejdsrelationer.

6.2.1 Indholdet i samarbejdet

Såvel i **selvevalueringer** som på **casestudier** peges der samstemmende på de aktiviteter, som samarbejdet med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter omhandler. Samarbejdet har *i særdeleshed* knyttet sig til udbud og udvikling af nye uddannelser (jf. analysen om vækstlag i kapitel 4). Det er i relation til dette arbejde, at de lovpligtige partnerskabsaftaler indgås, hvilket som nævnt er en forudsætning at erhvervsakademierne kan udbyde professionsbachelor- og diplomuddannelser.

En central del af samarbejdet handler endvidere om at skabe grundlag for et sammenhængende uddannelsessystem, hvilket bl.a. knytter sig til arbejdet med at skabe bedre overgange (jf. kapitel 4 om overgange). Det beskrives i **selvevalueringerne**, at nogle af institutionerne har fokus på at justere uddannelserne i forhold til hinanden i relation til niveau og indhold på de respektive uddannelser netop med henblik på at skabe bedre forudsætninger for overgange. Hertil skal det nævnes, at arbejdet med at skabe bedre overgange i det videre uddannelsessystem er blevet skærpet i de senere år⁴⁵. Evaluator konstaterer i den sammenhæng, at der tydeligt er sat en dagsorden i forhold til at sikre bedre sammenhæng, som institutionerne – sammen med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter – arbejder aktivt hen imod.

Som eksempel herpå kan nævnes, at et erhvervsakademi i **selvevalueringen** beskriver, at det pågældende erhvervsakademi og en professionshøjskole har gennemført et tværinstitutionelt projekt med henblik på at fastlægge niveauet på professionsbacheloruddannelser i forhold til erhvervsakademiuddannelser. I tråd hermed peger flere af **interviewene med samarbejdspartnere** på, at der er samarbejdsrelationer med universiteterne i forhold til at skabe relevante akademiske videreuddannelsesmuligheder for de studerende, der måtte ønske det.

I relation til overstående beskrives det i flere af **selvevalueringerne** og **casestudierne**, at samarbejdet med universiteter knytter sig til aktiviteter vedrørende de studerendes videreuddannelse til kandidat eller master. Dertil er samarbejdet i visse tilfælde møntet på etablering af meritafalter, introforløb og sommerskole.

Det fremgår af **selvevalueringer og casestudier**, at flere af institutionerne har samarbejdsaftaler med andre uddannelsesinstitutioner i forbindelse med videntcentre, jf. kapitel 5 for en uddybning. Videre fremgår det af **selvevalueringerne**, at evalueringens omfattede institutioner har en berøringsflade med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter i forbindelse med udviklingsprojekter, arbejdet med videngrundlag og uddannelsesudvalg.

⁴⁵ Jf. Rapporten fra Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser: ”Om større sammenhæng i det videregående uddannelsessystem”, 2012.

Det fremgår yderligere af **casestudier** og i flere af **selvevalueringerne**, at samarbejdet med professionshøjskoler og universiteter omfatter undervisning og udveksling af undervisere. Mere specifikt indebærer dette, at der udveksles undervisere fra institutionerne, hvilket bidrager til, at deres spidskompetencer bliver sat i spil, og herved optimeres kompetenceanvendelsen. En af institutionerne beskriver, at dette har en gavnlig sideeffekt i form af videndeling og fælles indsatser om fx fastholdelse af de studerende. Dertil er der nogle af institutionerne, som praktiserer fælles kompetenceudvikling for undervisere på tværs af institutionerne. Et eksempel på et sådant samarbejde vedrørende kompetenceudvikling hos undervisere fremgår af en af institutionernes selvevaluering og beskrives i følgende tekstboks.

Boks 6.4: Eksempel fra selvevaluering

Samarbejdet drejer sig om den pædagogiske uddannelse hos underviserne på Erhvervsakademi Aarhus. Underviserne fra akademiet skal som del af deres pædagogiske uddannelser deltage i moduler fra diplomuddannelsen i erhvervspædagogik på VIA University College.

Kilde: Erhvervsakademi Aarhus, selvevaluering

I visse tilfælde knytter samarbejdet sig til udarbejdelse af studieordning, der sikrer målopfyldelse og kvalitet i uddannelserne. I flere af **selvevalueringerne** fremgår det, at samspillet vedrører en styrkelse af institutionernes videngrundlag, som skal underbygge og øge kvaliteten i uddannelserne.

Endelig skal det nævnes, at institutionerne fremhæver samarbejdet med de udenlandske universiteter som en central aktivitet. Enkelte institutioner har nævnt, at de foretrækker samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere frem for med danske professionshøjskoler og universiteter, da dette ikke opleves som udbytterigt og/eller fordi de ikke kan finde de rette samarbejdspartnere i Danmark. Typisk indgår samarbejdet som Erasmus-aftaler og knytter sig til fælles uddannelsesprogrammer, sommer-/vinterskole, lærer- og studenterudveksling, samt udviklingsprojekter. **Casestudierne** viser således, at flere af institutionerne anser udenlandske universiteter som en vigtig samarbejdspartner og i visse tilfælde som en af de mest centrale.

Det fremgår i alle institutionernes **selvevalueringer**, at de har indgået en række samarbejdsaftaler med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og/eller universiteter. Aftalerne beskriver rammerne for samarbejdet og knytter sig typisk til udbuddet af uddannelser, arbejdet i videncentre og merit. Særligt i relation til samarbejdet med professionshøjskoler skal der for erhvervsakademiernes vedkommende foreligge samarbejdsaftaler, såfremt akademiet skal udbyde professionsbacheloruddannelser, jf. tidligere.

Det fremhæves af en af institutionerne i **selvevalueringen**, at det er vigtigt med nogle formelle samarbejdsaftaler, da dette understøtter ønsket om at have et tæt og kontinuerligt samarbejde. Selv om samarbejdsflader anses som væsentlige af flere samarbejdspartnere, så er det værd at fremhæve, at erhvervsakademiernes samarbejdspartnere tilsvarende efterspørger mere formaliseret samarbejde.

Det billede, der tegner sig på **tværs af datakilderne**, er, at langt størstedelen af samarbejdet er funderet på formelle samarbejdsaftaler. I få tilfælde fortæller samarbejdspartnerne, at samarbejdet ikke er formaliseret. Flere af informanterne giver **på tværs af datakilderne** udtryk for, at det er vigtigt at få etableret et formelt samarbejde. Hertil pointeres det, at personlige relationer og den mere uformelle kontakt spiller en central rolle i forhold til at opretholde et godt samarbejde.

6.2.2 Udfordringer ved samarbejdet

Der er især to markante udfordringer i forhold til samarbejdet med den øvrige uddannelsessektor, som træder frem **på tværs af datakilder** og institutioner.

Den ene udfordring knytter sig til erhvervsakademiernes samarbejde med professionshøjskolerne. Hertil tilkendegiver flere af institutionerne i **casestudierne**, at samarbejdsaftalerne om udbud og udvikling af tekniske og merkantile uddannelser i visse tilfælde ikke har fungeret hensigtsmæssigt, og i nogle tilfælde kan betragtes som en ren formalitet uden reelt indhold og betydning. I den sammenhæng påpeges det, at det lovpåkrævede samarbejde med professionshøjskolerne ikke giver mening. Begrundelsen herfor er ifølge en af erhvervsakademiernes **selvevaluering**, at erhvervsakademiet og professionshøjskolen (i dette tilfælde) har meget lidt at samarbejde om – eksempelvis hvis professionshøjskolen ikke har et fagligt miljø eller erfaring inden for det aftager- og praksisfelt, som den aktuelle professionsbacheloruddannelse, der skal udbydes på pågældende erhvervsakademi, tager afsæt i. Evalueringen har vist, at der er flere eksempler på denne opfattelse af manglende synergi.

Omvendt påpeges det ligeledes af professionshøjskolerne i **casestudier** og **telefoninterview**, at de tilsvarende oplever udfordringer i relation til samarbejdet med erhvervsakademiernes. Hertil anføres det, at der er en række interessekonflikter mellem de to sektorer. Dernæst forklarer en udvalgte samarbejdspartner fra professionshøjskolesektoren, at pågældende professionshøjskolerne i nogle tilfælde har oplevet først at blive inddraget, når uddannelserne allerede er udviklet og skal akkrediteres. En informant udtrykker problematikken på følgende måde, jf. boksen nedenfor.

Boks 6.5: Eksempel fra telefoninterview

”Det er intentionen, at professionshøjskolerne skal involveres i de professionsbacheloroverbygninger, som erhvervsakademierne udvikler, fordi vi har viden om kvalitet. I forhold til erhvervsakademi 1XX har det været svært at være med inde over og få lov til at kvalitetssikre – dette gælder også på erhvervsakademi 2XX. Men nu har vi fået tilrettelagt en procedure for, at de (på førstnævnte erhvervsakademi) siger til, når de er i gang med at udvikle en professionsbacheloruddannelse. Det har været et langt sejt træk, og tit er vi først blevet involveret, når de har udviklet uddannelsen og skullet til akkrediteringen. Hos erhvervsakademi 2XX har de nogle gange ikke engang spurgt – de har bare skrevet os på som samarbejdspartner ved akkrediteringen, uden at vi er blevet oplyst om det. Men hos det ene erhvervsakademi har vi fået etableret en procedure, hvor vi bliver involveret tidligere. Vi har taget initiativ til at etablere proceduren. Vi syntes ikke, det var den rigtige måde at kvalitetssikre på, som det foregik tidligere.”

Kilde: Citat fra bestyrelsesmedlem og samarbejdspartner fra professionshøjskole, telefoninterview

Det påpeges endvidere af flere informanter i **casestudierne**, at erhvervsakademiernes har haft meget fokus på, at etablere sig som selvstændige institutioner, hvilket har skabt vanskeligheder i forhold til at få samarbejdet op at stå.

Den anden meget udtalte udfordring er i relation til institutionernes samarbejde med den øvrige uddannelsessektor i forhold til meritgivning. I **selvevalueringerne** nævnes det kun få steder, at der er udfordringer forbundet med meritaftaler med universiteterne, mens denne udfordring er væsentligt mere udtalt i **casestudierne**. I **casestudierne** fremhæves det på tværs af institutionerne og medarbejderniveau, at manglende meritgivning for evalueringens omfattede institutioner er en stor udfordring i forhold til samspillet med universiteterne⁴⁶. Hertil skal det pointeres, at det fremgår af **casestudierne**, at der er væsentlig færre vanskeligheder forbundet med meritgivning/optagelse for studerende, der går videre på en overbygningsuddannelse (”top up”) til deres erhvervsakademiuddannelse. Det fremhæves desuden, at evalueringens omfattede institutioner i visse tilfælde oplever, at universiteterne generelt er svære at samarbejde med. Det påpeges i den forbindelse ved et af **casestudierne**, at det er problematisk, at universiteternes tilskyndelse til at samarbejde med erhvervsakademiernes/professionshøjskolerne ikke er skrevet ind i universiteternes lovgrundlag, på samme måde som det indgår i erhvervsakademiernes/professionshøjskolerne lovgrundlag.

⁴⁶ Denne erfaring beskrives ligeledes i rapporten fra Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser: ”Om større sammenhæng i det videregående uddannelsessystem” (2012), hvor der efterspørges en bedre meritpraksis.

Erhvervsakademierne/professionshøjskolerne tilkendegiver desuden, at de oplever, at universiteterne ikke anerkender de kompetencer, som studerende fra erhvervsakademiuddannelser og de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser har med sig. Det anføres videre, at universiteterne har et system, hvor deres bacheloruddannelser hænger sammen med overbygningerne, og at der mangler fleksibilitet i forhold til professionsbacheloruddannelserne.

Endvidere påpeges det af et par af evalueringens omfattede institutioner og af de studerende, at det er problematisk, at der ikke er en ensartet meritpraksis på tværs af universiteterne. Med andre ord åbner samme erhvervsakademiuddannelse/professionsbacheloruddannelse ikke for samme muligheder på forskellige universiteter. Dette medfører flere studerende som værende et stort frustrationselement.

Flere af informanterne efterlyser både mere åbenhed om meritter og initiativer fra centralt hold, som eksempelvis kunne indebære landsmeritter.

Omvendt fremgår det ligeledes af **casestudierne**, at en repræsentant for et af universiteterne, anfægter erhvervsakademiernes videnniveau. Pågældende informant giver udtryk for, at erhvervsakademiuddannelserne ikke er forskningsbaserede, og at de studerende herfra generelt skal vejledes mere end andre, hvorved det ikke er ligetil at tildele merit til de studerende fra erhvervsakademierne/professionshøjskolerne.

Af **casestudierne** fremgår det yderligere, at der er en igangværende diskussion om erhvervsakademiernes rolle i relation til vægtningen af den praktiske/erhvervsrettede del og den teoretiske del. Bestyrelsen for en af institutionerne pointerer eksempelvis i **casestudiet**, at der er fokus på at få dimittender i beskæftigelse og ikke videre i uddannelse. Denne holdning til erhvervsakademiernes rolle fremhæves som forklaring på det beskedne samarbejde, pågældende institution har med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter. Det anføres videre, at det anses som vigtigst at udvikle erhvervsakademisektoren i tråd med erhvervslivet og undgå en "pseudo-akademisering". Denne holdning bakkes op af en anden institution, hvor pågældende informant, der er uddannelsesansvarlig, giver udtryk for, at erhvervsakademiernes eksistensberettigelse ikke består i at skulle konkurrere med universiteterne, men i at levere dimittender med en faglig baggrund, der gør det muligt at arbejde fra første færd.

Videre fremgår det af **casestudierne**, at samarbejdet med professionshøjskolerne er udfordret af, at professionshøjskolerne er rettet mod den offentlige sektor, hvorved det ikke er oplagt at indgå et samarbejde.

Det er generelt evaluators vurdering, at de to fremhævede udfordringer (dels samarbejde om vækstlaget, dels meritgivning) er udbredte problematikker, der dels er hæmmende for institutionernes samarbejdsrelationer og kvalitet, dels udgør væsentlige barrierer for de studerende. Nyttige samarbejdsrelationer mellem erhvervsakademier på den ene side og professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter på den anden er afgørende for at skabe et sammenhængende uddannelsessystem for de studerende, og evalueringen dokumenterer behovet for at styrke disse samarbejdsrelationer, herunder gunstige rammebetingelser i den sammenhæng.

6.2.3 Udbyttet af samarbejdet

Det beskrives i samtlige **selvevalueringer**, at især samarbejdet med universiteter er værdifuldt i forhold til at sikre videreuddannelsesmuligheder for de studerende fra evalueringens omfattede institutioner. En af institutionerne udtrykker, at formålet med samarbejdet er at skabe direkte adgang til relevante videreuddannelsesmuligheder uden tidstab.

Det fremgår **på tværs af datakilderne**, at udbyttet af samarbejdet af flere af evalueringens omfattede institutioner vurderes at være, at erhvervsakademiuddannelserne samt de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser bliver mere attraktive i de studerendes øjne, når de ved, at der eksisterer videreuddannelsesmuligheder.

Derudover fremgår det af flere af **selvevalueringerne**, at samarbejdet knytter sig til uddannelsernes kvalitet, idet samarbejdet muliggør, at uddannelserne er baseret på den nyeste forsk-

ningsviden. Herved vurderes samarbejdet med andre ord i flere af **selvevalueringerne** til at bidrage til en kvalificering af videngrundlaget i de pågældende institutioner.

Endelig skal det nævnes, at interviews med repræsentanter for universiteterne (telefonisk og på casestudier) betoner, at universiteternes udbytte af at samarbejde med erhvervsakademierne/professionshøjskolerne bl.a. består i, at sidstnævnte bidrager med praksiserfaring, som de universitetsstuderende (og deres undervisere) ofte mangler.

Nærværende afsnit viser, at samarbejdet mellem erhvervsakademier/professionshøjskoler og professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter primært drejer sig om udbud og udvikling af nye uddannelser, overgange til det videre uddannelsessystem samt udvikling af videngrundlaget på uddannelserne.

På baggrund af datakilderne viser evalueringen, at samspillet mellem ovennævnte institutioner i en vis udstrækning har været præget af en række udfordringer. Udfordringerne knytter sig dels til de lovpligtige partnerskabsaftaler mellem erhvervsakademier og professionshøjskoler, hvor der i *nogle* tilfælde peges på, at aftalerne udgør formalia uden reel betydning i praksis. Dels knytter udfordringerne sig til universiteternes meritpraksis, hvor erhvervsakademierne/professionshøjskolerne peger på, at der mangler klarhed og gennemsigtighed. Flere af institutionerne giver udtryk for, at de oplever, at universiteterne ikke anerkender de kompetencer, som de studerende fra institutionerne har med sig. Det anføres desuden af flere af institutionerne som problematisk, at universiteterne ikke er pålagt at samarbejde med dem, da der herved ikke er en stærk nok tilskyndelse for universiteterne til at samarbejde.

Det er evaluators vurdering, at det skitserede samarbejde spiller (og vil spille) en stigende rolle i forhold til at sikre videreuddannelsesmuligheder for de studerende, der måtte ønske det. På baggrund af datakilderne viser det sig dog også, at der stadig er yderligere potentialer ved samarbejdet med universiteterne. Dette kan eksempelvis realiseres ved at skabe nogle klarere linjer for meritgivning.

6.3 Samspil med erhvervslivet, aftagere samt relevante arbejdsmarkedsparter

I dette afsnit behandles institutionernes samspil med erhvervslivet, aftagere og relevante arbejdsmarkedsparter.

"Samarbejdet med virksomhederne er erhvervsakademiernes DNA". Dette citat er hentet fra en af institutionernes selvevalueringer udarbejdet til nærværende evaluering. Det er da også karakteristisk, at erhvervsakademiuddannelserne traditionelt, bl.a. med den tidligere forankring på erhvervsskolerne, har været meget tæt knyttet til det lokale og regionale erhvervsliv, hvor uddannelserne er udbudt. I modsætning til professionsbacheloruddannelserne har dimittender fra erhvervsakademiuddannelserne i langt overvejende grad fundet beskæftigelse i det private erhvervsliv. Denne tætte kobling til særligt private aftagere (og ofte små og mellemstore virksomheder) har skabt grundlaget for en række naturlige samarbejdsflader mellem erhvervsliv og erhvervsakademierne, da de blev etableret i 2009. Af samme årsag blev de nye institutioner - erhvervsakademierne - tilskrevet en helt central rolle i udviklingen af det tekniske og merkantile vækstlag.

Endelig blev det med indførelsen af både ny uddannelses- og institutionslovgivning skabt nogle mere forpligtende rammebetingelser for samarbejdet mellem erhvervsakademier og erhvervsliv. Eksempler herpå var indførelsen af den obligatoriske praktik for erhvervsakademiuddannelser samt skærpede krav til uddannelsernes videngrundlag. Begge er initiativer, der potentielt skal skabe en endnu tættere kontakt og vekselvirkning til erhvervsliv og aftagere.

Det fremgår således i dag af gældende lovgrundlag for erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, at uddannelserne skal bestå af både teori og praksis, og at praktikken derved er en obligatorisk del af uddannelserne (Bekendtgørelse af lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelserne, § 4 og 5). Herved kommer især erhvervslivet til at spille en central rolle, da det er i de private virksomheder, at størstedelen af de studerende afvikler deres praktikforløb. Dertil kommer kravene om, at uddannelsernes videngrundlag er karakteriseret ved erhvervs- og professionsbaseret samt udviklingsbaseret.

Dertil fremgår det af lovgrundlaget, at erhvervsakademierne skal samarbejde med de erhverv og professioner, som erhvervsakademiets uddannelser retter sig mod (jf. Bekendtgørelse af lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser, § 5, stk. 2).

Sammenfattende er de lovgivningsmæssige krav til samarbejdet med erhvervsliv, aftagere og praksis generelt skærpet betydeligt i de seneste 10 år, bl.a. på baggrund af en analyse af de udfordringer, som eksisterede for de tidligere korte videregående uddannelser⁴⁷. Flere rapporter⁴⁸ har i øvrigt dokumenteret, at erhvervsakademierne og tilhørende uddannelser har udviklet sig betydeligt i de senere år, for så vidt angår tilknytningen til praksis og samarbejdet med relevante virksomheder.

I det følgende gives en uddybning af, hvilke elementer der knytter sig til institutionernes samspil med erhvervsliv, aftagere og relevante parter på arbejdsmarkedet.

6.3.1 Indholdet i samarbejdet

I flere af institutionernes **selvevalueringer** fremhæves det, i tråd med ovennævnte kommentar om institutionernes eksistensgrundlag, at samarbejdet med virksomheder er en helt central del af erhvervsakademiernes virke. Det fremhæves tilsvarende i **casestudierne** på tværs af institutionerne, at erhvervs- og praksisbaseringen er særlig vigtig for erhvervsakademierne, hvortil flere af institutionerne giver udtryk for, at virksomhederne er deres vigtigste samarbejdspartnere.

Det fremgår af flere af **selvevalueringerne**, at den primære samarbejdsflade, institutionerne har med erhvervslivet, er i forbindelse med de studerendes praktikforløb.

Som nævnt tidligere indgår praktikforløbet som en obligatorisk del af de erhvervsakademistuderendes uddannelse. Det fremgår tillige, at praktikforløbet kan afvikles på en af følgende fem måder; *virksomhedspraktik, iværksætterpraktik, projektpraktik, virtuel praktik og international praktik*⁴⁹. I flere af institutionernes **selvevalueringer** beskrives det, at virksomhedspraktik er den mest udbredte praktikform. Denne praktikform indebærer, at de studerende bliver tilknyttet en virksomhed, hvor de har deres daglige gang og ved udgangen af opholdet skriver en afsluttende opgave.

Stort set alle institutionerne giver udtryk for både i **selvevalueringer** og **casestudier**, at det ikke er et problem at finde praktikpladser til de studerende. Dette stemmer også fint overens med det, de studerende giver udtryk for, om end de studerende på enkelte institutioner fortæller, at det er svært at finde en praktikplads. Disse studerende har anført, at det er deres eget ansvar at finde en praktikplads, og at de ikke føler, at institutionen understøtter deres søgning. Således er der enkelte kritiske røster fra de studerende. At de studerende dog generelt set formår at komme i praktik, kan underbygges med institutionernes afrapportering på **udviklingskontrakterne**, hvor både andelen af studerende i virksomheds- eller erhvervspraktik og andelen af afsluttende opgaver, der skrives i samarbejde med en virksomhed er forholdsvis høj (jf. kapitel 5). I begge tilfælde er andelen af studerende nær ved 90 pct. Dertil er der en god andel af udviklingsprojekter, der gennemføres i samarbejde med en virksomhed. Her er andelen 69 pct.⁵⁰

Ved en **tværgående analyse af datakilderne** viser det sig, at de fleste institutioner har en form for systematiseret tilgang til arbejdet omhandlende de studerendes praktik. Hos nogle af institutionerne indebærer dette, at der er udarbejdet en fælles manual/overordnede guidelines for hele institutionen vedrørende de studerendes praktik. Heri angives typisk, hvad der skal ske før, under og efter praktikopholdet. Hvordan den studerende skal instrueres i forhold til praktikophol-

⁴⁷ Se fx den daværende regerings debatoplæg til møde i Globaliseringsrådet om de videregående uddannelser i november 2005, jf. http://www.stm.dk/multimedia/Debatopl_g_om_VU_1.pdf.

⁴⁸ *OECD-review: Skills beyond School – National background report for Denmark*, Udgivet i 2012 af Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelse; *Praktik i Erhvervsakademi- og Professionsbacheloruddannelser*, Udgivet i 2010 af Rambøll Management Consulting for Undervisningsministeriet.

⁴⁹ Undervisningsministeriets publikation: *Praktik i erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne*, (2010).

⁵⁰ Erhvervsakademierne i Danmark – Status og resultater. Tal fra 2011.

det samt institutionens medarbejders roller og ansvar i relation til praktikken og den studerende.

Det fremgår desuden af **selvevalueringerne**, at det varierer fra institution til institution, hvorvidt der er en fælles praktikkoordination for hele institutionen eller om denne funktion er lagt ud til de enkelte uddannelser. Et eksempel på en central praktikkoordination ses hos en af institutionerne, hvor praktikken er koordineret gennem et såkaldt 'karrierecenter'. Karrierecentret sørger for at samle alle aktiviteter, der vedrører praktik på én institutionel enhed. Herved skabes en enkelt indgang for virksomhederne, der ønsker at have en studerende i praktik. Dette hensyn i forhold til kun at have én indgang for virksomhederne vedrørende praktik nævnes af flere af de andre institutioner, der ligeledes har en central praktikkoordination.

Det fremgår yderligere af både **selvevalueringer**, **casestudier** og **telefoninterview**, at samarbejdet med virksomheder og aftagere er knyttet til en række aktiviteter, der er med til at sikre, at viden tilgår fra erhvervslivet til institutionerne. Dertil beskrives det, at erhvervslivet/aftagerne spiller ind med deres viden gennem deltagelse i en række rådgivende fora, såsom uddannelsesudvalg, advisory boards, udviklingsprojekter mv.

I nedenstående citat fra et bestyrelsesmedlem gives der udtryk for vigtigheden af uddannelsernes relation til erhvervslivet, og hvorledes uddannelserne tilrettelægges efter aftagernes behov:

Boks 6.6: Eksempel fra telefoninterview

"(...) der er jo ikke noget formål med at have en uddannelse, hvis den ikke er relevant for arbejdsmarkedet." Informanten fortæller yderligere, at det på pågældende erhvervsakademi lytter meget til behovet fra erhvervslivet og integrerer det i studierne: "Fx hvis en stor del af praktikstederne oplever, at de har brug for en grafisk kunnen hos de studerende, så må de gøre noget på uddannelserne for at imødekomme det behov."

Kilde: Interview med bestyrelsesmedlemmer fra Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy

Det fremgår yderligere af både **selvevalueringer** og **casestudier** hos flere af institutionerne, at samarbejdet med virksomhederne i visse tilfælde indebærer gæsteforedrag, hvor en repræsentant for en virksomhed kommer ud på institutionen og holder et foredrag. Andre gange indebærer samarbejdet, at de studerende får mulighed for at komme på besøg hos en virksomhed og i visse tilfælde udarbejde et eksamensprojekt hos virksomheden.

I en rapport udarbejdet i 2010 er en af hovedkonklusionerne tilsvarende, at det systematiske arbejde med aftagere er centralt. I rapporten peges på en lang række aktiviteter, der skal sikre et tæt samarbejde med aftagere (fx advisory boards, virksomhedsbesøg, projektarbejde, brug af censorer, uddannelsesudvalg, mentorordninger, partnerskaber mv.)⁵¹. Mange af disse tiltag går igen i selvevalueringerne i nærværende evaluering. Flere af de interviewede studerende har imidlertid efterlyst hyppigere brug af gæsteforelæsere på uddannelserne. Det skal dog nævnes, at det er et relativt begrænset antal studerende, som evaluator har interviewet i nærværende evaluering, og det kan således ikke generaliseres på baggrund af de studerendes udsagn.

⁵¹ Undervisningsministeriets publikation: Praktik i erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne, (2010).

Nedenstående boks eksemplificerer, hvorledes erhvervslivet ligeledes kan inddrages i undervisningen:

Boks 6.7: Eksempel fra selvevaluering

Et fast element i undervisningen er et innovationsforløb, hvor forskellige virksomheder kan deltage og præsentere en problemstilling for de studerende. Herefter skal de studerende samarbejde om at komme med et løsningsforslag for pågældende virksomheds udfordring. Det anføres, at etablerede virksomheder som LEGO, Sydbank, Nykredit, DANÆG og Easyfood har deltaget.

Kilde: Erhvervsakademi Kolding, selvevaluering

Tilsvarende projekter beskrives hos flere af evalueringens institutioner både i **selvevalueringerne** og **casestudier**.

Endeligt er det på baggrund af en **tværgående analyse af datakilderne** evaluators vurdering, at størstedelen af samarbejdet mellem erhvervsakademierne/professionshøjskolerne og erhvervsliv, aftagere samt arbejdsmarkedsparter har en overvejende uformel karakter. Den gennemgående fortælling fra erhvervslivet **gennem telefoninterviewene** er, at samarbejdet er uformelt, tillidsfuldt og båret af personlige relationer. Dog er der også flere af institutionerne, der i deres **selvevalueringer** beskriver, at de har en forholdsvis systematiseret tilgang til samarbejdet med erhvervslivet, da inddragelsen af erhvervslivet indgår som et fast element i institutionernes kvalitetsplan. Hertil kan nævnes, at flere af institutionerne i deres **selvevalueringer** tilkendegiver, at de har udviklet et koncept for inddragelse af erhvervslivet. Et eksempel på, hvad et aftagerkoncept indebærer, fremgår af nedenstående tekstboks:

Boks 6.8: Eksempel fra selvevaluering

”Aftagerkonceptet omfatter alle institutionens uddannelser. Konceptet rammesætter arbejdet med at sikre en løbende opdatering af institutionens uddannelser med hensyn til den nyeste udvikling på arbejdsmarkedet og aftagernes behov for dimittender og kompetenceudvikling hos medarbejderne. Dertil specificerer aftagerkonceptet (mindste) omfanget af den indsats, som det enkelte område og den enkelte uddannelse skal gennemføre for at indhente, vurdere og anvende viden fra aftagerne til uddannelsen/områdets uddannelser.”

Kilde: University College Nordjylland, selvevaluering

Af **telefoninterviewene** med samarbejdspartnerne fremgår det, at de steder hvor samarbejdet typisk er formaliseret, er i forbindelse med uddannelsesudvalg og advisory boards, hvor der i nogle tilfælde er indgået samarbejdsaftaler, der beskriver rammerne for samarbejdet.

Samlet set viser analysen af indholdet i institutionernes samarbejde, at institutionerne betragter aftagerne som blandt deres vigtigste samarbejdspartnere. På baggrund af analyserne er det evaluators vurdering, at størstedelen af samarbejdet med aftagere og erhverv sker i relation til de studerendes praktik. Praktikforløbet er en obligatorisk og central del af de studerendes uddannelse, da det er her, de studerende især får mulighed for at knytte den praktiske del til deres uddannelse og få afprøvet deres kompetencer.

Institutionernes samarbejdsrelationer til erhvervslivet er typisk karakteriseret ved at have en uformel karakter og at være båret af personlige relationer. Dog har flere af institutionerne systematiserede tilgange til samarbejdet, blandt andet fordi erhvervslivet indgår som et fast element i institutionernes kvalitetsplaner. Således er det evaluators opfattelse, at der er forskellige tilgange til samarbejdet. Evaluator noterer dog, at der på tværs af disse tilgange er en udbredt tilfredshed med samarbejdet både blandt institutionerne og deres samarbejdspartnere.

6.3.2 Udfordringer ved samarbejdet

Som det fremgår af ovenstående, tegner analysen af indholdet i institutionernes samarbejde med aftagerne et positivt billede af samarbejdet. Det systematiske arbejde med aftagere fremstår centralt, og institutionerne peger på en lang række aktiviteter, der skal sikre et tæt samarbejde med aftagere (fx advisory boards, virksomhedsbesøg, projektarbejde, brug af censorer, uddannelsesudvalg, mentorordninger, partnerskaber mv.).

Som det tidligere er nævnt, udfordrer de studerende på enkelte af institutionerne dog dette billede indenfor to specifikke områder:

- *Inddragelse af gæsteforelæsere og lignende:* De studerende efterlyser hyppigere brug af gæsteforelæsere. Tillige er der enkelte studerende, der ikke vurderer, at de studerende involveres i udviklingsprojekter. På denne baggrund peger de studerende på, at disse samarbejdsformer ikke altid anvendes i samme omfang, som institutionerne beskriver det.
- *Praktik:* De studerende nævner, at der er en udfordring i relation til det at finde en praktikplads. De studerende beskriver, at der er deres eget ansvar at finde praktikpladser, og de giver udtryk for, at denne tilgang fra institutionernes side bevirker, at de bruger meget tid på at skrive ansøgninger og kontakte aftagere/virksomheder. Dette er tidskrævende og en udfordring for flere studerende. De studerende kritiserer i denne forbindelse institutionerne for ikke at understøtte de studerende i deres arbejde med at komme i praktik.

Ud over ovenstående viser analysen af indholdet i samarbejdet, at institutionerne anvender forskellige metoder og modeller i deres relationer til aftagere og erhvervslivet. Som tidligere beskrevet omhandler dette blandt andet, hvor systematisk institutionerne går til samarbejdet. En anden forskel består i, om institutionerne primært har relationer til store eller til små virksomheder. Dette skal blandt andet ses i lyset af institutionernes geografiske beliggenhed, der giver institutionerne forskellige forudsætninger for at opdyrke begge former for samarbejdsrelationer. Evaluatoren kan ikke konkludere på, om den ene model er bedre end den anden, men de studerende peger på visse opmærksomhedspunkter, som udgør centrale elementer i institutionernes praksisnærhed, og som på denne vis udfordres på enkelte af institutionerne.

6.3.3 Udbyttet af samarbejdet

Af både **selvevalueringer**, **casestudier** og **telefoninterview** fremgår det, at den mest udtalte gevinst ved samarbejdet er, at virksomhederne er med til at sikre et praksisnært element i uddannelserne og herved styrke de studerendes kompetencer. Både i **casestudier** og **telefoninterview** med institutionernes samarbejdspartnere peges der på, at det som erhvervsakademierne udmærker sig ved, og som tillige er en stor fordel, er, at disse har en tæt relation til det private erhvervsliv.

I relation til overstående fremgår det af institutionernes **selvevalueringer** og i **telefoninterviewene**, at samarbejdet med erhvervslivet knytter sig til uddannelsens kvalitet. Som nævnt tidligere indgår inddragelse af erhvervslivet som en del af flere af institutionernes kvalitetskoncept. Det beskrives **på tværs af datakilderne**, at samarbejdet med erhvervslivet er med til at sikre, at institutionerne får en dialog om de studerendes kompetencer og evnen til at udfylde professionens behov. Det fremgår yderligere, at samarbejdet herved knytter an til at udvikle og kvalitetssikre uddannelserne samt udvikle videngrundlaget for uddannelserne.

Videre fremgår det af **casestudierne**, at samarbejdet betyder, at institutionerne får input i forhold til de tendenser, der rører sig i pågældende branche, hvilket har en indflydelse på uddannelsens indretning.

Det beskrives yderligere i **selvevalueringer** og **telefoninterview** i relation til de studerendes praktikforløb, at praktikken er med til at klæde dem på i forhold til at imødekomme arbejdsmarkedets forventninger og opnå erfaring med de redskaber, som de efter endt uddannelse skal anvende i forbindelse med jobsøgning.

Hos flere af institutionerne beskrives det i **selvevalueringerne**, at praktikken er en vigtig del af de studerendes uddannelse, og at praktikken ligeledes er en del af flere af institutionernes kvalitetskoncept med henblik på at afprøve, hvorvidt/og få bekræftet at uddannelserne er i overens-

stemmelse med de behov, der er på arbejdsmarkedet. Hertil fremgår det yderligere, at nogle af institutionerne i deres **selvevalueringer** beskriver, at praktikopfølgning og -evaluering indgår som en etableret praksis på institutionerne. Her er målet at sikre, at den studerendes læring styrkes gennem et samspil mellem teori og praksis, hvilket er med til at sikre, at den studerende når sine læringsmål for praktikken og for uddannelsen.

Dertil peges der i **selvevalueringerne** på, at virksomhedspraktikken kan være en indgang til arbejdsmarkedet for de færdiguddannede.

Endelig skal det nævnes, at det **på tværs af datakilderne** fremgår, at samarbejdet er med til at sikre, at der rent faktisk er praktikpladser til de studerende.

På baggrund af ovenstående er det evaluators vurdering, at institutionernes inddragelse af aftagerne spiller en central rolle i forhold til at sikre, at der tilgås viden fra erhvervslivet til institutionerne og uddannelserne. Dette har en vigtig funktion i forhold til kvalitetssikring og udvikling af uddannelserne. Videre fremgår det blandt nogle af institutionerne, at der er en systematiseret tilgang til evaluering af de studerendes praktikforløb, hvor både praktikanter og aftagere indgår. Evaluators vurderer, at denne tilbagemelding på praktikforløbet er med til at sikre, at uddannelserne modsvarer de behov, der er på arbejdsmarkedet, hvilket knytter an til uddannelsernes kvalitet.

6.4 Delkonklusion

I dette kapitel har evaluator belyst og analyseret en række forhold relateret til institutionernes samarbejdsrelationer. Kapitlet har fokus på de omfattede institutioners samspil med henholdsvis erhvervsskoler, professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter samt erhvervslivet, aftagere mv.

Det kan først og fremmest konstateres, at erhvervsakademierne/professionshøjskolerne har et omfattende samspil med nævnte samarbejdspartnere på en lang række områder, og at samspillet i øvrigt er fuldstændig afgørende for, at institutionerne kan levere de kerneopgaver, som er fastlagt i lovgrundlaget. Det gælder fx arbejdet med kvalitet, overgange, vidgrundlag (udviklingsprojekter, udveksling af undervisere, praktik mv.) samt udviklingen af nye uddannelser. Særligt erhvervsakademierne er kendt for deres – i mange tilfælde historisk betingede – meget tætte relation til aftagere og erhvervsliv, og denne evaluering bekræfter den mangfoldighed af samarbejdsrelationer, som erhvervsakademierne udfolder i deres daglige praksis.

Det er evaluators vurdering, at samarbejdet til den øvrige uddannelsessektor spiller en væsentlig rolle i relation til at skabe bedre sammenhænge i uddannelsessystemet. Gennem aktiviteter som brobygning, fælles projekter mellem studerende fra forskellige uddannelsesinstitutioner, oplysning samt udveksling af undervisere skabes dels et solidt grundlag for at gøre flere elever/studerende bevidste om mulighederne for at videreudanne sig, og dels i henhold til at skabe bedre overgange mellem uddannelserne. Her skal det bemærkes, at dette både gælder overgangene fra ungdomsuddannelser *til* evalueringens omfattede uddannelser og overgangen *fra* evalueringens omfattede uddannelser til det videre uddannelsessystem.

Dertil kan det konkluderes, at samspillet indeholder potentialer, som i nogle tilfælde er realiseret, i forhold til at have et tæt samarbejde om uddannelser inden for samme aftagerfelt. Det er således evaluators vurdering, at samarbejdet synes at spille en stigende rolle i forhold til de studerendes videreuddannelsesmuligheder (jf. fokus på sammenhæng i uddannelsessektoren). På baggrund af datakilderne viser det sig dog også, at der stadig er en række ikke realiserede potentialer ved samarbejdet med flere af aktørerne. Mere specifikt knytter potentialerne i relation til samarbejdet med erhvervsskolerne sig især til overgange, i relation til professionshøjskolerne knytter det sig især til udviklingen af nye uddannelser (vækstlaget) og i relation til universiteterne knytter potentialet sig især til videreuddannelsesmuligheder og forskningstilknøytning.

Hertil skal det igen påpeges, at det er evaluators indtryk, at udfordringerne har været påvirket af den proces, som erhvervsakademierne har været igennem med at etablere sig som selvstændig sektor. Som følge af at fokus i flere tilfælde er lagt på organisatoriske ændringer og dermed på at

få interne samarbejdsrelationer op at stå, kan man have den hypotese, at der i de kommende år vil blive investeret ekstra kræfter i at styrke de eksterne samarbejdsrelationer.

Evaluator konkluderer, at flere af institutionerne har betydeligt fokus på samarbejdet med det øvrige uddannelsessystem (erhvervsskoler, ingeniørhøjskoler, professionshøjskoler og universiteter) bl.a. for at sikre en hensigtsmæssig overgang mellem uddannelserne. På denne baggrund bidrager denne indsats til dels til et sammenhængende uddannelsessystem, dels opfyldelsen af 60 pct. målsætningen. Evaluator kan dog på baggrund af casestudier og selvevalueringer konstatere, at flere af institutionerne har understreget, at en styrket indsats er forestående.

Dernæst kan evaluator konkludere, at samspillet med institutionernes samarbejdspartnere spiller en rolle i relation til uddannelsernes kvalitet. Samarbejdet med erhvervsskolerne er især med til at sikre, at de studerende på erhvervsakademierne/professionshøjskolerne opretholder en tæt tilknytning til den håndværksmæssige del af uddannelsen. Samarbejdet med professions- og ingeniørhøjskoler samt universiteterne er med til at sikre at videngrundlaget i uddannelser. Hertil har videncentrene en nyttig og vigtig funktion. Evaluator kan yderligere konkludere, at erhvervslivet tillige spiller en afgørende rolle i relation til udvikling i uddannelsernes kvalitet. Her skal det pointeres, at den tætte forbindelse til erhvervslivet er en del af erhvervsakademiernes selvforståelse i relation til deres rolle og eksistensberettigelse. Både institutionerne og aftagere anser det som især erhvervsakademiernes rolle, at give de studerende kompetencer, der svarer til arbejdsmarkedets behov. Virksomhederne er gennem deltagelse i uddannelsesudvalg, advisory boards, udviklingsprojekter, gæsteforelæsnings mv. samt de studerendes praktikforløb i virksomhederne med til at sikre, at der tilgås viden fra erhvervslivet til uddannelserne. Herved knytter samspillet med erhvervslivet sig således også til uddannelsernes kvalitet.

Evaluator kan på baggrund af data konkludere, at erhvervslivet/aftagere generelt er meget tilfredse med samarbejdet og har en opfattelse af, at samarbejdet er frugtbar i forhold til, at erhvervsliv/aftagere får mulighed for have indflydelse på uddannelserne, således at de studerendes kompetencer modsvarer aftagernes efterspørgsel. Samtidig får aftagerne et værdifuldt kendskab til de studerende gennem praktikforløb, hvilket i mange tilfælde spiller en væsentlig rolle i relation til rekruttering til virksomhederne. Således bidrager denne del af evalueringen til at konkludere, at erhvervsakademierne som samlet sektor har gennemgået en positiv udvikling, for så vidt angår en stærkere og mere systematisk kobling til erhvervsliv og aftagere. Samtidig konstaterer evaluator, at der er betydelige forskelle mellem institutionerne i forhold til systematik, omfang og potentielle resultater.

7. ET SAMMENHÆNGENDE VOKSEN- OG EFTERUDDANNELSESSYSTEM

Dette afsluttende analysekapitel har til formål at belyse, hvordan erhvervsakademistrukturen bidrager til et sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem. Efter- og videreuddannelse er én blandt flere af institutionernes kerneydelser. Det fremgår således af lovforslaget til etablering af erhvervsakademier, at disse skal sikre forsyningen af videregående uddannelser og eftervidereuddannelse i tilknytning hertil i den region eller del heraf, hvor erhvervsakademiet hører hjemme. Videre præciseres det, at visionen med erhvervsakademierne er at *"styrke udviklingen af KVVU og VVVU"* (jf. lovforslaget)⁵².

Institutionernes bidrag til et sammenhængende efter- og videreuddannelsessystem skal sikre, at de studerende i forhold til de teknisk-merkantile uddannelser eksempelvis kan tage en videregående voksenuddannelse (VVU) eller en diplomuddannelse og dermed efter- og videreuddanne sig *"hele livet igennem"* (jf. regeringens redegørelse om større sammenhæng i det videregående uddannelsessystem)⁵³.

Konkret vil dette kapitel afdække institutionernes udbud af efter- og videreuddannelser samt aktiviteten på dette område. Videre vil kapitlet analysere overgangene fra erhvervsakademiuddannelserne samt de teknisk- og merkantile professionsbacheloruddannelser til relevant efter- og videreuddannelse (jf. beskrivelsen af det sammenhængende efter- og videreuddannelsessystem ovenfor). Sidst belyses institutionernes samarbejde med centre for voksen- og efteruddannelse (VEU-centre), som det efterspørges i kommissoriet.

Datagrundlaget for analyserne i kapitlet udgøres af institutionernes selvevalueringer, casestudier, telefoninterview med samarbejdspartnere og registerdata fra Danmarks Statistik. Tabellerne i nærværende kapitel medtager udelukkende registerdata vedrørende VVU- og diplomniveau. Det vil sige, at aktivitet i forhold til AMU-niveau ikke indgår.

7.1 Institutionernes udbud af efter- og videreuddannelser og aktivitet på området

I **selvevalueringerne** har institutionerne opgjort deres *aktuelle* udbud af uddannelser på VVU- og diplomniveau. Institutionerne er blevet bedt om udelukkende at angive udbud af efter- og videreuddannelse på det tekniske og merkantile område, men enkelte **selvevalueringer** rummer også institutionernes angivelser for uddannelser, der falder uden for disse områder. Evaluator har i tabellerne neden for listet de efter- og videreuddannelser, som institutionerne i selvevalueringerne har angivet at udbyde, om end evaluator har frasorteret de uddannelser, der ikke umiddelbart hører under det tekniske eller merkantile område.

Nedenstående tabel viser de efter- og videreuddannelser, der ifølge institutionernes selvevalueringer udbydes på tværs af institutionerne. Tabellen viser uddannelser på henholdsvis VVU- og diplomniveau.

⁵² Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (2007/2 LSF 47).

⁵³ Redegørelse om større sammenhæng i det videregående uddannelsessystem, Regeringen, april 2012.

Tabel 7.1: Oversigt over typer og antal uddannelser på tværs af institutionerne

VVU/AU	Diplom
1) Akademi-gastronom	1) Beskæftigelse
2) Akademiuddannelsen i finansiell rådgivning	2) Bioteknologi, proces-teknologi og kemi
3) Akademiuddannelsen i HR	3) Merkantil diplomuddannelse
4) Akademiuddannelsen i informationsteknologi	4) Den sociale diplomuddannelse
5) Akademiuddannelsen i innovation, produkt og produktion	5) Design og Business
6) Akademiuddannelsen i international handel og markedsføring	6) E-koncept
7) Akademiuddannelsen i international transport og logistik	7) HR-fag
8) Akademiuddannelsen i kommunikation og formidling	8) International handel og markedsføring
9) Akademiuddannelsen i laboratorie- og bioteknologi	9) Kriminologi
10) Akademiuddannelsen i ledelse	10) Diplom i ledelse
11) Akademiuddannelsen i oplevelsesøkonomi	11) Softwareudvikling
12) Akademiuddannelsen i retail	12) Offentlig forvaltning og administration
13) Akademiuddannelsen i skatter og afgifter	13) Projektledelse
14) Akademiuddannelsen i økonomi og ressourcestyring	14) Teknologisk diplomuddannelse i energi og miljø
15) Akademiuddannelsen i sundhedspraksis	15) Teknologisk diplomuddannelse i vedligehold
16) Akademiuddannelsen i velfærdsteknologi	16) Uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning
	17) Vurdering
	18) Webudvikling
I alt: 16	I alt: 18

Kilde: Institutionernes selvevalueringer.

Ovenstående tabel viser, at der for sektoren samlet set – på tværs af institutioner – udbydes en lang række efter- og videreuddannelser på det tekniske og merkantile område. Tabellen viser videre, at der i alt udbydes 16 uddannelser på VVU-niveau og 18 uddannelser på diplomniveau.

Tabellen nedenfor viser antallet af henholdsvis efter- og videreuddannelse på VVU- og diplomniveau på de tekniske og merkantile områder, som de enkelte institutioner udbyder. Tabellen viser institutionernes egne opgørelser (angivet i kolonnen "selvevaluering (2012)") og registerdata (angivet i kolonnen "registerdata (2009-2011)").

Opgørelser fra begge datakilder er medtaget, da de dækker forskellige tidsperioder. Registerdata indeholder oplysninger fra Danmarks Statistik over relevante tekniske og merkantile kurser og efteruddannelser på institutionerne, som Danmarks Statistik har registreret i sit register over kursister ved voksen- og efteruddannelse i perioden 2009-2011, mens oplysninger fra institutionerne giver et øjebliksbillede fra institutionerne på (selv)evalueringstidspunktet i 2012. Således indikerer oplysningerne i tabellen en udvikling i efter- og videreuddannelsesaktiviteten, om end sammenligning skal foretages med varsomhed, grundet de forskellige datakilder.

Tabel 7.2: Antal efter- og videreuddannelser på VVU- og diplomniveau fordelt på institutionerne

Institution	VVU		Diplom	
	Register-data (2009-2011)	Selvevaluering (2012)	Register-data (2009-2011)	Selvevaluering (2012)
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	8	15	3	5
Erhvervsakademi Aarhus	9	9	3	5
Erhvervsakademi Dania	6	7	0	0
Erhvervsakademi Kolding	7	9	1	1
Erhvervsakademi Lillebælt	9	9	1	4
Erhvervsakademi MidtVest	10	11	0	0
Erhvervsakademi Sjælland	10	6	1	3
Erhvervsakademi SydVest	11	10	0	3
Københavns Erhvervsakademi	10	12	1	4
University College Nordjylland	13	6	2	4
VIA University College	3	6	5	19
I alt	96	89	17	48

Kilde: Institutionernes selvevalueringer og Danmarks Statistik (kursister ved voksen- og efteruddannelse).

Note: Registerdataoplysningerne for Erhvervsakademi Midtvest er baseret på akademiets egen opgørelse.

Ovenstående tabel viser, at samtlige institutioner udbyder efter- og videreuddannelse på VVU- og/eller diplomniveau på de tekniske og merkantile områder. Tabellen viser dog ligeledes, at der er variation i antallet af udbudte uddannelser, samt hvorvidt hovedvægten ligger på uddannelser på VVU- eller diplomniveau institutionerne imellem. I relation til registerdata skal det bemærkes, at diplomuddannelser, målrettet den offentlige sektor, er sorteret fra. Det er udelukkende VIA University College og University College Nordjylland, der har ikke-tekniske og merkantile uddannelser, som er frasorteret.

I relation til udvikling i omfanget af udbud tegner tabellen et (forsigtigt) billede af, at udbud af uddannelser på VVU-niveau er nogenlunde stabilt i perioden 2009-2012, mens der er fremgang i antallet af udbudte diplomuddannelser i nævnte periode. Dette er i tråd med ambitionen om at udvikle et vækstlag på det tekniske og merkantile område – også ved at udvikle diplomuddannelser på netop disse områder.

For at belyse institutionernes aktivitet på efter- og videreuddannelsesområdet viser nedenstående tabel antallet af påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb i 2009 og 2010. Tal for 2011 er udeladt, da det fulde år ikke kan medtages grundet periodeafgrænsningen i kursusregisteret, herunder at efteruddannelse først registreres i registeret, når de er afsluttet. Således vil tal for 2011 ikke være sammenlignelige med de øvrige år. Dog indikerer niveauet for de foreløbige registreringer for 2011 i registeret, at der også kan forventes en stigning i efteruddannelsesaktiviteter for 2011 som helhed. Det skal bemærkes, at tabellen viser *forløb* og ikke *personer*. Eftersom nogle kursister/studerende tager flere på hinanden følgende kurser/uddannelser, giver denne afgrænsning det mest præcise billede af aktiviteten på institutionerne.

Tablet 7.3: Antal påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb i 2009 og 2010

Erhvervsakademi	2009	2010	Ændring 2009-2010
CPH Business	7.784	7.721	-1%
Erhvervsakademi Aarhus	2.538	2.628	4%
Erhvervsakademi Dania	1.704	1.559	-9%
Erhvervsakademi Kolding	2.894	2.603	-10%
Erhvervsakademi Lillebælt	2.429	2.201	-9%
Erhvervsakademi MidtVest	566	425	-25%
Erhvervsakademi Sjælland	1.908	3.075	61%
Erhvervsakademi SydVest	690	1.215	76%
Københavns Erhvervsakademi	1.065	3.166	197%
University College Nordjylland	4.280	5.948	39%
VIA University College	4.653	7.620	64%
I alt	30.511	38.161	25%

Kilde: Kursister ved voksen- og efteruddannelse (Danmarks Statistik).

Note: Tabellen er eksklusiv AMU-kurser på institutionerne. For Erhvervsakademi SydVest er 2009-tallet baseret på akademiets egne oplysninger.

Tabellen viser, at der samlet set er påbegyndt 25 pct. flere kursus- og uddannelsesforløb i 2010 end i 2009. Tabellen viser videre, at især de to professionshøjskoler har oplevet stor fremgang i antallet af påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb fra 2009-2010. Der er ligeledes enkelte erhvervsakademier, der har oplevet en markant procentvis fremgang, hvilket dog skal ses i forhold til det lave antal påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb i 2009. Tabellen viser dog ligeledes, at nogle institutioner har oplevet en nedgang i antal påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb fra 2009-2010.

Af kapitel 3 fremgik det tilsvarende, at institutionerne oplever fremgang i antallet af STÅ, særligt for heltidsuddannelser, men også for deltidsuddannelser. Dette er således i tråd med den stigning, der er i antallet af påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb på tværs af institutionerne.

Informanter på flere af **casestudierne** forklarer nedgangen i påbegyndte forløb for nogle institutioner med den økonomiske krise. De vurderer typisk, at eftersom der er tale om betalingsuddannelser, fravælger virksomheder såvel som (potentielle) kursister i mange tilfælde dette.

For at få en indikation af efter- og videreuddannelsesaktiviteten på de enkelte institutioner viser nedenstående tabel en oversigt over antallet af påbegyndte forløb efter uddannelsestype. Tabellen indeholder alene forløb, der er påbegyndt i 2010. Men der kan generelt ikke spores en forskel i fordelingen mellem uddannelsestyper på tværs af årene.

Tablet 7.4: Antal påbegyndte forløb efter uddannelsestype, fordelt på institutioner

Institution	VVU		Diplom		Andet		I alt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Cphbusiness	7.214	93	433	6	74	1	7.721	100
Erhvervsakademi Aarhus	2.391	91	223	8	14	1	2.628	100
Erhvervsakademi Dania	1.559	100	-	-	-	-	1.559	100
Erhvervsakademi Kolding	2.603	100	-	-	-	-	2.603	100
Erhvervsakademi Lillebælt	2.133	97	38	2	30	1	2.201	100
Erhvervsakademi MidtVest	425	100	-	-	-	-	425	100
Erhvervsakademi Sjælland	2.603	85	472	15	-	-	3.075	100
Erhvervsakademi SydVest	1.215	100	-	-	-	-	1.215	100
Københavns Erhvervsakademi	3.166	100	-	-	-	-	3.166	100
University College Nordjylland	1.839	31	1.397	23	2.712	46	5.948	100
VIA University College	46	1	4.220	55	3.354	44	7.620	100
I alt	25.194	66	6.783	18	6.184	16	38.161	100

Kilde: Kursister ved voksen- og efteruddannelse (Danmarks Statistik).

Ovenstående tabel viser, at samlet set var 2/3 af de påbegyndte forløb i 2010 VVU-uddannelser, mens 18 pct. var diplomuddannelser. Yderligere analyser viser, at diplomuddannelser inden for økonomi/ledelse tegner sig for næsten 80 pct. af alle påbegyndte diplomuddannelser i 2010.

Informanterne i **casestudierne** er blevet bedt om at forholde sig til deres arbejde med udbud af efter- og videreuddannelser. Langt de fleste informanter peger på, at dette er et fokusområde for institutionen, om end der er forskel på, hvor højt dette prioriteres, sammenlignet med institutionernes udvikling og udbud af heltidsuddannelser. Det kan således være, at der kan registreres en stigning i de senere år (2011 og 2012), men evaluator har ikke haft adgang til registerdata for disse år.

Flere institutioner forklarer i **casestudierne**, at udvikling og udbud af efter- og videreuddannelser typisk sker i samarbejde med lokale virksomheder, offentlige myndigheder mv. Både **casestudier** og **telefoninterview med samarbejdsparter** viser, at udvikling og udbud af efter- og videreuddannelser således ofte sker på baggrund af et konkret behov på en arbejdsplads. Flere informanter tilkendegiver, at dette samarbejde er fordelagtigt, idet de enkelte arbejdspladser har mulighed for at komme med input til uddannelsen/kurset, således at det matcher arbejdspladsens konkrete behov. Det gælder både kurser under åben uddannelse, men også egentlige moduler og profilforløb på VVU- og diplomniveau.

Enkelte erhvervsakademier peger på, at samarbejdet med professionshøjskolerne om udbud af efter- og videreuddannelse i nogle tilfælde udgør en udfordring, idet institutionerne kan være konkurrenter og derfor have modstridende interesser i forhold til udbud af deltidsuddannelser, jf. også tidligere kapitler.

På baggrund af ovenstående er det evaluators vurdering, at institutionerne arbejder med at udvikle og udbyde efter- og videreuddannelser på det tekniske og merkantile område. Dette afspejler sig dels i antallet af udbudte uddannelser, dels i (stigningen i) antallet af påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb. Det er dog ligeledes evaluators vurdering, at udvikling og udbud af deltidsuddannelser generelt har været prioriteret lavere i de første år af erhvervsakademiernes levetid, sammenlignet med udvikling og udbud af heltidsuddannelser.

7.2 Overgangen til efter- og videreuddannelsessystemet

Institutionerne i evalueringen er, som beskrevet ovenfor, udbydere af en række efteruddannelser og er alene i kraft af denne opgave væsentlige aktører i forhold til ambitionen om at skabe et sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem. På den ene side udbyder institutionerne en række forberedende kurser målrettet voksne, som ønsker at tage en ordinær uddannelse. På den anden side udbyder institutionerne en række videregående efteruddannelser på deltid, herunder akademi- og diplomuddannelser, målrettet personer, som ønsker at bygge videre på en allerede erhvervet uddannelse og/eller opnået erhvervs erfaring.

I dette afsnit belyses disse overgange med fokus på overgangen fra erhvervsakademiuddannelserne til VVU- og diplomniveau, hvor førstnævnte kategori i den forbindelse særligt domineres af de finansielle og markedsføringsorienterede akademiuddannelser.

Indledningsvist indeholder nedenstående tabel en oversigt over, hvor stor en andel af studerende, som afslutter en erhvervsakademiuddannelse i 2009 eller 2010, og som påbegynder en efter- eller videreuddannelse inden udgangen af 2011, hvor dataperioden udløber.

Da personer, som afsluttede en erhvervsakademiuddannelse i 2009, dermed har længere tid til at påbegynde et nyt uddannelsesforløb, sammenlignet med dimittender fra 2010 vil dette antal være relativt højere end 2010-overgangen (i relative termer).

Tabel 7.5: Andel af dimittender på erhvervsakademiuddannelser, der påbegynder en efter- eller videreuddannelse inden for højst to år efter dimission, fordelt på institutioner

Institution	2009	2010
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	35%	26%
Erhvervsakademi Aarhus	25%	23%
Erhvervsakademi Dania	28%	20%
Erhvervsakademi Kolding	17%	16%
Erhvervsakademi Lillebælt	26%	15%
Erhvervsakademi MidtVest	19%	11%
Erhvervsakademi Sjælland	28%	23%
Erhvervsakademi SydVest	20%	20%
Københavns Erhvervsakademi	29%	13%
University College Nordjylland	19%	15%
VIA University College	18%	16%
I alt	25%	18%

Kilde: Kursister ved voksen- og efteruddannelse, Elevregisteret (Danmarks Statistik).

Note: Dimittender, der tager et AMU-kursus, er ikke medtaget i tabellen.

Tabellen viser, at cirka en fjerdedel af de studerende, som afslutter en erhvervsakademiuddannelse, påbegynder en efter- eller videreuddannelse inden for to år efter, at de er dimitteret (2009-dimittender). Knap en femtedel påbegynder en efter- eller videreuddannelse inden for et år efter (2010-dimittender).

Nedenstående tabel viser et mere detaljeret billede af efter- og videreuddannelsesaktiviteter for dimittender fra erhvervsakademiuddannelserne. Tabellen viser andelen af dimittender fra erhvervsakademiuddannelser, der inden for højst to år er påbegyndt henholdsvis en VU-, diplom eller anden uddannelse.

Tabel 7.6: Andel af dimittender på erhvervsakademiuddannelser, der påbegynder en efter- eller videreuddannelse inden for højst to år efter dimission, opgjort på uddannelsestype og fordelt på institutioner (2009)

Institution	Diplom		VU		Andet		Ingen eller AMU		I alt	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy	4	0,3%	173	13%	302	22%	894	65%	1.373	100%
Erhvervsakademi Aarhus	6	0,5%	102	9%	169	15%	849	75%	1.126	100%
Erhvervsakademi Dania	1	0,1%	142	17%	93	11%	614	72%	850	100%
Erhvervsakademi Kolding	0	0,0%	6	3%	29	14%	173	83%	208	100%
Erhvervsakademi Lillebælt	1	0,1%	129	11%	174	15%	878	74%	1.182	100%
Erhvervsakademi MidtVest	1	0,3%	23	7%	42	12%	282	81%	348	100%
Erhvervsakademi Sjælland	2	0,4%	42	8%	108	20%	391	72%	543	100%
Erhvervsakademi SydVest	0	0,0%	0	0%	11	20%	44	80%	55	100%
Københavns Erhvervsakademi	9	0,7%	84	7%	267	22%	862	71%	1.222	100%
University College Nordjylland	6	0,5%	76	7%	132	12%	894	81%	1.108	100%
VIA University College	15	1,1%	71	5%	164	12%	1.115	82%	1.365	100%
I alt	45	0,5%	848	9%	1.491	16%	6.996	75%	9.380	100%

Kilde: Kursister ved voksen- og efteruddannelse, Elevregisteret (Danmarks Statistik).

Note: Dimittender, der tager et AMU-kursus, er placeret i kategorien "Ingen eller AMU".

Tabellen viser, at knap en halv procent af dimittenderne overgår til diplomuddannelserne. Derimod er det næsten hver tiende, som inden for højst to år fortsætter på/tager en VVU efter afsluttet erhvervsakademiuddannelse. Det er særligt personer, som afslutter en finansøkonomuddannelse på et erhvervsakademi, der fortsætter på en VVU, herunder primært en økonomisk akademiuddannelse. Det skal dog nævnes, at et adgangskrav til optagelse på en diplomuddannelse er mindst to års relevant erhvervsarbejde efter gennemført adgangsgivende uddannelse, hvilket forklarer det meget lave antal dimittender, der påbegynder en diplomuddannelse inden for to år efter endt erhvervsakademiuddannelse. Kategorien "andet" i tabellen dækker eksempelvis ikke-område specifikke uddannelser og HF-enkeltfag.

Som nævnt tidligere, må det også forventes, såfremt registerdata var tilgængelige for en længere periode, at aktiviteten ift. overgang til VVU og diplom sandsynligvis ville være stigende.

Institutionernes tilgang til og praksis for arbejdet med overgangen fra erhvervsakademiuddannelser til efter- og videreuddannelser

Institutionerne er i deres **selvevalueringer** blevet bedt om at angive, hvorvidt institutionen har en overordnet tilgang til arbejdet med overgange fra erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser til institutionens efter- og videreuddannelsesstilbud.

Der er kun få institutioner, der tilkendegiver, at de har en samlet tilgang til denne indsats. Omkring halvdelen af institutionerne angiver eksplicit, at de ikke har en samlet tilgang. Alle institutioner, uanset om de har en samlet tilgang eller ej, beskriver en række konkrete aktiviteter, der skal bidrage til at sikre denne overgang til efter- og videreuddannelse.

I boksen neden for har evaluatoren listet en række af de overgangsaktiviteter, institutionerne typisk arbejder med for at skabe (bedre) overgange fra erhvervsakademiuddannelser til efter- og videreuddannelsesstilbud. Aktiviteterne er opdelt på aktiviteter, der er målrettet studerende på institutionen, aktiviteter målrettet tidligere studerende og generelle aktiviteter.

Boks 7.1: Eksempler på institutionernes overgangsaktiviteter

Aktiviteter målrettet studerende på institutionen	Aktiviteter målrettet tidligere studerende	Generelle aktiviteter
<ul style="list-style-type: none"> Information på hjemmeside og intern it-plattform om efter- og videreuddannelse Studievejledning om efter- og videreuddannelse, særligt i slutningen af erhvervsakademiuddannelsen Specifik information om relevante efter- og videreuddannelsesstilbud forankret i institutionens videntcentre Informationsstand ved dimission for studerende på erhvervsakademiuddannelserne Workshops, der involverer både fuldtids- og deltidsstuderende for at udbrede kendskabet til deltidsuddannelserne 	<ul style="list-style-type: none"> Alumnenetværk med information om relevante efter- og videreuddannelsesstilbud Dimittendundersøgelse for at undersøge behovet for efter- og videreuddannelse på institutionen Hyppig information til tidligere studerende om relevante (i forhold til pågældendes erhvervsakademiuddannelse) efter- og videreuddannelsesstilbud 	<ul style="list-style-type: none"> Formaliseret samarbejde og tæt kontakt med branche- og faglige organisationer om udvikling og udbud af nye efter- og videreuddannelsesstilbud Medarbejdere på erhvervsakademiet ansat til at arbejde med udviklingen af nye udbud Øget involvering af undervisere fra erhvervsakademiuddannelserne i efter- og videreuddannelsesstilbud for at skabe større sammenhæng, fx ved brug af interne censorer Samordning af fagelementer i studieordninger, så meritring er mulig ved efterfølgende start på efter- og videreuddannelsesstilbud

Kilde: Fra erhvervsakademiuddannelse til efter- og videreuddannelsesstilbud

Overstående tabel viser, at institutionerne arbejder med en lang række forskelligartede overgangsaktiviteter, hvoraf hovedparten har et informerende sigte.

Der er en del institutioner, der beskriver, at information om efter- og videreuddannelsesstilbudde ikke specifikt målrettes studerende på erhvervsakademiuddannelserne, men alle potentielle deltidsstuderende, da behovet for efter- og videreuddannelse først vurderes at opstå efter nogle år på arbejdsmarkedet. Dette gælder især diplomuddannelserne, der kræver minimum to års erhvervs erfaring. I forlængelse heraf nævner nogle institutioner, at de ikke anser indsatsen i forbindelse med information om efter- og videreuddannelsesstilbud som en decideret "overgangsindsats".

Institutionernes samarbejde med VEU-centre

I selvevalueringerne er institutionerne tillige blevet bedt om at beskrive deres samarbejde med centre for voksen- og efteruddannelse.

Langt de fleste institutioner fremhæver her, at de samarbejder med VEU-centrene – om end det i enkelte tilfælde afgrænser sig til visse udbudssteder. En mindre del af institutionerne angiver i deres **selvevalueringer**, at de har formaliserede samarbejdsrelationer, strategier (strategiske handleplaner) eller systematiske samarbejdsprojekter. Punkterne nedenfor beskriver eksempler på forhold, hvor institutionerne samarbejder.

- En institution samarbejder med erhvervsskoler om at synliggøre AMU i sammenhæng med henholdsvis VU og diplom. Dette samarbejde omfatter også fælles brug af undervisere og lokaler.
- En anden institution samarbejder projektrelateret, eksempelvis i forhold til at skabe en mere klar sammenhængende og bedre praksisnær lederuddannelse for de udvalgte kommuner.
- To institutioner samarbejder om efteruddannelse af a-kassemedlemmer. På den ene institution koncentrerer samarbejdet om at give vejledning og rådgivning til medlemmerne, mens den anden institution deltager i vejledningen i forbindelse med virksomhedslukninger. Videre vejledes de faglærte i forhold til efteruddannelsesmuligheder, og akademiet har udarbejdet et koncept, der kombinerer AMU og AU for at lette overgangen til det videregående uddannelsesniveau.
- En institution samarbejder med erhvervsskoler ift. at levere samlede efteruddannelsesløsninger til virksomheder – løsninger, der rækker fra AMU til diplomniveauet.

Ud over samarbejdet, relateret til efter- og videreuddannelsesområdet, fremgår det af enkelte af institutionernes selvevalueringer, at de også samarbejder med VEU-centrene i forhold til institutionernes erhvervsakademiuddannelser.

Boksen nedenfor indeholder et eksempel på, hvordan Erhvervsakademi Dania samarbejder med VEU-centret, som det er beskrevet i institutionens selvevaluering.

Boks 7.2: Eksempler på samarbejdet med VEU-centre

Erhvervsakademi Danias samarbejder med de lokale erhvervsskoler i institutionens dækningsområde. Institutionen beskriver, at de har et tæt samarbejde med VEU-centret og på den måde sikrer, at virksomhederne får præsenteret alle efteruddannelsesmulighederne fra AMU til diplom. Institutionen beskriver en række eksempler på dette samarbejde, fx undervisning for Randers Kommune, deltagelse i messer om information om efteruddannelse – afholdt af VEU-centret.

Erhvervsakademi Dania arbejder med en samlet strategi for det opsøgende arbejde med virksomheder, så der kun er en indgang for virksomheder i forhold til efter- og videreuddannelse. Det betyder, at der ofte sker læring i forhold til uddannelsesstigen. Fx Urtekram – først tilbydes virksomhederne AMU-kurser, og derefter bygges der videre med AU.

Kilde: Erhvervsakademi Dania, Selvevaluering

Samarbejdet med VEU-centrene har ligeledes været belyst på **casestudierne**. Her fremgår det, at der er ganske stor forskel på, hvordan institutionerne forholder sig til VEU-centrene som samarbejdspartnere. En række institutioner opfatter VEU-centrene som naturlige samarbejdspartnere, men der er ligeledes en række institutioner, hvor dette i mindre grad er tilfældet.

De adspurgte samarbejdspartnere, som repræsenterer VEU-centrene, peger dog typisk på, at samarbejdet mellem VEU-centre og de af evalueringen omfattede institutioner er central. Eksempelvis nævner en repræsentant for et VEU-center, at de har et begyndende samarbejde om eftervidereuddannelse af faglærte og afklaring af uddannelsesudbud og udtrykker ønske om generelt at tænke med udgangspunkt i sektorinteresser og ikke uddannelsesspecifikt, hvis 60 pct. målsætningen skal nås. En samarbejdspartner for en anden institution finder det ligeledes centralt, at institutionen kommer med i VEU-samarbejdet i forhold til omskoling af ufaglærte, hvis der skal sikres større sammenhæng i uddannelsessystemet.

7.3 Delkonklusion

Dette kapitel har belyst, hvordan institutionerne arbejder med efter- og videreuddannelse og på denne vis bidrager til et sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem. Kapitlet har fokuseret på institutionernes udbud af efter- og videreuddannelse og aktiviteten på dette område. Derudover har kapitlet analyseret overgangene fra erhvervsakademiuddannelserne samt de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser til relevant efter- og videreuddannelse. Endelig er der kortfattet samlet op på institutionernes samarbejde med centre for voksen- og efteruddannelse (VEU-centre).

Evalueringen viser, at der generelt set er positiv vækst i antallet af udbudte efter- og videreuddannelser på de tekniske og merkantile områder såvel som i aktiviteten på området. Evalueringen viser dog også, at der er nogle institutioner, der ikke oplever fremgang i antallet af påbegyndte kursus- og uddannelsesforløb. Dette kan formentlig i nogen grad tilskrives den økonomiske krise, som betyder, at betalingsuddannelser (som uddannelser på VVU- og diplomniveau) er mindre attraktive for virksomheder og kursister.

Evalueringen viser videre, at institutionerne har fokus på udvikling og udbud af deltidsuddannelser, men at dette generelt set er blevet prioriteret lavere i institutionernes første år end udvikling og udbud af heltidsuddannelser. Det er ikke ensbetydende med, at indsatsen i forhold til efter- og videreuddannelse har været sekundær, men snarere at efter- og videreuddannelsesaktiviteter (også nyudvikling) følger logisk *efter* udviklingsindsatser på de ordinære heltidsuddannelser. Der til kommer, at der kun har været registerdata tilgængelige for evaluator for en relativ kort tidsperiode (2009-2010), og de foreløbige tal fra 2011 tyder da også på en fortsat stigning i aktiviteten.

På ovenstående baggrund synes det plausibelt, at aktiviteten på efter- og videreuddannelsesområdet vil stige i de kommende år, både på VVU- og diplomniveau. Særligt sidstnævnte synes ifølge registerdata (fra 2010) at være på et begrænset niveau, men med de kvalitative data in mente må disse data forventes at være/blive forøget.

I forhold til overgange til efter- og videreuddannelse viser evalueringen, at cirka en fjerdedel af dimittenderne fra erhvervsakademiuddannelserne fortsætter på efter- og videreuddannelse inden for højst to år. Knap en halv procent af dimittenderne overgår til diplomuddannelserne. Derimod er det næsten hver tiende, som inden for højst to år fortsætter på/tager en VVU efter afsluttet erhvervsakademiuddannelse.

Endelig viser evalueringen, at langt de fleste institutioner har samarbejde med VEU-centre, men kun en mindre del angiver, at samarbejdet er formaliseret, ligesom der er forskel i institutionerne imellem, i hvilken grad VEU-centrene anses som naturlige samarbejdspartnere.

8. KONKLUSIONER

Dette afsluttende kapitel indeholder hovedkonklusionerne på evalueringen af erhvervsakademistrukturen. Konklusionerne er udtryk for en sammenfattende og tværgående vurdering af de data, der er analyseret i de foregående kapitler relateret til evalueringens forskellige temaer.

Kapitlet samler op på de væsentligste tendenser og vurderinger på tværs af temaer og datakilder. Kapitlet indeholder således ikke en særskilt besvarelse af hvert af de 15 undersøgelses-spørgsmål fra kommissoriet. Kapitlet indeholder dels en vurdering af opfyldelsen af de politiske mål for erhvervsakademistrukturen, dels en perspektivering.

8.1 Opfyldelsen af målsætningerne med erhvervsakademistrukturen

I det følgende er evalueringens hovedkonklusioner struktureret således, at konklusionerne formuleres i relation til de tre overordnede målsætninger med etableringen af erhvervsakademier⁵⁴.

Det skal understreges, at evalueringens genstandsfelt – erhvervsakademierne samt to professionshøjskoler med relevante udbud – er præget af stor kompleksitet. Der er betydelige forskelle institutionerne imellem relateret til størrelse, udbudssteder, antal uddannelser, ansøgere/studerende og historik. Evaluator vurderer, at det er meningsfyldt at tale om én samlet sektor, men simple sammenligninger af enkelte institutioner skal foretages med stor varsomhed grundet de store indbyrdes forskelle. Samtidig har erhvervsakademisektoren været i betydelig udvikling siden etableringen i 2009, og institutionerne er på forskellige stadier i deres udvikling. Endelig skal det gentages, at timingen af evalueringen har betydning for evalueringens udsagnskraft, idet reformen af sektoren har haft relativt få år at virke i.

Ovenstående udgør rammebetingelser for nærværende evaluering. Der er anvendt en metodisk tilgang, som betegnes målopfyldelsesevaluering. Referencepunktet for evaluators vurdering er de politiske mål og intentioner, der er formuleret i lovgrundlag og relevante politiske aftaler. På denne baggrund foretager evaluator løbende vurderinger af, *i hvilket omfang* og *hvordan* erhvervsakademierne bidrager til de fastsatte mål.

8.1.1 Målsætning 1: En fælles institutionel ramme med den nødvendige ledelsesmæssige og administrative kapacitet

Den overordnede vision bag etableringen af erhvervsakademierne var at styrke de (daværende) korte videregående uddannelser og videregående voksenuddannelser. Dertil kom visionen om at etablere et vækstlag. Aftalen fremhæver tilsvarende, at en styrket organisering og ledelseskraft på institutionerne vil være en *forudsætning* for at kunne leve op til målene om at levere uddannelser af høj kvalitet. Nedenfor samles op på målopfyldelsen i forhold til de organisatoriske og ledelsesrelaterede mål.

En entydig organisering af erhvervsakademier som selvstændige videregående uddannelsesinstitutioner har været afgørende...

Evalueringen dokumenterer, at alle erhvervsakademier på evalueringstidspunktet primo 2013 er etableret som selvstændige og uafhængige institutioner – også benævnt classic-institutioner. Det overordnede mål om at etablere egentlige videregående uddannelsesinstitutioner – og dermed fælles og entydige institutionelle rammer omkring de omfattede uddannelser – er således opfyldt. Evalueringen konkluderer, at organiseringen som classic-institution har været og fremadrettet vil være afgørende i forhold til at sikre et klart fokus på det videregående uddannelsesområde samt selvstændig ledelseskraft og økonomisk bæredygtighed.

Evalueringen konkluderer, at classic-organiseringen har en række fordele, som ikke var gældende forud for erhvervsakademistrukturen, og som har medført, at sektoren samlet set har haft

⁵⁴ Det skal bemærkes, at der er foretaget en mindre bearbejdning af de tre målsætninger for at forenkle afrapporteringen af data og dermed adskille opfyldelsen af de tre mål fra hinanden. Endvidere er der valgt den rækkefølge, der giver bedst mening i læsningen af kapitlet.

bedre forudsætninger for at forfølge de uddannelsespolitiske mål. Det gælder i relation til volumen, kvalitetsarbejde, udviklingsbaseret og ledelseskraft. Samtidig dokumenterer evalueringen på tværs af datakilder, at den tidligere organisatoriske ramme, hvor udbud af erhvervsakademiuddannelser var funderet i aftaler mellem institutioner for erhvervsrettede uddannelser (erhvervsskoler), ikke var hensigtsmæssig.

... Men betydelige organisatoriske forskelle mellem institutioner har skabt forskellige forudsætninger for målopfyldelse

Evalueringen konstaterer i forlængelse heraf, at de omfattede institutioner har fulgt forskellige udviklingsforløb frem mod dannelsen som classic-institution. Som konsekvens heraf kan størstedelen af erhvervsakademierne betegnes som nyligt etablerede classic-institutioner (2012-2013), og disse institutioner har dermed alt andet lige haft andre organisatoriske forudsætninger for at forfølge målsætninger vedrørende arbejdet med kvalitet, samarbejde, udvikling af nye uddannelser mv.

Evalueringen viser på den baggrund, at nogle institutioner er nået langt med målopfyldelsen, hvorimod andre har potentialer, der i højere grad skal forfølges i de kommende år. Det er imidlertid ikke muligt på det foreliggende datagrundlag at konkludere, at de tidligt etablerede classic-institutioner som *samlet gruppe* opnår bedre resultater end de nyligt etablerende classic-institutioner. Omvendt viser evalueringen, at den tidligere etablering for udvalgte institutioner har haft positiv betydning. På denne baggrund vurderes det, at der også er andre faktorer i spil i forhold til realiseringen af målsætninger, fx størrelse, geografisk beliggenhed og udbudte uddannelser.

Evalueringen omfatter også erhvervsakademiuddannelser, tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser og tilhørende efter- og videreuddannelser, der er indlejret organisatorisk i en professionshøjskole. Det gælder VIA University College og University College Nordjylland. Evalueringen viser, at der i de *to specifikke tilfælde* synes at være en række fordele ved at være en del af store uddannelsesmiljøer. Baseret på selvevalueringer og casestudier fremhæver evalueringen særligt muligheden for tvær- og flerfaglige synergier på tværs af uddannelser og fagområder samt gode muligheder for udviklingsarbejde/udviklingsbaseret af uddannelserne. Evaluator bemærker imidlertid i den forbindelse, at der synes at have været særligt gunstige betingelser til stede (bl.a. historik og hensigtsmæssige fusionsprocesser) for de to omfattede professionshøjskoler i forhold til integrationen af de tekniske og merkantile miljøer.

Styrket ledelseskraft på erhvervsakademierne

Undervisningsministeriets tilsynsrapport om erhvervsakademiernes organisering (2010) satte med sin kritik af de hidtidige organisationsmodeller i sektoren en klar dagsorden for de fremtidige bestræbelser. På baggrund af rapporten var der politisk enighed om, at classic-modellen skulle være den organisatoriske "norm", som alle erhvervsakademier skulle arbejde hen imod.

En af hovedkonklusionerne i tilsynsrapporten var, at der på størstedelen af institutionerne ikke var etableret den ledelses- og personalemæssige kapacitet, der blev vurderet nødvendig for at leve op til de politiske mål. Undersøgelsen refererer til, at selvstændige erhvervsakademier indebærer *"en uafhængig ledelse, administrativ kapacitet og økonomiske ressourcer"*⁵⁵.

Nærværende evaluering konkluderer, at der er sket en positiv udvikling relateret til ledelseskraften i erhvervsakademisektoren. Hermed menes, at institutionerne med en klar organisationsmodel (classic) og en betydelig opprioritering af ledelsen på flere akademier fremstår mere selvstændige og velkonsoliderede end tidligere. På tværs af data peger evalueringen på, at tidligere uafklarede ledelses- og referenceforhold mellem akademier og afgivende erhvervsskoler i dag i store træk er løst og ikke længere udgør en væsentlig barriere for driften af institutionerne. Dette betyder dog ikke, at der stadig ikke kan være udfordringer i relation til bestyrelsessammensætningen, herunder ugunstige konkurrenceforhold mellem institutionerne.

Samlet set synes erhvervsakademierne således at være godt på vej i forhold til at opfylde målet om at sikre den nødvendige ledelsesmæssige kapacitet til at drive og udvikle udbuddet af er-

⁵⁵ Erhvervsakademier – En tilsynsundersøgelse af erhvervsakademiernes organisering, Undervisningsministeriet, 2010.

hvervsakademiuddannelser og tilhørende videreuddannelse. Men også på dette punkt er nogle længere end andre, jf. at nogle institutioner først for nylig er etableret som classic.

Behov for ændringer i bestyrelsessammensætning for at styrke den strategiske ledelse yderligere
Evalueringen viser, at erhvervsakademiernes bestyrelser – i overensstemmelse med lovgivningen – har ansvar for og varetager opgaver i relation til den strategiske ledelse af erhvervsakademierne. Evalueringen viser videre, at bestyrelserne er sammensat i overensstemmelse med gældende vedtægter, og at næsten alle bestyrelser består af 13-19 medlemmer.

Det er evaluators vurdering, at sammensætningen og antallet af bestyrelsesmedlemmer har både fordele og ulemper, men at ulemperne overskygger fordelene. Fordelene ved sammensætning og størrelse er, at det bidrager til at sikre en bred repræsentation i forhold til erhvervslivet og aftagerne. Ulemperne er, at bestyrelsesmedlemmerne – qua det, at de er udpeget af en institution – har forskellige og i visse tilfælde modsatrettede interesser, hvilket udfordrer bestyrelsens fokus på erhvervsakademiets interesser, ligesom det kan være vanskeligt at opnå enighed og træffe beslutninger. Evalueringen viser, at udfordringer i relation til sammensætning såvel som størrelse af bestyrelserne var størst i starten af etableringen af erhvervsakademierne.

Økonomisk bæredygtige institutioner

Med til vurderingen af, om erhvervsakademierne tilsammen udgør en styrket sektor, hører også en afdækning af institutionernes økonomi. Derfor har evaluator som led i analysen gennemgået en række udvalgte økonomiske nøgletal fra institutionernes offentliggjorte årsrapporter⁵⁶.

Samlet tegner analysen af STÅ, dvs. studentaktiviteten på de omfattede institutioner, et billede af en erhvervsakademisektor, der er vækstet betydeligt. Dette gør sig i særlig grad gældende i relation til heltidsuddannelser og i mindre grad for deltidsområdet (efter- og videreuddannelse)⁵⁷. Denne vækst har alt andet lige givet et stærkt økonomisk fundament for flere institutioner, om end der er visse likviditetsmæssige udfordringer forbundet med væksten, da udbetaling af STÅ sker forsinket.

Analysen af de økonomiske nøgletal viser, at alle institutioner har en værdi (aktiver), der overstiger deres belånte værdi – om end der også er institutioner, der har oplevet markante fald i deres soliditetsgrad i perioden 2009-2011 (for detaljer og forklaringer henvises til kapitel 3). Videre viser analysen, at langt størstedelen af institutionerne har en likviditetsgrad på omkring eller over 100 pct. i 2011. Dette betyder i praksis, at institutionerne – selv om de skulle indfri alle deres kortsigtede gældsforpligtelser – stadig har et økonomisk råderum, der blandt andet kan bidrage til at sikre institutionernes udviklingsarbejde, bidrag til vækstlaget mv.

Selv om de økonomiske nøgletal generelt set indikerer et solidt driftsøkonomisk fundament for sektorens videreudvikling, er der dog visse institutioner, som har oplevet en svingende udvikling i både de finansielle og rentabilitetsmæssige mål. Institutionerne påpeger selv, at de økonomiske forskelle skal ses i lyset af institutionernes forskellige økonomiske forudsætninger efter spaltningprocesserne (overgangen til classic). Endvidere argumenteres for, at det først er nøgletal for regnskabsåret 2011, som giver et retvisende billede af institutionernes økonomiske fundament, da de fleste institutioner har brugt de første år på at nå frem til den rette organisation og struktur. Endelig har evaluator konstateret, at der på tværs af institutionerne forefindes enkelte eksempler på, at man arbejder strategisk med etableringen af nye budget- og økonomimodeller – herunder indførelsen af nye arbejdstidsaftaler, der er blevet indført på udvalgte institutioner.

Evalueringen giver grundlag for at konkludere, at sektoren *samlet set* har en hensigtsmæssig økonomi, om end med visse forskelle institutionerne imellem. Væksten i STÅ, samt for nogle institutioners vedkommende en betydelig egenkapital funderet i ejerskab af bygninger, medfører, at institutionerne har etableret det økonomiske udgangspunkt, der skal sikre sektorens muligheder for at opfylde deres mere langsigtede målsætninger – også selv om udviklingen i STÅ skulle vende i en periode. Samtidig vurderer evaluator, at der på alle institutioner er betydeligt ledel-

⁵⁶ Det skal gentages, at evaluator ikke har foretaget en egentlig regnskabs-/revisionsanalyse, men har gennemgået udvalgte nøgletal for at få et samlet overblik over den økonomiske situation i sektoren.

⁵⁷ Det bemærkes dog, at registerdata for efter- og videreuddannelse kun har været tilgængelige for en relativt kort tidsperiode.

sesmæssigt fokus på at sikre en hensigtsmæssig og effektiv ressourceudnyttelse. Der er stor bestyrelsesmæssig opmærksomhed på at "polstre" institutionerne, såfremt væksten i optag skulle vise sig at stagnere eller sågar falde.

8.1.2 Målsætning 2: Vækstlag på de tekniske og merkantile områder

Denne målsætning adresserer en af de ambitioner, som stod centralt i den politiske aftale om etableringen af erhvervsakademier, nemlig visionen om at skabe et vækstlag af tekniske og merkantile videregående uddannelser i regi af erhvervsakademierne. Aftalen har fokus på udvikling og oprettelse af tekniske og merkantile professionsbachelor- og diplomuddannelser, men betoner samtidig behovet for at styrke "KVU" og "VVU" (nu erhvervsakademiuuddannelser og videregående voksenuddannelser).

I hvilket omfang har erhvervsakademierne bidraget til udviklingen af et vækstlag på de tekniske og merkantile områder?

Evalueringen konkluderer, at etableringen af erhvervsakademierne har medvirket til at udvikle et vækstlag på de tekniske og merkantile områder. Evalueringen viser, at der er sket en betydelig vækst både i antallet af uddannelser i den evaluerede periode samt i optaget af studerende på det tekniske og merkantile område. Antallet af oprettede heltidsuddannelser er således øget med over en femtedel siden oprettelsen af erhvervsakademier i 2009 og frem til 2012.

Størstedelen af institutionernes tilbagemeldinger samt registerdata om optag vidner om, at flere unge søger ind på en teknisk-merkantil erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelse, selv om den positive udvikling i optag var igangsat forud for akademiernes etablering. Dette tyder på, at optaget ikke kun kan tilskrives udviklingen af nye uddannelser, men at andre faktorer har påvirket søgning og optag positivt. Her tænkes særligt på den økonomiske krise i Danmark, der generelt har fået flere unge til at søge ind på videregående uddannelser.

På trods af de nævnte omverdensfaktorer er det evaluators samlede vurdering, at etableringen af erhvervsakademierne har bidraget positivt til målet om at skabe et vækstlag på det tekniske og merkantile område. Der eksisterer i dag et bredere udbud af uddannelser på de nævnte områder – ikke blot på erhvervsakademiniiveauet men tilsvarende på professionsbachelorniveauet. Dermed har studerende et bredere udbud at vælge imellem, hvis man som ansøger ønsker at søge ind på en teknisk eller merkantilt rettet videregående uddannelse.

Samtidig er der indikationer på, at flere unge med en erhvervsakademiuuddannelse går videre og tager en relevant professionsbacheloruddannelse. I 2011 var det således 3 ud af 10 studerende med en afsluttet erhvervsakademiuuddannelse, der gik videre og blev optaget på en professionsbacheloruddannelse.

Endelig vidner evalueringens kvalitative data (selvevaluering og casestudier) om et meget højt udviklingsniveau på erhvervsakademierne i forhold til at bidrage til målet om et vækstlag (om end ikke alle institutioner har bidraget på samme niveau). Således har størstedelen af institutionerne været involveret i arbejdet med at udvikle og udbyde nye uddannelser i perioden fra erhvervsakademiernes start og til i dag. Et fokuspunkt i den sammenhæng har været at udvikle nye uddannelser, der bidrager til sammenhæng i uddannelsessystemet, bl.a. ved at udvikle og oprette en lang række overbygningsuddannelser i forlængelse af erhvervsakademiuuddannelserne.

Det skal bemærkes, at det ikke på baggrund af evalueringen kan konkluderes, om vækstlaget er "dækkende" eller har den fornødne kvalitet set fra et efterspørgselsperspektiv. Data fra evalueringen (herunder særligt interviews med samarbejdspartnere) indikerer, at udviklingen af nye uddannelser ofte er sket i tæt samarbejde med aftagere, men den egentlige kvalitetsvurdering kan bedst vurderes i forhold til, om dimittenderne kommer i beskæftigelse. På grund af evalueringens tidshorisont, har denne vurdering ikke været en del af nærværende evaluering.

Har etableringen af erhvervsakademier medvirket til, at flere unge søger og gennemfører en videregående uddannelse?

Evaluatoren konkluderer på baggrund af ovenstående, at etableringen af erhvervsakademier, herunder institutionernes arbejde med at skabe et vækstlag, har medvirket til, at flere unge søger

ind på en videregående uddannelse. Et særligt opmærksomhedspunkt er i den forbindelse, at det stigende optag, der ifølge flere interviewede aktører har medført, at flere unge med svage forudsætninger for at fuldføre en videregående uddannelse søger ind. I forhold til at bidrage til 60 pct. målsætningen bliver arbejdet med at modvirke frafald *i endnu højere grad* et strategisk indsatsområde for institutionerne.

Overgange fra erhvervsuddannelserne

I relation til overgangen fra ungdomsuddannelser til erhvervsakademiuddannelsen viser data en relativ stabil udvikling i relation til fordelingen af unge målt på deres adgangsgivende ungdomsuddannelser. Langt størstedelen af de studerende på erhvervsakademiuddannelserne har en gymnasial baggrund, hvorimod studerende med en erhvervsfaglig baggrund har ligget stabilt på omkring 13 pct. Evalueringen viser, at institutionerne arbejder målrettet med at øge antallet af studerende fra erhvervsuddannelserne, men det fremgår samtidig, at der synes at være behov for en styrket indsats på dette område (se perspektivering i næste afsnit).

Etableringen af et teknisk-merkantil vækstlag er realiseret på trods af flere barrierer undervejs

En væsentlig konklusion fra evalueringen er, at etableringen af et vækstlag på de tekniske og merkantile områder er sket på trods af betydelige barrierer undervejs.

For det første peger flere datakilder på, at lovbestemmelsen om, at et erhvervsakademi skal indgå et formelt partnerskab med en professionshøjskole om at udbyde tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser, ikke i alle tilfælde har fungeret hensigtsmæssigt. En række institutioner (både akademier og højskoler) samt samarbejdspartnere angiver, at vækstlaget – dvs. udbuddet af nye uddannelser – er udviklet på trods af, at samarbejdet ikke altid har haft den synergi, der lå til grund i lovens intentioner. Der er flere forhold, der har spillet ind på ovenstående. Dels er udviklingsarbejdet i nogle tilfælde gennemført af erhvervsakademierne selv, uden at professionshøjskolerne har "nået" at komme ind over. Dels angiver nogle erhvervsakademier, at professionshøjskolerne ikke i alle tilfælde har haft de fornødne faglige forudsætninger i forhold til at bidrage *indholdsmæssigt* på de tekniske og merkantile områder. Omvendt fremhæver interviewede samarbejdspartnere fra professionshøjskolesektoren, at professionshøjskolerne har indgående kendskab til det *niveau*, som en uddannelse på bachelorniveau skal leve op til.

Ovenstående har medført, at partnerskabet mellem erhvervsakademier og professionshøjskoler i flere tilfælde har været formelle konstruktioner uden reelt indhold – og dermed ikke befordrende for et stærkt samarbejde mellem aktører i den praksisrettede videregående uddannelsessektor. Det skal understreges, at evalueringen også har belyst gode eksempler på partnerskaber og øvrige samarbejdsrelationer mellem erhvervsakademierne og professionshøjskolerne. Tilsvarende kan det vise sig, som det har været nævnt, at samarbejdet vil udvikle sig mere positivt i de kommende år frem mod 2015.

For det andet er det evaluators vurdering, at indbyrdes konkurrenceforhold dels mellem erhvervsakademier, dels mellem erhvervsakademier og professionshøjskoler tilsvarende har udgjort en barriere for udviklingen af et vækstlag. Der er konkrete eksempler på uhensigtsmæssig konkurrence om såvel udvikling af nye uddannelser som konkrete udbud af uddannelser. Der efterlyses fra flere aktørers side klarere rammer lovgivningsmæssigt i forhold til at sikre, at den samlede videregående uddannelsessektor bevæger sig i den rigtige retning, og for at undgå suboptimering i brug af ressourcer på udvikling af eksisterende og nye uddannelser.

Evalueringen konkluderer under alle omstændigheder (se afsnit 8.1.1), at organisatorisk konsolidering og vækst har været fællesnævnerne i de senere år for såvel erhvervsakademier som professionshøjskoler. Om end de to typer af uddannelsesinstitutioner *har* samarbejdet siden deres etablering, så har deres særskilte indsatser for konsolidering ikke i alle tilfælde været befordrende for samarbejde. Og i den sammenhæng er en udbredt tilbagemelding, at usikkerheden omkring 2015 (fusion eller partnerskab) har været en medvirkende faktor.

Endelig skal det afslutningsvist nævnes, at evalueringen dokumenterer, at vækstlaget primært er etableret inden for heltidsuddannelser, hvorimod sektoren synes at have haft mindre vækst inden for efter- og videreuddannelsesområdet.

8.1.3 Målsætning 3: Etablering af stærke faglige miljøer, der kan styrke udviklingen af erhvervsakademiuddannelser og videregående voksenuddannelser

Denne sidste målsætning omfatter vurdering af en række forhold ved de omfattede institutioner, der kan siges at være *forudsætningssskabende* eller *rammesættende* i forhold til at levere høj faglig kvalitet i institutionernes kerneydelser.

Har etableringen af erhvervsakademierne bidraget til stærkere faglige miljøer?

Evalueringen dokumenterer, at der i hele erhvervsakademisektoren arbejdes med at skabe de fornødne rammebetingelser for de tekniske og merkantile uddannelser. Såvel selvevalueringer som casestudier har dokumenteret, at uddannelsernes kvalitet og videngrundlag er prioriteret højt og strategisk.

Evalueringen viser samtidig, at der synes at være betydelige forskelle på, hvor *systematisk* institutionerne arbejder med sikring af kvaliteten af uddannelserne. Det gælder både i forhold til krav til, hvordan der arbejdes med kvalitet, men også i hvilket omfang institutionerne dokumenterer, at der følges op på indhentet viden om kvalitet. På dette område forekommer der stadig at være behov for en forstærket indsats, således at det sikres, at hele erhvervsakademisektoren arbejder med kvalitet på et strategisk, professionelt og informativt grundlag. Omkring halvdelen af institutionerne har en vigtig forestående opgave heri, der centrerer sig om på systematisk vis at sikre dokumentation for arbejdet med kvalitet i de enkelte uddannelsesmiljøer samt sikre klare opfølgingsprocedurer, herunder veldefinerede ansvars- og rollefordelinger.

Evalueringen konkluderer på ovenstående baggrund, at etableringen af erhvervsakademier har bidraget til at styrke målsætningen om stærkere faglige miljøer – i særdeleshed set i lyset af den tidligere forankring af uddannelserne på institutioner for erhvervsrettede uddannelser (erhvervsskoler). Men det konkluderes samtidig, at der er flere markante udfordringer, der bør håndteres fremadrettet (se perspektiveringen i næste afsnit).

Fælles tilgange til arbejdet med videngrundlaget

I relation til institutionernes udviklingsarbejde konkluderer evalueringen, at der er et stigende fokus på at etablere og realisere fælles tilgange til arbejdet med at styrke og udvikle videngrundlaget for uddannelserne. Den centrale forankring af arbejdet med viden er i flere tilfælde koblet til overordnede strategier, visioner og lign., og vurderingen af indsatsen er tænkt sammen med styringsværktøjer, fx nye arbejdstidsaftaler, resultatlønskontrakter og kvalitetsmodeller.

I forlængelse heraf vurderer evaluatoren, at der synes at være et potentiale på flere af institutionerne i forhold til at arbejde målrettet med at sikre tilstrækkelige udviklingsprojekter, herunder eksternt finansiering. En bevægelse hen imod mere systematiske tilgange til arbejdet med videngrundlag fremstår som vigtig set i lyset af sektorens styrkede fokus på udvikling og evidensbaseret.

Faglig bæredygtighed og et geografisk bredt uddannelsesudbud

Evalueringen viser, at hovedparten af de omfattede institutioner har en strategi for regional uddannelsesdækning. Institutionerne i erhvervsakademisektoren opfatter generelt opgaven med at sikre den regionale uddannelsesdækning som særdeles central.

Evalueringen har peget på, at det for nogle institutioner kan være en udfordring at udbyde uddannelser med relativt få studerende, bl.a. fordi disse mindre uddannelser og udbudssteder er forholdsmæssigt ressourcekrævende, da det alt andet lige kræver en ekstra indsats at sikre den faglige kvalitet. Disse institutioner håndterer de faglige udfordringer via samarbejde mellem undervisere og ledelse på tværs af udbudssteder, samt i nogle tilfælde samarbejde og videndeling med andre uddannelsesaktører, bl.a. erhvervsskoler. Dertil kommer fælles procedurer for arbejdet med kvalitet i uddannelserne på tværs af udbudssteder.

Det er dog samtidig evaluators konklusion, at det potentielle dilemma mellem opretholdelsen af bæredygtige faglige miljøer og geografisk uddannelsesdækning ikke er en udbredt problemstilling. Udfordringerne eksisterer i enkelte tilfælde, men de håndteres ifølge institutionerne, således at den fornødne kvalitet opretholdes. Denne indsats ser de pågældende institutioner som afgø-

rende for at sikre deres eksistensgrundlag, hvorfor egentlig lukning af uddannelser/udbudssteder endnu ikke synes aktuelt.

Det er evaluators samlede konklusion, at det til en vis grad er lykkedes at opfylde målet om at skabe stærke faglige miljøer med etableringen af erhvervsakademierne. Denne konklusion skal først og fremmest ses i forhold til den situation, som erhvervsakademiuddannelserne (og de korte videregående uddannelser) blev udbudt under tidligere. Erhvervsakademierne anno 2012/2013 har et stærkere strategisk og ledelsesmæssigt fokus på at opbygge rammerne for og indsats målrettet høj faglig kvalitet, sammenlignet med de observationer, der bl.a. fremgik af ministeriets tilsynsundersøgelse fra 2010.

8.2 Perspektivering

Dette afsluttende afsnit indeholder en perspektivering af evalueringens hovedkonklusioner. Formålet med perspektiveringen er at pege på en række opmærksomhedspunkter, som evaluator finder væsentlige i forhold til den videre udvikling af erhvervsakademisektoren. Opmærksomhedspunkterne er funderet i enten lovgivningens mål og intentioner og/eller i evalueringens kommissorium.

Vækstlag på de tekniske og merkantile områder

Evalueringen dokumenterer, at etableringen af erhvervsakademier har bidraget positivt til vækstlaget på de tekniske og merkantile områder. Det er dog ligeledes evaluators vurdering, at der er forskel på institutionernes indsats og resultater på disse områder, hvorfor der fremadrettet synes at være et yderligere potentiale for vækst. Særligt nogle af de mindre institutioner (målt i STÅ), samt enkelte af institutionerne der i evalueringen betegnes som "nyetablerede classic-institutioner", har ikke haft de samme forudsætninger for at udvikle nye uddannelser og bidrage til vækstlaget. Størrelse/volumen og faglig tyngde synes at have en betydning for den udviklingskraft og de samarbejdsrelationer, som en institution kan mobilisere i arbejdet med at udvikle nye uddannelser, herunder at sikre kvaliteten.

Fremtidig udbudsret på professionsbachelorniveau

Erhvervsakademier fik med den nye lovgivning (loven om erhvervsakademier) ret til at udbyde professionsbacheloruddannelser og tilhørende efter- og videreuddannelse. Forudsætningen for denne nye udbudsret var imidlertid, at dette skal ske i partnerskab med en professionshøjskole.

Evalueringen viser, at ideen om partnerskaber som fundament for udviklingen af et vækstlag generelt ikke har fungeret optimalt. Der har ikke været tale om "*et ligeværdigt og forpligtende samarbejde*", som det fremgår af lovbemærkningerne⁵⁸. Tværtimod dokumenterer evalueringen, at samarbejdet i mange tilfælde har været det modsatte, da manglende synergi og indbyrdes konkurrence ikke har været befordrende for udvikling. Vækstlaget (se ovenfor) er derfor i nogen grad etableret *på trods*.

Evalueringen konstaterer, at vækstlaget er etableret, og at erhvervsakademisektoren derfor har løftet denne målsætning i nogen grad. Men om vækstlaget har den fornødne kvalitet, kan evalueringen ikke give et entydigt svar på (se nedenfor). Det er imidlertid tydeligt på baggrund af evalueringen, at der er behov for en snarlig afklaring på den fremtidige organisering af den erhvervsrettede videregående uddannelsessektor, herunder om erhvervsakademierne skal have udbudsret til professionsbachelor- og diplomuddannelser også efter 2015, og under hvilke konditioner. Denne afklaring efterspørges af ledelse, medarbejdere og ikke mindst samarbejdspartnere⁵⁹.

Etablering af mekanismer til kvalitetssikring af nye og eksisterende uddannelser

I forlængelse af ovenstående er der flere forhold, der peger på, at der er behov for stærk opmærksomhed på og klar prioritering af kvalitetssikring af de nye uddannelser, der oprettes for at leve op til kravet om et vækstlag på de tekniske og merkantile områder. Samtidig er der flere, der har peget på, at netop det store fokus på nye uddannelser har medført, at de eksisterende uddannelser i nogen grad er blevet "glemt", og der vil være et behov for at genopfinde og konso-

⁵⁸ Forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser, 2007/2 LSF 47.

⁵⁹ OECD har behandlet emnet i rapporten *A Skills beyond School Review of Denmark*, OECD 2012.

lidere disse fremadrettet. Sammenfattende er et strategisk fokus på kvalitetssikring afgørende for sektorens fremtid, herunder ikke mindst for de unge der søger og gennemfører en videregående uddannelse på de tekniske og merkantile områder.

Evalueringen konkluderer, at der er store forskelle i forhold til, hvor *systematisk* institutionerne arbejder med kvalitet og videngrundlag. Evaluator vurderer, at dette forhold må være et helt afgørende opmærksomhedspunkt for sektoren fremadrettet. De indsamlede data viser, at en del institutioner står foran at implementere initiativer på området, og en række samarbejdspartnere har peget på, at der er kvalitetsproblematikker på flere af institutionernes uddannelser. Følgende udfordringer står særligt tydeligt frem i relation til arbejdet med kvalitet og videngrundlag:

- Et særligt opmærksomhedspunkt er, som nævnt, kvaliteten af de omfattede uddannelser – såvel eksisterende som nyudviklede uddannelser. Flere aktører nævner, at der bør være særlig fokus på at sikre kvaliteten af såvel nye uddannelser (inkl. overbygningssuddannelser) som eksisterende uddannelser.
- Et andet opmærksomhedspunkt er sektorens omfattende internationalisering – både i form af danske studerende, der tager praktik og udveksling i udlandet, samt det meget store antal udenlandske studerende på erhvervsakademierne. En række interviewpersoner (herunder studerende) nævner, at internationale studerende ikke altid har det fornødne faglige niveau.
- Endelig viser evalueringen, at det for nogle af de mindre institutioner kan være udfordrende at sikre de fornødne faglige miljøer på tværs af uddannelser og udbudssteder/lokationer, bl.a. på grund af manglende volumen i forhold til studerende og dermed undervisere (kritisk masse).

På baggrund af ovenstående synes det væsentligt at finde fremadrettede løsninger på kvalitetssikring og -udvikling for den enkelte institution og sektoren som helhed. Arbejdet med akkreditering synes at være en oplagt arena for at arbejde med dette opmærksomhedspunkt, og samarbejdet på tværs af erhvervsakademier et andet. Under alle omstændigheder forekommer det afgørende for de studerende (og for deres efterfølgende mulighed for beskæftigelse), at der er en oplevelse af et "ensartet" kvalitetsniveau på tværs af uddannelserne i den samlede erhvervsakademisektor.

Strategisk indsats i forhold til optag af unge med erhvervsfaglig baggrund

En af lovgivningens intentioner har været at styrke optaget af unge med en erhvervsfaglig baggrund (eud) til erhvervsakademiuddannelserne. Erhvervsakademiuddannelserne er ligesom de tidligere korte videregående uddannelser fortsat den naturlige vej videre for de unge med en erhvervsfaglig baggrund, der ønsker en videregående uddannelse.

Data fra evalueringen viser, at optaget af studerende med erhvervsfaglig baggrund har været stabilt igennem de senere år målt på andel med eud-baggrund i forhold til det samlede optag. Dog er der betydelige forskelle fra institution til institution. Det er evaluators vurdering, at institutionerne har fokus på overgangen mellem ungdomsuddannelser og erhvervsakademiuddannelser, men også at indsatsen kan forstærkes. Det fremhæves af flere af institutionerne selv som et fremtidigt indsatsområde. Denne indsats synes særlig væsentlig, hvis sektorens bidrag til opfyldelse af 60 pct.-målsætningen skal fortsætte i de kommende år⁶⁰.

Opprioritering af efter- og videreuddannelse

Udvikling og udbud af efter- og videreuddannelse er en af erhvervsakademiernes kerneopgaver. Evalueringen viser i den forbindelse, at der har været vækst inden for efter- og videreuddannelsesområdet, men den har været noget mere begrænset end for heltidsuddannelserne. Vækstlaget har med andre ord været mindre udtalt inden for efter- og videreuddannelsesområdet. Der kan være mange årsager til dette, bl.a. at den økonomiske krise har været befordrende for flere unge på heltidsuddannelser, men omvendt et vanskeligere marked for betalingsuddannelserne.

⁶⁰ Samarbejdsorganisationen EA 2015 har også haft denne problematik på dagsordenen, og en arbejdsgruppe har udarbejdet mål og anbefalinger til styrkede samarbejdsflader mellem erhvervsakademier og erhvervsskoler.

Evaluatoren vurderer, at arbejdet med at udvikle nye heltidsuddannelser i nogen grad har overskygget indsatsen inden for efter- og videreuddannelse. De kvalitative og kvantitative data tyder på, at efter- og videreuddannelsesområdet ikke har haft det samme strategiske fokus som de ordinære heltidsuddannelser. Omvendt synes flere af institutionerne at være så langt på heltidsområdet, at der fremadrettet er behov for tilsvarende at fokusere på udviklingen af efter- og videreuddannelse. Her kan inspiration eventuelt hentes fra de to professionshøjskoler, der er omfattet af evalueringen, og hvor efter- og videreuddannelsesområdet synes at have en stærk forankring og betydelig volumen.

Styrket indsats mod frafald

Frafaldet fra erhvervsakademiuddannelser har været meget svingende de seneste 10 år⁶¹, men det har i hele perioden været højere end for eksempelvis professionsbacheloruddannelserne. Nærværende evaluering viser, at niveauet for frafald (et år efter påbegyndt uddannelse) har stabiliseret sig omkring de 20 pct. for sektoren samlet set. Som evalueringen også dokumenterer, er der imidlertid store forskelle mellem institutioner og uddannelser, og der er en tendens til, at frafaldet er højere på erhvervsakademier uden for storbyerne.

Evalueringen kan i forlængelse af ovenstående ikke påvise en positiv udvikling i antallet af unge, der falder fra de omfattede uddannelser, efter etableringen af erhvervsakademierne. Omvendt viser evalueringen, at der på flere institutioner er strategisk fokus (også hos bestyrelsen) på området.

Dette fokus vurderes afgørende i det kommende år set i lyset af dels det stigende optag på mange uddannelser, dels i relation til behovet for stigende fokus på kvaliteten af uddannelserne (se ovenfor). Med henvisning til 60 pct.-målsætningen må det være en strategisk og højt prioriteret opgave for erhvervsakademierne *som sektor* at arbejde med virkningsfulde indsatser i forhold til at nedbringe frafald. De mange indsatser på institutionerne bør kunne spores i en positiv udvikling i de kommende år – også med henblik på at retfærdiggøre, hvad institutionerne skal kunne med "stærke faglige miljøer" og "administrativt bæredygtige enheder", jf. lovens målsætninger.

Den strategiske ledelse på erhvervsakademierne

Evalueringen dokumenterer, at institutionernes bestyrelser – i overensstemmelse med lovgivningen – har ansvaret for og varetager opgaver i relation til den strategiske ledelse af institutionerne, ligesom de er sammensat i overensstemmelse med gældende vedtægter. Evalueringen konstaterer samtidig, at der er en række udfordringer ved størrelse og sammensætning af bestyrelserne, som overskygger de fordele, der måtte være herved. Udfordringen er, at bestyrelseskonstruktionen, som den ser ud i dag, i visse tilfælde står i vejen for, at bestyrelsens medlemmer primært varetager institutionens interesser (frem for interesser for den institution, som de er udpeget af), ligesom antallet af bestyrelsesmedlemmer er en hæmsko for beslutningsdygtigheden. Det er evaluators vurdering, at der er behov for ændring af antal såvel som sammensætning af bestyrelsesmedlemmer, såfremt den strategiske ledelse af institutionerne fremadrettet primært skal have fokus på at varetage den enkelte institutions interesser og effektivt kunne træffe beslutninger.

Styrkelse af udviklings- og evidensbaserings

Et sidste opmærksomhedspunkt relaterer sig til behovet for en *styrkelse af udviklings- og evidensbaserings*. Overskriften stammer fra finansloven 2013, hvoraf det fremgår, at der over en 3-årig periode er afsat knap en milliard til at styrke kvaliteten på erhvervsakademier og professionshøjskoler ved at styrke uddannelsernes videngrundlag. Bevillingen er en milepæl, idet der nu ikke "kun" refereres til udviklingsbaserings af uddannelserne, men også evidensbaserings. Ordvalget signalerer høje ambitioner for det arbejde med kvalitet og viden, der skal ligge til grund for udbuddet af uddannelserne. Arbejdet med udviklingsprojekter, videntcentre og praksisnær forskning skal i den forbindelse styrkes.

Bevillingen fremhæves her, da nærværende evaluering viser, at der er betydelige forskelle i institutionernes arbejde med kvalitet og videngrundlag, både hvad angår *systematik* som *volumen*. Og evnen til at tiltrække ekstern finansiering varierer tilsvarende betydeligt. Endelig er der også

⁶¹ Se data i Redegørelse om større sammenhæng i det videregående uddannelsessystem, Regeringen 2012.

variation at spore i erhvervsakademiernes udmøntning af lovkravet om at varetage videncenterfunktioner.

I et historisk perspektiv er kravene til erhvervsakademiuddannelsernes videngrundlag (og akademiernes videncenterfunktion) relativt nye sammenholdt med professionsbacheloruddannelserne (og højskolerne). Derfor er det på mange måder logisk, at flere erhvervsakademier fremhæver, at der er udfordringer i forhold til at arbejde systematisk med udviklingsbaseret/videngrundlaget, herunder at forankre og styre dette arbejde.

Omvendt viser ovennævnte bevilling, at "overliggeren" for arbejdet med uddannelsernes videngrundlag bliver sat meget højt i de kommende år, hvorfor institutionerne nødvendigvis må sikre en mobilisering fra ledelse, medarbejdere og studerende for at sikre høj målopfyldelse på dette område. Evalueringen viser, at flere virkemidler kan bringes i spil, fx arbejdstidsaftaler, kompetenceudvikling, etablering af centrale og tværgående funktioner mv.

BILAG 1 EVALUERINGENS KOMMISSORIUM

Kommissorium for evaluering af erhvervsakademistrukturen

1. Baggrund

Erhvervsakademierne blev etableret efter lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser som følge af en aftale med den tidligere regering (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre indgået i juni 2007.

I den politiske aftale fra juni 2007 blev der opstillet følgende vision for erhvervsakademierne: "Visionen med erhvervsakademier er at styrke udviklingen af korte videregående uddannelser (KVU) og videregående voksenuddannelser (VVU). Desuden er det visionen at etablere et vækstlag, som kan fremme udviklingen af tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser.

Med denne aftale skabes via etablering af op til 10 nye erhvervsakademier en fælles institutionel ramme for udbud af KVU og VVU og det nødvendige vækstlag for professionsbacheloruddannelser på de tekniske og merkantile områder.

Der sikres herved stærke faglige miljøer for udvikling og udbud af korte videregående uddannelser. Styrkelsen af de tekniske og merkantile uddannelser sker, ved at der etableres erhvervsakademier, som udbyder KVU og VVU. Erhvervsakademierne vil som vækstlag for tekniske og merkantile professionsbachelor- og diplomuddannelser kunne udvikle og udbyde disse uddannelser i partnerskaber med professionshøjskolerne, jævnfør nedenfor.

Akademiets udbud af videregående uddannelser, herunder professionsbachelor- og diplomuddannelser, vil være bundet til de akkrediterede miljøer."

Det fremgik endvidere af aftalen, at reformen af institutionsstrukturen for de videregående uddannelser skulle bidrage til opfyldelsen af 50-procentmålsætningen:

"Overordnet er det målet, at mindst halvdelen af alle unge i 2015 gennemfører en videregående uddannelse. En forudsætning for at nå dette mål er, at de unge kan vælge mellem et bredt udbud af såvel forsknings- som praksisbaserede uddannelser i form af korte videregående uddannelser, professionsbacheloruddannelser samt bachelor- og kandidatuddannelser."

Endelig indeholdt aftalen følgende mål for 2015:

"1. Der er 7 flerfaglige professionshøjskoler, der forsyner både den private og den offentlige sektor med professionsbacheloruddannelser. Det vil sige, at de tekniske og merkantile professionsbachelor- og diplomuddannelser også udbydes af disse professionshøjskoler, jf. aftale af 2. marts 2007 om professionshøjskoler for videregående uddannelser. Dette udelukker ikke, at der kan være undtagelser i særlige tilfælde. Hertil kommer, at der i dag udbydes visse professionsbachelor- og diplomuddannelser på universiteterne. Disse udbud er ikke omfattet af denne aftale.

2. Der er en sektor inden for erhvervsakademiuddannelser med stærke uddannelsesmiljøer, som har den nødvendige faglige tyngde og ledelsesmæssige kapacitet til at udvikle og fremtidssikre erhvervsakademiuddannelser og videregående voksenuddannelser, som har tæt forbindelse til de erhvervsrettede ungdomsuddannelser (EUD), typisk ved udlagt undervisning på institutionerne for erhvervsrettet uddannelse, og som kan have udlagt undervisning fra professionshøjskolerne af tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser.

3. Ungdomsuddannelser udbydes af institutioner for erhvervsrettet uddannelse og gymnasier. Det udelukker ikke, at der kan være undtagelser i særlige tilfælde.”

Derudover fastlagde den politiske aftale, at erhvervsakademistrukturen skal evalueres i 2013. Denne evaluering er nærmere beskrevet i forslag til lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser (L 47 fremsat den 13. december 2007):

”Det er i aftale af 12. juni 2007 fastlagt, at erhvervsakademistrukturen skal evalueres i 2013. I evalueringen skal indgå:

Erhvervsakademiernes samspil med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter. En vurdering af konsekvenserne for erhvervsskolesektoren og erhvervsuddannelserne m.v. af etableringen af selvstændige erhvervsakademier.

Hensigtsmæssigheden og bæredygtigheden af de opnåede resultater.

Evalueringen skal danne grundlag for yderligere udvikling af institutionerne med henblik på realiseringen af de under afsnit 1 nævnte målsætninger, målsætningen om at halvdelen af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse (50 pct.-målsætningen) og målsætningen om flere og bedre videregående uddannelser på de tekniske og merkantile områder og om etableringen af et tæt samspil mellem erhvervsuddannelserne og de tekniske og merkantile videregående uddannelser.

Evalueringen skal således bl.a. belyse, i hvilket omfang der er:

Etableret en styrket sektor for erhvervsakademiuddannelser

Udviklet og udbudt nye professionsbachelor- og diplomuddannelser på de tekniske og merkantile områder.

Opnået en bedre søgning til de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser fra erhvervsuddannelser og andre ungdomsuddannelser.

Skabt bedre overgange fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser.

Parterne drøfter evalueringen med henblik på den videre udvikling af de tekniske og merkantile professionsbachelor- og diplomuddannelser for at realisere de ovenfor fastsatte mål for 2015.”

2. Formål, målgruppe og anvendelse

Formålet med evalueringen er at vurdere, *i hvilket omfang og hvordan* erhvervsakademistrukturen bidrager til at nå målsætningerne for erhvervsakademierne.

Med udgangspunkt i målsætningerne i form af visionen for erhvervsakademierne, 50-procentmålsætningen og målene for 2015, der blev formuleret i den politiske aftale fra juni 2007, samt med udgangspunkt i, at 50-procentmålsætningen med den nye regering er øget, så 60 procent af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse, skal evalueringen fokusere på følgende overordnede mål for erhvervsakademierne:

Målet om at etablere rammerne for nogle stærke faglige miljøer og administrativt bæredygtige enheder, der kan styrke udviklingen af erhvervsakademiuddannelserne og videregående voksenuddannelser og medvirke til at opfylde målsætningen om, at 60 procent af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse.

Målet om at erhvervsakademiernes er med til at skabe et vækstlag for professionsbacheloruddannelser og diplomuddannelser på de tekniske og merkantile områder.

Målet om at skabe en fælles institutionel ramme, herunder den nødvendige ledelsesmæssige kapacitet, for udbuddet af erhvervsakademiuddannelser samt efter- og videreuddannelse.

Med udgangspunkt i målsætningerne i form af visionen for erhvervsakademierne, 50-procentmålsætningen og målene for 2015, der blev formuleret i den politiske aftale fra juni 2007, samt med udgangspunkt i, at 50-procentmålsætningen med den nye regering er øget, så 60 procent af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse, skal evalueringen fokusere på følgende overordnede mål for erhvervsakademierne:

1. Målet om at etablere rammerne for nogle stærke faglige miljøer og administrativt bæredygtige enheder, der kan styrke udviklingen af erhvervsakademiuddannelserne og videregående voksenuddannelser og medvirke til at opfylde målsætningen om, at 60 procent af en ungdomsårgang skal have gennemført en videregående uddannelse.
2. Målet om at erhvervsakademiernes er med til at skabe et vækstlag for professionsbacheloruddannelser og diplomuddannelser på de tekniske og merkantile områder.
3. Målet om at skabe en fælles institutionel ramme, herunder den nødvendige ledelsesmæssige kapacitet, for udbuddet af erhvervsakademiuddannelser samt efter- og videreuddannelse.

Med udgangspunkt i formuleringerne i lovbemærkningerne skal evalueringen konkret svare på følgende spørgsmål:

1. I hvilket omfang og hvordan er der etableret en styrket sektor for erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser og videregående voksenuddannelser?
2. Hvordan vurderes hensigtsmæssigheden og den faglige bæredygtighed af de opnåede resultater, herunder opretholdelsen af et geografisk bredt uddannelsesudbud?
3. Hvad er konsekvenserne for sektoren for institutioner for erhvervsrettet uddannelse og erhvervsuddannelserne m.v. af etableringen af selvstændige erhvervsakademier?
4. I hvilket omfang er der kommet et øget optag på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser og de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser fra erhvervsuddannelser og andre ungdomsuddannelser?
5. I hvilket omfang er der udviklet og udbudt nye professionsbachelor- og diplomuddannelser på de tekniske og merkantile områder?
6. I hvilket omfang er der skabt bedre overgange fra erhvervsuddannelser til de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser og de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser?
7. I hvilket omfang er der skabt bedre overgange fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser og diplomuddannelser?
8. I hvilken omgang bidrager erhvervsakademierne til et sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem, herunder samarbejdsrelationer til centre for voksen- og efteruddannelse samt konkrete udbud, der ligger i forlængelse af tilbud i systemet for arbejdsmarkedsuddannelser?
9. I hvilken omgang og hvordan arbejder erhvervsakademierne systematisk med at bekæmpe frafald?
10. I hvilket omfang og hvordan arbejder erhvervsakademierne systematisk med at udvikle videngrundlaget for deres uddannelser, herunder udviklingsarbejde og arbejde i videnscentre?
11. I hvilket omfang og hvordan arbejder erhvervsakademierne systematisk med at sikre og udvikle kvaliteten af deres uddannelser?
12. Hvilket samspil har erhvervsakademierne med institutioner for erhvervsrettet uddannelse?
13. Hvilket samspil har erhvervsakademierne med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter?
14. Hvilket samspil har erhvervsakademierne med erhvervslivet og de virksomheder, som uddannelserne retter sig mod, samt med relevante arbejdsmarkedsparter?
15. Hvordan er ledelsen organiseret, og i hvilket omfang er funktioner vedrørende udvikling af erhvervsakademiuddannelserne og de videregående voksenuddannelser og sikring af en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse afspejlet i ledelsens organisering?

Evalueringen skal konkludere i forhold til såvel de samlede resultater af erhvervsakademistrukturen som de enkelte erhvervsakademier. I den forbindelse skal evalueringen uddrage generelle problemstillinger og identificere eksempler på god praksis.

Målgruppen for evalueringen er Folketinget, herunder parterne bag den politiske aftale om erhvervsakademierne, der skal drøfte evalueringen med henblik på den videre udvikling af institutionerne og de tekniske og merkantile korte videregående uddannelser, videregående voksenuddannelser, professionsbacheloruddannelser og diplomuddannelser.

3. Afgrænsning af evalueringsgenstanden

Evalueringen skal omfatte de ni erhvervsakademier, der blev etableret den 1. januar 2009:

- Erhvervsakademi Copenhagen Business Academy
- Erhvervsakademi Dania
- Erhvervsakademi Kolding
- Erhvervsakademi Lillebælt
- Erhvervsakademi MidtVest
- Erhvervsakademi Sjælland
- Erhvervsakademi SydVest
- Erhvervsakademi Aarhus
- Københavns Erhvervsakademi (KEA)

Desuden skal evalueringen omfatte University College Nordjylland, som Nordjyllands Erhvervsakademi fusionerede med den 1. januar 2009, og VIA University College, som har erhvervsakademiativiteter fra fusionen med Vitus Bering Danmark og sammenlægningen med TEKO 2008-2009.

Endvidere skal evalueringen omfatte erhvervsakademiernes samspil med centrale interessenter og aktører i erhvervsakademisektoren, herunder professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler, universiteter, institutioner for erhvervsrettet uddannelse, Kommunernes Landsforening, regionsråd samt arbejdsmarkedets parter.

Tidsmæssigt skal evalueringen fokusere på perioden fra 1. januar 2009 og frem. I forhold til at sammenligne nøgletal før og efter erhvervsakademiernes etablering skal evalueringen omfatte en længere periode.

4. Vurderingsgrundlag

Evalueringen skal vurdere, *i hvilket omfang og hvordan* erhvervsakademistrukturen bidrager til at nå målsætningerne for erhvervsakademierne, jf. afsnittet om evalueringens formål. Grundlaget for vurderingen skal være en sammenstilling af besvarelsen af evalueringsspørgsmålene og målsætningerne for erhvervsakademierne. I den forbindelse skal målsætningerne operationaliseres i en række indikatorer. Udviklingskontrakterne mellem erhvervsakademierne og Uddannelsesministeriet indeholder en række resultatkrav og indikatorer for kravopfyldelse, som kan indgå i operationaliseringen. Evaluator forventes i evalueringsrapporten at gøre rede for, hvilke indikatorer der ligger til grund for vurderingerne, og hvordan indikatorerne er anvendt.

Evaluator skal vurdere målopfyldelsen med udgangspunkt i evalueringens samlede dokumentationsmateriale. Evaluator skal i sin vurdering tage hensyn til, at erhvervsakademierne er etableret inden for de senere år, og at de ikke er etableret efter den samme model.

5. Metoder til dataindsamling

Overordnet set skal dokumentationsmaterialet sikre, at evalueringsspørgsmålene belyses fra forskellige vinkler og med forskellige typer af data. Data skal indsamles ved hjælp af følgende metoder:

- *Desk research*
Formålet med *desk research* er at belyse faktiske forhold, der er omfattet af kommissoriet, og som der allerede foreligger dokumentation for.
Desk researchen kan for eksempel tage udgangspunkt i udviklingskontrakterne mellem erhvervsakademierne og Uddannelsesministeriet, erhvervsakademiernes årsberetninger og oplysninger vedrørende erhvervsakademiernes økonomi og udbud af uddannelser fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte samt OECD's rapport "Skills beyond School", der forventes offentliggjort i august 2012.
- *Selvevaluering blandt erhvervsakademierne*
Formålet med *selvevalueringen blandt erhvervsakademierne* er at afdække institutionernes egen kvalitative vurdering af blandt andet de opnåede resultater, styrker og svagheder ved den valgte organisering og betydningen af erhvervsakademistrukturen.

Desuden skal selvevalueringen give kvantificerbar viden om institutionelle forhold og uddannelsesmæssige resultater på erhvervsakademierne.

- *Kvalitative interview med erhvervsakademierne og centrale interessenter og aktører i erhvervsakademisektoren*

Formålet med de *kvalitative interview med erhvervsakademierne* er at give evaluator mulighed for at besøge de ni erhvervsakademier, University College Nordjylland og VIA University College samt møde forskellige repræsentanter fra erhvervsakademierne med henblik på at validere og nuancere evaluators foreløbige vurderinger på baggrund af selvevalueringen.

Formålet med de *kvalitative interview med centrale interessenter og aktører i erhvervsakademisektoren* er at afdække interessenternes og aktørernes vurdering af de opnåede resultater på erhvervsakademierne, styrker og svagheder ved den valgte organisering, for så vidt angår samspillet med erhvervsakademierne, og betydningen af erhvervsakademistrukturen.

Der kan gennemføres interview med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler, universiteter, institutioner for erhvervsrettet uddannelse, Kommunernes Landsforening, regionsråd samt arbejdsmarkedets parter.

- *Registeranalyser*

Der gennemføres to registeranalyser:

- 1) En analyse af de studerende på erhvervsakademierne, herunder optag, antal samt fuldførelse og afbrud på baggrund af data fra Den Koordinerede Tilmelding, UniC og Danmarks Statistik.
- 2) En analyse af efter- og videreuddannelse på erhvervsakademierne, herunder omfang af aktiviteten, på baggrund af data fra Danmarks Statistik og/eller data fra institutionerne.

Formålet med registeranalyserne er at sammenligne nøgletal for de studerende på erhvervsakademierne før og efter erhvervsakademiernes etablering.

6. Organisering

Evalueringen skal gennemføres af en ekstern operatør. Evaluator skal have dokumenteret kompetence i forhold til de dataindsamlingsmetoder, der beskrives i dette kommissorium. Evaluator skal også have indsigt i erhvervsakademisektoren.

7. Afrapportering

Evalueringen skal resultere i en skriftlig rapport. Rapporten skal indeholde dels en beskrivelse og analyse af evalueringens dokumentationsmateriale, dels konklusioner og vurderinger. Desuden skal rapporten omfatte et resumé egnet til offentliggørelse.

BILAG 2 METODEBILAG

Dette bilag indeholder en detaljeret beskrivelse af den anvendte metode i forbindelse med evalueringen af erhvervsakademistrukturen.

Evalueringen af erhvervsakademistrukturen baserer sig i overensstemmelse med kommissoriet på følgende **fire datakilder**:

1. Desk research af tilgængelig information
2. Selvevaluering blandt institutioner
3. Casestudier på institutionerne samt supplerende telefoniske interviews udført som kvalitative interviews med særligt eksterne samarbejdspartnere
4. Registeranalyser

Med henblik på at skabe overblik over, hvilke datakilder der belyser hvilke evalueringsspørgsmål, har evaluator udarbejdet nedenstående tabel. Som det fremgår af rapporten, har vi i evalueringen lagt vægt på datatriangulering, da dette bidrager til at forstærke og/eller nuancere analyser og konklusioner.

Nedenstående tabel viser, at der i høj grad har været mulighed for datatriangulering, eftersom de fleste evalueringsspørgsmål belyses gennem flere datakilder⁶².

⁶² Evalueringsspørgsmålene 1-3 er ikke medtaget her, da disse er formulerede på et mere overordnet niveau, og hvis besvarelse derfor vil være på aggregeret niveau.

Tabel 1: Oversigt over evalueringsspørgsmål og datakilder

Tema	Evalueringsspørgsmål	Desk research	Registeranalyser	Selvevaluering fra erhvervsakademierne	Casestudier og supplerende interviews
UDBUD AF UDDANNELSER OG OVERGANGE	4. I hvilket omfang er der kommet <i>et øget optag</i> på de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser og de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser fra erhvervsuddannelser og andre ungdomsuddannelser?		X	X	
	5. I hvilket omfang er der udviklet og udbudt <i>nye professionsbachelor- og diplomuddannelser</i> på de tekniske og merkantile områder?	X	X	X	X
	6. I hvilket omfang er der <i>skabt bedre overgange</i> fra erhvervsuddannelser til de tekniske og merkantile erhvervsakademiuddannelser og de tekniske og merkantile professionsbacheloruddannelser?		X	X	X
FAGLIG BÆREDYGTIGHED	9. I hvilket omfang og hvordan arbejder erhvervsakademierne systematisk med at bekæmpe frafald?		X	X	X
	10. I hvilket omfang og hvordan arbejder erhvervsakademierne systematisk med at udvikle vidgrundlaget for deres uddannelser, herunder udviklingsarbejde og arbejde i videncentre?	X		X	X
	11. I hvilket omfang og hvordan arbejder erhvervsakademierne systematisk med at sikre og udvikle kvaliteten af deres uddannelser?	X		X	X
ORGANISATION OG LEDELSE	15. Hvordan er ledelsen organiseret, og i hvilket omfang er funktioner vedrørende udvikling af erhvervsakademiuddannelserne og de videregående voksenuddannelser og sikring af en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse afspejlet i ledelsens organisering?	X		X	X
SAMARBEJDE MED ERHVERVSLIVET/AFTAGERE	14. Hvilket samspil har erhvervsakademierne med erhvervslivet og de virksomheder, som uddannelserne retter sig mod, samt med relevante arbejdsmarkedsparter?			X	X
SAMARBEJDSRELATIONER OG SAMMENHÆNG MED DEN VIDEREGÅENDE UDDANNELSESSEKTOR	7. I hvilket omfang er der skabt bedre overgange fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbachelor- og diplomuddannelser?		X	X	X
	8. I hvilket omfang bidrager erhvervsakademierne til et sammenhængende voksen- og efteruddannelsessystem, herunder samarbejdsrelationer til centre for voksen- og efteruddannelse samt konkrete udbud, der ligger i forlængelse af tilbud i systemet for arbejdsmarkedsuddannelser?		X	X	X
	12. Hvilket samspil har erhvervsakademierne med institutioner for erhvervsrettet uddannelse?			X	X
	13. Hvilket samspil har erhvervsakademierne med professionshøjskoler, ingeniørhøjskoler og universiteter?			X	X

Om det overordnede evalueringsdesign

Evaluators har på baggrund af indholdet i kommissoriet (herunder den betydelige kompleksitet) valgt at gennemføre evalueringen som en *målopfyldelsesevaluering*. Udgangspunktet for tilgangen er, at en evaluering gennemføres og afrapportering skal forfølge de målsætninger, der har været formuleret for en given indsats – i dette tilfælde etableringen af erhvervsakademier.

Udfordringen ved tilgangen er, at vurderinger af målopfyldelse ofte kan blive formuleret på et meget overordnet niveau. Dette gælder særligt, hvis grundlaget er overordnede og kvalitativt formulerede målsætninger med en given indsats. Styrken i relation til nærværende evaluering af erhvervsakademistrukturen er, at kommissoriet indeholder en operationalisering af de overordnede målsætninger i konkrete undersøgelsesspørgsmål. Dermed vil en dybtgående afdækning og besvarelse af disse spørgsmål bidrage til at kunne foretage den overordnede vurdering af målopfyldelse.

Evaluators udførte i opstartsfasen en yderligere operationalisering af de formulerede undersøgelsesspørgsmål. Denne operationalisering førte til en kobling mellem evalueringsspørgsmål, indikatorer/deskriptorer og datakilder for dermed at tydeliggøre det grundlag, som vurderingen af målopfyldelsen hviler på. For hvert evalueringsspørgsmål er der således formuleret en række indikatorer eller deskriptorer, som anvendes til at belyse spørgsmålet/temaet. Tilsvarende angives det, hvordan data samles ind.

Dataindsamlingsaktiviteter

De fire dataindsamlingsmetoder, der er anvendt i evalueringen, var fastlagt i evalueringens kommissorium. Nedenfor redegør vi nærmere for, hvordan disse krav har været omsat i evalueringprocessen.

Desk research

Evaluators gennemførte som led i opstartsfasen en indledende desk research, hvor der blev indsamlet materiale omhandlende erhvervsakademisektoren. Formålet var at skabe et overblik over relevant litteratur og dokumentation på området. Denne indledende desk research resulterede i en oversigt over materiale, som er blevet anvendt løbende i evalueringen. De relevante datakilder omfatter lovgrundlaget for erhvervsakademierne og professionshøjskolerne, relevante rapporter og publikationer på området (der henvises løbende til disse i fodnoter) mv.

I evalueringens opstartsfase er en række øvrige oplysninger tilgået evaluators fra Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte, herunder data om institutionernes afrapportering på udviklingskontrakterne.

Derudover har evaluators gennemført egen desk research af de omfattede institutioners hjemmesider med henblik på at indsamle relevant viden. Der er oprettet en såkaldt "protokol" med viden fra hver institution, der er anvendt i det videre forløb. Materialet har omfattet beskrivelser af institutionernes organisering, oversigt over samarbejdspartnere, beskrivelse af institutionernes arbejde med kvalitet og udvikling, tilfredshedsundersøgelser samt beskrivelser af eventuelle uddannelsesudvalg og videntcentre. Dertil kommer, at evaluators har indhentet institutionernes årsrapporter med henblik på at kunne lave en analyse af økonomiske nøgletal.

Sammenfattende har den indledende desk research skabt det fornødne videngrundlag om det retlige grundlag for institutionerne samt et overblik over de resultatmål og strategier, som institutionerne arbejder med. Dertil kommer oplysninger, der kan anvendes til at belyse flere af evalueringens undersøgelsesspørgsmål.

Selvevaluering blandt erhvervsakademierne

De deltagende institutioner har som en integreret del af evalueringen gennemført en selvevaluering. Formålet med selvevalueringen har været at afdække institutionernes egne vurderinger af de opnåede resultater, herunder styrker og svagheder.

Evaluators har gennemført selvevalueringsprocessen i følgende trin:

- Evaluator udarbejdede en selvevalueringskabelon og tilhørende vejledning, der blev sendt til de deltagende institutioner
- Evaluator afholdt en informationsdag for kontaktpersonerne fra de deltagende institutioner. Formålet med dagen var at gennemgå vejledning til selvevaluering samt muliggøre spørgsmål og videndeling
- Herefter blev den endelige skabelon og vejledning udsendt til institutionerne
- Institutionerne gennemførte selvevalueringsprocessen og indsendte afrapportering til evaluator.

Institutioner havde en periode på 1½-2 måneder til at organisere og udarbejde selvevalueringen. Evaluator har løbende bistået institutioner med vejledning og besvarelse af spørgsmål.

De indsendte selvevalueringer har generelt høj kvalitet, og flere institutioner har suppleret med omfattende bilagsmateriale (strategier, undersøgelser, statistiske data mv.).

Casestudier på institutionerne

Efter at selvevalueringerne var afrapporteret, gennemførte evaluator omfattende casestudier på de omfattede institutioner. Formålet med casestudier var ved hjælp af interviews med en række aktører at få uddybet, valideret og nuanceret institutionernes egne selvevalueringer.

Casestudierne på de 11 institutioner fulgte et fast program udstykket af evaluator, således at det blev sikret, at evaluator kom "hele vejen rundt". Casestudierne blev som udgangspunkt afviklet fra kl. 8.00-17.30, hvor følgende aktører blev interviewet:

- Rektor for institutionen
- Den øvrige ledelse
- Repræsentanter for bestyrelsen
- Uddannelsesansvarlige
- Udvalgte medarbejdere på institutionen med ansvar for vejledning, praktik, kvalitet, videncentre og lign.
- Studerende i bestyrelsen
- Strategiske samarbejdspartnere, fx erhvervsskoler, professionshøjskoler, universiteter, virksomheder/aftagere, VEU-centre, medlemmer af uddannelsesudvalg og lign.

Alle interviews er gennemført ved hjælp af semistrukturerede spørgeguides. De udarbejdede spørgeguides har sammen med den fremsendte dokumentation (selvevaluering, bilagsmateriale samt øvrig dokumentation) dannet grundlag for de gennemførte interviews.

Alle casestudier blev dokumenteret ved hjælp af caserapporter, der er anvendt til intern brug af i evalueringsteamet.

Som supplement til casestudierne har evaluator gennemført godt 50 supplerende telefoniske interviews med samarbejdspartnere til institutionerne.

Registeranalyser

Formålet med registerdataanalyserne er overordnet set at beskrive udviklingen i erhvervsakademiernes aktivitet fra deres etablering i 2009 og frem til 2012, og - i det omfang det er muligt - sammenligne aktivitetsniveauet med tiden før 2009. Således beregnes årlige nøgletal for optag og afbud. Endvidere bruges registerdataanalyserne til at belyse overgange fra erhvervsakademiuddannelser til professionsbacheloruddannelser og videregående voksenuddannelser.

De registerdatabaserede nøgletalsberegninger i evalueringen baserer sig på to hovedkilder: Den Koordinerede Tilmelding (KOT) og Danmarks Statistik.

Tallene fra KOT bruges i analyserne vedrørende optag og uddannelser på institutionerne, mens oplysningerne fra Danmarks Statistiks registre bruges i analyser af afbud samt overgange fra institutionerne til videregående voksenuddannelser og diplomuddannelser.

Til brug i evalueringen har Styrelsen for Videregående Uddannelser og Uddannelsesstøtte stillet et datasæt til rådighed indeholdende oplysninger fra samtlige KOT-ansøgere i perioden 2009-2012. Julioptaget er anvendt i analyserne. KOT-tallene for juli – og ikke oktober – er valgt, da dette er de officielle tal, der også anvendes af Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser.

Analyserne af afbrud og overgange er foretaget på Danmarks Statistiks forskermaskiner. Følgende grundregistre fra Danmarks Statistiks forskningsservice er anvendt:

- ⇒ Uddannelser (UDDA), 2007-2012
- ⇒ Komprimeret elevregister (KOTO), 2011
- ⇒ Kursister ved Voksen og Efteruddannelser (VEUV), 2011
- ⇒ Institutionsregisteret (INST).

Sidstnævnte register er brugt til at identificere populationen for de enkelte analyser. Konkret er dette sket ved at koble institutionernes institutionsnummer med institutionsnummeret på den uddannelsesinstitution, hvor befolkningen har taget eller er i gang med at tage en uddannelse. Institutionsnumrene på de 11 institutioner i analysen er valideret af UNI-C.

Ved sammenligning af nøgletal i den betragtede periode (2007-2012) er det vigtigt at have i mente, at det ikke er muligt at lave en skarp opdeling af "før" og "efter" reformen. Grundet forskellige start- og afslutningstidspunkter, vil der være studerende, der startede på uddannelsen før reformen, men som afsluttede under, efter eller måske slet ikke er færdige endnu. Af denne grund vil nogle nøgletal blive beregnet for nye studerende, mens andre nøgletal beregnes for færdiguddannede. I forlængelse heraf kan også nævnes, at periodiseringen af registre fra Danmarks Statistik medfører, at tidsserierne for nogle nøgletal er relativt korte. I forhold til den tidsmæssige afgrænsning af uddannelsesdata fra Danmarks Statistik er det eksempelvis vigtigt at være opmærksom på, at Uddannelser 2012, der indeholder befolkningens uddannelsesstatus primo 2012, reelt er opgjort 1. oktober 2011. Dette er årsagen til, at det for visse nøgletal ikke er retvisende at beregne tal for 2011, da der dette år mangler tre måneder i forhold til de to foregående år (2009 og 2010).

Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på, at begrebet "uddannelse" ikke er det samme i KOTs og Danmarks Statistiks terminologi. I KOT er der tale om en ny uddannelse, hvis en institution, der aldrig har udbudt uddannelsen før, begynder at udbyde den. Danmarks Statistik opererer derimod med et nummersystem, der placerer hver enkelt uddannelse i en nummerkategori. Danmarks Statistiks uddannelsesgruppering er således mere aggregeret - for så vidt angår navngivningen af de enkelte uddannelser - end KOTs.

Grundet forskellige tidsmæssige afgrænsninger og uddannelsesgrupperinger er det således ikke muligt at foretage en direkte sammenligning af tal fra KOT og Danmarks Statistik.

Samlet vurdering af datakvalitet

Det er evaluators vurdering, at de data, der ligger til grund for evalueringen, samlet set er af høj kvalitet. De forskellige datakilder har som nævnt skabt grundlag for omfattende datatriangulering (se også tabellen ovenfor). Denne mulighed styrker evalueringens validitet.

Derudover er kombinationen af kvalitative (selvevaluering og casestudier) og kvantitative metoder (primært registerdata, men også i et vist omfang data fra udviklingskontrakter) en styrke ved evalueringen. Ved brug af begge typer data styrkes evalueringens udsagnskraft.

Et opmærksomhedspunkt ved evalueringens design er, at brug af såvel selvevaluering som casestudier medfører, at subjektive holdninger, fortolkninger og forståelser fra de deltagende institutioner alt andet lige får stor vægt i det samlede datamateriale. Omvendt er fordelene ved brug af selvevalueringer og øvrige kvalitative metoder, at der derigennem kan tilvejebringes store mængder af informationer fra netop de personer, der vurderes *af praksis selv* som værende de bedste kilder. Med henblik på at håndtere ovenstående opmærksomhedspunkt har evaluator arbejdet med værktøjer (skabeloner, vejledninger, spørgeguides), der har haft til formål at sikre

systematik på tværs af institutioner. Dertil kommer, at selvevaluering er suppleret med omfattende casestudier samt samt supplerende telefoninterviews – specifikt med det formål at få et så bredt kvalitativt datagrundlag som muligt. Endelig skal det nævnes, at det på grund af evalueringstidspunktet ikke har været muligt at bruge registerdata i højere grad end det anvendte.

Det skal afslutningsvist nævnes, at fokus i evalueringen er på erhvervsakademistrukturen og dermed på en række organisatoriske forhold, indsatser i forhold til at arbejde med kvalitet og videngrundlag samt arbejder med nye uddannelser, jf. kommissoriet. Evalueringen omfatter *ikke* vurderinger af institutionernes *outcome*, fx målt som de omfattede uddannelsers kvalitet, eller hvorvidt dimittender fra institutionerne opnår efterfølgende beskæftigelse.